Arthur C. Clarke

2010:

a doua Odisee Spațială

2010:

A DOUA
ODISEE SPAŢIALĂ

Arthur C. Clarke

2010:
A DOUA
ODISEE SPAŢIALĂ

Versiunea în limba română de
CORNELIA BUCUR

Postfaţă de MIHAI BĂDESCU

Editura **OLIMP**
Bucureşti 1994

Scrisoare către iubitorii de science-fiction

O privire grăbită asupra producţiei editoriale din ultimii patru ani, ne-ar putea lesne convinge că visele secrete ale milioanelor de iubitori ai literaturii de science-fiction de la noi au fost împlinite, ba chiar depăşite. Şi-a reluat apariţia legendara *Colecţie de povestiri ştiinţifico-fantastice,* au apărut reviste noi, iar zeci de titluri cu sigla science-fiction îi ademenesc de pe standurile volante.

Cu toate acestea, la o analiză mai atentă, nu se poate să nu se remarce o anumită stare de provizorat şi amatorism în alegerea si propunerea titlurilor, tendinţa cvasigeneralizată a minimei rezistenţe oferită de piratarea grăbită a marilor autori sau etalarea unor nume necunoscute care, probabil, nu vor solicita niciodată drepturi de autor. Lipseşte cu desăvârşire o strategie de sistematizare şi sincronizare a eforturilor într-un domeniu cum nu se poate mai propice acestui demers. Pentru că, dacă în perioada obscurantismului comunist, literatura occidentală şi, îndrăznesc să spun, aproape în exclusivitate semnificativă în science-fiction, a fost aproape cu desăvârşire refuzată publicului nostru cititor, acest imens handicap putea fi transformat, după revoluţie, într-un avantaj la fel de important. Pe aceasta tabula rasa oferită de regimul comunist se putea înălţa cea mai bună politică editorială posibilă, având acum clară perspectiva valorilor create şi verificate de trecerea timpului. N-a fost să fie aşa şi, cu excepţia notabilă a Editurii Nemira, în al cărui plan editorial au figurat *Dune* şi *Fundaţia,* celelalte edituri s-au întrecut fie în a răspândi titluri insignifiante în tiraje de masă, fie, aproape la fel de nociv, au blocat titluri importante în tiraje infime.

Este nevoie deci şi acum, la aproape patru ani care s-au scurs de la evenimentele din 1989 de un program editorial pentru literatura science-fiction cititorului român, cât mai repede posibil, cărţile fundamentale ale genului.

Cartea pe care o ţineţi acum în mână, una dintre cele

mai remarcabile şi cunoscute titluri din literatura science-fiction universală, reprezintă capul de serie al unei adevărate colecţii de profil pe care Editura Olimp doreşte s-o ofere cititorului român, în speranţa de a acoperi, cel puţin în parte, deziderattul de care vorbeam. Este un proiect care merită să fie scos în evidenţă, mai ales dacă avem în vedere titlurile pe care editura le-a selecţionat pentru sfârşitul acestui an şi începutul anului următor care vor marca lansarea altor colecţii de anvergură. *Lumea inelară* de Larry Niven - cea mai celebră lucrare din ciclul istoriilor viitoare ale *Spaţiului Cunoscut, Lumea Fluviului* primul volum din *Ciclul Fluviului,* un ciclu la fel de important ca cel al *Fundaţiei* asimoviene, *Lumea invertită* de Christopher Priest - cea mai originală poveste scrisă până acum despre percepţie şi realitate.

Numai această simplă enumerare a titlurilor care vor apare în următoarele luni este suficientă, credem, să convingă, într-adevăr, că aceasta este calea regală spre science-fiction şi că Editura Olimp a găsit-o.

Nu pot decât să-i doresc acea forţă şi exemplaritate fără de care orice proiect nu iese din spaţiul iluziilor şi utopiei.

M.B.

Cuvântul autorului

Romanul *2001: Odiseea Spaţială* a fost scris între 1964 şi 1968 şi publicat în iulie 1968, la puţină vreme după apariţia filmului. După cum spuneam în cartea mea, *Lumi pierdute ale anului 2001,* ambele proiecte au luat naştere simultan şi s-au influenţat permanent unul pe celălalt. Astfel, am avut deseori ocazia de a face modificări în manuscris după ce vizionasem părţi din filmul realizat după o versiune mai veche a povestirii - o modalitate incitantă, dar destul de costisitoare, de a scrie un roman.

În consecinţă, legătura dintre carte şi film este mult mai strânsă decât în alte cazuri. Există însă şi diferenţe majore. În roman, destinaţia navei spaţiale *Discovery* era Iapetus (sau Japetus), cea mai enigmatică dintre lunile lui Saturn. Până în sistemul saturnian se ajunge via Jupiter. *Discovery* s-a apropiat mult de planeta gigant şi s-a folosit de forţa ei gravitaţională enormă, pentru a obţine un efect de „praştie”, care să-i accelereze mişcarea pentru a doua etapă a călătoriei. Exact aceeaşi manevră a fost făcută de *Voyager* în 1979, în timpul probelor în spaţiu, când s-a realizat prima recunoaştere detaliată a giganţilor cosmici.

În film însă, Stanley Kubrick a luat hotărârea înţeleaptă de a evita confuziile şi a ales locul celei de-a treia confruntări între Om şi Monolit printre lunile lui Jupiter. Saturn a fost scos cu totul din scenariu, deşi mai târziu Douglas Trumbull s-a folosit de această experienţă pentru a filma planeta încercuită de inele într-un film propriu, *Cursa tăcută.*

Nimeni nu şi-ar fi închipuit atunci, în anii şaizeci, că explorarea lunilor lui Jupiter avea să aibă loc nu în secolul viitor, ci în următorii *cincisprezece* ani. Şi nimeni nu şi-ar fi imaginat minunăţiile descoperite acolo; chiar şi descoperirile celor două expediţii *Voyager* vor fi cu

siguranţă depăşite într-o zi de altele, şi mai neaşteptate. Atunci când am scris *2001,* Io, Europa, Ganimede şi Callisto nu erau decât nişte scântei cât vârful de ac până şi pentru telescoapele cele mai puternice; acum ele sunt nişte lumi, fiecare unică în felul ei, iar una dintre ele - Io - are cea mai bogată activitate vulcanică din sistemul solar.

Chiar şi-aşa, atât filmul cât şi cartea rezistă destul de bine acestor descoperiri şi o comparaţie între secvenţele din film legate de Jupiter şi filmările reale obţinute de camerele de pe *Voyager* e o experienţă fascinantă. Un lucru e însă sigur: orice carte scrisă în ziua de azi trebuie să includă rezultatele explorărilor din 1979; lunile lui Jupiter au încetat să mai fie un teritoriu necercetat.

De asemenea, trebuie luat în consideraţie şi-un alt factor, psihologic, mai subtil. *2001* a fost scrisă înaintea uneia dintre Marile Diviziuni din istoria omenirii; ne desparte de ea, definitiv, momentul în care Neil Armstrong a pus piciorul pe Lună. 20 iulie 1969 era încă la cinci ani distanţă în viitor, atunci când Stanley Kubrick şi cu mine am început să ne gândim să facem acest „fenomenal” film SF (expresia îi aparţine). Astăzi, istorie şi ficţiune sunt definitiv întreţesute.

Când au plecat în călătoria spre Lună, astronauţii de pe Apollo văzuseră deja filmul. Membrii echipajului lui *Apollo 8*, care, de Crăciun, în 1968, au fost primii oameni care au văzut Faţa Nevăzută a Lunii, mi-au povestit că fuseseră tentaţi să transmită prin radio descoperirea unui monolit întunecat de dimensiuni mari. Dar, vai, discreţia a învins în cele din urmă.

Chiar şi mai târziu mi s-a întâmplat să văd cum, în mod straniu, realitatea imită arta. Cea mai stranie dintre toate aceste împrejurări a fost povestea lui *Apollo 13*, în 1970.

De la bun început, modulul de comandă, care e locul unde locuieşte echipajul, fusese botezat *Odiseea*. Cu puţin înaintea exploziei rezervorului de oxigen, care a dus la eşuarea expediţiei, membrii echipajului au ascultat tema din lucrarea lui Richard Strauss, *Zarathustra*, indisolubil legată deja de film. Imediat după întreruperea curentului,

Jack Swigert a transmis prin radio Centrului de comandă: „Houston, avem o problemă”. Cuvintele pe care Hal i le spusese astronautului Frank Poole, într-o situaţie similară, fuseseră: „Îmi pare rău că vă întrerup distracţia, dar avem o problemă”.

Ceva mai târziu, când s-a publicat raportul asupra misiunii *Apollo 13*, Tom Paine, Director al NASA, mi-a trimis un exemplar, pe care a scris, sub cuvintele lui Swigert: „Exact cum ai spus tu, Arthur, că o să fie”. Şi-acum mă mai încearcă un sentiment ciudat ori de câte ori mă gândesc la tot şirul acesta de întâmplări, aproape ca şi când aş fi, într-o oarecare măsură, vinovat.

O altă coincidenţă, mai puţin gravă, dar la fel de izbitoare: una dintre secvenţele cele mai strălucite, din punct de vedere tehnic, ale întregului film, este aceea în care Frank Poole aleargă de jur-împrejurul pistei circulare a unei centrifuge gigantice, ajutat de „gravitaţia artificială” produsă prin mişcarea de rotaţie a acesteia.

Cu aproape un deceniu mai târziu, echipajul minunatului *Skylab* a constatat că proiectanţii îi dotaseră cu un spaţiu cu o geometrie asemănătoare: un brâu de dulăpioare care formau o pistă netedă, circulară, pe interiorul staţiei. E adevărat că *Skylab* nu se rotea, dar asta nu i-a împiedicat pe ingenioşii săi ocupanţi. Au descoperit că puteau foarte bine alerga pe această pistă, ca şoriceii într-o cuşcă circulară, iar efectul era exact acela din *2001.* Şi au transmis totul, prin intermediul imaginilor televizate, înapoi pe Pământ (mai e nevoie să menţionez cu ce muzică?), şi cu următorul comentariu: „Ar fi bine ca Stanley Kubrick s-o vadă”. Şi, bineînţeles, a văzut-o, căci eu însumi i-am trimis banda cu înregistrarea (pe care n-am mai văzut-o înapoi; Stanley are un fel de gaură neagră domestică pe post de fişier).

O altă legătură între film şi realitate este tabloul cosmonautului Alexei Leonov, comandantul misiunii *Apollo - Soiuz*, intitulat „Aproape de Lună”. L-am văzut prima dată în 1968, când *2001* a fost prezentat la Conferinţa Naţiunilor Unite pentru utilizarea paşnică a spaţiului cosmic. Imediat

ce filmul a luat sfârşit, Alexei mi-a spus că ideea lui (la pag. 32 a cărţii *Stelele ne aşteaptă,* de Leonov & Sokolov, Moscova, 1967) descrie exact alinierea de la începutul filmului: Pământul răsărind din spatele Lunii şi Soarele, în spatele amândurora. O schiţă a acestui tablou, cu autograful lui, stă acum agăţată pe un perete în biroul meu; pentru detalii suplimentare, vezi capitolul 12.

Poate acesta este momentul cel mai bun pentru a da câteva explicaţii referitoare la unul dintre numele mai puţin cunoscute, care apare în aceste pagini: *Hsueshen Tsien.* În 1936, împreună cu Theodore von Karman şi cu Frank J. Malina, doctorul Tsien a înfiinţat Laboratorul pentru Aeronautică Guggenheim, de la Institutul pentru Tehnologie din California (GALCIT) - înaintaşul direct al celebrului Laborator pentru Motoare cu Reacţie, de la Pasadena. El a fost primul profesor cu titlul „Goddard” de la institutul californian şi a contribuit în mare măsură la dezvoltarea tehnologiei de construire a rachetelor americane, în anii '40. Ceva mai târziu, într-unul dintre episoadele cele mai dezonorante ale perioadei McCarthy, a fost arestat pe baza unor acuzaţii falsificate, atunci când a încercat să se întoarcă în ţara sa de baştină. În ultimii douăzeci de ani, a fost unul dintre şefii de program în realizarea de rachete de către China.

În cele din urmă, trebuie menţionat episodul *Ochiul lui Iapet* **-** capitolul 35 din *2001.* Acolo, descriam o descoperire curioasă făcută de astronautul Bowman, pe una din lunile lui Saturn: „un oval de un alb strălucitor, lung de circa patru sute de mile şi lat de două sute... perfect simetric... cu marginile atât de plate, încât părea... pictat pe suprafaţa micului satelit natural”. Pe măsură ce se apropie, Bowman se convinge că „elipsa sclipitoare de pe fundalul întunecat al satelitului era un ochi uriaş şi gol, care îl privea”. Ceva mai târziu, el observă „punctul negru, minuscul, situat exact în centru”, care se dovedeşte a fi Monolitul (sau unul dintre avatarii lui).

Ei bine, primele fotografii de pe Iapet, transmise de *Voyager 1*, înfăţişau un oval perfect, alb, cu o pată foarte

mică, neagră, în centru. Carl Sagan mi-a trimis imediat o copie de la Laboratorul pentru Motoare cu Propulsie, cu o adnotare criptică: „Cu gândul la tine... „. Nici nu ştiu dacă ar trebui să mă simt uşurat sau dezamăgit de faptul că *Voyager 2* a lăsat misterul încă nedezlegat.

Iată de ce, inevitabil, povestea pe care tocmai vă pregătiţi să o citiţi este cu mult mai mult decât o simplă continuare a primului roman - sau a filmului. Acolo unde ele diferă, am urmat în general linia celui de-al doilea. Cel mai mult însă m-a interesat să fac din cartea de faţă un roman închegat, de sine stătător şi cât mai apropiat de ceea ce ştiinţa ne-a dat în ultimii ani.

Ceea ce, desigur, va fi de mult depăşit în anul 2001…

Arthur C. Clarke
Colombo, Sri Lanka
Ianuarie, 1982

I.
LEONOV

1. Întâlnire în miezul lucrurilor

Chiar și în această eră, folosind metrul, ca unitate de măsură, diametrul telescopului avea nu trei sute de metri, ci o mie de picioare. Discul uriaș, așezat între munţi, era acum aproape pe jumătate în umbră, în timp ce soarele tropical se ducea încet să se culce. Dar reţeaua complicată, triunghiulară, a antenei suspendate la înălţime, chiar în centru, era încă în plină lumină. De jos de la sol ţi-ar fi trebuit ochi foarte ageri ca să observi cele două siluete umane din labirintul de traverse, cabluri de susţinere și sisteme de transmisie a undelor.

— A venit vremea, spuse dr. Dimitri Moisevici vechiului său prieten Heywood Floyd, să vorbim despre o mulţime de lucruri. Despre pantofi și nave spaţiale și ceară de sigilat, dar mai ales despre monoliţi și computere defecte.

— A, deci de-aia m-ai smuls din sala de conferinţe. Nu că mi-ar părea rău, l-am auzit pe Carl ţinându-și discursul despre SETI de atât de multe ori, încât i l-aș putea recita pe dinafară. Iar priveliștea e cu-adevărat fantastică – știi, de-atâtea ori am fost la Arecibo, dar niciodată nu am reușit să ajung aici sus, pe antenă.

— Ar putea să-ţi fie rușine. Eu am fost aici de trei ori. Imaginează-ţi: stăm aici și ascultăm întregul Univers, dar nimeni nu ne poate auzi pe noi. Așa că hai să discutăm despre treburile noastre.

— Ce treburi?

— În primul rând, de ce a fost nevoie să-ţi dai demisia din funcţia de Președinte al Consiliului Naţional pentru Astronautică?

— Nu mi-am dat demisia. Pur și simplu Universitatea din Hawaii plătește mult mai bine.

— O.K., nu ţi-ai dat demisia, doar le-ai luat-o înainte cu o clipă. După atâţia ani, Woody, pe mine nu mă păcălești, și nici n-ar trebui să încerci. Dacă ţi-ar oferi acum din nou funcţia de Președinte al Consiliului, ai ezita?

— Bine, cazac bătrân. Ce vrei să știi?

— Mai întâi, în raportul pe care ai reușit să-l faci după atâtea presiuni, sunt o mulţime de întrebări lăsate fără niciun răspuns. Trecem peste secretul ridicol și, cinstit vorbind, nejustificat, în care s-au făcut săpăturile la monolitul Tycho.

— N-a fost ideea mea.

— Mă bucur. Mai mult, chiar te *cred*. Și îţi mulţumim că acum oricine are acces să examineze obiectul – ceea ce, bineînţeles, ar fi trebuit să faci de la bun început. Nu c-ar ajuta prea mult…

Urmă o tăcere sumbră, timp în care cei doi contemplau enigma întunecată de-acolo, de pe Lună, căci ea continua să sfideze toate armele pe care ingeniozitatea umană le inventase pentru ca să o dezlege. Apoi savantul rus continuă:

— Oricum, indiferent de ce este monolitul Tycho, mai interesant e ce se întâmplă pe Jupiter. Într-acolo se îndrepta semnalul lui, la urma urmelor. Și acolo au dat ai tăi de bucluc. Apropo, mi-a părut rău de ei, deși Frank Poole era singurul pe care îl cunoscusem personal. L-am întâlnit în ’98 la Congresul IAF, părea un tip de treabă.

— Mulţumesc; *toţi* erau oameni de treabă. Tare-aș vrea să știu ce s-a-ntâmplat *cu ei*.

— Orice li s-ar fi întâmplat, trebuie să recunoști că acum ăsta e un lucru care privește întreaga rasă umană, nu numai Statele Unite. Nu vă mai puteţi permite să încercaţi să folosiţi informaţiile în avantajul vostru, exclusiv.

— Dimitri, știi foarte bine că și ai voștri ar fi făcut același lucru! Iar tu i-ai fi ajutat.

— Ai perfectă dreptate. Dar asta e de-acum istorie. Ca și guvernul vostru, de care tocmai aţi scăpat, și care e responsabil de toată porcăria asta. Cu un Președinte nou, poate consilierii mai înţelepţi se vor face auziţi.

— Poate. Ai vreo sugestie? Și dacă ai, e oficială, sau sunt numai speranţe cu caracter strict personal?

— Pentru moment, totul este absolut neoficial. E ceea ce blestemaţii de politicieni numesc discuţii de tatonare. Și dacă va fi nevoie, voi nega hotărât totul.

— Corect. Continuă.

— O. K., uite cum stau lucrurile. Voi lucraţi la asamblarea lui *Discovery II*, pe orbita de parcare, cât puteţi de repede, dar știţi că nu aveţi nicio șansă să o terminaţi în mai puţin de trei ani, ceea ce înseamnă că o să pierdeţi următoarea fereastră de lansare.

— Nici nu-ţi confirm, nici nu neg; nu uita că nu sunt decât un umil rector de universitate, dintr-un colţ al Pământului, opus Consiliului pentru Astronautică.

— Și presupun că ultima ta călătorie la Washington a fost în vacanţă, ca să-ţi vezi vechii prieteni. Dar să continuăm. Nava noastră, *Alexei Leonov*...

— Eu știam că se numește *Gherman Titov*.

— Greșit, domnule rector. CIA-ul vostru scump și drag s-a înșelat din nou. Din ianuarie trecut se numește *Leonov*. Și să nu spui nimănui că de la mine știi că ea va ajunge pe Jupiter cel puţin cu un an înaintea lui *Discovery*.

— Să nu spui nici tu că de la mine știi că m-am temut de asta. Dar te rog, continuă.

— Fiindcă șefii mei sunt la fel de tâmpiţi și de obtuzi ca și ai tăi, ei vor să facă totul singuri. Ceea ce înseamnă că ce vi s-a întâmplat *vouă* ni se poate întâmpla și nouă, și-atunci o s-o luăm cu toţii de la capăt – sau poate chiar și mai rău.

— Dar ce crezi că ni s-a întâmplat nouă? Suntem la fel de nedumeriţi ca și voi. Și să nu-mi spui că n-aţi primit înregistrările lui Dave Bowman.

— Ba bineînţeles că le-am primit. Până la ultima: „Dumnezeule, e plin de stele!” Am făcut chiar și o analiză a accentelor pe baza amprentelor lui vocale. Și nu credem că halucina. Încerca să descrie ceea ce vedea cu-adevărat.

— Și ce zici despre schimbul Doppler făcut de el?

— Bineînţeles, e cu neputinţă. Când i-am pierdut urma, se îndepărta cu o viteză de zece ori mai mică decât viteza luminii. Și o atinsese în mai puţin de două minute. Un sfert de milion de gravitaţii.

— Deci, probabil că a fost ucis instantaneu.

— Nu face pe naivul, Woody. Sistemele voastre de radio nu sunt construite ca să reziste nici la a suta parte din această acceleraţie. Dacă *ele* au putut să supravieţuiască, ar fi putut supravieţui și Bowman. Măcar până când am pierdut legătura cu el.

— Nu făceam altceva decât o verificare independentă a deducţiilor voastre. De-aici încolo, suntem la fel de nedumeriţi ca și voi. *Dacă* voi sunteţi nedumeriţi.

— Mi-e rușine să recunosc că nu facem altceva decât să ne jucăm cu o serie întreagă de presupuneri nebunești. Cred însă că niciuna din ele nu se va dovedi măcar pe jumătate atât de nebunească pe cât e realitatea.

Sistemele de avertizare pentru navigaţie clipeau de jur împrejurul lor în explozii minuscule, sângerii, și cei trei stâlpi subţiri, care susţineau antena, începură să scapere ca niște geamanduri luminoase pe fondul din ce în ce mai întunecat al cerului. Ultima felie a soarelui roșu fu înghiţită în spatele dealurilor din apropiere. Heywood Floyd era în așteptarea Fulgerului Verde, pe care nu-l văzuse niciodată până atunci. Dar fu din nou dezamăgit.

— Așa că, Dimitri, hai să trecem la subiect. De fapt, ce urmărești?

— În banca de date a lui *Discovery* trebuie să fie stocată o mare cantitate de informaţii nepreţuite. Probabil informaţiile continuă să se adune, chiar dacă nava a încetat să mai transmită. Am vrea să avem acces la ele.

— Nimic rău în asta. Dar când veţi ieși în spaţiu și *Leonov* se va întâlni cu *Discovery*, ce v-ar putea împiedica să urcaţi la bordul acesteia și să copiaţi tot ce vreţi?

— N-aș fi crezut că trebuie să-ţi amintesc eu că *Discovery* este teritoriu al Statelor Unite și că orice intrare neautorizată la bordul ei ar însemna un act de piraterie.

— Cu excepţia cazurilor când e vorba de viaţă și de moarte, ceea ce nu-i așa de greu de aranjat. De altfel, ne-ar fi destul de greu să verificăm ce faceţi voi acolo, sus, de la un miliard de kilometri distanţă.

— Îţi mulţumesc pentru ideea deosebit de interesantă. O să o dau și eu mai departe. Dar chiar dacă urcăm la bord, ne trebuie săptămâni întregi ca să dăm de capăt sistemelor voastre și să vă citim toate băncile de memorie. Ceea ce vreau eu să vă propun este o colaborare. Sunt convins că e ideea cea mai bună – dar s-ar putea ca amândurora să ne fie greu să-i facem pe șefii noștri să o înghită.

— Vrei ca unul dintre astronauţii noștri să zboare la bordul lui *Leonov*?

— Da, de preferat un inginer care se specializează în sistemele de pe *Discovery*. Ca cei pe care-i instruiţi la Houston, ca să aducă nava înapoi acasă.

— Asta de unde-o mai știi?

— Pentru numele lui Dumnezeu, Woody, a fost în videotextul Săptămâna Aviaţiei acum cel puţin o lună.

— Chiar sunt pe dinafară; nu-mi mai spune nimeni ce informaţii au încetat să mai fie secrete.

— Un motiv în plus pentru o vizită la Washington. Ai să mă susţii?

— Bineînţeles. Sunt de acord cu tine sută la sută. Dar…

— Dar ce?

— Amândoi avem de-a face cu dinozauri cu creierii în coadă. Cel puţin câţiva dintre ai mei vor spune: Lasă-i pe ruși să-și riște ei gâturile alergând către Jupiter. Oricum, vom fi și noi acolo peste câţiva ani – la ce să ne grăbim?

Timp de câteva clipe tăcerea se așternu peste reţeaua antenei; nu se mai auzea decât scârţâitul stins al cablurilor care o ţineau suspendată, la câteva sute de metri în înaltul

cerului. Apoi Moisevici continuă, atât de încet, încât Floyd fu nevoit să-și încordeze auzul ca să înţeleagă ce spune.

— A mai verificat cineva traiectoria lui *Discovery* în ultima vreme?

— Nu știu, dar presupun că da. Dar de ce te interesează? Traiectoria este perfect stabilă.

— Nu zău? Dă-mi voie ca, în felul meu lipsit de tact, să-ţi amintesc un incident jenant din zilele de demult de la NASA. Prima voastră staţie cosmică – *Skylab*. Ar fi trebuit să rămână pe orbită cei puţin zece ani. Dar nu v-aţi făcut calculele cum trebuie. Forţa de atracţie a ionosferei a fost grosolan subestimată, iar *Skylab* s-a prăbușit cu mulţi ani înainte de termen. Sunt sigur că îţi amintești incidentul acesta neplăcut, chiar dacă pe vremea aceea nu erai decât un băieţandru.

— Era în anul în care am terminat facultatea, știi foarte bine. Dar *Discovery* nici nu se va apropia de Jupiter. Chiar și la perigeu, ăsta, la peri-iov, înălţimea la care zboară e mult prea mare ca să fie afectată de atracţia atmosferică.

— Ți-am spus deja destul de multe ca să risc să fiu trimis la casa de la ţară, cu domiciliu forţat – și s-ar putea ca de data asta să nu ţi se mai dea voie să mă vizitezi. Așa că tu roagă-i pe ai tăi, cei care se ocupă de traiectorii, să-și facă treaba cu mai multă atenţie, da? Și reamintește-le că Jupiter are cea mai mare magnetosferă din sistemul solar.

— Acum înţeleg ce vrei să spui. Îţi mulţumesc. Mai ai ceva, înainte de a coborî? Am început să îngheţ.

— N-ai grijă, amice. De îndată ce-ai să transmiţi toate astea Washington-ului – mai așteaptă o săptămână, să fiu și eu gata – atunci spiritele se vor înfierbânta foarte, foarte tare.

2. Casa cu delfini

Delfinii veneau în sufragerie în fiecare zi, înainte de apusul soarelui. O singură dată, de când Floyd se mutase în reședinţa rectorului, își încălcaseră obiceiul. Aceasta fusese

în ziua marelui val tectonic din ’05 care, din fericire, își pierduse mult din forţă până să ajungă la Hilo. A doua oară când va constata că prietenii lui nu au venit la întâlnire, Floyd avea de gând să-și urce imediat întreaga familie în mașină și se vor îndrepta spre ţinuturi mai înalte, în direcţia lui Mauna Kea.

Erau fermecători, dar, trebuia să recunoască, energia lor era uneori obositoare. Bogatul specialist în geologie marină care proiectase casa nu se supăra niciodată când îl stropeau, fiindcă el oricum era mai tot timpul în slip, sau nici atât. Dar se întâmplase ca într-o zi, când întregul Consiliu Regent stătea în jurul bazinului, toţi membrii săi în mare ţinută, bând cocteiluri și așteptând sosirea unui oaspete de vază de pe continent, delfinii să considere că tocmai au primit un premiu pentru bună purtare. Iar oaspetele a fost întâmpinat de un comitet de recepţie murat, îmbrăcat nepotrivit în halate de baie, și poftit la o gustare foarte sărată.

Floyd se întreba adesea cum i-ar fi plăcut lui Marion casa aceasta frumoasă, dar ciudată, de pe malul Pacificului. Ei nu-i plăcuse niciodată marea, dar marea învinsese până la urmă. Chiar dacă amintirea se mai stinsese, mai vedea și acum pâlpâirea ecranului pe care apăruse pentru prima oară anunţul:

DR. FLOYD – URGENT ȘI PERSONAL.

Apoi rândurile fluorescente care i se întipăriseră în minte, ca arse cu fierul roșu:

REGRETĂM SĂ VĂ INFORMĂM ZBORUL LONDRA-WASHINGTON, NR. 452 S-A PRĂBUȘIT DEASUPRA NEWFOUNDLAND. ECHIPE SALVARE AU PORNIT SPRE LOCUL NAUFRAGIULUI DAR NE TEMEM CĂ NU SUNT SUPRAVIEȚUITORI.

Dacă întâmplarea nu și-ar fi băgat coada, ar fi fost și el în avionul acela. Timp de câteva zile, aproape că regretase

problemele de la Administraţia Europeană a Spaţiului, care îl reţinuseră la Paris; discuţiile cu privire la încărcătura utilă a lui *Solaris* îi salvaseră viaţa.

Acum avea o slujbă nouă, o casă nouă și chiar și o soţie nouă. Ironia soartei se făcuse simţită și de data asta. Reproșurile și anchetele care urmaseră misiunii de pe Jupiter îi distruseseră cariera la Washington, dar un om de valoarea lui nu rămânea șomer multă vreme. Întotdeauna îl atrăsese ritmul mai lent al vieţii universitare, și atunci când atracţia aceasta se combinase cu unul dintre cele mai frumoase locuri de pe pământ, ea se dovedise irezistibilă. La numai o lună după numire o întâlnise pe cea care urma să-i devină a doua soţie, asta în timp ce, împreună cu un grup de turiști, urmărea focurile de artificii din vârful muntelui Kilauea.

Cu Caroline își găsise liniștea aceea, la fel de importantă ca și dragostea, dar mai durabilă. Le fusese o bună mamă vitregă celor două fetiţe ale lui Marion și i-l dăruise pe Christopher. În ciuda celor douăzeci de ani diferenţă între ei, îi înţelegea stările de spirit și știa să-l scoată din momentele de deznădejde. Cu sprijinul ei ajunsese să contemple amintirea lui Marion fără durere, chiar dacă îl bântuia o anumită tristeţe, ce-l va marca pentru tot restul vieţii.

Caroline îi arunca un pește delfinului cel mare – masculul pe care îl botezaseră Scarback – când o gâdilătură ușoară la încheietura mâinii îl anunţă pe Floyd că-l căuta cineva. Atinse ușor banda subţire de metal pentru a opri sistemul de avertizare fără sunet și se îndreptă spre cel mai apropiat setcom din câte erau împrăștiate prin încăpere.

— Rectorul. Cine este?

— Heywood? Sunt Victor. Ce mai faci?

Într-o fracţiune de secundă, un întreg caleidoscop de emoţii îl copleși pe Floyd. Mai întâi agasarea: succesorul său – și, cu siguranţă, primul artizan ai destituirii sale – nu-și bătuse niciodată capul să-l caute de când părăsise Washington-ul. Apoi curiozitatea: ce voiau să-i spună? Apoi o hotărâre fermă să îi ajute cât va putea mai puţin, apoi

gândul la propriul lui infantilism, şi, în cele din urmă, un val de entuziasm. Victor Millson nu putea avea decât un singur motiv pentru care îl căuta.

Pe un ton cât putea mai neutru, Floyd îi răspunse:

— N-am a mă plânge, Victor. Care-i baiul?

— Circuitul ăsta e asigurat?

— Mulţumesc lui Dumnezeu, nu. Nu mai am nevoie.

— Hm, în fine. Atunci să-ţi spun despre ce e vorba. Îţi aminteşti ultimul proiect la care ai fost coordonator?

— N-o să-mi fie uşor să-l uit, mai ales că acum o lună am fost chemat să mai răspund la nişte întrebări în faţa Subcomisiei pentru Astronautică.

— Da, da, sigur. Neapărat trebuie să-ţi citesc şi eu raportul, când voi avea o clipă liberă. Dar am fost atât de ocupat cu lucrările, şi de fapt aici e problema.

— Credeam că totul merge conform programului.

— Aşa e – din păcate. Nu reuşim să-l facem să meargă mai repede; chiar şi la nivel de prioritate absolută, tot nu câştigăm decât câteva săptămâni. *Şi asta înseamnă că se face prea târziu.*

— Nu înţeleg, spuse Floyd nevinovat. Sigur că nu avem de ce să pierdem prea mult timp, dar ştiam că nu avem o limită.

— Ba avem. Două.

— Mă uimeşti.

Dacă Victor sesizase ironia, însemna că se hotărâse să treacă peste ea.

— Da, avem două limite. Una impusă de oameni, cealaltă nu. Se pare, acum, că nu vom mai fi primii care să ne întoarcem la locul acţiunii. Vechii noştri rivali ne-o vor lua înainte cu cel puţin un an.

— Ce păcat.

— Şi ăsta nu-i cei mai rău lucru. Chiar şi fără competiţia asta, tot ajungem prea târziu. Când o să ajungem noi, nu va mai fi nimic acolo.

— Asta-i ridicol. Sunt sigur că aş fi auzit ceva dacă Congresul ar fi abolit legea gravitaţiei.

— Eu vorbesc serios. Situaţia nu e stabilă – nu pot să-ţi dau acum amănunte. Ești acasă astă-seară?

— Da, răspunse Floyd, realizând cu o oarecare mulţumire că în Washington trebuia să fie binișor trecut de miezul nopţii.

— Bun. În mai puţin de-o oră are să-ţi parvină un colet. Sună-mă de îndată ce l-ai cercetat.

— Nu se face prea târziu?

— Ba da. Dar am pierdut deja prea mult timp. Nu vreau să mai pierdem.

Millson s-a ţinut de cuvânt. Peste exact o oră un plic mare, sigilat, îi fu adus de un colonel de aviaţie, nici mai mult nici mai puţin; acesta a așteptat răbdător și a făcut conversaţie cu Caroline în timp ce Floyd studia conţinutul.

— Mă tem că va trebui să-l iau înapoi după ce-l terminaţi, spuse curierul cu rang atât de înalt, ca și când s-ar fi scuzat.

— Mă bucur, răspunse Floyd și se așeză în hamacul lui preferat să citească.

Înăuntru erau două documente, primul dintre ele foarte scurt. Avea pe el o ștampilă STRICT SECRET, dar cuvântul STRICT fusese șters și modificarea confirmată de trei iscălituri, toate indescifrabile. În mod evident extras dintr-un document mult mai lung, fusese cenzurat cu stricteţe și era plin de spaţii goale, care îl făceau foarte greu de citit. Din fericire, concluziile sale puteau fi rezumate într-o singură frază: Rușii vor ajunge pe *Discovery* cu mult înainte ca proprietarii de drept să o poată face. Dat fiind că știa deja asta, Floyd trecu repede la cel de-al doilea document – nu înainte de a observa cu satisfacţie că de data asta reușiseră să obţină numele corect. Ca de obicei, Dimitri avusese perfectă dreptate. Următoarea expediţie, cu echipaj uman la bord, se va face cu o navă care se va chema *Cosmonaut Alexei Leonov*.

Cel de-al doilea document era mult mai lung și era marcat ca fiind numai confidenţial: era de fapt ciorna unei scrisori către revista „Science”, în așteptarea unei ultime

aprobări pentru publicare. Titlul, vioi, suna așa: *Vehiculul spaţial Discovery: comportament orbital anormal.*

Urmau douăsprezece pagini de tabele matematice și astronomice. Floyd trecu peste ele în grabă, citind printre rânduri și încercând să detecteze o cât de mică notă de scuză sau stânjeneală. Când ajunse la sfârșit, fu nevoit să zâmbească cu o admiraţie puţin acră. N-ai fi ghicit că staţiile de urmărire sau cei care făceau calculele de mișcare au fost luaţi prin surprindere și nici că se declanșase o întreagă operaţiune de acoperire. Se vor prăbuși capete și știa că lui Victor Millson avea să-i facă plăcere să le taie – asta dacă al lui nu va cădea primul. Deși, ca să fie sincer, trebuia să admită că Victor își exprimase nemulţumirea când se făcuseră reduceri de fonduri pentru sistemele de urmărire. Poate asta avea să-l salveze.

— Mulţumesc, colonele, spuse Floyd după ce termină de citit hârtiile. E ca pe vremuri, cu documente secrete. Dar ăsta e unul din lucrurile de care *nu* îmi e dor.

Colonelul așeză cu grijă plicul la loc în servietă și puse în funcţiune încuietoarea.

— Doctorul Millson v-a rugat să-l sunaţi cât mai repede.

— Știu. Dar eu nu am un circuit asigurat, mai am și niște musafiri importanţi care trebuie să sosească în curând și să fiu al naibii dacă am de gând să mă sui în mașină și să merg până la centrul vostru din Hilo numai ca să-i spun că am citit două hârtii. Spuneţi-i că le-am studiat cu atenţie și că aștept cu nerăbdare să primesc vești de la el.

O clipă, colonelul păru că vrea să-l contrazică. Apoi se răzgândi, își luă ţeapăn la revedere și dispăru nemulţumit în întuneric.

— Hei, ce-a fost asta? întrebă Caroline. Nu avem niciun musafir în seara asta, nici important și nici alt fel.

— Detest să mi se dea ordine, mai ales de către Victor Millson.

— Pun pariu că te sună de îndată ce colonelul își va face raportul.

— O să trebuiască să închidem videoul și să facem zgomot ca de petrecere. Dar, ca să fiu cinstit până la capăt, în stadiul ăsta nu am prea mare lucru de spus.

— Despre ce? dacă-mi este permis să te întreb.

— Iartă-mă, draga mea. Se pare că *Discovery* ne face figuri. Noi credeam că nava e stabilă pe orbită. În realitate însă s-ar putea să fie pe cale să se prăbușească.

— Pe Jupiter?

— A, nu, asta ar fi chiar imposibil. Bowman a lăsat-o parcată în punctul interior Lagrange, pe linia dintre Jupiter și Io. Ar fi trebuit să fi rămas acolo, mai mult sau mai puţin în același loc, fiindcă era de așteptat ca perturbaţiile produse de lunile exterioare să o mai miște încolo și-ncoace. Dar ce se întâmplă acum e foarte ciudat, și nu avem nicio explicaţie destul de completă. *Discovery* se îndreaptă din ce în ce mai repede către Io – uneori accelerează, alteori chiar o ia înapoi. Dacă o ţine tot așa, impactul va surveni sigur în următorii doi sau trei ani. Credeam că așa ceva nu se poate întâmpla în astronomie. Din câte știam eu, mecanica astrelor ar trebui să fie o știinţă exactă. Sau cel puţin așa ni s-a spus întotdeauna nouă, bieţi biologi înapoiaţi. Și ea chiar este o știinţă exactă, atunci când ţii cont de toate datele. Dar în jurul lui Io se petrec niște fapte ciudate. Pe lângă vulcanii de-acolo, mai sunt și niște descărcări electrice extraordinare – iar câmpul magnetic al lui Jupiter se deplasează din zece în zece ore. În consecinţă, gravitaţia nu este singura forţă care acţionează asupra lui *Discovery*, ar fi trebuit să ne gândim la toate astea mai de mult, mult mai de mult.

— Ei, acum asta nu mai e problema ta. Ar *trebui* să fii mulţumit.

„Problema ta” – exact așa spusese și Dimitri. Iar Dimitri – vulpea bătrână – îl cunoștea de mult mai multă vreme decât Caroline.

Poate că nu era problema lui, dar avea totuși o responsabilitate. Oricât de multe alte persoane au luat parte la acest program, în analiza finală el fusese acela

care dăduse aprobarea planurilor pentru Misiunea Jupiter și se ocupase și de punerea lor în aplicare.

Încă de-atunci avusese unele îndoieli; opiniile lui ca om de ştiinţă intrau în conflict cu datoriile lui ca birocrat. Și-ar fi putut expune punctul de vedere și s-ar fi putut opune politicii obtuze a vechii administraţii, dar încă nu era sigur în ce măsură contribuise aceasta la dezastru.

Poate cel mai bine era să închidă definitiv capitolul acesta al vieţii sale și să-și concentreze capacitatea și energiile asupra noii cariere. Dar, în adâncul inimii, știa că îi va fi imposibil. Chiar dacă Dimitri nu i-ar fi stârnit vechi sentimente de vinovăţie, acestea ar fi ieșit și singure la suprafaţă.

Muriseră patru oameni, un altul dispăruse acolo, între lunile lui Jupiter. Mâinile îi erau pătate cu sânge și nu știa cum să facă să și le spele.

3. Sal 9000

Dr. Sivasubramanian Chandrasegarampillai, profesor de ştiinţa computerelor la Universitatea din Illinois, Urbana, trăia, și el, cu un sentiment al vinovăţiei, chiar dacă foarte diferit de al lui Heywood Floyd. Aceia dintre studenţii și colegii lui, care deja se întrebau dacă micul om de ştiinţă e cu adevărat uman, nu ar fi fost foarte surprinși să afle că gândurile lui nu se îndreptau spre astronauţii morţi. Dr. Chandra nu-și jelea decât copilul pierdut, pe Hal 9000.

După atâţia ani și atâtea cercetări făcute pe datele transmise prin radio de pe *Discovery*, tot nu reușise să afle ce se întâmplase. Nu putea decât să formuleze niște teorii; faptele de care avea nevoie se aflau undeva între Jupiter și Io, îngheţate în circuitele lui Hal.

Desfășurarea evenimentelor era clară. Până în momentul tragediei; de-aici încolo, comandantul Bowman mai dăduse ceva detalii în scurtele ocazii când restabilise legătura cu Pământul. Dar faptul că știau *ce* se întâmplase, nu însemna că aflaseră și de ce fusese așa.

Primul semn că ceva merge rău apăruse către sfârșitul misiunii, când Hal anunţase iminenţa unei defecţiuni la antena principala a lui *Discovery*, îndreptată spre Pământ. Dacă unda radio, lungă de o jumătate de miliard de kilometri, rata ţinta, nava rămânea oarbă, surdă si mută.

Bowman însuși ieșise, într-o încercare de a remedia componenta suspectă dar, spre mirarea tuturor, la testări aceasta se dovedi a funcţiona perfect. Circuitele automate de verificare nu găsiseră nimic în neregulă. Nici ele și nici fratele geamăn de pe Pământ, al lui Hal, Sal 9000, atunci când informaţiile fuseseră transmise la Urbana.

Hal însă susţinuse cu încăpăţânare că diagnosticul lui era exact și făcuse aluzii destul de directe la „factorul de eroare umană"! El propusese ca piesa respectivă să fie montată la loc pe antenă și lăsată acolo până când va apărea avaria care, atunci, va putea fi localizată cu precizie. Nimeni nu avusese nimic de obiectat, căci ea putea fi înlocuită în câteva minute, chiar în caz de avarie.

Totuși, Bowman și Poole erau nemulţumiţi; amândoi simţeau că ceva nu e în ordine, dar nu reușeau să pună degetul pe rană. De câteva luni de zile îl acceptaseră pe Hal ca pe al treilea membru al micului lor grup, și îi cunoșteau toate toanele. Apoi, la un moment dat, atmosfera la bordul navei se schimbase pe nesimţite; apăruse o tensiune în aer.

Cu sentimentul trădării – după cum raportase mai târziu Bowman, panicat, Centrului de control – cele două treimi umane ale echipajului dezbătuseră ce atitudine să adopte în cazul în care se dovedea că tovarășul lor se defectase. În cel mai rău caz, lui Hal aveau să i se retragă toate responsabilităţile. Ceea ce însemna deconectarea – echivalentă cu moartea pentru un computer.

În ciuda îndoielilor, își continuaseră programul stabilit. Poole părăsise *Discovery*, într-unul dintre vehiculele care serveau atât ca mijloace de transport, cât și ca ateliere mobile pentru activităţile din afara staţiei. Și, fiindcă braţele mobile ale vehiculului nu făceau faţă sarcinii destul

de delicate de remontare a antenei, Poole se apucase să facă această operaţiune el însuşi.

Ce se întâmplase apoi nu fusese înregistrat de către camerele exterioare, ceea ce în sine era un amănunt curios. Primul semn al dezastrului, primit de Bowman, fusese un strigăt al lui Poole – apoi, linişte. Câteva clipe mai târziu, îl văzuse pe Poole rostogolindu-se, dându-se de-a berbeleacul şi dispărând în spaţiu. Se izbi de propriul său vehicul, scăpat acum de sub control.

După cum recunoscuse Bowman mai târziu, şi el făcuse câteva greşeli, toate explicabile, cu excepţia uneia. În speranţa de a-l salva pe Poole, dacă mai era în viaţă, se aruncase în alt vehicul spaţial şi îl lăsase pe Hal stăpân pe navă.

EVA[1] fusese în zadar: când ajunsese Bowman la el, Poole era deja mort. Împietrit de durere, îi purtase trupul înapoi spre navă, unde constatase că Hal refuza să-l lase să intre.

Dar Hal subestimase şi ingeniozitatea şi hotărârea unei fiinţe omeneşti. Deşi îşi lăsase casca de protecţie înăuntru, şi se expunea astfel contactului direct cu spaţiul cosmic, Bowman intră printr-o trapă de serviciu, care nu era controlată de computer. Apoi se apucase să-l lobotomizeze pe Hal, deconectându-i modulele de gândire unul câte unul.

Când recapătă controlul asupra navei, Bowman făcu o descoperire înfiorătoare: în absenţa lui, computerul deconectase toate sistemele de supravieţuire ale celor trei astronauţi în stare de hibernare. Bowman era singur, mai singur decât fusese vreodată cineva în întreaga istorie a omenirii.

Poate alţii s-ar fi lăsat pradă disperării, dar acum era momentul ca David Bowman să demonstreze că cei care îl selectaseră făcuseră o alegere bună. Reuşi să o ţină pe *Discovery* în funcţiune, ba chiar restabilise o legătură

---

[1] EVA este prescurtare pentru Extra-Vehicular Activity, care se traduce prin „Activitate în afara vehiculului” (lb. engl.)

sporadică cu Centrul de control, orientând nava în așa fel încât antena blocată să fie îndreptată spre Pământ.

Urmându-și traiectoria dinainte programată, *Discovery* ajunsese în cele din urmă în dreptul lui Jupiter. Acolo Bowman descoperise, învârtindu-se împreună cu sateliţii giganticei planete, o lespede neagră cu exact aceeași formă ca a monolitului Tycho excavat în craterul lunar, numai că de câteva sute de ori mai mare. Ieșise într-un vehicul să cerceteze obiectul și dispăruse, lăsând mesajul acela ciudat, ultimul de altfel: „Dumnezeule, e plin de stele!”

Dar acesta era un mesaj cu care n-aveau decât să-și bată alţii capul, dacă voiau; grija doctorului Chandra era Hal. Dacă era un lucru pe care omul acesta lipsit de sentimente îl detesta cu-adevărat, acesta era incertitudinea. Nu-și va găsi liniștea până când nu va afla cauzele comportamentului lui Hal. Chiar și acum, refuza să admită că acesta funcţionase prost; cel mult, fusese o „anomalie”.

Spaţiul cât un dulap pe care îl folosea drept birou personal era mobilat numai cu un scaun rotativ, un birou cu consolă și o tablă flancată de două fotografii. Puţini oameni obișnuiţi ar fi putut identifica personajele din portrete, dar cei cărora li se permisese până acum accesul îi recunoscuseră imediat pe John von Neumann și pe Alan Turing, zeii gemeni ai panteonului computerelor.

Pe birou nu se aflau cărţi și nici măcar hârtie sau instrumente de scris. Orice carte din orice bibliotecă din lume îi era accesibilă lui Chandra la o simplă apăsare de buton, iar ecranul monitorului era și planșetă și caiet. Până și tabla o folosea numai când avea oaspeţi; ultima diagramă în bloc, pe jumătate ștearsă, era veche de trei săptămâni.

Dr. Chandra își aprinse unul dintre trabucurile otrăvite pe care și le aducea din insula Madras și care erau considerate – nu fără temei – a fi unicul său viciu. Consola nu se întrerupea niciodată; verifică display-ul să vadă dacă are vreun mesaj important, apoi spuse în microfon:

— Bună dimineaţa, Sal. Deci nu ai noutăţi pentru mine?

— Nu, doctore Chandra. Dumneavoastră aveţi ceva pentru mine?

Vocea ar fi putut oricând fi confundată cu cea a unei femei Hindu, cu educaţia făcută în Statele Unite sau în ţara ei de baștină. Accentul lui Sal nu fusese de la bun început așa, dar în decursul anilor deprinsese multe dintre inflexiunile lui Chandra.

Savantul bătu pe tastatură un cod special și cuplă pe memoria cu gradul cel mai mare de securitate. Nimeni nu știa că, pe acest circuit, el vorbea computerului într-un fel în care nu vorbise niciodată vreunei fiinţe omenești. Nu avea nicio importanţă faptul că Sal nu înţelegea decât a zecea parte din ce i se spunea; răspunsurile îi erau atât de convingătoare, încât până și creatorul ei era înșelat uneori. Sau mai degrabă se lăsa înșelat. Aceste dialoguri secrete îl ajutau să-și păstreze echilibrul mintal – sau poate chiar să nu-și piardă minţile.

— Sal, mi-ai spus adesea că, dacă nu obţinem mai multe informaţii, n-o să putem rezolva problema comportamentului anormal al lui Hal. Cum facem să obţinem informaţiile astea?

— E foarte simplu. Cineva trebuie să se întoarcă pe *Discovery*.

— Exact. Se pare că asta se va și întâmpla, chiar mai curând decât ne-am așteptat.

— Mă bucur să aud asta.

— Știam că ai să te bucuri, răspunse Chandra, care nu minţea. Încetase de mult să se mai contrazică cu gașca de filosofi care susţineau că un computer nu poate avea sentimente, ci numai le mimează.

(„Dacă-mi puteţi dovedi că *dumneavoastră* nu vă prefaceţi că sunteţi nervos, atunci vă cred”, îi răspunsese în bătaie de joc unui astfel de critic. Moment în care adversarul său îi făcuse o demonstraţie a unei crize de furie foarte convingătoare.)

— Acum vreau să explorăm o altă posibilitate, continuă Chandra. Diagnosticul e numai primul pas. Dacă nu găsim și un tratament, procesul rămâne incomplet.

— Crezi că Hal poate fi făcut să funcţioneze normal?

— *Sper.* Nu știu. S-ar putea să fi suferit avarii ireparabile, și în orice caz a suferit o pierdere de memorie majoră.

Se opri, pe gânduri, trase de câteva ori din trabuc, apoi scoase meditativ un colac de fum care se agăţă fără ezitare pe lentila superangulară a lui Sal. Un astfel de gest n-ar fi fost privit cu ochi buni de o fiinţă omenească; acesta era încă unul din multele avantaje ale computerelor.

— Am nevoie de ajutorul tău, Sal.

— Desigur, doctore Chandra.

— S-ar putea să existe riscuri.

— Cum adică?

— Mă gândesc să-ţi deconectez o parte din circuite, în special cele pentru funcţii speciale. Te deranjează?

— Nu pot să-ţi dau un răspuns dacă nu am mai multe date.

— Foarte bine. Să-ţi explic. De când ţi s-a dat prima oară drumul, ai funcţionat neîntrerupt, nu?

— Așa este.

— Dar știi că noi, fiinţele umane, nu putem face același lucru. Noi avem nevoie de somn, care este o întrerupere aproape totală a funcţiilor noastre intelectuale, cel puţin la nivelul conștientului.

— Știu asta. Dar nu înţeleg.

— Ei bine, ceea ce te așteaptă va fi ca un somn. Probabil că singurul lucru care se va întâmpla va fi că, deși timpul va continua să se scurgă, tu nu-l vei înregistra. Atunci când îţi vei verifica ceasul intern, ai să constaţi că în monitorizarea înregistrărilor tale apar goluri. Asta-i tot.

— Dar spuneai că s-ar putea să existe riscuri. Care?

— Există o posibilitate foarte mică – ea nu se poate calcula – ca, atunci când îţi voi reconecta circuitele, să intervină modificări în personalitatea ta, ca și în

comportamentul tău în viitor. S-ar putea să te simţi altfel. Nu neapărat mai bine sau mai rău.

— Nu știu ce înseamnă asta.

— Îmi pare rău – de fapt, s-ar putea să nu însemne mare lucru. Nu-ţi bate capul. Acum, te rog să deschizi un program nou – iată numele.

Folosindu-se de tastatură, Chandra bătu: PHOENIX.

— Știi ce înseamnă? o întrebă el pe Sal.

După o pauză imperceptibilă, computerul răspunse:

— În enciclopedie sunt 25 de explicaţii.

— Care dintre ele crezi că e cea potrivită?

— Tutorele lui Ahile?

— Interesant. N-o știam. Mai încearcă.

— Pasăre fabuloasă, renăscută din cenușa unei existenţe anterioare.

— Excelent. Acum înţelegi de ce l-am ales?

— Pentru că speri că Hal poate fi reactivat.

— Da, cu ajutorul tău. Ești gata?

— Nu încă. Aș vrea să pun o întrebare.

— Care?

— Am să visez?

— Bineînţeles. Toate fiinţele inteligente visează – numai că nimeni nu poate explica de ce.

Chandra se opri o secundă, mai suflă un colac de fum din trabuc, apoi adăugă un lucru pe care nu l-ar fi recunoscut niciodată în faţa unei fiinţe omenești:

— Poate o să-l visezi pe Hal, eu îl visez deseori.

4. Descrierea misiunii

VARIANTA ENGLEZEASCĂ

Către: Căpitan Tatiana (Tania) Orlova, Comandant, Cosmonaut pe o navă spaţială.

Alexei Leonov (UNCOS înregistrat 08/342).

De la: Consiliul Naţional pentru Astronautică, Pennsylvania Avenue, Washington.

Comisia pentru Spaţiul Cosmic, Academia de Științe a URSS, Koroliev Prospect, Moscova.

OBIECTIVELE MISIUNII

Obiectivele misiunii dumneavoastră sunt, în ordinea importanţei:

1) Să porniţi către sistemul planetei Jupiter și să vă întâlniţi cu nava spaţială americană *Discovery* (UNCOS 01/283).

2) Să urcaţi la bordul acestei nave și să obţineţi cât mai multe informaţii referitoare la misiunea ei de până acum.

3) Să reactivaţi sistemele de la bordul navei *Discovery* și, dacă rezervele de combustibil o permit, să-i daţi o traiectorie cu destinaţia Pământ.

4) Să localizaţi obiectul necunoscut întâlnit de *Discovery* și să-l cercetaţi de la distanţă, cu ajutorul senzorilor.

5) Dacă veţi considera necesar, și cu acordul Centrului de control, să vă apropiaţi de obiect până la contactul direct, pentru a-l cerceta.

6) Să faceţi o investigaţie asupra planetei Jupiter și a sateliţilor ei, în măsura în care acest scop este compatibil cu cele de mai sus.

Se înţelege că ordinea priorităţilor se poate schimba, datorită unor circumstanţe neprevăzute sau e posibil chiar ca unele dintre aceste obiective să nu poată fi atinse deloc. Este important să înţelegeţi că întâlnirea cu nava spaţială *Discovery* se va face cu scopul precis al obţinerii de informaţii legate de obiect. Acesta va fi obiectivul prioritar, înaintea tuturor celorlalte, inclusiv a încercării de recuperare.

ECHIPAJ

Echipajul navei *Alexei Leonov* va consta din:

Căpitan Tatiana Orlova (Tehnic-Propulsie)

Dr. Vasili Orlov (Navigaţie-Astronomie)

Dr. Maxim Brailovski (Tehnic-Structuri)
Dr. Alexander Kovalev (Tehnic-Comunicaţii)
Dr. Nikolas Ternovski (Tehnic-Sisteme de comandă)
Chirurg – Comandant Katerina Rudenko (Medical-Supravieţuire)
Dr. Irina Iakunina (Medical-Nutriţie)

În plus, Consiliul Naţional American pentru Astronautică va trimite următorii trei experţi…

Dr. Heywood Floyd lăsă să-i cadă memoriul din mână și se sprijini pe spate în scaun. Totul era aranjat; nu mai era cale de-ntoarcere. Chiar și dacă ar fi vrut, acum nu mai putea da ceasul înapoi.

Aruncă o privire Carolinei, stând pe marginea piscinei cu Chris, acum în vârsta de doi ani. Puștiul se simţea mai în largul lui în apă decât pe uscat și putea rămâne scufundat pe perioade atât de lungi, încât adesea îi speria pe oaspeţi. Și, dacă limba oamenilor îi era încă în mare măsură străină, Delfina o vorbea deja fluent.

Unul din prietenii lui Christopher tocmai se întorsese din Pacific și stătea acum cu spatele întors, la mângâiat. Și tu ești un fel de călător – îi spuse Floyd în gând – prin oceanul imens, lipsit de drumuri; dar cât de mic pare acum Pacificul tău, pe lângă imensitatea care mă așteaptă!

Caroline îi simţi privirea și se ridică. Îl cercetă serioasă, dar fără resentimente – le consumase în ultimele câteva zile. Reuși chiar să-i zâmbească stins, în timp ce se apropia de el.

— Am găsit poezia aia pe care o căutam, spuse ea. Începe așa:

Ce e o femeie s-o părăsești, oare,
Focul din vatră, pământul scump,
Urmând-o pe alba Văduvitoare?

— Nu prea înţeleg. Cine e Văduvitoarea?

— Nu cine, *ce*. E marea. Poezia e o lamentaţie a unei soţii de viking. A fost scrisă de Rudyard Kipling, acum o sută de ani.

Floyd strânse mâna soţiei sale; ea nu-i răspunse, dar nici nu se împotrivi.

— Ei bine, eu nu mă simt deloc ca un viking. Nu plec după pradă, iar aventura e ultimul lucru la care-mi stă capul.

— Atunci de ce… nu, n-am de gând să deschid iar discuţia. Dar cred că ne-ar fi amândurora de folos dacă am şti exact de ce o faci.

— Mi-ar plăcea să-ţi pot da un singur motiv, suficient de puternic. Am o mulţime de motive mici, în schimb. Care, adunate, dau o concluzie căreia nu mă pot împotrivi, te rog să mă crezi.

— Te cred. Dar eşti sigur că nu te minţi singur?

— Dacă eu mă mint, atunci mai sunt o mulţime de oameni care fac acelaşi lucru. Inclusiv, dacă-mi dai voie să-ţi reamintesc, Preşedintele Statelor Unite.

— Nu cred c-aş putea să uit, nici dacă aş vrea. Dar ia să ne închipuim – să ne închipuim numai – că nu te-ar fi rugat s-o faci. Te-ai fi oferit voluntar?

— La asta pot să-ţi răspund cu mâna pe inimă. Nu. Nici nu mi-ar fi trecut prin cap. Telefonul de la Preşedintele Mordecai a fost şocul vieţii mele. Dar după ce m-am gândit puţin, mi-am dat seama că are dreptate. Ştii că falsa modestie nu mă caracterizează. Sunt cel mai bun pentru treaba asta – dacă medicii îşi dau acordul. Iar tu ştii că sunt încă într-o formă excelentă.

Asta îi aduse pe buze zâmbetul dorit.

— Uneori mă întreb dacă nu a fost cumva ideea ta.

Într-adevăr, îi trecuse şi lui prin cap; dar putea să-i dea un răspuns cinstit.

— N-aş fi făcut-o fără să-ţi cer părerea.

— Mă bucur că n-ai făcut-o. Nu ştiu ce ţi-aş fi răspuns.

— Încă mai pot să refuz.

— Acum spui prostii, şi ştii şi tu foarte bine. Chiar dacă o faci, ai să mă urăşti pentru asta tot restul vieţii – şi nici ţie

n-ai să ţi-o ierţi. Ai un simţ al datoriei mult prea puternic. Poate că ăsta e unul dintre motivele pentru care te-am luat de bărbat.

Datoria. Da, ăsta era cuvântul cheie, și ce cuvânt complex! Avea datorie faţă de sine însuși, faţă de familie, faţă de Universitate, faţă de fosta lui slujbă (chiar dacă o părăsise în condiţii neclare), faţă de ţară – și chiar și faţă de specia umană. Și o ierarhizare nu era ușor de făcut; mai ales că, uneori, ele se băteau cap în cap.

Avea motive perfect logice pentru a accepta să plece în misiune – și motive la fel de logice, după cum mulţi dintre colegii săi i-o spuseseră, să nu plece. Dar poate că, în final, decizia o luase nu cu mintea, ci cu sufletul. Și chiar și sufletul îl împingea în două direcţii diferite.

Curiozitatea, un sentiment de vinovăţie, hotărârea de a încheia o treabă încurcată rău – toate se combinaseră și îl împingeau spre Jupiter și spre misterul ascuns acolo. Pe de altă parte, teama – pe care era suficient de cinstit ca s-o recunoască – împreună cu dragostea pentru familie, îl îndemnau să rămână pe Pământ. E adevărat însă că nu avusese ezitări prea mari; se hotărâse aproape imediat și îi înșirase lui Caroline toate argumentele, cu toată blândeţea de care fusese în stare.

Și mai era un gând cu care se mângâia, dar pe care nu îndrăznise încă să i-l împărtășească soţiei sale. E adevărat că va fi plecat vreme de doi ani și jumătate, dar cele cincizeci de zile jupiteriene vor fi petrecute în stare de hibernare, în afara timpului. Când se va întoarce, diferenţa de vârstă dintre ei se va fi redus cu mai bine de doi ani.

Iar el va fi sacrificat prezentul, pentru un viitor mai îndelungat împreună.

5. Leonov

Lunile se transformaseră în săptămâni, săptămânile se topiră în zile, zilele se chirciră în ore. Și iată că Heywood Floyd se găsea din nou la Cape – gata să iasă în spaţiu,

pentru prima dată de când cu călătoria spre Baza Clavius și de la monolitul Tycho, cu atât de mulţi ani în urmă.

De data asta însă nu mai era singur, iar misiunea nu mai era secretă. Câteva locuri mai în faţă era dr. Chandra, deja angajat într-un dialog cu computerul său portabil.

Una din distracţiile favorite ale lui Floyd, pe care nu o împărtășise până acum nimănui, era să găsească asemănări între fiinţe umane și animale. De cele mai multe ori asemănările erau flatante, nu jignitoare, iar micul lui hobby era un foarte bun mnemotehnic.

Cu dr. Chandra era ușor, cuvintele care-ţi veneau imediat în minte erau „ca o pasăre”. Era micuţ, delicat și toate mișcările îi erau iuţi și precise. Dar *ce* pasăre? Evident, una foarte inteligentă. O coţofană? Prea curioasă și prea ţanţoșă. O bufniţă? Nu, are mișcări, prea lente. Poate o vrabie era cea mai potrivită.

Cu Walter Curnow, specialistul de sistem care va avea dificila sarcină de a o pune pe *Discovery* din nou în funcţiune, era ceva mai greu. Era înalt și masiv și în niciun caz nu semăna cu o pasăre. De obicei găsea un echivalent în spectrul larg al speciilor de câini, dar de data asta niciun câine nu oferea un termen potrivit de comparaţie. Da, sigur – Curnow era un urs. Nu unul ursuz și ameninţător, ci prietenos și simpatic. Și se nimerea bine; îi amintea lui Floyd de colegii ruși cu care urma să se întâlnească în curând. Erau deja de mai multe zile lansaţi pe orbită, unde își făceau ultimele verificări.

Acesta este cel mai important moment din viaţa mea, își spuse Floyd. Plec într-o misiune care ar putea fi hotărâtoare pentru viitorul speciei umane. Totuși, nu simţea niciun pic de exaltare. Nu se putea gândi decât la ultimele cuvinte pe care le șoptise înainte de a pleca de-acasă: „La revedere, fiule, oare până mă întorc ai să-ţi mai amintești de mine?” Pe tot timpul numărătorii inverse numai la asta se gândise. Și încă mai avea un pic de ciudă pe Caroline, care refuzase să trezească copilul pentru o ultimă îmbrăţișare. Știa însă că avusese dreptate, era mai bine așa.

Gândurile îi fură întrerupte brutal de o explozie de veselie. Dr. Curnow împărtășea colegilor săi o glumă – și o sticlă mare, cu care umblau cu gingășie, de parcă ar fi fost o masă critică de plutoniu.

— Hei, Heywood, strigă el, din câte-am auzit, căpitanul Orlov a-ncuiat toată băutura, așa că asta-i ultima ta șansă. Château Thierry ’95. Scuză paharele de plastic.

Sorbind din șampania într-adevăr excelentă, se gândi cu groază la bancurile lui Curnow răsunând de-a lungul și de-a latul sistemului solar. Oricât i-ar fi admirat calităţile profesionale, ca tovarăș de drum s-ar putea ca acesta să se dovedească mai puţin încântător. Măcar din partea dr. Chandra nu se temea de astfel de probleme; Floyd cu greu și-l putea închipui zâmbind, iar de râs nici nu putea fi vorba. Și, bineînţeles, refuzase șampania cu un fior imperceptibil. Curnow fusese destul de politicos – sau de bucuros – ca să nu insiste.

Inginerul părea hotărât să devină sufletul grupului. Câteva minute mai târziu scoase de undeva un instrument electronic cu clape, cu două octave și intona rapid „D’ye Ken John Peel”, în registru de pian, trombon, vioară, flaut și orgă, una după alta, cu acompaniament vocal. Cânta chiar foarte bine și, curând, Floyd își dădu seama că se alăturase corului. Totuși nu era rău, își spuse, că Curnow va petrece cea mai mare parte a călătoriei într-o hibernare liniștită.

Muzica încetă cu un acord disonant în momentul în care motoarele s-au aprins și naveta s-a lansat în înaltul cerului. Floyd fu cuprins de o exaltare de-acum familiară, deși veșnic nouă – un sentiment al puterii fără margini, care îl înălţa și îl îndepărta de grijile și îndatoririle sale pământene. Oamenii au știut ce fac – poate că nu-și dăduseră nici ei înșiși seama – atunci când au hotărât că lăcașul zeilor era undeva, dincolo de puterea de acţiune a gravitaţiei. Zbura acum către tărâmul unde nimic nu mai are greutate; și pentru moment putea să uite că acolo nu-l aștepta libertatea, ci răscrucea întregii sale cariere.

Pe măsură ce viteza creștea, simţea pe umeri apăsarea atâtor lumi, dar o primea cu bucurie, ca un Atlas care nu a

început încă să obosească sub povara sa. Nu încerca să gândească, se mulţumea numai să savureze experienţa. Chiar și dacă aceasta va fi ultima oară când urma să părăsească Pământul, o despărţire definitivă de tot ceea ce iubise vreodată, acum nu era trist. Zgomotul motoarelor, care-l înconjura, era o odă triumfală, ce izgonea orice sentimente mai puţin nobile.

Aproape că-i păru rău când se termină, dar fu încântat să poată respira mai ușor și să încerce iar sentimentul acela de libertate neașteptată. Aproape toţi ceilalţi pasageri își desfăcură cataramele centurilor de siguranţă, pregătindu-se să savureze cele treizeci de minute de gravitaţie zero de pe orbita intermediară, în timp ce aceia care parcurgeau drumul pentru prima dată rămaseră așezaţi pe locurile lor, căutând neliniștiţi din priviri pe asistenţii de zbor.

— Vă vorbește căpitanul. Suntem acum la o altitudine de trei sute de kilometri deasupra coastei de vest a Africii. Nu veţi vedea prea mult din ea fiindcă e noapte – pata de lumină e Sierra Leone – și Golful Guineei este bântuit de o furtună tropicală violentă. Uitaţi-vă ce fulgere!

În cincisprezece minute va răsări soarele. Între timp, vom întoarce naveta în așa fel încât să puteţi vedea centura de sateliţi ecuatoriali. Cel mai strălucitor, aproape direct deasupra noastră, este *Antenna Farm*, al lui *Intelsat Atlantic-1*. Apoi, la Vest, este *Intercosmos 2*, iar steaua aceea, mai palidă, e Jupiter. Și, dacă vă uitaţi dincolo de ea, veţi vedea o lumină care pulsează, pe fundalul stelar; este noua staţie spaţială chineză. Vom trece la o sută de kilometri depărtare, nu destul de aproape ca să o vedeţi cu ochiul liber…

Oare ce-or avea de gând? se întrebă Floyd, alene. Văzuse fotografii ale structurii cilindrice, bondoace, cu umflăturile ei curioase, și nu găsise niciun motiv să creadă în zvonurile alarmiste cum că aceasta ar fi o fortăreaţă echipată cu arme cu laser. Dar chinezii nu puteau învinui pe nimeni altcineva decât pe ei înșiși pentru propaganda aceasta ostilă, fiindcă Academia de Știinţe din Beijing

continua să ignore cererile repetate ale Comitetului ONU pentru Spaţiul Cosmic de a permite o inspecţie a staţiei.

Cosmonaut Alexei Leonov nu era o frumuseţe; prea puţine nave spaţiale sunt. Poate, într-o zi, rasa umană are să pună bazele unei estetici noi; poate vor apărea generaţii noi de artiști, ale căror idealuri să nu fie formele pământene, modelate de vânt sau de apă. Spaţiul însuși era un loc al frumuseţii, uneori copleșitoare; din nefericire, mașinăriile create de om nu se ridicau la aceeași înălţime.

Dacă nu socoteai cele patru rezervoare de combustibil, imense, care vor fi abandonate de îndată ce nava va intra pe orbita intermediară, *Leonov* era surprinzător de mică. De la scutul termic până la motoare avea mai puţin de 50 de metri; era greu de crezut că un asemenea vehicul, mai mic decât un avion de pasageri, putea duce zece femei și bărbaţi dintr-o parte în alta a sistemului solar.

Dar gravitaţia zero, care făcea ca pereţii, podeaua și acoperișul să-și schimbe rolurile între ele, modifica toate regulile existenţei. La bordul lui *Leonov* era suficient loc chiar și când toată lumea era activă în același timp, ceea ce se întâmpla chiar acum. Mai mult, încărcătura ei normală se dublase, cel puţin, prin prezenţa unui mare număr de ziariști, tehnicieni care făceau ultimele verificări, și a unor oficiali nerăbdători.

De îndată ce naveta fu ancorată, Floyd încercă să afle care va fi cabina pe care urma să o împartă, timp de un an de-acum înainte, cu Chandra și Curnow. După ce o descoperi, constată că era atât de plină cu cutii etichetate cu grijă, conţinând echipament și provizii, încât era aproape imposibil să intri în ea. Tocmai se întreba cum să facă să bage un picior dincolo de ușă, când unul dintre membrii echipajului, care zbura în viteză de la un punct de sprijin la altul, îi observă încurcătura și se opri brusc.

— Doctore Floyd, bine aţi venit la bord. Eu sunt Max Brailovski, inginer șef adjunct.

Tânărul rus vorbea engleza aceea atentă, corectă, a elevului care a învăţat mai mult cu un profesor electronic decât cu un om. În timp ce își strângeau mâinile, Floyd compara figura și numele cu setul de biografii pe care le studiase deja: Maxim Andrei Brailovski, 31 de ani, născut la Leningrad, specializat în structuri; hobby: scrima, ciclismul cosmic, șahul.

— Îmi pare bine, spuse Floyd. Dar spune-mi, cum fac să intru?

— Nu-ţi face griji, spuse Max vesel. Când ai să te trezești, toate vor fi dispărut. Sunt – cum le zice? – consumabile. O să mâncăm până-ţi facem loc în cameră. Îţi promit că, atunci când o să începi să ai nevoie de ea, camera va fi goală.

Se bătu pe burtă.

— Perfect, dar până atunci, unde-mi pun lucrurile? Floyd îi arătă cele trei valize mici, cu o masă totală de 50 de kilograme, care conţineau, după cum spera el, tot ce-i va fi necesar pentru următorii două miliarde de kilometri. Nu fusese ușor să le ghideze, fără greutate, dar supuse inerţiei, pe culoarele navei, cu un număr cât mai mic de ciocniri.

Max luă două din ele, se strecură ușor prin triunghiul format de trei traverse și trecu printr-un orificiu minuscul, parcă sfidând Prima Lege a lui Newton. Floyd achiziţionă câteva vânătăi noi luând-o pe urmele lui; după o bună bucată de vreme – *Leonov* părea mult mai mare pe dinăuntru decât pe dinafară – ajunseră în faţa unei uși pe care scria CĂPITAN, cu caractere chirilice și latine. Deși știa să citească în rusește mult mai bine decât să vorbească, Floyd aprecie gestul; observase deja că toate anunţurile de pe navă erau bilingve.

Ca răspuns la bătaia lui Max se aprinse un beculeţ verde și Floyd intră în cabină, cât putu mai graţios. Vorbise de multe ori cu căpitanul Orlova, dar nu se întâlniseră niciodată până acum. Îl așteptau două surprize.

Dimensiunile reale ale unei persoane sunt imposibil de apreciat pe ecranul video-telefonului; într-un fel sau altul, camera de luat vederi reușește să uniformizeze totul.

Căpitanul Orlova, în picioare – atât cât putea cineva să *stea* în picioare în regim de gravitaţie zero – abia dacă îi ajungea lui Floyd până la umăr. De asemenea, video-telefonul nu reuşise să transmită albastrul ameţitor al ochilor pătrunzători, de departe cea mai izbitoare trăsătură a unei feţe care, cel puţin pentru moment, nu putea fi caracterizată ca frumoasă.

— Bună, Tania, spuse Floyd. Mă bucur că ne cunoaştem, în sfârşit. Păcat de părul tău.

Îşi strânseră ambele mâini, ca doi vechi prieteni.

— Mă bucur să te avem la bord, Heywood, răspunse căpitanul. Spre deosebire de Brailovski, vorbea englezeşte fluent, dar cu un accent puternic. Da, şi mie mi-a părut rău să-l pierd, dar în misiunile lungi părul e o problemă şi prefer să nu am de-a face prea mult cu frizerii băştinaşi. Îmi cer scuze pentru cabină; cred că ţi-a explicat Max că ne-am trezit în ultima clipă că mai avem nevoie de încă zece metri cubi, spaţiu de depozitare. Vasili şi cu mine n-o să stăm prea mult pe-aici în primele câteva ceasuri, aşa că te rog să te foloseşti de cabina noastră.

— Mulţumesc. Dar Curnow şi Chandra?

— Am aranjat ceva asemănător şi pentru ei. Poate vi se pare că vă tratăm ca pe o încărcătură…

— Nedorită la bord.

— Pardon?

— E o etichetă care se punea pe bagaje, în zilele de demult ale călătoriilor pe mare.

Tania zâmbi.

— Da, aşa poate părea. Dar voi veţi fi foarte bine veniţi la sfârşitul călătoriei. Ne-am şi apucat să facem pregătiri pentru readucerea la viaţă.

— Prea sună ca din Biblie. Să zicem mai bine… nu, înviere e şi mai rău!… pregătiri pentru trezire. Dar înţeleg că trebuie să fii foarte ocupată; dă-mi voie să-mi las bagajele şi o să-mi continuu turul de onoare.

— Are să te conducă Max. Du-l pe doctorul Floyd la Vasili, te rog. E jos, pe puntea de comandă.

Ieşind din cabina căpitanului, Floyd le atribui în gând o notă mare celor care alcătuiseră echipajul. Tania Orlova era un personaj destul de impresionant pe hârtie; în carne şi oase era chiar impunătoare, în ciuda farmecului. Mă-ntreb cum e, îşi spuse Floyd, când îi sare ţandăra. E foc sau gheaţă? Una peste alta, cred că prefer să nu aflu.

Floyd îşi recăpăta rapid „picioarele cosmice”; până să ajungă pe puntea unde era Vasili Orlov, învăţase să se mişte aproape la fel de uşor ca şi ghidul său. Savantul îl salută cu aceeaşi căldură cu care-l primise şi soţia sa.

— Bun venit la bord, Heywood. Cum te simţi?

— Perfect, doar că mor de foame, cu-ncetinitorul.

Timp de o secundă, Orlov păru nedumerit, apoi faţa i se destinse într-un zâmbet larg.

— A, am uitat. Ei, lasă, că n-o să dureze mult. Peste zece luni o să poţi să mănânci cât vrei.

Cei destinaţi să hiberneze îşi începeau dieta cu o săptămână înaintea zborului şi în ultimele 24 de ore nu beau nimic. Floyd începea să se întrebe cât din ameţeala din ce în ce mai pronunţată se datora foamei, cât şampaniei lui Curnow şi cât gravitaţiei zero.

Ca să se adune, privi la nenumăratele ţevi multicolore din jurul lor.

— Deci ăsta e faimosul modul Saharov. E prima dată când îl văd în mărime naturală.

— E abia al patrulea pe care-l construim.

— Sper că funcţionează.

— Ar fi de dorit. Altfel, Consiliul Municipal din oraşul Gorki are să schimbe iar numele pieţei Saharov.

Faptul că un rus putea să glumească, oricât de acru, pe seama tratamentului aplicat celui mai mare dintre oamenii de ştiinţă ai ţării, era un semn că veneau vremuri noi. Floyd îşi aminti din nou de elocventul discurs la primirea lui Saharov în Academie, când fusese numit, cu atâta întârziere, Erou al Uniunii Sovietice. Închisoarea şi exilul, spusese el atunci auditoriului, sunt ajutoare de nepreţuit ale creativităţii. Nu mic e numărul capodoperelor născute între zidurile câte unei celule, dincolo de tentaţiile

societăţii. Iată, ca ilustrare, faptul că cea mai importantă realizare a minţii omenești, însăși lucrarea lui Newton, *Principiile matematice ale filosofiei naturale* era rezultatul exilului său autoimpus din Londra bântuită de ciumă.

Comparaţia nu era lipsită de modestie. Anii aceia petrecuţi în Gorki îi aduseseră nu numai o nouă perspectivă asupra structurii materiei și a originii Universului, dar și conceptele asupra controlului plasmei care duseseră la energia practică termonucleară. Modelul însuși, cel mai cunoscut și mai popular rezultat al acestor teorii, era doar unul dintre rezultatele secundare ale acestei izbucniri de energie intelectuală. Tragic era faptul că asemenea pași uriași se datorau unor nedreptăţi. Poate, într-o zi, omenirea va descoperi și niște căi mai civilizate pentru a-și rezolva problemele.

Înainte de a părăsi încăperea, Floyd aflase cu mult mai mult decât intenţionase despre modulul Saharov, și mult mai mult decât putea spera să reţină. Știa bine principiile de bază ale acestuia – utilizarea unei reacţii termonucleare pulsatorii pentru încălzirea și arderea oricărui tip de combustibil. Rezultatele cele mai bune fuseseră obţinute cu hidrogen pur ca lichid, dar acesta era mult prea voluminos și greu de stocat pe perioade lungi. Metanul și amoniacul se dovediseră alternative viabile; până și apa putea fi utilizată, chiar dacă se obţineau rezultate considerabil mai slabe.

Pentru *Leonov* se făcuse un compromis: uriașele rezervoare de hidrogen lichid, care urmau să dea navei impulsul iniţial, vor fi abandonate în momentul în care se va atinge viteza necesară pentru ca aceasta să ajungă până pe Jupiter. Ajunsă la destinaţie, nava va folosi amoniacul pentru frânare, manevrele la întâlnirea cu *Discovery* și întoarcerea pe Pământ.

Aceasta teoretic, după verificări și răsverificări, teste nesfârșite și simulări făcute pe computere. Dar, după cum o dovedise experienţa tristă a lui *Discovery*, toate proiectele umane puteau fi ușor răsturnate de Natură, Soartă sau oricum altfel ai fi numit forţa care guvernează Universul.

— Deci aici erai, doctore Floyd, se auzi o voce autoritară, feminină, care întrerupse explicaţiile entuziaste ale lui Vasili cu privire la feedback-ul magnetohidrodinamic. De ce nu v-aţi prezentat la *mine*?

Floyd se răsuci încet în jurul propriei axe, împingând ușor cu o mână. Zări o siluetă masivă, maternă, îmbrăcată într-o uniformă ciudată, împodobită cu zeci de buzunare și buzunărașe. Rezultatul nu diferea prea tare de o uniformă cazacă, acoperită de banduliere pentru cartușe.

— Mă bucur să vă regăsesc, doamnă doctor, încă mai explorez locul. Sper că aţi primit raportul meu medical de la Houston.

— Cârpacii ăia de la Teague! Ăștia habar n-au nici ce-i aia o aftă!

Floyd știa bine relaţia de respect reciproc care îi lega pe Katerina Rudenko și pe cei de la Centrul Medical Olin Teague, în ciuda zâmbetului larg, care nu-i contrazicea vorbele. Îi surprinse privirea curioasă și-și pipăi mândră reţeaua din jurul taliei ample.

— Obișnuita gentuţă neagră nu e prea practică în regim de gravitaţie zero – lucrurile-ţi zboară din ea și când ai nevoie de ele nu le mai găsești. Pe asta am proiectat-o eu însămi; e o mini-sală de operaţie completă. Cu ea pot să scot un apendice, sau să asist o naștere.

— Cred că mai ales a doua problemă nu se va pune aici.

— Ha! Un medic bun trebuie să fie pregătit pentru orice.

Ce deosebire, se gândi Floyd, era între Căpitanul Orlova și doctor – sau ar trebui să folosească mai bine gradul ei real, acela de comandant-chirurg? – Rudenko. Orlova avea graţia și incandescenţa unei prime balerine; doctoriţa ar fi putut fi imaginea Mamei Rusia: voinică, cu o faţă turtită, de ţărancă, nu-i mai lipsea decât broboada pentru ca portretul să fie complet. Dar nu te lăsa înșelat, își spuse Floyd, femeia asta a salvat cel puţin douăsprezece vieţi când cu accidentul portuar al lui Komarov – și în timpul liber reușește să publice și *Analele Medicinei Spaţiale*. Poţi să spui că ai avut noroc s-o ai în echipaj.

— Doctore Floyd, o să ai destul timp, mai târziu, să explorezi mica noastră navă. Colegii mei sunt prea politicoși ca să ţi-o spună, dar au mult de lucru și îi cam încurci. Aș vrea să rezolv cu dumneavoastră, cu toţi trei, cât mai repede și mai ușor cu putinţă. Așa vom avea mai puţine pe cap.

— M-am temut eu că așa o să fie, dar înţeleg foarte bine cum stau lucrurile. Sunt gata, oricând doriţi.

— Eu sunt *întotdeauna* gata. Veniţi cu mine, vă rog.

Spitalul navei era suficient de mare încât să încapă în el o masă de operaţie, două biciclete ergonomice, câteva dulăpioare cu materiale și un aparat cu radiaţii X. În timp ce-i făcea lui Floyd un control rapid, dar atent, dr. Rudenko îl întrebă pe neașteptate:

— Ce e cilindrul mic, de aur, pe care-i poartă dr. Chandra la gât, pe lanţ, vreun aparat de comunicaţii? N-a vrut să și-l dea jos; de altfel, e atât de rușinos, încât aproape că n-a vrut să dea *nimic* jos de pe el.

Floyd nu-și putu reţine un zâmbet; nu era greu să-ţi imaginezi care vor fi fost reacţiile modestului indian la comportamentul impunătoarei doamne.

— Este un lingam.

— Un ce?

— Sunteţi doctor, ar trebui să-l recunoașteţi. Simbolul masculin al fertilităţii.

— Desigur – tare-s proastă. E hindus practicant? E puţin cam târziu ca să-i mai putem aranja un regim strict vegetarian.

— Nu vă alarmaţi, nu v-am fi făcut una ca asta fără să vă avertizăm mai întâi. Chiar dacă nu se atinge de băuturile alcoolice, Chandra nu crede cu fanatism decât în computere. Mi-a spus odată că bunicul său, care a fost preot în Benares, i-a dat acest lingam, care se păstrează în familie de multe generaţii.

Oarecum spre surprinderea lui Floyd, reacţia doctoriţei nu fu negativă, așa cum se așteptase el. Dimpotrivă, expresia ei deveni plină de solicitudine.

— Îl înţeleg foarte bine. Mama mi-a dat o icoană foarte frumoasă, din secolul al XVI-lea. Am vrut s-o iau cu mine, dar are cinci kilograme.

Doctoriţa redeveni brusc eficientă, îi făcu lui Floyd o injecţie nedureroasă dintr-o seringă cu aer comprimat și-i spuse să revină când o să i se facă somn. Ceea ce, îl asigură, se va întâmpla în mai puţin de două ore.

— Între timp, relaxaţi-vă complet, îi ordonă ea. La nivelul acesta, al staţiei D.6, este un punct de observaţie. Puteţi să vă duceţi acolo.

Era o idee bună și Floyd se îndreptă într-acolo cu o docilitate care i-ar fi surprins pe toţi prietenii lui. Dr. Rudenko își privi ceasul, dictă o frază scurtă secretarului automat și potrivi soneria să sune peste treizeci de minute.

Ajuns în postul de observaţie D.6, Floyd îi găsi pe Chandra și pe Curnow, deja acolo. Îl priviră fără să-l recunoască, apoi se întoarseră să urmărească spectacolul extraordinar de-afară. Lui Floyd îi trecu prin cap – și se felicită pentru simţul său de observaţie atât de ascuţit – că dr. Chandra nu părea să se bucure prea tare de priveliște. Ținea ochii bine închiși.

Suspendată în faţa lui, era o planetă complet necunoscută, strălucind în nuanţe minunate de albastru și alb orbitor. Ce ciudat, își spuse Floyd. Ce s-a întâmplat cu Pământul? Da, sigur, nu era de mirare că nu-l recunoscuse! Era cu susul în jos! Ce nenorocire – timp de câteva secunde îi deplânse pe bieţii oameni care cădeau în spaţiu…

Abia dacă băgă de seamă când doi membri ai echipajului îndepărtară forma docilă a lui Chandra. Când se întoarseră după Curnow, Floyd stătea cu ochii închiși, dar încă mai respira. Când se întoarseră după el, chiar și respiraţia i se oprise.

II.
TSIEN

6. Trezirea

Și ne-au spus că n-o să visăm, gândi Heywood Floyd, mai mult surprins decât supărat. Lumina rozalie, strălucitoare, care îl înconjura, era foarte odihnitoare. Îi amintea de picnicuri sau de buștenii care ardeau în cămin de Crăciun. Lumina însă nu dădea și căldură; ba chiar se simţea o oarecare răcoare, chiar dacă nu neplăcută.

Se auzeau murmure de voci, prea încete ca să înţeleagă ce spun. Începură să se audă mai tare, dar tot nu înţelegea.

— Evident, își spuse uimit, nu pot să visez în rusește!

— Nu, Heywood, îi răspunse o voce feminină. Nu visezi. E timpul să te dai jos din pat.

Strălucirea diafană pieri; deschise ochii și i se păru că vede ca prin ceaţă o lanternă care se îndepărtează de faţa lui. Stătea întins pe o canapea, fixat de ea cu o plasă elastică; în jurul lui se învârteau oameni; dar erau în afara punctului lui de focalizare și nu-i putea identifica.

Degete blânde îi închiseră pleoapele și-i masară fruntea.

— Nu forţa. Respiră adânc... încă o dată... așa... cum te simţi?

— Nu știu... ciudat... ameţit... și mi-e foame.

— Asta-i semn bun. Știi unde te afli? Acum poţi deschide ochii.

Siluetele deveniră mai clare – mai întâi dr. Rudenko, apoi căpitan Orlova. Ceva însă se întâmplase cu Tania de

când o văzuse ultima dată acum o oră. Când își dădu seama ce era, avu un șoc aproape fizic.

— Ți-a crescut părul la loc!

— Sper că ţi se pare o îmbunătăţire. Fiindcă eu nu pot să spun același lucru despre barba ta.

Floyd își duse mâna la faţă și descoperi că pentru fiecare etapă de mișcare îi trebuia o planificare atentă. Bărbia îi era acoperită cu ţepi scurţi, de două-trei zile. În timpul hibernării, părul crește cu o viteză de o sută de ori mai mică decât în mod normal…

— Deci am reușit, spuse el. Am ajuns în dreptul lui Jupiter.

Tania se uită la el sumbră, apoi îi aruncă doctoriţei o privire, la care aceasta răspunse cu o înclinare abia vizibilă a capului.

— Nu, Heywood, spuse ea. Suntem încă la depărtare de o lună. Nu te speria, nava e în perfectă stare și totul merge normal. Dar prietenii tăi de la Washington ne-au rugat să te trezim înainte de vreme. S-a întâmplat un lucru neprevăzut. Am intrat într-o cursă pentru a ajunge primii la *Discovery*, și mă tem că o vom pierde.

7. Tsien

Când vocea lui Heywood Floyd se auzi din difuzorul Setcom-ului, cei doi delfini își întrerupseră cercurile pe care le făceau în jurul piscinei și veniră la margine. Își așezară capetele pe bordură și rămaseră cu ochii ţintă la sursa de unde veneau sunetele.

Deci îl recunosc pe Heywood, își spuse Caroline, cu puţină amărăciune. Christopher însă, în patru labe în ţarcul lui, nu catadicsi să se oprească din jocul cu butoanele colorate ale cărţii cu poze, atunci când vocea tatălui său se auzi, tare și limpede, de la o distanţă de jumătate de miliard de kilometri în spaţiu.

Draga mea, nu te va surprinde să mă auzi cu o lună mai devreme decât fusese planificat; probabil că știi de mai multe săptămâni că nu suntem singuri aici.

Încă îmi vine greu să cred că-i adevărat. Nici nu prea are sens, de fapt. Nu au cum să aibă destul combustibil pentru întoarcerea pe Pământ; nici nu știu cum ar putea stabili legătura cu Discovery*.*

Desigur, nu i-am văzut niciodată. Chiar și la cea mai mică distanţă la care s-a aflat vreodată, Tsien *tot a fost la mai bine de 50 de milioane de kilometri depărtare. Ar fi avut timp suficient să răspundă semnalelor noastre, dacă ar fi vrut, dar au preferat să ne ignore cu desăvârșire. Iar de acum încolo vor fi mult prea ocupaţi ca să mai aibă timp de taclale. În câteva ceasuri vor intra în atmosfera lui Jupiter – atunci o să vedem cum le funcţionează* lor *frânele aeriene. Dacă funcţionează bine, asta ne va ridica și nouă moralul. Dacă nu… mai bine să nu ne gândim.*

Una peste alta, rușii o iau neașteptat de bine. Bineînţeles, sunt furioși și dezamăgiţi, dar am auzit și expresii de admiraţie sinceră. Păcăleala a fost strașnică, au construit nava în văzul tuturor și ne-au lăsat pe toţi să credem că e o staţie spaţială, până când i-au atașat propulsoarele.

Așa că, acum nu mai e nimic de făcut, decât să fim cu ochii pe ei. Și, de la distanţa asta, nu vom vedea cu mult mai bine decât telescoapele voastre cele mai bune. Nu pot să nu le doresc să reușească, chiar dacă, bineînţeles, sper că nu se vor atinge de Discovery*. Aceea e proprietatea* noastră *și sunt convins că Departamentul de Stat le reamintește asta din oră în oră.*

Dacă prietenii chinezi nu și-ar fi întors armele împotriva noastră, n-ai fi avut vești de la mine încă o lună de-acum înainte. Acum însă, că dr. Rudenko m-a trezit, am să-ţi trimit mesaje cam o dată la două zile.

După șocul iniţial m-am adaptat foarte bine – am cunoscut echipajul și nava, mi-am regăsit „picioarele spaţiale". Și-mi îmbunătăţesc puţina rusă pe care o știu, deși n-am ocazia să o folosesc prea mult, fiindcă toată

lumea insistă să vorbească englezește. Tare prost stăm cu limbile străine noi, americanii. Uneori îmi e și rușine, din cauza șovinismului nostru – sau a lenei noastre.

La bordul navei se vorbește de la engleza perfectă – inginerul șef Sașa Kovalev și-ar putea câștiga existenţa ca orice crainic BBC – până la varianta dacă-vorbești-destul-de-repede-nu-are-nici-o-importanţă-câte-greșeli-faci? Singura care nu vorbește fluent este Zenia Marcenko, aceea care a înlocuit-o pe Irina Iakunina, în ultima clipă. Apropo, mă bucur să aud că Irina s-a însănătoșit repede, trebuie să fi fost o mare dezamăgire pentru ea! Mă-ntreb dacă și-a reluat zborurile cu zmeul.

Și pentru că vorbeam de accidente, Zenia a trecut, în mod evident, printr-unul foarte serios. Deși chirurgii au făcut o treabă foarte bună, se crede că trebuie să fi suferit arsuri grave la un moment dat. E cea mai mică din echipaj și toată lumea o tratează cu... era să zic cu milă, dar mila e prea condescendentă. Să-i zicem cu o atenţie specială.

Poate te întrebi cum mă înţeleg cu căpitanul Tania. Ei bine, îmi place, chiar foarte mult – dar n-aș vrea s-o supăr vreodată. Nu există niciun dubiu asupra persoanei care comandă nava.

Cât despre chirurgul-comandant Rudenko – ai cunoscut-o la Convenţia Aerospaţială din Honolulu, acum doi ani și sunt convins că nu ai uitat petrecerea de la sfârșit. Ai să înţelegi de ce-i spunem Ecaterina cea Mare – bineînţeles, atunci când e cu spatele ei lat la noi.

Dar destul cu bârfa. Dacă depășesc timpul alocat, nici nu vreau să mă gândesc ce taxe suplimentare voi avea de plătit. Și fiindcă veni vorba, convorbirile astea sunt, sau ar trebui să fie, perfect confidenţiale. Dar lanţul comunicaţiilor are multe verigi, așa că nu te mira dacă vei primi vești și prin... alte canale.

Aștept vești de la tine. Spune-le fetelor că o să vorbesc și cu ele, mai încolo. Toată dragostea mea pentru voi toţi – mi-e foarte dor de tine și de Chris. Și promit că, după ce mă întorc, n-o să vă mai părăsesc niciodată.

Urmă o pauză însoţită de un fâșâit, apoi o voce evident artificială spuse: „Aici se încheie Mesajul Patru-Sute-Treizeci-Și-Doi bară Șapte de pe Nava Spaţială *Leonov*”. Caroline Floyd închise aparatul și cei doi delfini se scufundară și se îndreptară către apele Pacificului, fără să lase în urmă nicio cută pe suprafaţa apei.

Când văzu că i-au dispărut prietenii, Christopher începu să plângă. Mama lui îl ridică în braţe și încercă să-l împace; îi luă mult timp până să reușească.

8. Întâlnirea cu Jupiter

Imaginea lui Jupiter, cu panglicile sale de nori albi, benzile stropite, roz ca burta de somon și cu Marea Pată Roșie privind fix ca un ochi răuvoitor, stătea suspendată, neclintită pe ecranul de proiecţie. Ecranul era acoperit pe trei sferturi, dar nimeni nu privea la discul luminos; toţi ochii erau aţintiţi asupra semilunii întunecate de la marginea lui. Acolo, pe partea umbrită a planetei, nava chineză se pregătea pentru momentul adevărului.

E absurd, își spunea Floyd. La distanţa asta de 40 de milioane de kilometri nu vedem nimic. Și oricum nu contează; prin radio vom afla tot ce vrem să știm.

Tsien închisese toate căile de comunicaţie – audio, video și circuitele de date – cu două ore înainte, atunci când retrăseseră antenele cu rază mare la adăpostul scutului termic. Nu mai transmitea decât un semnal omnidirecţional, stabilind cu precizie poziţia navei chinezești care plonja spre oceanul de nori de mărimea unor continente. Semnalul lui ascuţit – biip, biip, biip – era singurul sunet care se auzea în camera de comandă a lui *Leonov*. Fiecare dintre aceste impulsuri plecase de pe Jupiter cu mai bine de două minute înainte; acum, sursa lor putea fi deja un nor de gaz incandescent, care se împrăștie în stratosfera jupiteriană.

Semnalul se pierdea, se combina cu alte sunete. Biip-urile se auzeau distorsionat; unele se pierdură complet,

apoi secvenţa se reluă. Teaca de plasmă care se forma în jurul lui *Tsien* urma să taie complet comunicaţiile până când nava va ieși din nou la lumină. Dacă va mai ieși vreodată…

— Posmotri! strigă Max. Uite-o!

La început, Floyd nu văzu nimic. Apoi, chiar în marginea discului luminos, zări o steluţă minusculă, strălucind acolo unde nu se putea afla nicio stea, pe faţa întunecată a lui Jupiter.

Părea staţionară, dar el știa că se mișcă cu o sută de kilometri pe secundă. Creștea încet în strălucire. Apoi încetă să mai fie un punct adimensional și deveni o formă alungită. O cometă făcută de mâna omului, care brăzda cerul nopţii jupiteriene și lăsa o dâră incandescentă, lungă de mii de kilometri.

Se mai auzi un ultim biip, distorsionat și ciudat de lung, de semnal, urmat de șuieratul fără înţeles al radiaţiilor lui Jupiter, una dintre multele voci cosmice care n-aveau nimic de-a face cu omul sau cu obiectele făcute de el.

Tsien era acum neauzit, dar nu și nevăzut, încă. Vedeau cum scânteia alungită se îndepărtează de faţa dinspre Soare a planetei, urmând să dispară în jumătatea întunecată. Până atunci, dacă lucrurile mergeau bine, Jupiter avea să captureze nava, anihilându-i viteza nedorită. Când va reapărea din spatele giganticei planete, nava va fi un nou satelit al acesteia.

Scânteia dispăru. *Tsien* făcuse curba și se îndrepta spre faţa nevăzută. Nu vor mai vedea și nu vor mai auzi nimic până ce nu va ieși din umbră – dacă totul mergea bine, în mai puţin de o oră. Pentru chinezi, aceasta va fi o oră foarte lungă.

Pentru savantul Vasili Orlov și pentru inginerul cu comunicaţiile, Sașa Kovalev, ora trecu extrem de repede. Aveau multe de învăţat supraveghind micuţa stea; timpii de apariţie și dispariţie, și, mai ales, schimbul Doppler al staţiei radio furnizau informaţii vitale asupra noii traiectorii a lui *Tsien*. Computerele de pe *Leonov* digerau deja toate cifrele

și scuipau evaluări asupra momentului reapariţiei, bazate pe rate presupuse de deceleraţie în atmosfera jupiteriană.

Vasili deconectă monitorul computerului, se răsuci cu tot cu scaun, își desfăcu centura de siguranţă și se adresă ascultătorilor care așteptau răbdători.

— Cel mai apropiat moment pentru reapariţie, peste 42 de minute. Dumneavoastră, spectatorii, puteţi să faceţi o plimbare, pentru ca noi să ne putem concentra pe ce avem de făcut aici. Ne revedem peste 35 de minute. Ușș! Nu-ukhodi!

Fără tragere de inimă, asistenţa nedorită părăsi cabina dar, spre disperarea lui Vasili, toată lumea se întoarse în mai puţin de treizeci de minute. Încă îi mai mustra că nu aveau încredere în calculele lui, când biip, biip-ul cunoscut al lui *Tsien* izbucni din difuzoare.

Vasili, uluit, se alătură totuși imediat ropotului spontan de aplauze. Floyd nu văzuse cine fusese primul care aplaudase. Deși rivali, erau cu toţii cosmonauţi, la cea mai mare distanţă de casă la care ajunseseră vreodată niște oameni – „Ambasadori ai Omenirii”, în termenii atât de nobili ai primului Tratat Spaţial O.N.U. Și, chiar dacă nu doriseră ca să reușească chinezii, nu le doreau nicio nenorocire.

Floyd nu putea să nu se gândească și la un element de interes propriu, foarte important. Acum sorţii de izbândă ai lui *Leonov* crescuseră considerabil; *Tsien* demonstrase că manevrele de frânare aeriană sunt posibile. Informaţiile despre Jupiter fuseseră corecte; atmosfera de-acolo nu le rezerva surprize neplăcute, poate fatale.

— Ei, spuse Tania, cred că ar trebui să le trimitem un mesaj de felicitare. Dar și dacă am face-o, tot nu ne-ar răspunde.

Parte din echipaj mai făcea încă glume pe seama lui Vasili, care privea datele scoase din computer fără să-i vină să creadă.

— Nu înţeleg! exclamă el. Normal ar fi să fie încă în spatele lui Jupiter! Sașa, dă-mi o evaluare de viteză după semnalele lor radio!

Urmă un nou dialog, pe tăcute, cu computerul. Apoi Vasili scoase un fluierat lung și jos.

— Ceva nu-i în regulă. Au intrat pe o orbită captivă, asta-i drept, dar nu se vor putea întâlni cu *Discovery*. Traiectoria pe care sunt acum are să-i ducă mult în spatele lui Io. O să avem informaţii mai precise după ce-i vom fi urmărit timp de alte cinci minute.

— Oricum, trebuie mai întâi să fie pe o orbită sigură, spuse Tania. Vor putea face modificări mai târziu.

— Poate. Dar asta o să-i coste zile, chiar dacă au combustibilul necesar. Lucru de care mă îndoiesc.

— Deci tot mai avem o șansă să le-o luăm înainte.

— Nu fi așa optimistă. Mai avem încă trei săptămâni până să ajungem în dreptul lui Jupiter. Pot să traseze zece traiectorii până atunci, și să o aleagă dintre ele pe cea mai bună pentru întâlnire.

— Asta dacă presupunem, din nou, că au destul combustibil.

— Bineînţeles. Iar ăsta e un lucru asupra căruia nu putem decât să emitem teorii.

Toată această conversaţie rapidă și agitată avusese loc în rusă, lăsându-l mult în urmă pe Floyd. Când Taniei i se făcu milă și îi explică greșeala lui *Tsien*, care fusese aruncat prea departe și se îndrepta acum spre sateliţii exteriori, prima lui reacţie fu să întrebe:

— Atunci s-ar putea să dea de necaz. Ce intenţionaţi să faceţi dacă cer ajutor?

— Cred că glumești. Ţi-i închipui tu făcând așa ceva? Sunt mult prea orgolioși. Și, oricum, ajutorul ar fi imposibil. Știi foarte bine că nu putem schimba nimic în misiunea noastră. Chiar dacă am avea destul combustibil…

— Ai dreptate, desigur; dar s-ar putea să fie greu de explicat restului de 99% din oameni, care nu înţeleg ce-i aia mecanică orbitală. Ar trebui să ne gândim și la complicaţiile de natură politică: cu toţii vom avea de pierdut, dacă nu-i putem ajuta. Vasili, te rog să-mi dai traiectoria finală, odată stabilită. Mă duc jos, în cabina mea, să-mi fac temele.

Cabina lui Floyd, sau mai degrabă treimea lui de cabină, era încă parţial ocupată cu provizii, multe din ele depozitate în paturile cu perdele pe care le vor ocupa Chandra și Curnow când se vor trezi din somnul lor îndelungat. Reușise să-și elibereze un pic de loc pentru lucrurile personale. Și i se promisese luxul a încă doi metri cubi, întregi, de îndată ce unul din membrii echipajului va avea timp să ajute la mutatul mobilierului.

Floyd își puse în funcţiune consola, apăsă tastele pentru decriptare și ceru informaţiile pe care Washington-ul i le trimisese în legătură cu Tsien. Se întrebă dacă gazdele lui reușiseră să decodifice mesajul; cifrul avea la bază produsul a două numere prime cu o sută de cifre, și Agenţia Naţională pentru Securitate își pusese la bătaie reputaţia, afirmând că nici cel mai rapid computer din lume nu va reuși să spargă cifrul înainte de Marele Scrâșnet de la finalul Universului. O afirmaţie care nu va putea fi niciodată verificată – ci doar infirmată.

Privi din nou fotografiile excelente ale navei chinezești, făcute atunci când aceasta își dăduse arama pe faţă, înainte de a-și părăsi traiectoria pământeană. Mai erau și niște fotografii ulterioare – nu la fel de clare, datorita distanţei mari faţă de camerele spion – făcute în etapa finală, în timp ce nava se îndrepta spre Jupiter. Acestea îl interesau cel mai tare. Dar și mai folositoare aveau să-i fie desenele, planurile și evaluările asupra performanţelor navei.

Chiar și acceptând premisele cele mai optimiste, era greu de înţeles ce urmăreau chinezii. Probabil își consumaseră cel puţin nouăzeci la sută din combustibil în goana aceea nebună de-a curmezișul sistemului solar. Și, dacă nu era o misiune de sinucidere – ceea ce nu era exclus – atunci nu putea fi luată în considerare decât teoria hibernării și a unei recuperări ulterioare. Iar serviciile de informaţii erau de părere că tehnologia de hibernare a chinezilor era destul de avansată pentru a face din aceasta o teorie viabilă.

Dar serviciile de informaţii se înșelau adesea, încurcate mai ales de avalanșa de date brute care trebuia evaluate, „zgomotele de fond” din circuitele de informaţii. Cu *Tsien* făcuseră treabă bună, ţinând cont mai ales de timpul scurt pe care îl avuseseră la dispoziţie, dar Floyd și-ar fi dorit ca informaţiile să fie mai bine filtrate. O parte din ele erau evident inutile, fără nicio legătură posibilă cu misiunea lor.

Totuși, atunci când nu știi *ce* cauţi, e important să pleci fără prejudecăţi și idei preconcepute; lucruri care la început păreau lipsite de importanţă sau chiar fără sens, se puteau dovedi vitale.

Oftând, Floyd se apucă din nou să citească cele 500 de pagini de date, făcând eforturi să-și păstreze receptivitatea, în timp ce diagrame, hărţi, fotografii – unele dintre ele atât de neclare, încât ar fi putut reprezenta aproape orice – fragmente de știri, liste de delegaţi la conferinţe pe teme știinţifice, titluri de publicaţii știinţifice și tehnice, până și documente comerciale se scurgeau cu repeziciune pe ecranul de mare fidelitate. Un întreg sistem de spionaj industrial foarte eficient lucrase din plin. Cine ar fi crezut că atât de multe module japoneze cu holomemorie sau microsisteme elveţiene de control al fluxurilor de gaz, sau detectoare nemţești pentru radiaţii puteau fi urmărite în drumul lor până la destinaţie – fundul „secat” al lacului Lop Nor, prima oprire pe traiectoria spre Jupiter.

Unele dintre ele fuseseră incluse din greșeală; nu puteau avea niciun fel de legătură cu misiunea. Dacă China comandase o mie de senzori cu infraroșii, prin intermediul unei corporaţii fantomă din Singapore, asta era treaba celor care se ocupau de problemele armatei; era greu de crezut că *Tsien* se aștepta să fie urmărit de rachete cu detectori de căldură. Și *asta*, asta era chiar prea de tot – echipament pentru cercetări și prospecţiuni, de la Glacier Geophysics Inc., din Anchorage, Alaska. Ce creier șui și-a putut închipui că o expediţie cosmică va avea nevoie de...

Zâmbetul de pe buzele lui Floyd îngheţă – își simţea pielea de pe ceafă cum se strânge. Dumnezeule, n-or să

îndrăznească! Dar deja îndrăzniseră destule până acum. Iar acum, în sfârșit, totul începea să capete un sens.

Se întoarse la fotografii și la planurile navei chinezești. Da, era posibil – orificiile alea din spate, împreună cu electrozii de deflecţie, dimensiunile se potriveau…

Floyd chemă puntea.

— Vasili, spuse el, ai obţinut traiectoria aia?

— Da, răspunse ofiţerul cu navigaţia, pe un ton ciudat de cuminte. Floyd înţelese imediat că intervenise ceva nou. Făcu o încercare.

— Merg la întâlnire cu Europa, nu-i așa?

La capătul celălalt al firului se auzi o izbucnire de surpriză.

— Ciort voz'mi! De unde știai?

— Nu știam, am presupus.

— Nu există nicio posibilitate de eroare. Am verificat cifrele pentru șase locaţii. Manevra de frânare le-a ieșit *exact* așa cum au vrut. Sunt în drum spre Europa – și nu întâmplător. Vor ajunge acolo peste șaptesprezece ore.

— Și vor intra pe orbită.

— S-ar putea; nu le trebuie combustibil prea mult pentru asta. Dar de ce?

— Aș risca să mai fac o presupunere. Vor face o recunoaștere scurtă, apoi *vor ateriza*.

— Ești nebun – sau știi tu ceva ce noi nu știm?

— Nu, dar e o deducţie simplă. O să-ţi vină să-ţi dai cu pumnii în cap fiindcă n-ai văzut un amănunt evident.

— Bine, Sherlock, de ce ar vrea cineva să aterizeze pe *Europa*? Ce-i acolo, pentru numele lui Dumnezeu?

Floyd își trăia din plin scurtul moment de triumf. Sigur, s-ar putea să greșească total.

— Ce e pe *Europa*? Nimic altceva decât substanţa cea mai preţioasă din întregul Univers.

Spusese prea mult; nici Vasili nu era prost, îi smulse răspunsul de pe buze.

— Bineînţeles – apă!

— Exact. Miliarde de tone. Suficient să-și umple rezervoarele, să colinde printre toţi ceilalţi sateliţi și încă

să-i mai rămână pentru întâlnirea cu *Discovery* și pentru drumul de întoarcere. Nu-mi face nicio plăcere, Vasili, dar prietenii noștri, chinezii, au fost din nou mai deștepţi ca noi.

— Asta presupunând că le merge.

9. Gheaţa din Marele Canal

Cu excepţia cerului negru ca tăciunele, fotografia ar fi putut fi făcută aproape oriunde în regiunile polare ale Pământului; nimic străin în oceanul de gheaţă ondulată care se întindea până departe, la orizont. Numai cele cinci siluete în costume spaţiale, din fundal, lăsau să se vadă că peisajul aparţinea unei alte lumi.

Nici măcar acum, secretoșii chinezi nu făcuseră cunoscute numele membrilor echipajului. Anonimii intruși în lumea îngheţată erau doar savantul, comandantul, navigatorul, primul inginer și inginerul secund. De asemenea, era o ironie faptul că toţi cei de pe Pământ văzuseră fotografia, deja cu valoare istorică, cu un ceas înainte ca ea să ajungă pe *Leonov*, care era cu mult mai aproape, iar Floyd nu se putea opri să se gândească la toate astea. Dar transmisiunile de pe *Tsien* se făceau cu un fascicul atât de îngust, încât erau imposibil de interceptat; *Leonov* primea semnalele celelalte, multidirecţionale. Chiar și acestea se pierdeau mai bine de jumătate din timp, atunci când mișcarea de rotaţie a *Europei* îi scotea în afara vederii sau când satelitul însuși era eclipsat de masa uriașă a lui Jupiter. Puţinele știri pe care le aveau despre misiunea chineză erau primite de pe Pământ.

Nava aterizase, după zborul iniţial de recunoaștere, pe una din puţinele insule solide, de piatră, care răzbăteau prin crusta de gheaţă ce acoperea, practic, întreaga suprafaţă a lunii. De la un pol la altul, gheaţa era plată. Nu existau furtuni, care s-o cioplească în tot felul de forme stranii, și nici zăpezi care, bătute de vânt, să se adune, strat peste strat, și să formeze munţi mișcători. Meteoriţi cădeau pe suprafaţa lipsită de aer a *Europei*, dar zăpadă

niciodată. Singurele forţe modelatoare erau gravitaţia, constantă, care reducea toate înălţimile la un singur nivel, și cutremurele neîncetate, cauzate de alţi sateliţi, în trecerile lor repetate pe lângă *Europa*. Jupiter însuși, în ciuda masei mult mai mari, avea un efect considerabil mai mic. Mareele jupiteriene își încetaseră lucrul cu mii de ani în urmă, când se asiguraseră că *Europa* rămăsese pentru totdeauna cu faţa întoarsă spre gigantul său stăpân.

Toate acestea se știau de când *Voyager* trecuse prin zonă, în anii ’70, de la zborurile de recunoaștere ale lui *Galileo*, în anii ’80 și de la aterizările lui *Kepler*, în ’90. Dar, în câteva ore, chinezii aflaseră mai multe despre *Europa* decât toate misiunile anterioare laolaltă. Ce aflaseră păstrau pentru ei; cu toată părerea de rău, nu puteai nega că-și câștigaseră dreptul s-o facă.

Ceea ce li se nega într-adevăr, din ce în ce mai violent, era dreptul de a anexa acest satelit. Era pentru prima dată în istorie când o singură naţiune emitea pretenţii asupra unei lumi exterioare și toate posturile de radio și de televiziune de pe Pământ dezbăteau chestiunea legalităţii acestor pretenţii. Faptul că – după cum, după foarte multă vreme, catadicsiseră să sublinieze chinezii – ei nu semnaseră Tratatul Spaţial O.N.U. 02 și, deci, nu erau obligaţi să respecte prevederile lui, nu reușea să potolească furia protestelor.

Brusc, *Europa* deveni punctul de interes numărul unu din întregul sistem solar. Și omul-de-la-faţa-locului (sau măcar la numai câteva milioane de kilometri depărtare) fu ridicat la mare cinste.

Sunt Heywood Floyd, la bordul navei Comandant Alexei Leonov*, în drum spre Jupiter. După cum vă imaginaţi, cu toţii suntem cu ochii pe* Europa*.*

Chiar în acest moment privesc prin cel mai puternic dintre telescoapele navei; prin lentilele lui, satelitul se vede de zece ori mai mare decât Luna, așa cum o vedeţi voi cu ochiul liber. Și priveliștea e într-adevăr stranie.

Suprafaţa lui e de un roz uniform, cu câteva pete mici, cafenii. E acoperit cu o reţea complicată de linii subţiri, care se ondulează și se împletesc în toate direcţiile. Seamănă foarte bine cu o fotografie dintr-un manual de anatomie, în care sunt prezentate venele și arterele.

Unele dintre acestea sunt lungi de câteva sute – sau mii – de kilometri și arată cam așa cum și-au închipuit Percival Lowell și ceilalţi astronomi de la începutul secolului al XX-lea că arată Marte.

Dar canalele de pe Europa *nu sunt o închipuire, chiar dacă, bineînţeles, ele nu sunt artificiale. Mai mult, ele chiar conţin apă, sau măcar gheaţă. Căci satelitul este aproape în întregime acoperit de un ocean, cu o medie de adâncime de 50 de kilometri.*

Fiindcă este atât de departe de Soare, temperatura la suprafaţa Europei *este foarte scăzută, în jur de 150 de grade sub punctul de îngheţ. Deci, ar fi de presupus că oceanul întreg este un bloc solid de gheaţă.*

În mod surprinzător, acest lucru nu e adevărat; în interiorul Europei *forţele mareelor generează o mare cantitate de căldură – aceleași forţe care guvernează vulcanii de pe vecinul său, Io.*

Deci gheaţa se topește, se sparge, îngheaţă, formează crevase și pârtii asemănătoare celor de pe banchizele din regiunile noastre polare. Chiar acum privesc această reţea complicată de fisuri; cele mai multe dintre ele sunt întunecate la culoare și foarte vechi – au, poate, milioane de ani vechime. Câteva însă sunt de un alb pur; acestea sunt cele care abia s-au deschis, și au o crustă groasă de numai câţiva centimetri.

Tsien *a aterizat în imediata apropiere a uneia dintre aceste vine albe: are o lungime de 1500 km și a fost botezată Marele Canal. Probabil chinezii intenţionează să-și umple rezervoarele cu apa lui, pentru a putea explora sistemul de sateliţi jupiterieni și a se întoarce pe Pământ. Nu le va fi ușor, dar cu siguranţă că și-au studiat cu multă grijă terenul de aterizare și știu ce fac.*

Este limpede acum de ce și-au asumat un asemenea risc și de ce emit pretenţii asupra Europei. Ca staţie de realimentare, ea ar putea fi cheia întregului nostru sistem solar. Apă există și pe Ganimede*, dar este în întregime îngheţată și mai puţin la-ndemână, datorită forţei gravitaţionale mai mari a satelitului.*

Și mai e un lucru la care abia acum m-am gândit. Chiar dacă misiunea chineză rămâne pe Europa, eșuată, e posibil ca membrii ei să poată supravieţui până când se va organiza o misiune de salvare. Au energie suficientă, s-ar putea să se găsească minerale utile în zonă și se știe că chinezii sunt experţi în producerea de hrană artificială.

Nu va fi pentru ei o existenţă luxoasă, dar cunosc oameni care ar accepta bucuroși această existenţă în schimbul imaginii uluitoare a lui Jupiter în înaltul cerului – imagine pe care sperăm să o vedem și noi, peste câteva zile.

Aici Heywood Floyd, care vă spune la revedere în numele lui și al colegilor lui, de la bordul lui Alexei Leonov*.*

— Iar aici e puntea. Foarte frumoasă prezentare, Heywood. Trebuia să te faci reporter.

— Am o experienţă îndelungată. Jumătate din viaţă mi-am petrecut-o în R.P.

— R.P.?

— Relaţia cu publicul – de cele mai multe ori, explicându-le oamenilor politici că trebuie să-mi dea mai mulţi bani. Un lucru cu care *voi* nu trebuie să vă bateţi capul.

— Ce bine-ar fi să fie așa! Oricum, vino sus pe punte. Avem informaţii noi, pe care vrem să le discutăm cu tine.

Floyd își scoase microfonul de la rever, fixă telescopul și se extrase din locașul strâmt. Pe când ieșea, aproape se ciocni cu Nikolai Ternovski, care avea, evident, aceeași destinaţie.

— Am să-ţi fur ideile mai bune, pentru radio Moscova, Woody. Sper că nu te superi.

— Ești invitatul meu, tovarășe. Și-apoi cum te-aș putea opri?

Sus, pe punte, căpitan Orlova privea gânditoare o aglomeraţie de curbe și cifre de pe display-ul principal. Floyd tocmai se apucase să și le traducă, greoi, când ea îl întrerupse.

— Nu-i nevoie să intri în amănunte. Sunt evaluări ale timpului necesar pentru ca *Tsien* să-și umple rezervoarele și să se pregătească de lansare.

— Și-ai mei fac aceleași calcule, dar cu mult mai multe variabile. Noi suntem de părere că am scăpat de una. Știai că cele mai bune pompe de apă, care există, le găsești la pompieri? Și te-ar surprinde să afli că Staţia Centrală din Beijing s-a trezit că i se rechiziţionează patru din modelele cele mai noi, cu câteva luni în urmă, în ciuda protestelor primarului?

— Nu mă surprinde, mă umple de admiraţie. Continuă.

— S-ar putea să fie o coincidenţă, dar pompele acelea au exact dimensiunile optime. Făcând niște pronosticuri în legătură cu debitul conductelor, viteza de forare în gheaţă și-așa mai departe – ei, bine, părerea noastră e că lansarea ar putea avea loc peste cinci zile.

— Cinci zile!

— Dacă au noroc și totul merge perfect. Și dacă nu-și umplu complet rezervoarele, ci își iau numai atât cât să le asigure întâlnirea cu *Discovery*, înaintea noastră. Dacă ne-o iau înainte cu un singur ceas, le e de-ajuns. Vor putea să ceară măcar prima de salvare.

— Nu și conform regulilor stabilite de juriștii Departamentului de Stat. La momentul oportun, vom declara că *Discovery* nu e eșuată, ci a fost doar parcată în așteptarea recuperării. Orice încercare de preluare a navei va fi considerată un act de piraterie.

— Sunt convinsă că și chinezii vor fi grozav de impresionaţi.

— Și dacă nu sunt, ce putem noi să facem?

— Suntem mai mulţi decât ei – chiar doi la unu după ce-i trezim pe Chandra și Curnow.

— Nu zău? Și unde sunt cuţitele de abordaj?

— Cuţitele?

— Săbiile, armele.

— A! Ne-am putea folosi de telespectrometrul cu laser. Poate distruge complet un asteroid de câteva miligrame, la o distanţă de o mie de kilometri.

— Nu cred că-mi surâde prea tare ideea. În orice caz, guvernul meu se va opune violenţei, cu excepţia autoapărării.

— Americani naivi! Noi suntem mult mai realiști. Suntem siliţi să fim așa. Heywood, toţi strămoșii *tăi* au murit de moarte bună. Dintre ai mei, trei au fost uciși în Marele Război pentru Patrie.

Între patru ochi, Tania îi spunea întotdeauna Woody, niciodată Heywood. Acum era serioasă. Sau îi testa numai reacţiile?

— Oricum, *Discovery* are echipament în valoare de numai câteva miliarde de dolari. Nava nu e importantă, numai informaţiile pe care le poartă la bord sunt deosebite.

— Exact. Informaţii care pot fi copiate, apoi șterse.

— Ai niște idei tare optimiste, Tania. Uneori am impresia că toţi rușii sunt un pic obsedaţi.

— Mulţumită lui Napoleon și lui Hitler, ne-am câștigat dreptul de-a fi așa. Dar nu-mi spune că ţie nu ţi-a trecut prin cap acest – cum îi spune? – acest scenariu.

— N-a fost nevoie, răspunse Floyd sumbru. Departamentul de Stat a făcut-o în locul meu, cu variaţiuni chiar. Acum trebuie să așteptăm să vedem ce fac chinezii. Și nu m-ar mira deloc dacă ne-ar lua iar prin surprindere.

10. Un strigăt de pe „Europa”

Dormitul în regim de gravitaţie zero e un meșteșug care trebuie învăţat; lui Floyd îi luase aproape o săptămână până când descoperise modul cel mai eficient în care se putea să-și ancoreze braţele și picioarele, în așa fel încât să nu-i zboare în tot felul de poziţii incomode. Acum era expert în

asta și întoarcerea la greutatea normală nu-i producea nicio plăcere. Dimpotrivă, numai gândul la ea îi dădea uneori coșmaruri.

Cineva îl zgâlţâia, încercând să-l trezească. Nu, probabil visa în continuare: la bordul unei nave spaţiale, intimitatea era sacră; nimeni nu intra în cabina vreunui alt membru al echipajului fără să ceară mai întâi permisiunea. Strânse pleoapele, dar zgâlţâiala continuă.

— Doctore Floyd, vă rog să vă treziţi! Sunteţi chemat pe punte!

Și nimeni nu-i spunea doctore Floyd; cea mai pretenţioasă formulă de salut care-i fusese adresată era Doc. Ce se petrecea?

Deschise cu greu ochii. Era în cabina lui mititică, înfășurat blând în coconul de dormit. Asta îi spunea o parte a creierului său. Atunci cum de privea la... *Europa*? Erau încă la milioane de kilometri distanţă. Iată reţeaua atât de cunoscută, liniile care, intersectându-se, formau triunghiuri și poligoane. Și, sigur, acela era însuși Marele Canal... Nu, nu se putea. Cum era posibil, în timp ce el era tot în cabina lui de pe *Leonov*?

— Doctore Floyd!

Se trezi definitiv și-și văzu mâna stângă plutindu-i la câţiva centimetri în faţa ochilor. Ce ciudat, liniile din palmă semănau atât de bine cu harta *Europei*. Dar Mama Natură cea econoamă se repeta tot timpul la scări atât de diferite, de la vârtejul laptelui răsucit în cafea, la norii încolăciţi într-un ciclon sau la braţele unei nebuloase spirale.

— Iartă-mă, Max, spuse el. Ce e? S-a-ntâmplat ceva?

— Credem că da. Dar nu cu noi. *Tsien* are necazuri.

Căpitanul, navigatorul și inginerul șef erau ancoraţi în scaunele lor de pe puntea de comandă; restul echipajului plutea neliniștit, ţinându-se de suporţii mai la-ndemână, sau urmăreau monitoarele.

— Iartă-mă că te-am trezit, Heywood, se scuză Tania scurt. Uite care-i situaţia. Acum zece minute am primit un mesaj cu prioritate unu de la Centrul de comandă. *Tsien* a

amuţit. Brusc, în mijlocul unui mesaj codificat; mai întâi, câteva secunde de bolboroseli, apoi nimic.

— Și semnalul?

— S-a oprit și el. Nu-l mai recepţionăm.

— Hopa! Înseamnă că-i ceva grav – o defecţiune majoră. Aveţi vreo idee?

— Multe, dar toate sunt presupuneri. O explozie… o alunecare de teren… un cutremur; cine poate ști?

— Și s-ar putea să nu aflăm niciodată, până când altcineva nu aterizează pe *Europa* – sau până când nu ajungem noi destul de aproape ca să vedem.

Tania dădu din cap.

— Nu avem suficientă delta ve. Nu ne putem apropia la mai mult de 50 de mii de kilometri. De la distanţa asta nu se vede mare lucru.

— Atunci nu putem face nimic.

— Nu-i chiar așa, Heywood. Centrul de control ne-a sugerat să începem să baleiem antena mare, poate prindem vreun apel mai slab. Este, cum să-i spun, o încercare fără speranţă, dar merită. Ce zici?

Prima reacţie a lui Floyd fu de împotrivire.

— Asta înseamnă să ne întrerupem legăturile cu Pământul.

— Desigur, dar oricum urmează să facem asta când o să-l ocolim pe Jupiter. Și nu ne trebuie mai mult de câteva minute să restabilim legătura.

Floyd nu răspunse. Ideea era foarte rezonabilă și totuși îl neliniștea într-un fel nelămurit. După câteva secunde de gândire, înţelese de ce simţea nevoia să se împotrivească.

Necazurile lui *Discovery* începuseră atunci când antena mare – Complexul principal de antene – pierduse legătura cu Pământul, din motive rămase încă necunoscute. Acolo însă Hal fusese cu siguranţă implicat, în timp ce de data asta o asemenea primejdie nu exista. Computerele de pe *Leonov* erau unităţi mici, autonome; nu exista un creier central. Cel puţin nu unul non-uman.

Rușii îi așteptau cu răbdare răspunsul.

— De acord, spuse el în sfârşit. Anunţaţi pe Pământ ce urmează să facem şi începeţi ascultarea. Presupun că vreţi sa încercaţi frecvenţele spaţiale pentru S.O.S.

— Da, de îndată ce vom fi verificat corecţiile Doppler. Cum merge, Saşa?

— Mai lăsaţi-mă două minute şi termin cu scanerul automat. Cât timp stăm pe ascultare?

Căpitanul nu ezită aproape deloc înainte de a răspunde. Floyd admirase întotdeauna hotărârea Taniei, şi chiar i-o şi spusese odată. Într-unul dintre rarele ei momente de umor, ea îi răspunsese:

— Woody, un comandant se poate înşela, dar nu are voie să fie nesigur.

— Ascultaţi timp de cincizeci de minute, apoi restabiliţi legătura cu Pământul, pentru următoarele zece. Apoi repetaţi ciclul.

Nu era nimic nici de văzut, nici de auzit. Circuitele automate interpretau mult mai bine zgomotele pe unde radio decât simţurile umane. Cu toate acestea, Saşa deschidea din când în când monitorul audio şi atunci cabina se umplea de gălăgia centurilor de radiaţii ale lui Jupiter. Era un sunet ca al valurilor care se spărgeau pe toate plajele Pământului, peste care se suprapunea plesnetul exploziv al super-fulgerelor din atmosfera jupiteriană. Nici urmă de semnale umane. Unul câte unul, membrii echipajului care nu aveau îndatoriri speciale acolo, dispărură.

Stând în aşteptare, Floyd făcu câteva calcule mintale. Orice i s-ar fi întâmplat lui *Tsien*, trecuseră deja două ore de când ştirile fuseseră retransmise de pe Pământ.

Dar *Leonov* ar fi trebuit să poată să capteze un mesaj direct cu o întârziere de mai puţin de o jumătate de minut, ceea ce însemna că deja chinezii avuseseră suficient timp pentru a emite din nou. Tăcerea lor prelungită sugera o catastrofă. Îşi dădu seama că începuse să construiască tot felul de scenarii îngrozitoare.

Cele 50 de minute păreau ore. Când se epuizară, Saşa reorientă antena spre Pământ şi raportă eşecul. În timp ce

folosea restul până la zece minute ca să transmită un set de mesaje privi întrebător către căpitan.

— Merită să mai încercăm o dată? spuse cu un glas în care se citea limpede pesimismul.

— Bineînţeles, poate reducem timpul, dar vom continua să ascultăm.

Când se împlini ora, antena cea mare fu din nou orientată spre *Europa*. Și aproape imediat becul de ALERTĂ al monitorului automat începu să pâlpâie.

Mâna lui Sașa se repezi spre monitorul audio și vocea lui Jupiter umplu cabina. Pe deasupra ei, ca o șoaptă în furtună, se auzea slab, dar inconfundabil, o voce omenească. Limba era imposibil de identificat, dar Floyd era sigur, mai mult din ritm și din intonaţie că *nu* era chineză, ci o limbă europeană.

Sașa manevră expert acordul fin și lungimile de undă și cuvintele deveniră mai clare. Limba era cu siguranţă engleza; conţinutul însă rămânea exasperant de neinteligibil.

Există o combinaţie de sunete pe care orice ureche umană o poate detecta imediat, chiar și pe fondul cel mai zgomotos.

Când din fondul jupiterian se auzi brusc, lui Floyd i se păru că visează, prins în capcana unui coșmar fantastic. Colegii săi reacţionară ceva mai încet; apoi îl priviră cu aceeași stupefacţie – și cu un început de bănuială.

Fiindcă primele cuvinte recognoscibile de pe *Europa* fură:

— Doctore Floyd, doctore Floyd, sper că mă auzi.

11. Gheaţă și vid

— Cine e? șopti cineva, într-un cor de șușoteli.

Floyd își ridică mâinile într-un gest care exprima neștiinţă – și, spera el, nevinovăţia.

...știu că ești la bordul lui Leonov*... putea să nu am prea mult timp... îndrept antena portabilă în direcţia care mi se pare...*

Vreme de câteva secunde înfiorătoare, semnalul dispăru, apoi reapăru, mult mai clar, dar nu cu mult mai tare.

...retransmiteţi mesajul spre Pământ. Tsien *distrus acum trei ore. Sunt singurul supravieţuitor. Folosesc aparatul portabil al costumului – nu știu dacă are destulă putere, dar e singura mea șansă. Vă rog să mă ascultaţi cu atenţie. PE EUROPA EXISTĂ VIAȚĂ. Repet: PE EUROPA EXISTĂ VIAȚĂ...*

Semnalul se pierdu din nou. Urmă o tăcere stupefiată, pe care nimeni nu încercă să o întrerupă. Așteptând, Floyd își cerceta febril amintirile. Nu recunoștea vocea. Ar fi putut aparţine oricărui chinez educat în Vest. Era, probabil, un om pe care îl întâlnise la vreo conferinţă știinţifică, dar dacă cel care vorbea nu se va identifica, n-avea să știe niciodată cine fusese.

...curând după miezul nopţii local. Pompam constant și rezervoarele erau aproape pe jumătate pline. Eu și dr. Lee am ieșit să verificăm izolaţia conductelor. Tsien *este... era la circa 30 de metri de marginea Marelui Canal. Conductele duc direct de la el în jos, sub gheaţă. Foarte subţire, nu se poate merge pe ea în siguranţă. Apa caldă pe care o scoteam...*

Din nou o tăcere lungă. Floyd se întrebă dacă vorbitorul se mișcă și dacă nu cumva s-a interpus un obstacol.

...nicio problemă – cinci kilowaţi luminau nava. Ca un pom de Crăciun – minunat, strălucind prin gheaţă. Niște culori fantastice. Lee a văzut-o primul – o masă uriașă, neagră, care se ridica din adânc. La început am crezut că e

un banc de pești – era prea mare pentru un singur organism – apoi a început să spargă gheaţa.

Doctore Floyd, sper că mă auzi. Sunt profesorul Chang, ne-am cunoscut la conferinţa U.A.I. de la Boston, în ’02.

În aceeași clipă, gândurile lui Floyd fură la un miliard de kilometri depărtare. Își amintea vag recepţia de după sesiunea de închidere a Congresului Uniunii Astronomice Internaţionale, ultimul la care participaseră și chinezii, înaintea celei de-a doua Revoluţii Culturale. Acum și-l amintea foarte bine pe Chang, astronomul și exobiologul mărunţel, cu simţul umorului și cu o colecţie bogată de glume. Dar acum nu glumea.

…ca niște șuviţe uriașe de alge marine, târându-se pe jos. Lee a luat-o la fugă spre navă să ia un aparat de fotografiat, iar eu am rămas pe loc să raportez prin radio. Obiectul se mișca foarte încet, mult mai încet decât mine. Eram mai degrabă curios decât speriat. Credeam că știu ce fel de fiinţă e – am văzut fotografii ale pădurilor de varec din California – dar mă înșelam.

Știam că are probleme. Nu putea supravieţui la o temperatură cu 150 de grade sub temperatura mediului său obișnuit. Pe măsură ce înainta, îngheţa și se solidifica – se spărgea în bucăţele ca sticla – și totuși continua să înainteze în direcţia navei, ca o maree neagră, din ce în ce mai încet

Eram încă atât de surprins, încât nu mai gândeam cum trebuie și tot nu înţelegeam ce vrea să facă…

— Avem vreo posibilitate să luăm legătura cu el? șopti Floyd îngrijorat.

— Nu, e prea târziu. *Europa* va ajunge curând în spatele lui Jupiter. Va trebui să așteptăm până iese din eclipsă.

…urca în navă, construindu-și un fel de tunel de gheaţă, pe măsură ce avansa. Poate că în felul acesta se izola

termic, așa cum se apără termitele de radiaţiile solare, în micile lor coridoare de lut.

...tone de gheaţă pe navă. Primele care s-au rupt au fost antenele radio. Apoi am văzut cum se îndoaie suporţii de aterizare, totul cu încetinitorul, ca într-un vis.

Abia când nava a început să se prăbușească, am înţeles ce intenţiona să facă fiinţa aceea – iar atunci era prea târziu. Ne-am fi putut salva, dacă am fi stins luminile.

Poate că e un fototrop, cu un ciclu biologic declanșat de lumina solară filtrată prin gheaţă. Sau poate a fost atrasă ca o molie de o lumânare. Reflectoarele noastre trebuie să fi fost lucrul cel mai strălucitor pe care l-a cunoscut Europa *vreodată.*

Apoi s-a prăbușit nava. Am văzut carena despicându-se și un nor de fulgi de zăpadă formaţi din umezeala condensată. Toate luminile s-au stins, în afara unui bec care a rămas să se legene pe un fir, la câţiva metri deasupra solului.

Nu știu ce s-a întâmplat imediat după aceea. Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că stăteam sub becul care se legăna, în apropierea navei distruse, înconjurat de mormane de zăpadă proaspătă și fină. Îmi vedeam perfect urmele în ea. Probabil alergasem până acolo; poate nu trecuse decât un minut sau două.

Planta – încă mai credeam că e o plantă – era nemișcată. M-am întrebat dacă nu cumva fusese rănită în prăbușirea navei; porţiuni mari, groase cât un braţ de bărbat, se rupseseră ca niște crenguţe.

Apoi trunchiul principal începu să le miște din nou. Se îndepărtă de navă, venind spre mine. Atunci m-am convins că e sensibil la lumină: stăteam exact sub becul de o mie de waţi, care acum se oprise din legănare.

Imaginează-ţi un stejar, sau mai bine, un bananier cu rădăcinile și trunchiurile lui multiple, turtite de gravitaţie și încercând să se târască pe pământ Ajunse la cinci metri de sursa de lumină, apoi începu să se întindă, până când formă în jurul meu un cerc perfect. Probabil asta era limita sa de toleranţă, punctul în care fotoatracţia se transforma

în repulsie. După aceea, nu se mai petrecu nimic timp de câteva minute. Mă întrebam dacă nu cumva murise, în sfârșit, îngheţat.

Atunci am văzut mugurii mari care se formau pe ramuri. Era ca atunci când vezi, la viteză mare, un film cu flori care se deschid. Chiar am crezut că sunt flori, fiecare cât un cap de om.

Membrane delicate, minunat colorate, începeau să se deschidă. Mi-am spus că nimeni nu mai văzuse așa niște culori vreodată; ele nu existaseră înainte de a aduce noi luminile, luminile noastre fatale, în această lume.

Cârcei și stamine care se ondulau ușor... M-am îndreptat spre zidul viu care mă înconjura, ca să văd mai bine ce se întâmplă. Nici atunci și nici altcândva nu mi-a fost în vreun fel teamă de fiinţa aceea. Eram convins că nu are gânduri rele, dacă putea avea vreun gând.

Avea zeci de flori mari, în stadii diferite de dezvoltare. Acum îmi aminteau de niște fluturi care tocmai ies din crisalide, încă fragili, cu aripile mototolite... mă apropiam tot mai tare de adevăr.

Dar îngheţau și mureau de cum se nășteau. Apoi, una după alta cădeau de pe trunchiul părinţilor. Timp de câteva clipe, se zbăteau ca peștii pe uscat și, în cele din urmă am înţeles exact ce erau. Membranele acelea nu erau petale, ci aripioare, sau echivalentul lor. Aceasta era faza larvară, de înotătoare a fiinţei. Probabil ea își petrece o mare parte din viaţă prinsă pe fundul mării și, la un moment dat, își trimite vlăstarele acestea mobile în căutarea unui teritoriu nou. La fel ca și coralii din oceanele pământene.

Am îngenuncheat să mă uit mai bine la una din fiinţele acelea mici. Culorile atât de frumoase dispăreau într-un cafeniu mohorât. Parte dintre petalele-aripioare se rupseseră și se transformau în așchii casante pe măsură ce îngheţau. Dar se mai mișcau încă și când mă apropiam încercau să mă evite. M-am întrebat cum de-mi simţeau prezenţa.

Apoi am observat că „staminele”, cum le spuneam eu, aveau puncte albastre la capete. Arătau ca niște safire

minuscule sau ca ochii albaștri de pe mantia unei moluște, sensibili la lumină, dar incapabili să formeze imagini reale. În timp ce îi priveam, albastrul lor viu se stingea, safirele se preschimbau în pietre obișnuite, cenușii...

Doctore Floyd – sau oricine se întâmplă să asculte – nu mai am prea mult timp; Jupiter îmi va bloca în curând semnalul. Dar aproape am terminat.

Știam ce am de făcut. Firul becului de o mie de waţi atârna aproape de sol. Am tras de câteva ori de el și lumina s-a stins într-o ploaie de scântei.

M-am întrebat dacă nu cumva era prea târziu. Timp de câteva minute, nu s-a întâmplat nimic. Așa că m-am îndreptat către peretele de ramuri încâlcite care mă înconjura și i-am dat un picior.

Încetul cu încetul, fiinţa începu să se deznoade și să se retragă spre Canal. Aveam destulă lumină și vedeam totul perfect. Ganimede și Callisto erau sus pe cer, Jupiter era o semilună uriașă, subţire, iar la capătul jupiterian al canalului de flux al lui Io se vedea o auroră pe partea întunecată. Nu mai aveam nevoie de lumina din cască.

Am mers pe urmele fiinţei până la apă, îndemnând-o cu lovituri de picior când încetinea, simţind prin talpa ghetelor fragmentele de gheaţă care-mi trosneau sub pași... Când s-a apropiat de Canal, a părut să recapete ceva forţă și vitalitate, de parcă știa că ajunsese înapoi acasă. Mă întrebam dacă avea să supravieţuiască, să îmbobocească din nou.

A dispărut sub gheaţă, lăsând în urmă câteva larve moarte, pe pământ străin. Suprafaţa expusă a apei fu tulburată de bule timp de câteva minute, până când o pojghiţă protectoare de gheaţă o despărţi de vidul de deasupra. Apoi m-am întors la nava să văd dacă mai e ceva de salvat... dar nu vreau să vorbesc despre asta.

Am două rugăminţi să-ţi fac, doctore. Atunci când va fi clasificată fiinţa, sper să i se dea numele meu.

Și când următoarea navă va pleca acasă, roagă-i să ne ducă oasele înapoi în China.

În câteva minute Jupiter are să ne întrerupă legătura. Aș vrea tare mult să știu dacă m-a auzit cineva. Oricum, voi repeta mesajul atunci când voi fi iarăși în raza voastră de vedere, dacă sistemul de protecţie al costumului rezistă până atunci.

Aici profesorul Chang de pe Europa, vreau să raportez distrugerea navei spaţiale Tsien. Am aterizat lângă Marele Canal și ne-am instalat pompele la marginea gheţii...

Semnalul se pierdu brusc, reveni o clipă, apoi dispăru complet în spatele nivelului de zgomot. Deși *Leonov* continuă să asculte pe aceeași frecvenţă, nu mai recepţionă niciun alt mesaj de la profesorul Chang.

III.
DISCOVERY

12. La vale

În sfârșit, viteza navei creștea ca și cum s-ar fi rostogolit la vale spre Jupiter. Trecuse de mult de „tărâmul nimănui” din punct de vedere gravitaţional, unde cele patru luni mititele, exterioare – Sinope, Pasipleae, Ananke și Carme – se legănau pe orbitele lor retrograde și complet excentrice. Asteroizi captivi, fără îndoială, cu forme neregulate. Cel mai mare abia dacă avea 30 km în diametru. Bucăţi de rocă spartă, zdrenţuită, care nu interesau pe nimeni, decât pe geologii planetari, ezitau veșnic între Soare și Jupiter. Într-o zi Soarele avea să-i recaptureze definitiv.

Dar Jupiter s-ar putea să-și păstreze al doilea grup de patru la jumătatea distanţei faţă de ceilalţi. Elara, Lysithea, Himalia și Leda erau aproape unul de celălalt, așezaţi aproximativ în același plan. Se auziseră voci care susţineau că făcuseră cândva parte din același corp; dacă era adevărat, atunci părintele trebuie să fi avut ceva mai puţin de o sută de kilometri în diametru.

Deși numai Carme și Leda se apropiară destul ca să-și arate discurile vizibile cu ochiul liber, ele fură salutate ca niște vechi prieteni. Era prima dată când echipajul zărea pământul după cea mal lungă călătorie pe mare – insulele din dreptul ţărmului lui Jupiter. Trecură încet și ultimele ceasuri; se apropia etapa cea mai grea a întregii misiuni: intrarea în atmosfera jupiteriană.

Deja Jupiter era mai mare decât e Luna pe cerul Pământului, iar sateliţii interiori, uriași, se vedeau perfect, învârtindu-se în jurul său. Discurile erau distincte și fiecare avea coloritul său, aparte, chiar dacă erau încă prea îndepărtate, pentru a lăsa să li se vadă semnele distinctive. Baletul etern pe care îl interpretau, dispărând în spatele lui Jupiter, reapărând și traversând faţa luminată a acestuia, însoţiţi de umbrele lor, era un spectacol veșnic atrăgător. Un spectacol pe care astronomii continuau să-l urmărească încă de când Galileo îl văzuse pentru prima dată, exact cu patru sute de ani în urmă; doar că echipajul de pe *Leonov* cuprindea singurii oameni, în viaţă, care îl putuseră vedea cu ochiul liber.

Interminabilele jocuri de șah încetaseră; orele în afara programului erau petrecute lângă telescoape, sau în discuţii înflăcărate, sau ascultând muzică, de obicei cu ochii pe ferestre, la priveliștea de afară. Și, în sfârșit, o poveste de dragoste la bordul navei ajunse într-un punct culminant: dispariţiile frecvente ale lui Max Brailovski și ale Zeniei Marcenko deveniră subiect al multor glume pline de afecţiune.

Erau, după părerea lui Floyd, o pereche destul de ciudată. Max era blond, înalt și chipeș, fost campion de gimnastică, ajunsese până în finalele Olimpiadei din anul 2000. Deși trecuse de treizeci de ani, avea un chip deschis, cu o expresie copilăroasă, care nu era chiar înșelătoare; în ciuda performanţelor sale profesionale excelente, avea dese momente în care lui Floyd i se părea naiv și lipsit de complicaţii, unul din oamenii aceia cu care-ţi face plăcere să stai de vorbă, dar nu prea multă vreme. În afara domeniului în care era specialist era o persoană atrăgătoare, dar destul de superficială.

Zenia – la 29 de ani, cea mai tânără la bord – era încă înconjurată de mister. Fiindcă nimeni nu păruse dispus să discute subiectul, Floyd nu întrebase niciodată ce însemnau cicatricele ei, iar sursele sale de la Washington nu-i putuseră da nicio informaţie. Avusese, desigur, un accident grav, dar acesta putea să fi fost un simplu accident de

mașină. Teoria că ar fi luat parte la o misiune spaţială secretă – încă parte a mitologiei atât de populare în afara graniţelor U.R.S.S. – putea fi exclusă. Mulţumită reţelelor de urmărire globale, asemenea lucruri nu mai erau posibile de 50 de ani.

Pe lângă cicatricele fizice și, fără îndoială și sufletești, Zenia avea de luptat și cu un alt handicap. Ea fusese un înlocuitor de ultimă clipă, lucru pe care-l știau toţi. Dacă nu ar fi fost neînţelegerea cu zmeul, în urma căreia se alesese cu multe oase zdrobite, Irina Iakunina ar fi trebuit să fie dieteticianul și asistenta medicală de la bordul lui Leonov.

În fiecare zi la ora 18,00 GMT, echipajul plus un pasager se adunau în mica încăpere comună care despărţea puntea de comandă de bucătărie și dormitoare. La masa rotundă din centrul ei puteau sta, înghesuiţi, opt oameni; când se vor trezi Chandra și Curnow va fi imposibil să stea toţi împreună la masă și vor trebui găsite alte două locuri, undeva.

„Sovietul de la ora șase”, cum era denumită întâlnirea zilnică, dura arareori mai mult de zece minute, dar avea un rol esenţial în menţinerea moralului. Nemulţumiri, sugestii, critici, rapoarte – totul putea fi supus discuţiilor în care numai căpitanul avea drept de veto, care se exercita foarte rar.

Tipice pentru ordinea de zi, inexistentă, erau cererile de schimbare a meniului, pentru perioade mai lungi dedicate comunicaţiilor particulare cu Pământul, filme, știri și informaţii banale, ca și împunsăturile amicale adresate contingentului american, în evidentă minoritate. Floyd îi avertizase că lucrurile se vor schimba atunci când colegii lui vor ieși din hibernare și raportul va fi de 3 la 9, în loc de 1 la 7. Nu le mărturisise și convingerea lui intimă că Curnow putea să vorbească mai mult sau să ţipe mai tare decât oricare dintre ceilalţi prezenţi la bord.

Când nu dormea, Floyd își petrecea cea mai mare parte a timpului în încăperea comună, probabil fiindcă, oricât ar fi fost de mică, tot era mai puţin dătătoare de claustrofobie decât chichineaţa lui de cabină. Era plăcut decorată, cu

toate suprafeţele plate, acoperite cu minunate peisaje terestre sau marine, fotografii sportive sau ale unor videostaruri celebre, ca și cu alte amintiri de pe Pământ. Locul de onoare îl ocupa o pictură originală de Leonov: studiul său „Aproape de Lună”, din 1965, același an în care ca tânăr locotenent-colonel, părăsise *Voshkod II* și devenise primul om în istorie care făcuse o călătorie extravehiculară.

Operă aparţinând în mod evident unui amator talentat, mai degrabă decât unui profesionist, tabloul înfăţișa marginea plină de cratere a Lunii cu minunatul Sinus Iridium – Golful Curcubeelor – în fundal. Imensă, suspendată deasupra orizontului lunar, se vedea semiluna subţire a Pământului, care îmbrăţișa partea întunecată a planetei. Dincolo de ea ardea Soarele, ale cărui raze se împrăștiau în spaţiu, la milioane de kilometri în jur.

Era o compoziţie izbitoare – și o anticipaţie a unui viitor care avea să vină peste numai trei ani. De la bordul lui *Apollo 8*, Anders, Borman și Lovell aveau să vadă această splendidă înșiruire cu ochiul liber, în timp ce urmăreau Pământul ridicându-se dincolo de marginea Lunii, în ziua de Crăciun a anului 1968.

Heywood Floyd aprecia pictura, dar o privea cu sentimente amestecate. Nu putea uita că ea era mai bătrână decât toţi cei care erau acum pe navă, cu o singură excepţie.

El însuși avea deja nouă ani când Alexei Leonov pictase tabloul.

13. Lumile lui Galileo

Nici acum, la mai bine de trei decenii de la revelaţiile aduse de primele zboruri *Voyager*, nu înţelegea nimeni de ce cei patru sateliţi gigantici diferă atât de tare între ei. Aveau cam aceleași dimensiuni, erau localizaţi în aceeași parte a sistemului solar, dar erau complet diferiţi, ca niște copii din părinţi diferiţi.

Doar Callisto, cel mai dinspre exterior, se dovedise a corespunde anticipărilor. Când *Leonov* trecuse la o distanţă nu cu mult mai mare de 100.000 km, cele mai mari dintre nenumăratele sale cratere se văzură cu ochiul liber. Prin telescop, satelitul arăta ca o minge de sticlă care a fost folosită drept ţintă pentru tirul cu o puşcă de calibru mare; era acoperit peste tot cu cratere de toate mărimile, până la ultima limită a vizibilităţii. Callisto, observase cineva odată, semăna mai tare cu Luna Pământului, decât Luna însăşi.

Dar nu era nimic surprinzător în asta. Era de aşteptat ca un corp situat aici, la marginea centurii de asteroizi, să fie bombardat cu toate resturile rămase de la creaţia sistemului solar. Şi totuşi, Ganimede, satelitul vecin, avea o cu totul altă înfăţişare. Deşi stropit cu cratere de impact într-un trecut îndepărtat, cea mai mare parte a acestora fuseseră arate – expresie surprinzător de potrivită. Porţiuni uriaşe ale lui Ganimede erau acoperite cu şanţuri şi ridicături, de parcă un grădinar cosmic ar fi tras peste ele cu o greblă imensă. Mai avea şi nişte dâre decolorate, ca urmele lăsate de nişte melci cu un diametru de 50 de kilometri. Cele mai stranii din toate erau benzile lungi, şerpuite, formate din zeci de linii paralele. Nikolai Ternovski hotărâse că erau nişte superautostrăzi cu multe benzi, proiectate de nişte ingineri beţi. Ba chiar susţinea că văzuse pasaje şi intersecţii în formă de trifoi.

Leonov adăugase deja miliarde de informaţii despre Ganimede la ceea ce se ştia deja, atunci când intersectă orbita *Europei*. Satelitul îngheţat, cu ruinele şi morţii săi, era pe partea opusă a lui Jupiter, dar nu dispăruse niciodată complet din gândurile lor.

Înapoi pe Pământ, dr. Chang era deja un erou, iar ţara sa primise cu evidentă stânjeneală nenumăratele mesaje de compasiune. Unul dintre ele fusese trimis în numele echipajului de pe *Leonov* după modificări considerabile făcute la Moscova, aşa cum bănuia Floyd.

La bordul navei sentimentele erau confuze – un amestec de admiraţie, regret şi uşurare. Toţi astronauţii, indiferent de originea lor, se considerau cetăţeni ai spaţiului cosmic şi

se simţeau legaţi și își împărtășeau victoriile șj nenorocirile. Nimeni la bordul lui *Leonov* nu se bucurase de dezastrul expediţiei chineze. Și totuși, exista un fel de mulţumire nemărturisită că finalul cursei nu aparţinuse celor mai iuţi.

Neașteptata descoperire a vieţii pe *Europa* adăugase o dimensiune nouă situaţiei – una despre care se vorbea mult atât pe Pământ, cât și pe *Leonov*. Fuseseră exobiologi care exclamaseră: „V-am spus eu!”, subliniind că n-ar trebui să fie așa o surpriză. Încă din anii ’70, cercetările submarine relevaseră colonii întregi de stranii creaturi marine, care duceau o existenţă precară, dar constantă, într-un mediu despre care se credea că e la fel de ostil vieţii: gropile de pe fundul Oceanului Pacific. Izvoarele vulcanice, care încălzeau și fertilizau abisurile, creaseră adevărate oaze în deșerturile adâncului.

Orice lucru, odată petrecut pe Pământ, se putea repeta de milioane de ori în Univers; între oamenii de știinţă, aceasta devenise literă de lege. Apa – sau dacă nu ea, atunci măcar gheaţa – se găsea pe toate lunile lui Jupiter. Iar pe Io se găseau vulcani permanent activi, deci era de așteptat o activitate, chiar dacă ceva mai slabă, pe vecinii săi. Dacă adunai aceste două elemente, viaţa pe *Europa* apărea nu numai posibilă, ci inevitabilă, așa cum sunt cele mai multe dintre surprizele naturii, atunci când le privești retroactiv.

Dar această concluzie dădea naștere unei alte întrebări, vitală pentru misiunea *Leonov*. Acum că pe sateliţii lui Jupiter se descoperise viaţă, avea ea vreo legătură cu monolitul Tycho, sau cu și mai misterioasa sa replică de pe orbita lui Io?

Acesta era subiectul preferat de discuţie al Sovietelor de la ora șase. Aproape toţi acceptau ideea că fiinţa întâlnită de dr. Chang nu reprezenta o formă înaltă de inteligenţă – asta dacă interpretarea dată de el comportamentului ei fusese corectă. Niciun animal cu raţiune medie nu s-ar fi lăsat să devină prada propriilor sale instincte, atras ca o molie de lumânare, până în pragul distrugerii.

Vasili Orlov veni repede cu un contraexemplu, care dacă nu contrazicea, măcar slăbea această teorie.

— Gândiţi-vă la balene și la delfini, spuse el. Noi le considerăm inteligente, dar adesea se sinucid eșuând în masă! Acesta pare să fie unul din cazurile în care instinctul e mai puternic decât raţiunea.

— Nici nu-i nevoie să apelăm la delfini, interveni Max Brailovski. Unul dintre cei mai străluciţi ingineri din promoţia mea a făcut o pasiune fatală pentru o blondă din Kiev. Ultima dată când am auzit de el, lucra într-un garaj. Și câștigase o medalie de aur pentru proiectarea unei staţii spaţiale. Ce păcat!

Chiar dacă fiinţa de pe *Europa* a doctorului Chang era inteligentă, asta nu excludea existenţa unor forme superioare în altă parte a satelitului. Sistemul biologic al unei întregi lumi nu putea fi judecat după un singur specimen.

Dar se spusese adesea că inteligenţele superioare nu se nasc în ocean, pentru că un mediu atât de benign și de constant nu ridică suficient de multe probleme. Și mai presus de orice altceva, cum ar putea fiinţele marine să-și dezvolte o civilizaţie fără aportul focului?

Și totuși, poate că până și asta era posibil. Drumul parcurs de umanitate nu era singurul valabil. În mările altor lumi ar putea exista civilizaţii întregi.

Dar era greu de crezut că pe *Europa* s-ar fi putut dezvolta o cultură care să nu lase semnele inconfundabile ale existenţei sale, sub formă de clădiri, instalaţii, staţii de lansare sau alte produse. De la un pol la altul, însă, nu se zărea nimic decât gheaţă netedă și câteva ridicături de rocă dezgolită.

Când *Leonov* trecu în grabă pe lângă orbitele lui Io și a micuţului Minas, nu mai avură prea mult timp pentru speculaţii. Echipajul era ocupat aproape non-stop cu pregătirile pentru întâlnire și pentru revenirea la regimul normal de greutate, după atâtea luni de cădere liberă. Toate obiectele trebuiau ancorate bine înainte de intrarea în atmosfera jupiteriană, mai ales că deceleraţia putea

produce vârfuri temporare, cu o valoare dublă fată de cea a forţei gravitaţionale.

Floyd avu noroc; era singurul care avea timp să admire superbul spectacol al planetei care se apropia, și care umplea acum cerul pe jumătate. În lipsa unui termen de referinţă, mintea nu-i putea aprecia dimensiunile reale. Floyd trebuia să-și repete că cincizeci de planete Pământ nu ar fi putut umple emisfera întoarsă acum spre ei.

Norii coloraţi ca cele mai violente apusuri pământene goneau atât de iute, încât mișcarea era perceptibilă la intervale scurte, de câteva minute. În cele zece sau douăsprezece benzi care înconjurau planeta se formau permanent vârtejuri, care apoi se împrăștiau ca palele de fum. Gheizere de gaz alb ţâșneau ici și colo din adâncuri, pentru a fi luate de furtunile produse de viteza uriașă de rotaţie a planetei. Și, poate cele mai ciudate din toate erau petele albe, uneori așezate regulat, ca perlele într-un șirag, și care marcau traiectoriile curenţilor aerieni de la latitudinile mijlocii ale lui Jupiter.

În ceasurile dinaintea întâlnirii, Floyd îi văzu puţin pe căpitan si pe navigator. Familia Orlov abia dacă mai părăsea puntea, verificând continuu traiectoria de abordare și făcând micile modificări necesare cursului lui *Leonov*. Nava se afla acum pe drumul greu care urma să atingă numai atmosfera în partea ei exterioară. Dacă o făcea prea sus, frecarea nu va fi destul de puternică pentru a reduce viteza navei, care își va continua drumul și va ieși din sistemul solar, dincolo de orice putinţă de salvare. Dacă intra prea jos, avea să ardă ca un meteorit. Între cele două extreme, marja de eroare admisibilă era foarte mică.

Chinezii dovediseră că aerofrâna era posibilă, dar exista întotdeauna posibilitatea ca ceva să meargă prost. Așa că Floyd nu se miră deloc când chirurgul-comandant Rudenko recunoscu, cu numai o oră înainte de contact:

— Începe să-mi pară rău, Woody, că n-am luat până la urmă icoana aia cu mine.

14. Dublă întâlnire

... actele de ipotecă pentru casa din Nantucket trebuie să fie în dosarul însemnat cu litera M, în bibliotecă.

Cam asta-i tot ce am să-ţi spun în ce privește treburile casei. De vreo două ore mă tot gândesc la o ilustraţie pe care am văzut-o pe când eram copil, într-un volum cam zdrenţuit despre arta victoriană – cred că avea 150 de ani vechime. Nu-mi amintesc dacă era alb-negru sau color. Dar n-am să uit niciodată titlul – să nu râzi – se chema Ultimul mesaj *trimis acasă. Stră-străbunicilor noștri le plăcea grozav melodrama.*

Se vede puntea unei nave, cu vele pătrate, într-un uragan: pânzele i-au fost smulse și puntea e acoperită cu apă. În planul al doilea se vede echipajul, care se luptă să salveze nava. În prim-plan, un marinar tânăr scrie un bilet, în timp ce lângă el se află sticla în care speră că mesajul va ajunge la ţărm.

Eram copil, la vremea când l-am văzut, și primul meu gând a fost că marinarul ar fi trebuit să-și ajute tovarășii, nu să stea să scrie scrisori. Cu toate acestea, m-a mișcat. N-aș fi crezut vreodată că va veni o zi în care voi fi ca tânărul marinar.

Desigur, eu am certitudinea că mesajul acesta va ajunge până la tine și nici nu am nimic de făcut la bordul lui Leonov*. Ba chiar am fost politicos rugat să nu le stau în drum, deci conștiinţa mea e curată în timp ce dictez mesajul acesta.*

Am să-l trimit acum sus, pe punte, fiindcă în cincisprezece minute vom încheia transmisiile, vom retrage antena cea mare și vom astupa hublourile (o altă analogie cu termenii maritimi, care o să-ţi placă!). De-acum, Jupiter acoperă întreg cerul; nu voi încerca să ţi-l descriu. De altfel, nici nu-l voi mai vedea prea multă vreme, căci obloanele vor intra curând în funcţiune. Și oricum, imaginile înregistrate de camere îţi vor da o idee mult mai clară.

La revedere, draga mea. Dragostea mea tuturor, mai ales lui Chris. Atunci când vei primi mesajul, totul se va fi

terminat, într-un fel sau altul. Aminteşte-ţi că am încercat să fac cum e mai bine, pentru noi toţi. La revedere.

Floyd scoase caseta audio, se îndreptă către centrul de comunicaţii şi i-o dădu lui Saşa Kovalev.

— Te rog, asigură-te că s-a transmis înainte de închidere, îi spuse.

— Nu te teme, îi promise Saşa. Încă lucrăm pe toate canalele şi mai avem încă zece minute bune. Îi întinse mâna. „De ne-ntâlnim vreodată, ei bine, vom fi veseli. De nu, a fost frumoasă a noastră despărţire."

Floyd clipi.

— Shakespeare, presupun?

— Desigur. Brutus şi Cassius înainte de bătălie. Ne mai vedem.

Tania şi Vasili erau mult prea concentraţi asupra rapoartelor lor de poziţie pentru a-i face lui Floyd mai mult de un semn cu mâna, aşa că se retrase în cabină. Îşi luase la revedere de la restul echipajului; nu mai avea altceva de făcut decât să aştepte. Sacul de dormit era agăţat, pregătit pentru revenirea la gravitaţie, o dată cu deceleraţia, şi nu trebuia decât să se caţere în el…

— Antenele retrase, toate scuturile de protecţie în funcţiune, se auzi în interfon. Prima frânare în cinci minute. Totul normal.

— Normal nu e chiar cuvântul potrivit, bombăni Floyd, ca pentru sine. Cred că ai vrut să spui „nominal".

Abia îşi încheiase gândul, când se auzi o bătaie politicoasă la uşă.

— Kto tam?

Spre uimirea lui, era Zenia.

— Te deranjează dacă intru? îl întrebă, stânjenită, cu o voce subţire, de fetiţă, pe care Floyd i-o recunoştea cu greu.

— Bineînţeles că nu. Dar de ce nu eşti la tine în cabină? Mai avem numai cinci minute până la reintrare.

Chiar în timp ce formula întrebarea, își dădu seama cât era de stupidă. Răspunsul era atât de limpede, încât Zenia nici nu încercă să deschidă gura.

Dar Zenia era ultima persoană de la care s-ar fi așteptat la așa ceva: atitudinea ei faţă de el fusese întotdeauna politicoasă, dar distantă. De altfel, era singurul membru al echipajului care prefera să-i spună „doctore Floyd”. Și totuși iat-o, căutându-i compania și așteptându-i încurajările în caz de primejdie.

— Zenia, draga mea, spuse el încurcat. Ești bine venită. Dar spaţiul la mine e cam strâmt. Spartan chiar, s-ar putea spune.

Ea reuși să zâmbească ușor, dar intră plutind în cabină, fără să spună niciun cuvânt. Pentru prima dată Floyd își dădu seama că nu era doar neliniștită, era înspăimântată de-a binelea. Apoi înţelese de ce venise la el. Îi era rușine de compatrioţii ei și căutase sprijin în altă parte.

În momentul în care înţelese aceasta, plăcerea neașteptatei întâlniri se mai destrămă. Dar asta nu reducea din responsabilitatea pe care o avea faţă de o altă fiinţă umană, singură, la o atât de mare depărtare de casă. Faptul că această fiinţă era o femeie atrăgătoare, chiar dacă nu neapărat frumoasă, de două ori mai tânără decât el, n-ar fi trebuit să cântărească în niciun fel. Dar cântărea: îl ajuta să se ridice la înălţimea situaţiei.

Nu se putea ca ea să nu fi observat, dar nici nu-l încurajase, nici nu-l descurajase în vreun fel, în timp ce stăteau întinși unul lângă altul, ca într-un cocon. Abia dacă era destul loc pentru amândoi. Floyd începu să facă, neliniștit, calcule. Dacă forţa gravitaţională maximă era mai mare decât cea prevăzută și legăturile cedau? Puteau fi omorâţi amândoi…

Marja de siguranţă era suficientă; n-avea niciun rost să se teamă de un asemenea sfârșit nedemn. Umorul e dușmanul dorinţei; îmbrăţișarea lor de-acum era cu desăvârșire castă. Iar el nu știa dacă să-i pară bine sau rău.

Și oricum era prea târziu să se mai răzgândească. De departe, de foarte departe, se auzea o șoaptă stinsă, ca

vaietul unui suflet rătăcit. În aceeași clipă, nava se smuci ușor, abia perceptibil. Coconul începu să se legene și legăturile se tensionară. După săptămâni de absenţă a gravitaţiei, greutatea revenea.

În câteva secunde, vaietul stins se transformă într-un urlet continuu și coconul într-un hamac supraîncărcat. N-a fost o idee prea grozavă, își spuse Floyd; deja respira cu greu. Și deceleraţia nu era decât o parte a problemei: Zenia se agăţase de el cu disperarea cu care înecatul se agaţă de proverbialul pai.

O desprinse cât putu de blând.

— Nu se-ntâmplă nimic, Zenia. Dacă *Tsien* a reușit, vom reuși și noi. Liniștește-te, nu te teme.

Nu era ușor să ţipi cu blândeţe, iar el nici măcar nu era sigur că Zenia îl auzise peste urletul hidrogenului în flăcări. Dar măcar nu-l mai strângea cu-atâta disperare, așa că profită de ocazie pentru a lua câteva guri mari de aer.

Ce-ar spune Caroline dacă l-ar vedea acum? Are să-i povestească, dacă va avea ocazia? Nu era sigur că l-ar înţelege. În clipa aceasta, toate legăturile cu Pământul păreau foarte fragile.

Nu se putea mișca, nu putea vorbi dar, acum, că începea să se obișnuiască din nou cu propria sa greutate, parcă nu mai era totul atât de inconfortabil, în afara amorţelii din ce în ce mai pronunţate în braţul drept. Cu oarecare greutate, reuși să și-l scoată de sub Zenia; gestul atât de familiar îi aduse un sentiment trecător de vinovăţie. Pe măsură ce sângele i se punea în mișcare, Floyd își aminti o frază celebră, atribuită măcar unei duzini de cosmonauţi și astronauţi: „Atât plăcerile cât și neplăcerile actului sexual în regim de gravitaţie zero au fost mult exagerate.”

Se întrebă ce făcea restul echipajului și se gândi timp de o secundă la Chandra și la Curnow, care dormeau liniștiţi. Dacă *Leonov* se preschimba într-o ploaie de meteoriţi pe cerul jupiterian, ei nu vor afla niciodată ce s-a întâmplat. Nu-i invidia; rataseră o experienţă unică.

Tania vorbea în interfon; cuvintele se pierdeau în zgomotul arderii, dar vocea îi suna calmă și perfect

normală, ca și cum ar fi făcut un anunţ de rutină. Floyd reuși să-și vadă ceasul și constată cu surprindere că erau deja la jumătatea manevrelor de frânare. În acea clipă, *Leonov* era în punctul cel mai apropiat de Jupiter; numai sondele automate cu folosinţă unică intraseră mai adânc în atmosfera planetei.

— Suntem la jumătatea drumului, Zenia, strigă. Acum o pornim spre ieșire.

Nu era sigur că îl înţelesese. Ţinea ochii închiși strâns, dar zâmbea ușor.

Acum nava se legăna considerabil, ca o bărcuţă pe o mare agitată. Oare așa era normal? se întrebă Floyd. Se bucura că trebuie să aibă grijă de Zenia; îi mai lua gândul de la altele. Timp de o fracţiune de secundă, înainte de a putea izgoni gândul, avusese imaginea pereţilor înfierbântaţi până la roșu, care apoi se prăbușeau asupra lui. Ca în coșmarul fantastic al lui Edgar Allan Poe, *Hruba și pendulul*, de care uitase timp de 30 de ani…

Asta însă n-are să se întâmple. Dacă scutul termic ceda, nava avea să se dezintegreze instantaneu, turtită de o masă compactă de gaze. Va fi fără durere; sistemul nervos nu va avea timp să reacţioneze înainte de a înceta să mai existe. I se întâmplase să-i treacă prin cap și gânduri mai frumoase, dar nici acesta nu era de lepădat.

Legănarea se potoli cu-ncetul. Tania făcu un nou anunţ de neauzit (trebuia să facă haz de ea, mai încolo, când totul se va fi terminat). Acum timpul părea să se scurgă mult mai încet; la un moment dat, încetă să se mai uite la ceas, căci nu-i venea să creadă. Cifrele de pe cadran se schimbau atât de lent, încât și-ar fi putut închipui că se află într-o dilataţie einsteiniană a timpului.

Apoi se petrecu ceva încă și mai incredibil. La început se amuză, apoi se indignă puţin. Zenia adormise, dacă nu chiar în braţele lui, măcar alături de ele.

Era o reacţie naturală: încordarea, probabil, o epuizase, iar inteligenţa trupului îi venise în ajutor. Și, deodată, Floyd însuși simţi cum îl cuprinde o moleșeală postorgasmică; era

ca și când întâlnirea l-ar fi secat din punct de vedere emoţional. Trebuia să se lupte ca să rămână treaz…

…Apoi începu să cadă… să cadă… să cadă… și gata. Nava se întorsese în spaţiu, acolo unde-i era locul. Iar el și Zenia pluteau, în direcţii diferite.

Nu vor mai fi niciodată atât de apropiaţi, dar vor rămâne legaţi printr-o tandreţe pe care nimeni n-o va putea împărtăși.

15. Fuga de gigant

Când Floyd ajunse pe puntea de observaţie – discret, la câteva minute după Zenia – Jupiter părea deja departe. Aceasta era însă o simplă iluzie, bazată pe ceea ce știa, nu pe ce-i spuneau ochii. Abia ieșiseră din atmosfera jupiteriană și planeta acoperea încă o jumătate din cer.

Iar acum erau, așa cum fusese programat, prizonierii lui. În ultimul ceas, incandescent, se eliberaseră de excesul de viteză, care i-ar fi scos din sistemul solar, aruncându-i spre stele. Acum erau pe o elipsă – clasica orbită Hohmann – care avea să-i ducă înapoi între Jupiter și orbita lui Io, cu 350.000 km mai sus. Dacă nu porneau din nou motoarele, dacă nu reușeau să le pornească, *Leonov* avea să penduleze între aceste limite, încheind o mișcare de revoluţie la fiecare nouăsprezece ore. Și va deveni cea mai apropiată dintre lunile lui Jupiter, chiar dacă nu pentru multă vreme. De fiecare dată, la atingerea atmosferei, va mai pierde din altitudine, până când spirala se va încheia în distrugerea totală.

Lui Floyd nu-i plăcuse niciodată prea mult vodca, dar se alătură din toată inima celorlalţi, într-un toast de triumf închinat proiectanţilor navei, împreună cu un gând de mulţumire lui Sir Isaac Newton. Apoi Tania puse cu hotărâre sticla la loc în dulap; mai erau încă multe de făcut.

Deși așteptate, exploziile înfundate și șocul desprinderii îi luară pe toţi prin surprindere. Câteva secunde mai târziu,

un disc mare, în flăcări, apăru rostogolindu-se încet și îndepărtându-se de navă.

— Uitaţi-vă! strigă Max. O farfurie zburătoare! Cine are un aparat de fotografiat?

În hohotele de râs care izbucniră se auzea și o ușoară notă de isterie. Fură întrerupte de căpitan, pe un ton ceva mai serios.

— Adio, credinciosule scut termic! Ţi-ai făcut datoria.

— Dar ce risipă! spuse Sașa. Mai rămăseseră vreo două tone, cel puţin. Gândiţi-vă ce taxe puteam să cerem pentru încărcătură suplimentară!

— Dacă asta e ingineria rusească, conservatoare, răspunse Floyd, atunci sunt de acord sută la sută. Mult mai bine să ai câteva tone în plus, decât un miligram în minus.

Toţi aplaudară exprimarea unor atât de nobile sentimente, în timp ce scutul abandonat se răcea, trecând în galben, apoi roșu și, în fine în negru, ca spaţiul din jur. Dispăru din vedere când nu era decât la câţiva kilometri depărtare, numai din când în când vizibil, ca o stea care intră în eclipsă.

— Verificarea traiectoriei preliminare încheiată, spuse Vasili. Avem o diferenţă de zece metri pe secundă faţă de vectorul iniţial. Nu-i rău pentru o primă încercare.

Vestea stârni un suspin de ușurare mascat. Câteva minute mai târziu Vasili avea un alt anunţ de făcut.

— Schimbăm poziţia pentru corecţia traiectoriei; delta ve – șase metri pe secundă. Foc douăzeci de secunde, peste exact un minut.

Erau încă atât de aproape de Jupiter, încât părea de necrezut că nava e pe orbită, în jurul planetei; mai degrabă te puteai crede într-un avion, la mare înălţime, care tocmai ieșise dintr-un ocean de nori. Nu aveai niciun punct de reper pentru dimensiuni; nu-ţi era greu să-ti închipui că te îndepărtezi, cu viteză mare, de un apus terestru; nuanţele de roșu, roz și carmin, care se prelingeau pe dedesubt, erau atât de familiare.

Dar chiar și aceasta era o iluzie; nimic din ce era aici nu avea un echivalent pe Pământ. Culorile erau intrinseci, nu

împrumutate de la soarele ce apunea. Gazele însele erau complet străine – metanul, amoniacul și o fiertură a vrăjitoarelor, din hidrocarburi, învârtite într-un ceaun de hidrogen și heliu. Nu era nici urmă de oxigen liber, esenţa vieţii omenești.

Norii treceau de la un orizont la altul în șiruri paralele, distorsionate din când în când de vârtejuri și bulboane. Ici-colo pete de gaz, mai deschise la culoare, spărgeau monotonia. Floyd văzu chiar și marginea întunecată a unui vârtej uriaș, un maelstrom gazos care ducea în adâncul misterios al atmosferei lui Jupiter.

Începu să caute din priviri Marea Pată Roșie, apoi se controlă repede, căci ideea era caraghioasă. Întregul peisaj de nori pe care-l vedea sub el era o părticică din imensitatea Petei Roșii. Tot atât de bine te puteai aștepta să recunoști forma Statelor Unite, dintr-un avion mic care zboară jos, deasupra Kansas-ului.

— Corecţia încheiată. Suntem pe orbita de intercepţie cu Io. Sosirea: ora opt și cincizeci și cinci de minute.

Mai puţin de nouă ore ca să urcăm, să ne îndepărtăm de Jupiter și să ne întâlnim cu ce-o fi acolo, în așteptarea noastră, își spuse Floyd. Am scăpat de un gigant, dar el reprezenta o primejdie pe care o înţelegeam și pentru care eram pregătiţi. Ce e acum înaintea noastră e un mister total.

Și după ce vom fi supravieţuit și acestei încercări, va trebui să ne întoarcem spre Jupiter. Vom avea nevoie de forţa lui să ne trimită teferi acasă.

16. Convorbiri particulare

... Salut, Dimitri. Aici e Woody, trec pe canalul doi în 15 secunde... Salut, Dimitri. Înmulţește tastele Trei și Patru, scoate rădăcină cubică, adaugă pi pătrat și folosește cea mai apropiată integrală de tasta Cinci. Dacă computerele voastre nu sunt de un milion de ori mai rapide decât ale noastre – și sunt sigur că nu sunt – nimeni nu va putea

decoda mesajul, nici acolo, nici aici. S-ar putea să fii nevoit să dai niște explicaţii, dar la asta tu te pricepi atât de bine.

Apropo, sursele mele, ca de obicei excelente, îmi spun că ultima încercare de a-l convinge pe bătrânul Andrei să-și dea demisia, a dat greș. Înţeleg, deci, că nici delegaţia voastră nu a avut mai mult noroc decât celelalte și că aţi rămas cu el ca Președinte. Îmi vine să mor de râs; lasă, că așa-i trebuie Academiei. Știu că a trecut de nouăzeci de ani și că e din ce în ce mai... Să-i zicem încăpăţânat. Dar de la mine nu veţi primi niciun ajutor, chiar dacă sunt cel mai mare expert în extirparea fără dureri a bătrânilor savanţi din lume – pardon, din sistemul solar.

Îţi vine să crezi că sunt ușor ameţit? Ne-am gândit că merităm o mică petrecere; după ce ne-am rendez... fir-ar să fie!... ne-am rendez-vousat cu Discovery*. În plus, trebuia să organizăm primirea în echipaj a doi noi membri. Chandra nu bea alcool – te umanizează prea tare – dar Walter Curnow a compensat din plin. Numai Tania a rămas trează ca o stană de piatră – nimic nou în asta.*

Colegii mei americani – Doamne, iartă-mă, vorbesc ca un politician – au ieșit din hibernare fără probleme și abia așteaptă să înceapă lucrul. Va trebui să ne mișcăm foarte iute, cu toţii; nu numai că timpul trece, dar Discovery *pare să fie într-o stare foarte proastă. Mai că nu ne venea să ne credem ochilor când am zărit carcasa ei, odată albă ca neaua, acum îngălbenită și urâtă.*

Bineînţeles, vina este a lui Io. Nava a coborât în spirală până la o distanţă de trei mii de kilometri și, o dată la câteva zile, unul dintre vulcanii ei aruncă în înaltul cerului câteva megatone de sulf. Știu că ai văzut în filme, dar nu-ţi poţi închipui ce înseamnă să stai suspendat deasupra iadului. O să mă bucur foarte mult când vom reuși să plecăm de-aici, chiar dacă ne vom îndrepta către ceva cu mult mai misterios, și, poate, mult mai primejdios.

În timpul erupţiei din ’06 am zburat pe deasupra lui Kilauea. A fost o experienţă înfricoșătoare, dar nu se poate compara nici pe departe cu ce-i aici. În momentul acesta suntem pe faţa întunecată, ceea ce e și mai rău. Vezi numai

atâta cât să-ţi poţi imagina lucrurile cele mai înfiorătoare. Mai aproape de-atâta de Iad nici nu vreau să ajung vreodată...

Unele din lacurile de sulf au o temperatură suficient de ridicată ca să lucească, dar cea mai mare parte a luminii vine din descărcări electrice. O dată la câteva minute, peisajul întreg pare că explodează, ca un flash foto gigantic, care se descarcă deasupra. Și analogia probabil nu e greșită: milioane de amperi se scurg în culoarul care îl leagă pe Io de Jupiter și, din când în când, e câte o descărcare. Atunci se văd flash-urile cele mai mari din întregul sistem solar și jumătate din siguranţele noastre sar, prin simpatie.

În partea dreaptă tocmai a avut loc o erupţie: văd un nor imens care se întinde spre noi și urcă în lumina Soarelui. Mă îndoiesc că va ajunge la altitudinea noastră, și chiar dacă ajunge, va fi inofensiv. Dar arată înspăimântător – ca un monstru spaţial, care încearcă să ne înghită.

La puţină vreme după ce-am ajuns aici mi-am dat seama că Io îmi amintește de ceva; mi-au trebuit câteva zile ca să-mi amintesc, și-atunci a trebuit să verific în Arhivele Misiunii, fiindcă biblioteca navei nu mi-a fost de folos – mai mare rușinea. Îţi amintești cum te-am prezentat Lordului Inelelor, când eram mici, la Conferinţa de la Oxford? Ei bine, Io este Mordor – vezi partea a treia. E acolo un pasaj despre „râuri de rocă topită care șerpuiesc... până se răcesc și rămân ca niște balauri îmbârligaţi, vărsaţi de pământul zbuciumat”. Descrierea e perfectă. De unde știa Tolkien, cu un sfert de secol înainte ca cineva să fi văzut prima imagine de pe Io? Se spune că Natura imită Arta.

Dar măcar noi nu va trebui să aterizăm acolo. Cred că nici măcar răposaţii noștri colegi chinezi n-ar fi încercat așa ceva. Dar poate că într-o zi se va putea; există zone care par destul de stabile și neinundate permanent cu sulf.

Cine-ar fi crezut că vom străbate tot drumul acesta, până la Jupiter, pe care apoi îl vom ignora? E cea mai mare dintre planete și totuși, în cea mai mare parte a timpului

nici nu o băgăm în seamă. Când nu privim nici la Io, nici la Discovery, ne gândim la Artifact.

E încă la zece mii de kilometri distanţă, acolo sus, în punctul de închidere a balanţei, dar când mă uit la el prin telescop, mi se pare că l-aș putea atinge. Fiindcă nu are nicio zgârietură, nicio indicaţie de mărime, nici nu-ţi dai seama că are doar câţiva kilometri lungime. Dacă e solid, trebuie că are o greutate de câteva miliarde de tone.

Dar oare e solid? Aproape că nu dă niciun ecou pe radar, nici când e perfect cu faţa la noi. Nu-l vedem decât ca o formă întunecată pe fundalul norilor lui Jupiter, trei sute de mii de kilometri mai jos. Cu excepţia dimensiunii, arată exact ca monolitul pe care l-am excavat pe Lună.

Deci mâine vom urca la bordul lui Discovery *și nu știu când voi mai avea timpul sau posibilitatea să-ţi vorbesc. Dar mai e ceva, prietene, înainte să închei.*

Caroline. N-a înţeles bine de ce a trebuit să părăsesc Pământul și, într-un anumit fel, cred că nu mi-o va ierta niciodată. Sunt femei care cred că dragostea nu e singurul lucru care există, ci totul*. Poate că au dreptate... Oricum, e prea târziu s-o contrazic.*

Dacă ai ocazia, încearcă să-i mai ridici moralul. Spunea ceva despre întoarcerea pe continent. Mă tem că, dacă o face...

Dacă poţi, ia legătura cu ea, încearcă să-l înveselești puţin pe Chris. Nici nu pot să-ţi spun cât îmi lipsește.

Pe unchiul Dimitri o să-l creadă – spune-i că tatăl lui încă îl mai iubește și se va întoarce acasă cât poate de repede.

17. Abordaj

Abordajul unei nave nu e un lucru ușor nici în condiţiile cele mai favorabile. Atunci când nava e de mult timp abandonată și nu poate ajuta operaţiunea în niciun fel, el poate fi chiar periculos.

Walter Curnow știa toate acestea, în principiu; abia când a văzut-o pe *Discovery*, dându-se de-a berbeleacul, în timp

ce *Leonov* se ţinea prudent la o parte, a înţeles mai bine ce înseamnă. Cu ani în urmă, frecarea frânase mișcarea de rotaţie a lui *Discovery*, transferând astfel întregii structuri o viteză unghiulară. Acum, la fel ca bastonul unei majorete la apogeul traiectoriei sale, nava abandonată se rostogolea pe orbită.

Prima întrebare era cum se poate opri această rotaţie, care făcea ca *Discovery* să fie nu numai de necontrolat, ci și inabordabilă. În timp ce-și punea costumul în cabină, împreună cu Max Brailovski, Curnow încercă o senzaţie foarte rară pentru el, de incompetenţă, ba chiar de inferioritate. Asta pentru că nu era în domeniul lui, ceea ce încercase nu o dată să le explice: „Eu sunt *inginer*, nu maimuţă zburătoare”, dar treaba trebuia rezolvată. Iar el era singurul ale cărui cunoștinţe o puteau smulge pe *Discovery* din îmbrăţișarea lui Io. Lui Max și colegilor lui, lucrând cu diagrame de circuit și cu echipamente necunoscute, le-ar fi luat mult prea mult timp. Până să dea navei energie și să-i înveţe comenzile, aceasta s-ar fi prăbușit în hrubele sulfuroase de dedesubt.

— Nu ţi-e frică, nu? îl întrebă Max, când se pregăteau să-și pună căștile.

— Nu destul ca să-mi murdăresc costumul. Altfel, mi-e frică.

Max chicoti.

— După părerea mea, e normal. Dar nu te teme, o să te duc, întreg, pe… cum i-ai spus?

— Coada de mătură. Vrăjitoarele zboară pe cozi de mătură.

— A, da. Ai încercat vreodată?

— Am încercat una, dar a fugit de sub mine. Tuturor celorlalţi li s-a părut teribil de amuzant.

Există profesiuni pentru care s-au inventat și perfecţionat unelte caracteristice, unice: cârligul marinarului, roata olarului, mistria zidarului, ciocanul geologului. Oamenii care își petreceau o mare parte a timpului în regim de gravitaţie zero inventaseră coada de mătură.

Era foarte simplă: un tub gol, lung de un metru, cu un suport pentru picioare la un capăt și un mâner la celălalt. La o apăsare de buton se putea lungi, ca un telescop, de cinci-șase ori și mai mult, în timp ce sistemul intern de absorbţie a șocurilor permitea unei persoane îndemânatice să efectueze o mulţime de manevre neașteptate. De asemenea, suportul pentru picioare se putea transforma la nevoie într-o gheară sau într-un cârlig. Mai avea și alte rafinamente, dar acesta era modelul de bază. Arăta înșelător de simplu de folosit. Dar nu era.

Pompele de aer din ecluza pneumatică își încheiară ciclul; semnul pentru IEȘIRE se aprinse, ușile exterioare se deschiseră și cei doi pătrunseră plutind încet, în vid.

La două sute de metri depărtare, *Discovery* se rotea urmându-i pe orbită în jurul lui Io, care acoperea o jumătate din cer. Jupiter nu se zărea, era pe partea opusă a satelitului. Alegerea fusese special făcută: îl foloseau pe Io drept scut împotriva fluxurilor de energie din culoarul care lega cele două corpuri. Chiar și așa, nivelul de radiaţie era periculos de mare; aveau mai puţin de 15 minute, după care trebuia să intre din nou la adăpost.

Foarte repede, Curnow descoperi că avea probleme cu costumul.

— Era foarte bun când am plecat de pe Pământ, se plânse el. Și-acum zornăi în el ca o boabă într-o păstaie de mazăre.

— E perfect normal, Walter, spuse chirurgul-comandant Rudenko, intrând pe circuitul radio. Ai pierdut zece kilograme în perioada de hibernare, ceea ce nu ţi-a prins rău deloc. Și deja ai pus la loc trei dintre ele.

Înainte de a putea să-i dea o replică mai usturătoare, Curnow se simţi smuls blând, dar cu fermitate, de lângă *Leonov*.

— Liniștește-te, Walter, îi spuse Brailovski. Și nu-ţi folosi propulsoarele, nici dacă te rostogolești. Lasă-mă pe mine să fac toată treaba.

Curnow vedea micile jeturi care ieșeau din rucsacul colegului său, împingându-l spre *Discovery*. O dată cu

fiecare nou norișor de abur, coada prin care erau legaţi îl trăgea ușor, și el o pornea spre Brailovski; dar nu apuca să-l ajungă pe acesta din urmă, că se vedea un alt norișor. Se simţea ca o bărcuţă, ţopăind în sus și-n jos, la ancoră.

Nu exista decât o singură cale sigură de abordare a navei, și anume de-a lungul axei de rotaţie. Centrul de rotaţie era aproximativ și centrul navei, în apropierea complexului de antene și aceasta era zona înspre care se îndrepta acum Brailovski, cu partenerul său puţin neliniștit la remorcă. Oare cum vom face să ne oprim amândoi odată? se întrebă Curnow.

Discovery arăta acum ca o halteră îngustă, care baleia întregul cer înaintea lor. Deși îi trebuia câteva minute pentru a încheia o revoluţie completă, extremităţile se mișcau cu o viteză impresionantă. Curnow încercă să nu le bage în seamă, ci să se concentreze asupra centrului care se apropia, imobil.

— Aceea e ţinta noastră, spuse Brailovski. Nu încerca să mă ajuţi și nu te mira de nimic din ce se întâmplă.

Acum, ce-o fi vrut să spună? se întrebă Curnow, în timp ce se pregătea pentru orice, fără să se mire.

Totul se petrecu în vreo cinci secunde. Brailovski apăsă pe buton și coada de mătură se lungi la maximum, ajunse la 4 m și atinse nava, care se apropia. În momentul acela, tija începu să se strângă la loc și arcul din interior absorbi șocul considerabil al vitezei lui Brailovski; dar, contrar așteptărilor lui Curnow, nu se opri aici, alături de piciorul antenei. Tija se alungi din nou, imediat, în așa fel încât rusul ricoșă de pe suprafaţa lui *Discovery* cu aceeași viteză cu care se apropiase. Trecu pe lângă Curnow, se îndreptă înapoi, spre spaţiul deschis, la o distanţă de numai câţiva centimetri. Aceasta îl luă pe american prin surprindere, și abia avu timp să vadă zâmbetul larg de pe faţa lui Brailovski, în zbor pe lângă el.

O clipă mai târziu, coarda care-i lega se smuci și din viteza lor combinată, se produse o deceleraţie bruscă. Cele două viteze opuse se anulaseră una pe cealaltă; acum, raportat la *Discovery*, erau la punct fix. Curnow nu trebuia

decât să pună mâna pe mânerul cel mai apropiat și să-i tragă pe amândoi înăuntru.

— Ai încercat vreodată ruleta rusească? întrebă el, după ce-și recăpătă suflul.

— Nu, ce-i aia?

— O să te învăţ la un moment dat. Ca leac împotriva plictiselii, e aproape la fel de eficientă.

— Walter, sper că nu insinuezi că Max ar face vreo manevră *periculoasă*.

Dr. Rudenko părea sincer șocată de idee, iar Curnow hotărî că era mai bine să nu-i răspundă; uneori rușii nu-i înţelegeau simţul umorului.

— Aș fi fost în stare să cred că da, murmură încet, prea încet ca să fie auzit.

Acum că erau bine ancoraţi de carcasa navei, nici nu mai simţea rotaţia, mai ales când își concentra privirile asupra plăcilor de metal din imediata apropiere. Următorul obiectiv era scara care se întindea de-a lungul cilindrului subţire, care constituia structura principală a navei. Modulul de comandă, sferic, aflat la capătul celălalt, părea la distanţă de câţiva ani-lumină, deși știa perfect că îi despărţeau numai cincizeci de metri.

— O iau eu înainte, spuse Brailovski, mai strângând din coarda de legătură. Ţine minte, va trebui să coborâm. Dar asta nu-i o problemă, te poţi ţine cu o mână. Chiar și acolo, jos, forţa gravitaţională e numai a zecea parte din cea de pe Pământ. Iar asta e… cum spuneţi voi… floare la ureche.

— O floare cam grea. Și, dacă nu te superi, am să cobor cu picioarele înainte. Nu mi-a plăcut niciodată să mă târăsc pe scări cu capul în jos, nici măcar în condiţii de gravitaţie fracţională.

Curnow știa că e esenţial pentru el să păstreze tonul acesta ușor neserios; altfel s-ar putea lăsa copleșit de misterul și primejdia care-l înconjurau. Iată-l, la aproape un miliard de kilometri de casă, pregătindu-se să intre în cea mai celebră epavă din istoria explorărilor spaţiale. Un reporter o botezase odată pe *Discovery* – Marie Celeste a spaţiului, și analogia nu fusese rea deloc. Dar erau și multe

elemente care făceau ca situaţia de faţă să fie unică; și dacă ar fi încercat să ignore peisajul de coșmar care acoperea cerul pe jumătate, avea la îndemână un detaliu care-l împiedica: ori de câte ori atingea o treaptă, mănușa lui dizloca un strat subţire de praf sulfuros.

Desigur, Brailovksi avusese dreptate: gravitaţia rotaţională produsă de rostogolirea navei putea fi ușor contracarată. Pe măsură ce se obișnuia cu ea, Curnow se bucura chiar că îi dădea un simţ al direcţiei.

Și deodată, destul de brusc, ajunseră în dreptul sferei decolorate care constituia modulul de comandă și de protecţie al navei. La doar câţiva metri depărtare era o trapă de serviciu, aceeași prin care Bowman intrase înaintea ultimei confruntări cu Hal.

— Sper că vom putea intra, murmura Brailovski. Ar fi păcat să fi venit până aici și să găsim ușa încuiată.

Șterse stratul de praf care acoperea display-ul pentru STAREA ECLUZEI.

— E mort, bineînţeles. Să-ncerc comenzile manuale?

— N-are ce să strice. Dar n-o să se întâmple nimic.

— Ai dreptate. Ia te uită, merge cu…

Era fascinant de urmărit crăpătura cât un fir de păr din peretele curbat și de observat norișorul de abur care se dispersa în spaţiu, ducând cu el o bucăţică de hârtie. Fusese vreun mesaj important? Nu aveau să afle niciodată; se pierdu răsucindu-se cu aceeași viteză, ca a impulsului iniţial, și dispăru printre stele.

Brailovski continuă să învârtă de manetă un timp ce păru nesfârșit, până când cavitatea întunecată, deloc ispititoare, a cabinei se deschise complet. Curnow sperase că măcar luminile de avarie vor mai funcţiona. Dar nu aveau ei norocul ăsta.

— Walter, acum tu ești șeful. Bun venit pe teritoriul american.

Teritoriul nu arăta prea primitor; intră, aprinzându-și lanterna de pe cască și luminând în jur. Pe cât își putea da seama, totul era în ordine. Și ce altceva ai fi crezut? se întrebă, oarecum enervat.

Operaţiunea de închidere manuală dură și mai mult decât deschiderea, dar până când sistemul energetic al navei nu era repus în funcţiune, nu aveau altă soluţie. Înainte de a închide complet ușa, Curnow riscă să arunce o privire peisajului demenţial de-afară.

În apropierea ecuatorului apăruse un lac sclipitor, albastru; era sigur că acesta nu fusese acolo cu câteva ceasuri mai devreme. Pe marginile lui dansau flăcări de un galben aprins, culoarea caracteristică sodiului; în timp ce faţa întunecată era învăluită în descărcările plasmatice ale uneia dintre aurorele aproape permanente de pe Io.

Sursă pentru multe coșmaruri viitoare, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, mai avea o tușă ca trasă de un artist suprarealist. Înfipt în cerul întunecat, ca ieșit direct din furnalele lunii sale incandescente, se vedea un corn imens, arcuit, ca cel pe care toreadorul condamnat îl zărește în clipa finală a adevărului.

Semiluna lui Jupiter răsărea în semn de salut către *Discovery* și *Leonov*, care zburau către el pe o orbită comună.

18. Operaţiuni de salvare

În clipa în care ușa exterioară se închise în urma lor, rolurile se inversară ușor. Acum Curnow era acasă, în timp ce Brailovski era pe teren străin, și nu se simţea în largul lui în labirintul de coridoare și tuneluri întunecate din interiorul lui *Discovery*. Teoretic, Max se putea descurca pe navă, dar toate cunoștinţele lui fuseseră acumulate din desene și schiţe. Pe de altă parte, Curnow lucrase timp de mai multe luni pe nava geamănă cu *Discovery*, neterminată încă. Își găsea, literalmente, drumul și cu ochii închiși.

Înaintau greu din cauză că partea aceasta a navei fusese proiectată pentru gravitaţie zero; acum, rotaţia necontrolată producea o gravitaţie artificială care, deși mică, părea să-i împingă întotdeauna într-o direcţie nedorită.

— Primul lucru pe care trebuie să-l facem, mormăi Curnow, după ce alunecase câţiva metri într-un coridor, mai înainte de a se putea agăţa de un mâner, este să-i oprim nenorocita de mișcare de rotaţie. Iar asta nu putem face dacă nu avem energie. Nu pot decât să sper că Dave Bowman a asigurat toate sistemele înainte de a abandona nava.

— Ești sigur că a abandonat-o? Poate intenţiona să se întoarcă.

— S-ar putea să ai dreptate; cred că nu vom afla niciodată. Dacă o fi știut și el însuși.

Intrară în depozitul de vehicule – „Garajul spaţial” al lui *Discovery*, care în mod normal adăpostea trei module sferice, pentru un singur pasager, utilizate în acţiunile în afara navei. Nu rămăsese decât *Pod 3*; numărul 1 se pierduse în accidentul misterios în care fusese ucis Frank Poole, iar numărul 2 era cu Dave Bowman, oriunde va fi fiind el acum.

În garaj erau și două costume spaţiale care semănau în mod neplăcut cu două trupuri decapitate, atârnate cum erau, fără căști, pe suporturile lor. Nu-ţi trebuia decât un mic efort de imaginaţie – și imaginaţia lui Brailovski funcţiona acum din plin – pentru a le umple cu o întreagă menajerie de locatari siniștri.

Din păcate – dar nu surprinzător – umorul uneori iresponsabil al lui Curnow dădu pe-afară chiar în această clipă.

— Max, spuse el pe un ton absolut serios, indiferent ce se întâmplă, te rog, *nu* pleca în căutarea pisicii de pe navă.

Timp de câteva milisecunde, îl prinse pe Brailovski pe picior greșit, și fu cât pe-aici să răspundă: „Walter, tare-aș fi vrut să nu spui asta”, dar se opri la timp. Ar fi fost o acuzaţie, o recunoaștere a propriei slăbiciuni. În schimb, îl răspunse:

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe idiotul care ţi-a băgat filmul ăsta în bibliotecă.

— Probabil Katerina, ca să verifice echilibrul psihologic al tuturor. Și oricum, când l-am pus săptămâna trecută, ai râs de te-ai prăpădit.

Brailovski rămase tăcut; Curnow avea perfectă dreptate. Dar asta fusese în atmosfera caldă, familiară, de pe *Leonov*, printre prieteni, nu într-o epavă îngheţată, în care era întuneric ca noaptea, și în care bântuiau stafiile. Oricât ai fi fost de raţional, nu era greu să-ţi închipui cine știe ce fiară ciudată, străbătând coridoarele acestea, în căutarea prăzii.

E numai vina ta, bunico (fie-ţi ţărâna tundrei siberiene ușoară), mai bine nu mi-ai fi umplut capul cu atâtea legende înfiorătoare. Dacă închid ochii, văd și-acum coliba Babei Iaga, în poiană, stând pe picioarele slăbănoage de găină…

Destul cu prostiile. Acum sunt un inginer strălucit, care se confruntă cu cea mai complicată problemă din viaţa lui, și nu trebuie ca prietenul meu, americanul, să vadă că uneori nu sunt decât un puști înspăimântat.

Zgomotele nu ajutau. Erau prea multe, deși atât de stinse, că numai un astronaut experimentat le-ar fi putut distinge de cele făcute de propriul costum. Dar pentru Max Brailovski, obișnuit să lucreze într-o tăcere deplină, ele erau neliniștitoare, chiar dacă știa că scârţâielile și pârâiturile periodice erau aproape sigur provocate de dilatarea termică a navei care se învârtea ca o friptură în frigare. Lumina Soarelui nu era prea puternică afară, dar diferenţa de temperatură între lumină și umbră era totuși suficient de mare.

Până și propriul costum i se părea nefamiliar, acum că trebuia să suporte și presiunea exterioară pe lângă cea interioară. Toate forţele care acţionau asupra încheieturilor sale se schimbaseră subtil, iar el nu-și mai putea aprecia corect mișcările. Sunt un începător, o iau de la capăt cu antrenamentele, își spuse, furios. E timpul să termin cu meditaţiile și să fac ceva util…

— Walter, aș vrea să fac un test atmosferic.

— Presiunea e bună; temperatura – hopa! – e de 105 sub zero.

— O adevărată iarnă rusească. Oricum, aerul din costum va contracara în cea mai mare parte frigul.

— Bine, dă-i drumul. Dar dă-mi voie să-ţi pun raza lanternei pe faţă, ca să văd dacă te albăstreşti. Şi vorbeşte, nu te opri.

Brailovski îşi desfăcu vizorul şi îşi ridică masca. Ezită o secundă când degetele îngheţate părură că-i mângâie obrazul, apoi inspiră prudent, apoi încă o dată, mai adânc.

— E răcoare, dar nu-mi îngheaţă plămânii. Dar simt un miros ciudat. Stătut, putred… ca şi când… ah, nu!

Pălind, Brailovski îşi închise brusc masca.

— Ce s-a întâmplat, Max? îl întrebă Curnow, acum îngrijorat de-adevăratelea, şi pe drept cuvânt. Brailovski nu răspunse; părea că încearcă să se stăpânească. Era aproape de un lucru întotdeauna neplăcut şi uneori fatal, îi venea să vomite în costumul spaţial.

Urmă o tăcere îndelungată; apoi Curnow spuse pe un ton încurajator:

— Pricep. Dar sunt sigur că te înşeli. Ştim că Poole s-a pierdut în spaţiu. Bowman a raportat că i-a… ejectat pe ceilalţi după ce au murit în timpul hibernării, şi putem fi convinşi că a făcut-o. Nu poate fi *nimeni* aici. Şi pe urmă, e foarte frig.

Aproape că adăugă „ca la morgă”, dar se opri la timp.

— Şi dacă, spuse Brailovski, dacă Bowman a reuşit să se întoarcă pe navă şi să moară aici?

Urmă o nouă tăcere, şi mai îndelungată, apoi Curnow îşi desfăcu şi-şi ridică propria mască. Se strâmbă când aerul rece îi muşcă plămânii, apoi strâmbă din nas dezgustat.

— Acum înţeleg. Dar ţi-ai dat frâu liber imaginaţiei. Pun pariu zece contra unu că mirosul vine de la cămară. Probabil nişte carne care a apucat să se strice înainte ca nava să îngheţe. Iar Bowman avea prea multe pe cap ca să-i mai ardă de gospodărie. Am intrat în apartamentele unor burlaci unde mirosea exact ca aici.

— Poate că ai dreptate. Sper că ai.

— Bineînţeles că am. Și dacă nu, la dracu’, ce importanţă mai are? Noi avem o treabă de făcut. Dacă Dave Bowman e încă aici, nu e de competenţa noastră, nu-i așa, Katerina?

Chirurgul-comandant nu răspunse; erau prea în adâncul navei pentru ca undele radio să mai penetreze până la ei. Totul depindea acum de ei, era adevărat, dar curajul lui Max revenea rapid. Era un privilegiu să lucrezi cu Walter, hotărî el. Inginerul american părea uneori moale șt superficial. Dar era de o competenţă absolută – și, dacă era nevoie, dur ca oţelul.

Împreună aveau s-o readucă pe *Discovery* la viaţă; și, poate, pe Pământ.

19. Operaţiunea Moara de vânt

Când s-au aprins luminile pe *Discovery*, mai ceva decât într-un pom de Crăciun, lumini de navigaţie și lumini interioare, de la un capăt la altul al navei, strigătele de bucurie de la bordul lui *Leonov* aproape că s-au auzit peste spaţiul vid dintre cele două nave. Ele s-au preschimbat în gemete ironice, atunci când luminile s-au stins, la puţină vreme după aceea.

Timp de o jumătate de oră nu se mai întâmplă nimic; apoi hublourile punţii de comandă a lui *Discovery* începură să sclipească în lumina roșie a becurilor de avarie. Câteva minute mai târziu, Curnow și Brailovski puteau fi văzuţi mișcându-se înăuntru, două siluete neclare din pricina peliculei de sulf.

— Hei, Max… Walter… ne auziţi? spuse Tania Orlova.

Ambele siluete dădură imediat din mâini, dar nu răspunseră. Erau, desigur, prea ocupaţi ca să mai aibă timp de conversaţie. Observatorii de pe *Leonov* nu aveau altceva de făcut decât să aștepte, răbdători, în timp ce diverse surse de lumină se aprindeau și se stingeau, una dintre cele trei uși ale „garajului” se deschise și se închise iute, și antena principală se roti, dar numai zece grade.

— Alo, *Leonov*, spuse în cele din urmă Curnow. Regret că v-am lăsat să așteptaţi, dar am avut destul de multă treabă.

O primă apreciere, după cât am văzut până acum. Nava e într-o condiţie mult mai bună decât ne așteptam noi. Carcasa e intactă, pierderile neglijabile – presiunea aerului 85% nominal. Se poate respira, dar va trebui făcută o reciclare completă, fiindcă e o duhoare insuportabilă.

Partea bună e că sistemele energetice sunt intacte. Reactorul principal stabil, bateriile în condiţii bune. Aproape toate siguranţele erau scoase – fie au sărit, fie le-a scos Bowman înainte de a ieși – deci toate aparatele importante au fost protejate. Dar vom avea de lucru să le verificăm pe toate înainte de a putea obţine toată energia de care avem nevoie.

— Cât timp o să vă ia, măcar pentru sistemele esenţiale – habitat, propulsie?

— E greu de spus, căpitane. Cât mai avem până să ne prăbușim?

— Perioada minimă prevăzută este de zece zile. Dar știi că asta se poate prelungi… sau scurta.

— Atunci, dacă nu dăm de vreo belea majoră, o putem scoate pe *Discovery* din hăul acesta și s-o punem pe o orbită stabilă, să zicem, într-o săptămână.

— Aveţi nevoie de ceva?

— Nu, eu și Max ne descurcăm de minune. Acum intrăm în carusel, să verificăm lagărele. Vreau să-l pornim cât mai repede.

— Iartă-mă, Walter, dar e atât de important? Gravitaţia e un lucru bun, dar ne-am descurcat destul de bine și fără ea de-o bună bucată de vreme încoace.

— Nu forţa gravitaţională mă interesează, deși ar fi bine dacă am avea un pic aici. Dar dacă reușim să pornim caruselul, putem să potolim mișcarea de rotaţie, s-o oprim. Apoi vom putea uni cabinele de decompresie și vom putea circula direct dintr-o navă într-alta. Iar asta ne va ușura de-o sută de ori activitatea.

— E o idee bună, Walter, dar sper că nu ai de gând să unești nava mea cu… moara aia de vânt. Dacă lagărele nu ţin și caruselul se blochează? Are să ne facă bucăţi.

— Așa e. Dar o să ne gândim la asta când ajungem acolo. Mai vorbim de îndată ce am timp.

În următoarele două zile nimeni nu s-a odihnit prea mult. La sfârșitul lor, Curnow și Brailovski adormiseră practic în costumele lor, dar își încheiaseră recunoașterea pe *Discovery*, fără surprize neplăcute. Atât Agenţia Spaţială, cât și Departamentul de Stat răsuflară ușurate la primirea raportului preliminar; acesta le permitea să declare, oarecum pe bună dreptate, că *Discovery* nu era o epavă, ci „o navă a Statelor Unite, temporar scoasă din uz”. Acum trebuia să înceapă acţiunea de recondiţionare.

Odată pus în funcţiune sistemul energetic, următoarea problemă era aerul; nici operaţiunile de curăţire cele mai amănunţite nu reușiseră să îndepărteze duhoarea. Curnow avusese dreptate când spusese că sursa trebuia să fie alimentele stricate o dată cu întreruperea congelatoarelor. De asemenea susţinea cu o seriozitate bine jucată, că era chiar romantic:

— Nu trebuie decât să închid ochii, spunea el, și mă simt ca pe o balenieră din vremurile de demult. Vă închipuiţi cum mirosea Pequod?

Toată lumea era de acord că, după o vizită pe *Discovery* nu-ţi mai trebuia un efort de imaginaţie prea mare. În cele din urmă problema se rezolvă – sau măcar fu redusă la proporţii suportabile – prin eliminarea aerului din navă. Din fericire, în rezervoare mai era suficient aer care să-l înlocuiască.

Una dintre veștile cele mai bune fu aceea că aveau 90% din combustibilul necesar pentru drumul de întoarcere. Opţiunea de a înlocui hidrogenul lichid cu amoniac, pentru motoarele cu plasmă, se dovedise fericită. Hidrogenul, deși mai eficient, ar fi fiert și s-ar fi pierdut de mult în spaţiu, în ciuda izolaţiei rezervoarelor și a temperaturii exterioare foarte scăzute. Amoniacul, în schimb, rămăsese în cea mai mare parte lichid și în cantitate suficientă pentru a readuce

nava pe o orbită pământeană. Sau măcar pe una în jurul Lunii.

Stoparea mişcării de rotaţie a navei fu una din etapele cele mai complicate din întreaga acţiune de readucere a navei sub control. Saşa Kovalev îi compară pe Curnow şi pe Brailovski cu Don Quijote şi Sancho Panza şi îşi exprimă speranţa că bătălia lor cu morile de vânt se va sfârşi într-un mod mai fericit.

Cu multă prudenţă, cu multe întreruperi şi verificări, motoarele caruselului primiră energie şi tamburul mare începu să se rotească, reabsorbind mişcarea pe care o imprimase navei cu atât de mult timp în urmă. *Discovery* execută o serie complexă de mişcări preliminare, până când rostogolirea ei încetă aproape cu totul. Ultimele urme de rotaţii nedorite fură neutralizate cu ajutorul jeturilor de înălţime, până când cele două nave ajunseră să plutească alături, nemişcate: micul, bondocul *Leonov*, un pitic pe lângă *Discovery*, lungă şi suplă.

Trecerea dintr-una în cealaltă se făcea acum uşor şi simplu, dar căpitanul Orlova încă mai refuza să permită conectarea lor fizică. Şi cu toţii aprobară această hotărâre, căci Io se apropia din ce în ce mai tare; încă mai era posibil să fie nevoiţi să abandoneze nava pentru a cărei salvare făcuseră atâtea eforturi.

Faptul că acum ştiau care era motivul modificărilor în traiectoria lui *Discovery* nu îi ajuta deloc. De fiecare dată când nava trecea printre Jupiter şi Io, ea străbătea coridorul de flux care lega cele două corpuri, un flux electric care se scurgea de la un corp către celălalt. Curenţii turbionari rezultaţi reduceau de fiecare dată din viteza navei, frânând-o la fiecare nouă revoluţie.

Momentul final al impactului nu putea fi prevăzut, căci curenţii din coridor variau enorm, în funcţie de legile proprii, necunoscute, ale lui Jupiter. Uneori activitatea era foarte intensă, însoţită de furtuni electrice şi aurore spectaculoase în jurul lui Io. Atunci navele pierdeau mulţi kilometri în înălţime. Şi înainte ca sistemele de control

termic să se poată adapta, temperatura dinăuntrul lor creștea până la limita suportabilului.

Acest efect neașteptat îi surprinsese și îi speriase, până când apăru explicaţia cea mai simplă. Orice formă de frânare produce căldură, undeva; curenţii puternici induși carcaselor lui *Leonov* și *Discovery* le transformau pentru scurte perioade de timp în cuptoare electrice de capacitate mică. Nu era de mirare că o parte din alimentele de pe *Discovery* se alteraseră pe parcursul acestor ani în care nava când se încingea, când se răcea.

Peisajul dezgustător de pe Io, mai asemănător ca oricând cu o planșă dintr-un manual de anatomie, era la numai cinci sute de kilometri distanţă în ziua în care Curnow își asumă riscul activării motorului principal, în timp ce *Leonov* aștepta la o depărtare respectuoasă. Efectele nu erau vizibile – fumul și flăcările vechilor rachete chimice dispăruseră – dar cele două nave se îndepărtară una de cealaltă, în timp ce *Discovery* prindea viteză. După câteva ceasuri de manevre foarte delicate, ambele nave se ridicaseră la o mie de kilometri; era timp pentru o scurtă odihnă și pentru planificarea următoarei etape a misiunii.

— Walter, ai făcut o treabă grozavă, spuse chirurgul-comandant Rudenko, punându-i lui Curnow un braţ uriaș pe după umerii osteniţi. Suntem mândri de tine, cu toţii.

Și, ca din întâmplare, îi sparse sub nas o fiolă. Douăzeci și patru de ore mai târziu, Curnow se trezi, flămând și iritat.

20. Ghilotina

— Ce-i asta, întrebă Curnow, cu un ușor dezgust. O ghilotină pentru șoareci?

— Nu-i rea descrierea, dar eu urmăresc un vânat mai mare.

Floyd îi arătă o săgeată care se aprindea și se stingea pe ecranul display-ului, pe care era acum o diagramă complicată de circuit.

— Vezi linia asta?

— Da, e sistemul principal de alimentare cu energie. Și?

— Ăsta e punctul în care intră în creierul central al lui Hal. Vreau să instalezi jucărioara asta *aici*, înăuntrul bifurcaţiei de cabluri, unde nu poate fi descoperită decât dacă cineva o caută în mod special.

— Aha. O telecomandă, ca să-l poţi întrerupe pe Hal oricând vrei. Foarte ingenios – iar lama e dintr-un material izolant, ca să nu declanșeze vreun scurtcircuit care să dea naștere la întrebări. Cine face jucăriile astea? C.I.A.?

— N-are nicio importanţă. Comanda e în cabina mea. E calculatorul mic și roșu pe care-l ţin tot timpul pe birou. Îi bagi nouă de nouă, scoţi rădăcina pătrată și apeși pe INT. Asta-i tot. Nu sunt sigur ce rază de acţiune are, va trebui testată, dar atâta vreme cât *Leonov* și *Discovery* sunt la câţiva kilometri una de cealaltă, nu suntem în pericol ca Hal s-o ia razna iar.

— Și cui ai să-i spui despre existenţa acestui obiect?

— Păi, singura persoană de care îl ascund e Chandra.

— Mi-am închipuit.

— Dar cu cât știu mai puţini, cu atât se va vorbi mai puţin despre el. O să-i spun Taniei că el există și, dacă se întâmplă ceva, poţi să-i arăţi cum funcţionează.

— Ce fel de ceva?

— Asta nu mai e o întrebare prea deșteaptă, Walter. Dacă aș ști, n-aș mai avea nevoie de a.

— Da, așa e. Când vrei să-ţi instalez Hal-icidul patentat?

— Cât de curând. Chiar astă-seară, dacă poţi, când Chandra doarme.

— Glumești, pe semne. Cred că nu doarme niciodată. E ca o mamă care stă la căpătâiul unui copil bolnav.

— Atunci, măcar din când în când trebuie să vină pe *Leonov* să mănânce.

— Să-ţi spun o noutate: ultima dată când a plecat încolo, și-a atârnat de costum un săculeţ cu orez. Poate rezista așa săptămâni întregi.

— Atunci va trebui să folosim faimoasele picături ale Katerinei. Pe tine au funcţionat de minune.

Curnow glumea în legătură cu Chandra – sau măcar Floyd spera că erau glume, deși nu putea fi sigur. Lui Curnow îi plăcea grozav să facă cele mai revoltătoare afirmaţii cu cea mai serioasă mină. Rușilor le luase destul timp până să priceapă; după aceea, preventiv, râdeau uneori chiar și când Curnow vorbea foarte serios.

Din fericire, râsul lui Curnow nu mai era tot atât de zgomotos ca atunci când îl auzise Floyd prima dată, în naveta care îi adusese pe navă; atunci fusese fără îndoială impulsionat și de alcool. Se așteptase să-l zgârie din nou în urechi la petrecerea de la capătul orbitei, când *Leonov* se întâlnise în sfârșit cu *Discovery*. Dar chiar și cu acea ocazie, deși băuse destul de mult, Curnow rămăsese la fel de treaz ca însăși Orlova.

Singurul lucru pe care îl lua fără rezerve în serios era munca sa. Pe drumul de la Pământ până aici, fusese un simplu pasager. Acum era un membru al echipajului.

21. Resurecţia

Suntem pe cale, își spuse Floyd, să trezim un gigant adormit. Cumva reacţiona Hal la prezenţa noastră, după atâţia ani? Ce își va mai aminti el din trecut? Și va fi el prietenos sau ostil?

Plutind în spatele doctorului Chandra, pe puntea de comandă lipsită de gravitaţie a lui *Discovery*, Floyd nu uita nicio clipă de existenţa întrerupătorului instalat și testat cu numai câteva ceasuri mai devreme. Comanda radio se afla la câţiva centimetri de mâna lui și se simţea un pic caraghios că o luase cu el. În această etapă, Hal era încă deconectat de la sistemele operaţionale ale navei. Chiar și dacă era reactivat, nu era decât un creier fără membre; ce-i drept, nu-i vor lipsi organele de simţ. Va putea să comunice, dar nu să acţioneze. Așa cum spusese Curnow:

— Tot ce poate să facă e să ne înjure.

— Gata pentru primul test, căpitane, spuse Chandra. Toate modulele lipsă au fost înlocuite și toate circuitele au

fost trecute prin programe de diagnosticare. Totul pare normal, cel puţin la acest nivel.

Căpitan Odova îl privi pe Floyd, care înclină din cap. La insistenţele lui Chandra, numai ei trei erau prezenţi la acest prim test critic, și era limpede că până și această asistenţă redusă era nedorită.

— Foarte bine, doctore Chandra.

Cu respectul acordat întotdeauna protocolului, ea adăugă:

— Doctorul Floyd și-a dat aprobarea, apoi nici eu nu am obiecţii.

— Trebuie sa vă explic, spuse Chandra pe un ton în care nemulţumirea era evidentă, că centrii de sintetizare a vorbirii și de recunoaștere a vocilor i-au fost afectaţi. Va trebui să-l învăţăm din nou să vorbească. Din fericire, învaţă de câteva milioane de ori mai repede decât un om.

Degetele savantului dansară deasupra tastaturii; bătu vreo douăsprezece cuvinte, aparent la întâmplare, pronunţându-le pe fiecare, pe măsură ce apăreau pe ecran. Ca un ecou distorsionat, cuvintele se întorceau din difuzor – fără viaţă, *mecanice*, fără să lase impresia că în spatele lor e un creier. Acesta nu e Hal, își spuse Floyd. Nu e cu nimic mai bun decât jucăriile vorbitoare primitive care făceau atâta vâlvă când eram eu puști.

Chandra apăsă pe tasta de REPETIŢIE și seria de cuvinte răsună din nou. Deja îmbunătăţirea era evidentă, chiar dacă vorbitorul încă n-ar fi putut fi confundat cu o fiinţă umană.

— Cuvintele pe care i le-am dat conţin fonemele de bază ale limbii engleze. După cam zece repetiţii va fi acceptabil. Dar nu am aici aparatura necesară unui tratament adevărat.

— Tratament? întrebă Floyd. Vrei să spui că... i-a fost afectat creierul?

— Nu, răspunse Chandra răstit. Circuitele logice sunt în perfectă stare. Numai vocea îi e afectată, dar și aceasta se va îmbunătăţi repede. Așa că, pentru a evita erorile de

interpretare vă rog să verificaţi totul cu ajutorul ecranului. Și atunci când vorbiţi, pronunţaţi totul clar.

Floyd îi zâmbi căpitanului Orlova, făcu o grimasă și puse întrebarea care se năștea automat:

— Și ce facem cu accentele rusești pe care le avem pe-aici?

— Asta nu va fi o problemă pentru căpitanul Orlova și doctorul Kovalev. Cât despre ceilalţi... va trebui să facem teste, individuale. Cei care nu trec vor folosi tastele.

— Asta e totuși o problemă de perspectivă îndepărtată. Pentru moment, sunteţi singurul care va încerca să comunice cu el. De acord, căpitane?

— Absolut.

Doar o foarte ușoară înclinare a capului lăsa să se vadă că dr. Chandra îi auzise. Degetele continuau să-i plutească pe deasupra tastaturii și coloane de cuvinte și simboluri apăreau și dispăreau de pe ecran cu o asemenea viteză, încât nicio fiinţă omenească nu le-ar fi putut asimila. Probabil Chandra avea o memorie nemaipomenită, fiindcă părea să recunoască pagini întregi de date de la o primă privire.

Floyd și Orlova se pregăteau să-l lase pe savant să-și continue singur munca devotată și tainică dar, fără vreun preambul, acesta dădu din nou un semn că e conștient de prezenţa lor, ridicând o mână de avertisment sau cu un rol de anticipaţie. Cu o singură mișcare, aproape ezitantă, puternic contrastantă cu acţiunile rapide de până acum, împinse o pârghie și apăsă o singură tastă, izolată.

Instantaneu, fără vreo pauză perceptibilă, din consolă se auzi o voce care nu mai era doar o parodie mecanică a vorbirii umane. De data aceasta era vorba de inteligenţă, conștiinţă, *conștiinţă de sine*, chiar dacă deocamdată la un nivel rudimentar.

— Bună dimineaţa, doctore Chandra. Sunt Hal. Sunt gata pentru prima lecţie.

Urmă un moment de tăcere uluită; apoi într-un gând, cei doi observatori părăsiră puntea.

Heywood Floyd n-ar fi crezut niciodată una ca asta. Doctorul Chandra plângea.

IV.
LAGRANGE

22. Fratele mai mare

„... Ce veste minunată, cu puiul de delfin! Îmi închipui ce încântat a fost Chris, când părinţii, mândri, l-au adus în casă. Trebuia să auzi O!-urile și Ah!-urile colegilor mei când au văzut caseta cu ei înotând împreună și cu Chris călărind pe spatele delfinului. Mi-au propus să-l botezăm Sputnik, care înseamnă și «însoţitor», pe lângă «satelit».”

Îmi pare rău că a trecut cam multă vreme de la ultimul meu mesaj, dar din buletinele de știri ţi-ai făcut, probabil, o idee cu privire la munca uriașă care ne aștepta aici. Până și căpitan Tania a trebuit să renunţe la pretenţiile ei de a impune un program regulat; orice problemă se rezolvă atunci când apare, de către cine se întâmplă să fie la îndemână. De dormit, dormim când nu ne mai ţinem pe picioare.

Cred că avem dreptul să ne mândrim cu ce am făcut. Ambele nave funcţionează și suntem aproape de sfârșitul primei runde de teste pentru Hal. În câteva zile vom ști dacă putem avea încredere în el să zboare pe Discovery, *când vom pleca de aici la întâlnirea finală cu fratele mai mare.*

Nu știu cine i-a dat primul acest nume – Rușii – se înţelege nu prea erau entuziasmaţi.

Și ei s-au arătat chiar sarcastici faţă de schiţa TMA-2-ului nostru – subliniindu-mi, de câteva ori – că este la o distanţă de aproape un miliard Km de Tycho.

De asemenea, Bowman nu a raportat niciun fel de anomalie magnetică și singura asemănare cu TMA-1 este doar – forma.

Când i-am întrebat ce nume preferă, ei au propus Zagadka *care înseamnă enigma.*

E într-adevăr un nume excelent; dar toată lumea zâmbește când încerc să-l pronunţ, așa că l-am botezat Fratele mai Mare*.*

Oricum l-ai numi, este la 10.000 Km. depărtare acum, iar excursia nu va dura mai mult de câteva ore. Dar ultima scenă ne-a enervat pe toţi, nu mă feresc să ţi-o spun.

Am sperat că am putea găsi câteva informaţii la bordul lui Discovery*. A fost singura dezamăgire, deși ar fi trebuit să ne așteptăm. Hal, bineînţeles, s-a deconectat cu mult timp înainte de impact așa încât nu știe ce s-a întâmplat. Bowman a luat toate secretele cu el. Nu s-a găsit nimic notat în jurnalul de bord, iar despre sistemul de înregistrare încă nu știm nimic.*

Singurul lucru descoperit a fost pur personal – un mesaj pe care Bowman l-a lăsat pentru mama sa. Mă întreb de ce nu l-a trimis niciodată. Cu siguranţă s-a așteptat – său sperat – să se întoarcă pe navă după ultima EVA. Desigur, am înmânat mesajul doamnei Bowman – ea este îngrijitoare, undeva în Florida, iar condiţia ei mentală este săracă așa încât acest mesaj ar putea să nu însemne mare lucru pentru ea.

Ei, cam astea-s toate știrile pentru moment. Nu pot să-ţi spun cât de dor mi-este de tine... ca și de cerul albastru și mările verzi de pe Pământ. Toate culorile sunt roșii și portocaliu și galbene – adesea la fel de frumoase ca un fantastic apus de soare – dar după un timp una dintre ele se dezvoltă bolnăvicios până la celălalt capăt al spectrului.

Vă transmit toată dragostea mea amândurora – voi suna cât de curând voi avea posibilitatea.

23. Întâlnire

Nikolai Ternovski – expertul de control și cibernetică al lui Leonov *era singurul om care putea vorbi doctorului Chandra cam în aceiași termeni. Altfel, creatorul principal și mentorul lui Hal nu admitea pe oricine în intimitatea sa, dar epuizarea fizică completă l-a determinat să accepte ajutorul.*

Rusul și Indo-Americanul au încheiat temporar o alianţă, care, surprinzător, mergea bine.

Marea parte a încrederii se îndrepta către firea bună a lui Nikolai care era capabil să simtă când Chandra avea nevoie de el și când dorea să fie singur. Faptul că engleza vorbită de Nikolai era cea mai proastă, era un lucru cu totul neimportant, de vreme ce limbajul folosit între ei era limbajul computerului, de neînţeles pentru ceilalţi

După o săptămână de înceată și atentă reintegrare, toate funcţiile lui Hal erau în stare normală.

Era ca un om care putea să meargă, să îndeplinească ordine simple, să facă treburi ușoare, necalificate și să susţină conversaţii de nivel elementar. În termeni umani, avea un coeficient de inteligenţă în jur de cincizeci; din personalitatea lui originară nu ieșise la iveală decât o umbră vagă.

Era ca și somnambul; totuși, după părerea autorizată a lui Chandra, era perfect capabil să o ducă pe Discovery *de pe orbita ei apropiată de Io până la locul de întâlnire cu Fratele mai Mare.*

Perspectiva îndepărtării cu încă șapte mii de kilometri de iadul în flăcări de dedesubt era privită cu bucurie de toată lumea. Oricât de mică ar fi fost această distanţă în termeni astronomici, ea însemna că cerul va înceta să mai fie dominat de un peisaj demn de imaginaţia lui Dante sau a lui Hieronymus Bosch. Și deși nici cele mai violente erupţii nu aruncaseră vreun fel de materie până în apropierea navelor, nu putea fi evitat gândul că Io era în stare oricând să încerce să stabilească un nou record. Deocamdată, vizibilitatea din cabina de observaţie a lui

Leonov era din ce în ce mai slabă, datorită peliculei subţiri de sulf și, mai devreme sau mai târziu, cineva tot va trebui să iasă s-o cureţe.

Când lui Hal i-a fost lăsată pentru prima dată comanda, la bordul lui Discovery nu erau decât Curnow și Chandra. Era o formă de comandă strict limitată; nu făcea altceva decât să repete programul care îi fusese introdus în memorie și să supravegheze executarea lui. La rândul lui, era supravegheat de echipajul uman: în caz de inadvertenţe în funcţionare, urma ca ei să preia controlul imediat

Prima perioadă de ardere a motoarelor fu de zece minute; la capătul ei, Hal raportă că Discovery intrase pe orbita de transfer. De îndată ce primiră confirmarea, prin aparatura de urmărire optică și radar de pe Leonov, acesta din urmă se injectă pe aceeași traiectorie. Fu nevoie de două corecţii de curs minore, apoi, trei ore și cincisprezece minute mai târziu, ambele ajungeau fără peripeţii în primul punct Lagrange, L.1 – la o altitudine de 10.500 km, pe linia invizibilă care leagă centrele lui Io și Jupiter.

Hal se comportase impecabil, iar Chandra dăduse dovezi clare de sentimente pur umane, ca satisfacţia și chiar bucuria. Dar în momentul acela, gândurile tuturor erau îndreptate în altă parte: Fratele mai Mare, alias Zagadka, se găsea la numai o sută de kilometri.

Chiar și de la această distanţă, deja apărea mai mare decât Luna văzută de pe Pământ și izbitor de nenatural în perfecţiunea sa geometrică, cu muchii drepte. Ar fi fost complet invizibil pe fondul cerului, doar că norii care alergau pe cerul lui Jupiter, 350.000 km mai jos, îl scoteau dramatic în evidenţă. Tot ei produceau o iluzie pe care, odată încercată, mintea făcea eforturi zadarnice să o mai respingă. Dat fiind că ochiul nu avea nicio posibilitate de a aprecia poziţia sa exactă, Fratele mai Mare părea adesea o trapă căscată pe faţa lui Jupiter.

Nu exista niciun motiv pentru care o distanţă de o sută de kilometri să fi putut fi considerată mai sigură decât zece kilometri sau mai periculoasă decât o mie; dar pentru o

primă recunoaștere, aceasta părea cifra cea mai acceptabilă psihologic. De-aici, telescoapele de pe navă ar fi putut revela detalii de numai câţiva centimetri, numai că asemenea detalii nu existau. Fratele mai Mare *părea să aibă o suprafaţă perfect netedă; ceea ce, pentru un obiect despre care se putea presupune că supravieţuise milioane de ani bombardamentelor cu tot felul de corpuri cerești, era de necrezut.*

Privindu-l prin vizorul binocular, lui Floyd i se părea că, dacă întinde mâna, ar putea atinge suprafeţele netede, ca de abanos, așa cum i se întâmplase cu ani în urmă pe Lună.

Atunci, prima dată, mâna îi fusese acoperită de mănușa costumului. Abia când monolitul Tycho fusese închis sub un clopot presurizat îl putuse atinge cu mână goală.

Dar nu era nicio diferenţă, nu simţea că l-ar fi atins vreodată cu adevărat pe TMA-1. I se păruse că vârfurile degetelor întâlniseră o barieră invizibilă, care îl respingea cu atât mai mult cu cât împingea mai tare. Acum se întreba dacă și Fratele mai Mare *va produce un efect similar.*

Înainte de a se apropia atât de tare, însă, trebuiau efectuate toate testele la care se puteau gândi și rezultatele trebuiau raportate pe Pământ. Erau ca niște experţi în explozivi, care încearcă să dezamorseze un nou tip de bombă, pe care cea mai mică mișcare greșită o poate detona. Nu puteau fi siguri de nimic, nici măcar că explorările delicate ale radarelor nu vor declanșa o catastrofă inimaginabilă.

În primele 24 de ore nu făcură altceva decât observaţii cu ajutorul instrumentelor pasive: telescoape, camere, senzori pe toate lungimile de undă. De asemenea, Vasili Orlov profită de ocazie ca să evalueze dimensiunile lespezii cât mai exact posibil și confirmă faimosul raport 1:4:9 până la șase zecimale. Fratele mai Mare *avea exact aceeași formă ca TMA-1 dar, fiindcă avea o lungime de mai bine de doi kilometri, însemna că e de 718 ori mai mare decât micuţa sa copie.*

Și mai era și un al doilea mister matematic. De ani de zile oamenii discutau acest raport 1:4:9 – pătratele primelor

trei numere întregi. Nu era posibil ca aceasta să fie o coincidenţă; acum aveau un alt număr de invocat.

Curând, statisticienii și experţii în fizică matematică de pe Pământ se jucau fericiţi cu computerele, încercând să lege aceste rapoarte de constantele fundamentale în natură: viteza luminii, raportul masei proton/electron, constantele structurilor fine. Lor li se adăugă rapid un cârd de numerologi, astrologi și mistici, care aruncară în arenă înălţimea Marii Piramide, diametrul altarului de la Stonehenge, azimutul coordonatelor Nazca, latitudinea Insulei Peștelui și o grămadă de alţi factori din care să se poată trage concluziile cele mai uimitoare pentru viitor. Nu fură câtuși de puţin descumpăniţi când unul din cei mai cunoscuţi umoriști din Washington pretinse că, după calculele sale, lumea se sfârșise pe 31 decembrie 1999, dar oamenii fuseseră prea mahmuri ca să bage de seamă.

Fratele mai Mare *păru să nu observe cele două nave care sosiseră în vecinătate, nici măcar atunci când ele se apucară să-l cerceteze cu raze laser sau să-l bombardeze cu șiruri de impulsuri radio care, după cum se spera, vor încuraja un ascultător atent să răspundă în același mod.*

După două zile chinuitoare, cu aprobarea Centrului de comandă, navele înjumătăţiră distanţa. De la 50 km, faţa cea mai întinsă a lespezii era de patru ori mai mare decât diametrul Lunii văzute de pe Pământ, impresionantă, dar nu destul de mare ca să fie copleșitoare din punct de vedere psihologic. Nu putea concura cu Jupiter, încă de zece ori mai mare. Și deja starea de spirit a expediţiei se schimba de la o prudenţă reverenţioasă la un fel de nerăbdare.

Walter Curnow exprimă gândul aproape unanim:

— Poate că *Fratele mai Mare* e dispus să mai aștepte câteva milioane de ani, dar noi am vrea să terminăm un pic mai repede.

24. Misiune de recunoaștere

Discovery plecase de pe Pământ având la bord trei vehicule mici care permit unui astronaut să lucreze în afara navei în condiţii de confort maxim. Unul se pierduse în accidentul – dacă accident se putea numi – în care fusese ucis Frank Poole. Al doilea îl purtase pe David Bowman la întâlnirea cu *Fratele mai Mare* și îi împărtășise soarta, oricare va fi fost ea. Un al treilea se găsea încă în garajul navei, în depozitul de vehicule.

Îi lipsea o piesă importantă, hubloul spart de comandantul Bowman, atunci când acesta își efectuase primejdioasa traversare prin vid și intrase în navă prin trapa de serviciu, după ce Hal refuzase să-i deschidă ușa garajului. Suflul de aer rezultat aruncase vehiculul la câteva sute de kilometri depărtare, înainte ca Bowman, ocupat cu probleme mai importante, să îl aducă înapoi prin radio. Nu era de mirare că nu-și mai bătuse capul să înlocuiască hubloul lipsă.

Acum vehiculul nr.3 (pe care Max insistase să scrie numele *Nina*) era în curs de pregătire pentru o nouă EVA. Însă nu poseda un hublou nou, dar asta nu avea importanţă. Nu va fi nimeni înăuntru.

Simţul datoriei atât de dezvoltat al lui Bowman era un noroc neașteptat și ar fi fost o prostie să nu profite de el. Prin utilizarea *Ninei* ca robot de explorare, *Fratele mai Mare* putea fi examinat de aproape fără riscul unor vieţi omenești. Asta cel puţin în teorie, pentru că nimeni nu putea exclude posibilitatea unei riposte care să înghită întreaga navă. Cincizeci de kilometri nu reprezentau nici măcar grosimea unui fir de păr, în termenii distanţelor cosmice. După atâţia ani în care fusese neglijată, *Nina* arăta destul de jerpelită. Praful care era peste tot în condiţii de gravitaţie zero, se așezase pe suprafaţa exterioară aducând carcasa, cândva de un alb imaculat, la o nuanţă de cenușiu murdar. Așa cum arăta acum, îndepărtându-se de navă cu manipulatoarele exterioare pliate cuminţi în spate, cu parbrizul oval deschis spre spaţiu ca un ochi

imens, mort, nu era un ambasador prea impresionant al omenirii. Dar era în asta și un avantaj: un emisar atât de umil ar putea fi tolerat, iar dimensiunile sale mici și viteza redusă ar trebui să accentueze intenţiile pașnice. Cineva avusese ideea ca vehiculul să se apropie de *Fratele mai Mare* cu braţele deschise. Idee respinsă repede, atunci când mai toţi membrii echipajului căzură de acord că dacă *ei* ar fi văzut-o pe *Nina* îndreptându-se spre ei cu ghearele mecanice întinse, ar fi rupt-o la fugă cât îi ţineau picioarele.

După o călătorie lejeră de două ore, *Nina* se opri la o sută de metri de un colţ al lespezii dreptunghiulare. De atât de aproape, forma reală nu mai era perceptibilă, camerele TV ar fi putut tot atât de bine să fie îndreptate spre vârful unui tetraedru de dimensiuni nedefinite. Instrumentele de la bord nu indicau niciun fel de radioactivitate sau de câmpuri magnetice. Nimic nu venea dinspre *Fratele mai Mare* în afara minusculei cantităţi de lumină solară pe care se îndura să o reflecte.

Nina făcu o pauză de cinci minute, care se dorea echivalentul mesajului de „Salut, am venit” apoi începu o traversare în diagonală a feţei mici, apoi a celei mijlocii, apoi, în fine, a celei mari, menţinând în general o distanţă de 50 m, dar apropiindu-se uneori și până la cinci. Indiferent de distanţă, *Fratele mai Mare* arăta exact la fel: neted și egal. Cu mult înainte ca misiunea să se fi încheiat, ea devenise plicticoasă, și spectatorii de pe amândouă navele se întorseseră la treburile lor, mai aruncându-și câte un ochi pe monitoare din când în când.

— Asta e, spuse Walter Curnow în cele din urmă, când *Nina* ajunse înapoi, în locul de unde pornise. Putem să stăm o viaţă întreagă făcând același lucru și nu vom afla mai mult. Ce fac cu *Nina*, o aduc înapoi acasă?

— Nu, spuse Vasili, intrând pe circuit de la bordul lui *Leonov*. Am o propunere. Du-o exact în centrul feţei mari. Oprește-o la… să zicem o sută de metri depărtare. Și las-o parcată acolo, cu radarul cuplat pe precizie maximă.

— Asta nu-i greu, doar că va avea cu siguranţă o deviere reziduală. Dar care-i rostul?

— Tocmai mi-am amintit un exerciţiu de la cursurile de astronomie din facultate: atracţia gravitaţională a unei suprafeţe perfect plate. N-aș fi crezut că voi avea vreodată ocazia să-l practic pe viu. După ce vom studia timp de câteva ore mișcările Ninei, voi putea măcar să calculez masa lui *Zagadka*. Asta în cazul în care are o masă. Încep să cred că, de fapt, acolo nu se află nimic.

— Asta e simplu de stabilit și până la urmă va trebui să o facem. *Nina* se va duce și va atinge obiectul.

— A și făcut-o.

— Ce vrei să spui? întrebă Curnow indignat. Nu m-am apropiat la mai puţin de cinci metri.

— Nu-ţi critic talentul de conducător, chiar dacă, atunci, la prima întâlnire, ai fost cât pe-aci, nu? Dar, de fiecare dată când ai folosit braţele telescopice ale *Ninei*, l-ai atins ușurel pe *Zagadka*.

— Un purice care ţopăie pe spinarea unui elefant!

— Poate. Dar nu știm. Ar fi mai bine dacă am presupune că, într-un fel sau altul, e conștient de prezenţa noastră și că ne va tolera doar atâta vreme cât nu începem să-l sâcâim.

Lăsă întrebarea neformulată, suspendată în aer. *Cum făceai să sâcâi o lespede dreptunghiulară, neagră, lungă de doi kilometri? Și ce formă va lua nemulţumirea ei?*

25. Vedere din Lagrange

Astronomia e plină de astfel de coincidenţe incitante, dar fără nicio însemnătate. Cea mai cunoscută este aceea că, văzute de pe Pământ, Soarele și Luna au același diametru aparent. Aici, în punctul de echilibru L.1 ales de *Fratele mai Mare* pentru balansul lui pe frânghia gravitaţională dintre Jupiter și Io, avea loc un fenomen similar. Planeta și satelitul păreau să aibă aceleași dimensiuni.

Și ce dimensiuni! Nu prăpădita jumătate de grad a Soarelui și-a Lunii, ci de patruzeci de ori diametrul lor, de o

mie șase sute de ori aria! Numai vederea uneia din ele și îţi umplea sufletul de veneraţie și uimire; când erau împreună, spectacolul era copleșitor.

La fiecare 42 de ore își încheiau un ciclu complet de faze; când Io era nou, Jupiter era plin, și viceversa. Dar chiar și atunci când Soarele se ascundea în spatele lui Jupiter și planeta își arăta numai faţa întunecată, ea continua să existe fără putinţă de îndoială – un disc uriaș și negru care eclipsa stelele. Din când în când, pata de întuneric era sfâșiată de lumina fulgerelor, lungi de multe secunde, iscate în furtunile electrice mult mai violente decât cele de pe Pământ.

În partea opusă a cerului, întotdeauna cu aceeași faţă întoarsă spre giganticul său stăpân, Io arăta ca o căldare în care nuanţe diferite de roșu și de oranj fierbeau leneș, cu câte un nor ocazional, galben, erupând dintr-un vulcan și recăzând iute pe sol. Ca și Jupiter, numai că pe o scară temporală mai îndelungată, Io era o lume fără geografie. Suprafaţa sa se remodela o dată la câteva decenii, a lui Jupiter o dată la câteva zile.

Pe măsură ce Io dispărea spre ultimul pătrar, peisajul noros jupiterian, vast și întretăiat de linii complicate, se lumina tot mai tare în spatele soarelui mic și îndepărtat. Uneori umbra lui Io însuși, sau a unuia dintre sateliţii exteriori, trecea cu repeziciune pe faţa lui Jupiter. Și la fiecare revoluţie, acesta își arăta vârtejul, mare cât o planetă, al Marii Pete Roșii – uraganul care dura de secole, dacă nu cumva de milenii.

Între atâtea minunăţii, echipajul lui *Leonov* avea material de studiu pentru o viaţă, numai că obiectele naturale din sistemul jupiterian se aflau la coada listei lor de priorităţi. Numărul 1 era *Fratele mai Mare*; deși navele se apropiaseră acum la numai cinci kilometri, Tania continua să refuze orice fel de contact fizic direct.

— Voi aștepta, spunea ea, până când poziţia ne va permite o scăpare rapidă. Vom sta și vom aștepta să se deschidă fereastra de lansare. Abia atunci mă voi gândi la următorul pas.

Era adevărat că *Nina* aterizase în cele din urmă pe *Fratele mai Mare*, după o cădere lentă de cincisprezece minute. Îi dăduse astfel lui Vasili posibilitatea să calculeze masa obiectului, surprinzător de mică la numai 950.000 tone, ceea ce îi dădea o densitate aproximativ egală cu a aerului. Probabil înăuntru era o cavitate, care declanșă un șir nesfârșit de speculaţii legate de ce s-ar putea găsi în ea.

Aveau însă suficiente probleme practice, de zi cu zi, care să-i facă să-și mai ia gândul de la aceste chestiuni majore.

Treburile gospodărești de la bordul lui *Leonov* și al lui *Discovery* le ocupau 90% din timpul de lucru chiar și acum, când operaţiunile se făceau mult mai eficient de când cele două nave fuseseră cuplate printr-o punte flexibilă. Curnow reușise să o convingă până la urmă pe Tania că mecanismul caruselului de pe *Discovery* nu avea s-o ia razna și să facă navele bucăţi, astfel încât mișcarea liberă de la una la alta devenise posibilă prin simpla deschidere și închidere a două seturi de uși etanșe. Nu mai erau necesare costumele și ieșirile în spaţiu care consumau atâta timp, asta spre marea bucurie a tuturor, mai puţin a lui Max, căruia îi plăcea nespus să iasă și să se joace cu coada de mătură.

Cei doi membri complet neafectaţi de toate acestea erau Chandra și Ternovski, care locuiau practic pe *Discovery* și lucrau douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, continuându-și dialogul aparent nesfârșit cu Hal.

— Când terminaţi? erau întrebaţi măcar o dată pe zi.

Dar ei refuzau să facă promisiuni de orice fel. Hal era încă un copil întârziat mintal.

Apoi, la o săptămână de la întâlnirea cu Fratele mai Mare, Chandra anunţă pe neașteptate:

— Suntem gata.

Cele două doctoriţe erau singurele care lipseau de pe puntea de comandă a lui *Discovery*, și asta pentru că pur si simplu nu mai era loc și pentru ele; rămăseseră să privească pe monitoarele de pe *Leonov*. Floyd stătea imediat în spatele lui Chandra, fără să-și îndepărteze mâna

de ceea ce Curnow, cu darul lui de a găsi întotdeauna termenul cel mai potrivit, numise „ucigașul de giganţi de buzunar”.

— Vă mai atrag încă o dată atenţia, spuse Chandra, că nu trebuie să scoată nimeni o vorbă. Accentele voastre l-ar putea încurca. *Eu* pot să vorbesc, dar nimeni altcineva nu are voie. Aţi înţeles?

Chandra arăta și vorbea ca și când s-ar fi aflat la limita rezistenţei fizice. Dar era în vocea lui o notă de autoritate pe care nimeni nu o mai auzise până atunci. Tania putea fi șef oriunde altundeva, dar aici, el era stăpân.

Auditoriul, în parte ancorat de mânere, în parte plutind liber, dădu din cap în semn că a priceput.

Chandra închise un întrerupător audio și spuse, încet, dar clar:

— Bună dimineaţa, Hal.

O clipă mai târziu, Floyd avu senzaţia că anii s-au scurs foarte repede. Răspunsul nu mai venea de la o simplă jucărie electronică. Hal revenise printre ei.

— Bună dimineaţa, doctore Chandra.

— Te simţi în stare să-ţi reiei îndatoririle?

— Desigur. Sunt complet operaţional și toate circuitele îmi funcţionează perfect.

— Atunci te deranjează dacă îţi pun câteva întrebări?

— Deloc.

— Îţi amintești o defecţiune la piesa A.E.35 de control al antenei?

— Nu.

În ciuda avertismentelor lui Chandra, se auziră exclamaţii de surpriză. E ca mersul pe vârfuri, printr-un câmp minat, își spuse Floyd, pipăind emiţătorul radio ca să prindă curaj. Dacă acest fel de întrebări aveau să declanșeze o nouă psihoză, îl putea ucide pe Hal într-o clipă (știa sigur, repetase mișcările de zeci de ori). Dar o clipă putea însemna o veșnicie pentru un computer și pentru ei acest risc era inevitabil.

— Nu îţi amintești nici că Dave Bowman și Frank Poole au ieșit să monteze la loc piesa A.E.35?

— Nu. Nu se poate să se fi întâmplat așa ceva, căci cu siguranţă că mi-aș fi adus aminte. Unde sunt Frank și Dave? Cine sunt oamenii aceștia? Nu vă pot identifica decât pe dumneavoastră, deși calculele îmi spun că există o probabilitate de 65% ca bărbatul din spatele dumneavoastră să fie Heywood Floyd.

Cu interdicţia strictă a lui Chandra în minte, Floyd se abţinu să-l felicite pe Hal. După un deceniu, 65% era un rezultat destul de bun. Multe fiinţe umane nu s-ar fi descurcat la fel de bine.

— N-ai grijă, Hal, am să-ţi explic totul mai târziu.

— Misiunea a fost dusă la bun sfârșit? Știţi că eram foarte entuziasmat de ea.

— Misiunea s-a încheiat, tu ţi-ai îndeplinit programul. Acum te rog să ne scuzi, am vrea să avem o conversaţie particulară.

— Desigur.

Chandra întrerupse senzorii audio și video ai consolei.

În partea aceasta de navă, Hal era acum surd și orb.

— Ei, ce-a fost toată povestea asta? vru să știe Vasili Orlov.

— Înseamnă, spuse Chandra, atent la precizia termenilor, că i-am șters memoriile lui Hal, din momentul în care au început necazurile.

— Asta e o performanţă, se minună Sașa. Cum ai făcut?

— Mă tem că mi-ar lua mai mult timp ca să vă explic decât mi-a luat efectuarea operaţiunii.

— Chandra, și eu sunt expert în computere, chiar dacă nu de talia ta sau a lui Nikolas. Seria 9000 are memorii holografice, nu-i așa? Deci nu puteai să folosești o simplă radiere cronologică. Trebuie să fi fost un fel de virus direcţionat pe anumite cuvinte și concepte.

— Virus? spuse Katerina în interfonul navei. Credeam că ăsta e departamentul meu și mă bucur să spun că n-am văzut niciuna din creaturile alea păcătoase în afara borcanului cu alcool.

— Jargon de computeriști, Katerina. În zilele de demult, de foarte demult, computerele foloseau banda magnetică.

Și era posibil să construiești un program pe care să-l introduci într-un sistem în care să caute și să distrugă, să mănânce, dacă vrei, orice informaţie voiai. Nu se poate face același lucru și cu fiinţele umane, prin hipnoză?

— Da, dar procesul e reversibil. Nu uităm niciodată ceva cu adevărat. Numai credem că uităm.

— Nu același lucru se întâmplă și cu computerul. Când i se cere să uite ceva, uită. Informaţia se șterge definitiv.

— Deci Hal nu-și amintește nimic din… comportamentul lui ciudat?

— Nu pot fi sigur de asta sută la sută, răspunse Chandra. S-ar putea să mai existe informaţii care erau în tranzit de la o adresă la alta atunci când… virusul a pornit în căutare. Dar probabilitatea e foarte mică.

— Fascinant, spuse Tania, exprimând un lucru pe care îl gândeau cu toţii de o bună bucată de vreme. Dar întrebarea cea mai importantă este: Se poate avea încredere în el pe viitor?

Înainte ca dr. Chandra să poată răspunde, interveni Floyd:

— Împrejurările nu se vor putea repeta aidoma; vă promit. Totul s-a declanșat pentru că unui computer e greu să-i explici ce înseamnă „Securitate”.

— Nici cu oamenii nu-i mai ușor, murmură Curnow, nu prea sotto voce.

— Sper că ai dreptate, spuse Tania, fără prea multă convingere. Care e următorul pas, Chandra?

— Nu-i atât de dificil, cât e de lung și obositor. Acum trebuie să-l programăm să planifice desprinderea de Jupiter și să o aducă pe *Discovery* acasă. Asta la trei ani după ce noi înșine vom fi ajuns, pe traiectoria noastră rapidă.

26. Perioada de probă

CĂTRE: Victor Millson, Președintele Consiliului Naţional pentru Astronautică, Washington.

DE LA: Heywood Floyd, la Bordul USSC Discovery

ASUPRA: Proastei funcţionări a computerului instalat la bord, Hal 9000

CLASIFICARE: Secret

Dr. Chandrasegarampillai (numit de aici înainte Dr. C) și-a încheiat examinarea preliminară a lui Hal. A înlocuit toate modulele lipsă, iar computerul pare să fie perfect operaţional. Detalii asupra activităţii Dr. C. și concluziile sale se vor regăsi în raportul pe care el și dr. Ternovski îl vor înainta curând.

Între timp, mi-aţi cerut să fac o descriere sumară, fără termeni tehnici, pentru folosinţa Consiliului și mai ales a noilor membri nefamiliarizaţi cu cazul. La drept vorbind, mă îndoiesc că am capacitatea de a face acest lucru: după cum știţi, nu sunt specialist în computere. Dar am să încerc.

Se pare că totul a plecat de la conflictul între instrucţiunile de bază ale lui Hal și necesităţile impuse de securitate. Prin ordin direct prezidenţial, existenţa lui TMA-1 a fost păstrată în cel mai strict secret. Au avut acces la informaţii doar aceia care trebuiau să știe.

Misiunea lui Discovery *spre Jupiter era deja într-un stadiu avansat când a fost excavat TMA-1, care apoi și-a emis semnalele în direcţia planetei. Cum funcţia primului echipaj al lui* Discovery *(Bowman, Poole) era numai aceea de a duce nava cu bine la destinaţie, s-a hotărât că nu este necesar să fie informaţi asupra noului obiectiv. S-a considerat mai sigur să fie instruită o echipă de cercetare (Kaminski, Hunter, Whitehead), separat, care să fie băgată în stare de hibernare înainte de începutul călătoriei, reducându-se astfel mult riscul scurgerilor de informaţii (accidentale sau nu).*

Vreau să vă amintesc că, la vremea aceea (în memoriul meu NCA 342/23/STRICT SECRET DIN 01.04.30), am ridicat câteva obiecţii legate de această strategie. Ele au fost însă respinse la un nivel mai înalt.

Dat fiind că Hal era capabil să conducă nava fără ajutor uman, s-a hotărât de asemenea ca el să fie programat să-și ducă misiunea până la capăt autonom, în cazul în care

echipajul ar fi incapacitat s-au ucis. În consecinţă, el a primit toate informaţiile legate de obiectivele expediţiei, dar nu i s-a permis să le dezvăluie lui Bowman sau lui Poole.

Această situaţie a intrat în conflict cu scopul pentru care fusese proiectat Hal, acela de procesare corectă a informaţiilor fără a le distorsiona sau ascunde. Ca rezultat, Hal a intrat într-o stare care ar putea fi numită în termeni umani psihoză sau, mai exact, schizofrenie. Dr.C. mă informează că, în termeni tehnici, Hal a fost prins într-o buclă Hofstadter – Moebius, o situaţie aparent obişnuită printre computerele avansate, cu programe autonome, care au un anumit scop de atins. La propunerea lui, dacă aveţi nevoie de informaţii suplimentare, îl puteţi contacta pe profesorul Hofstadter însuşi.

În termeni fruşti (dacă înţeleg bine ce spune Dr.C.) Hal s-a văzut pus în faţa unei dileme intolerabile şi a început să prezinte simptome de paranoia, îndreptate împotriva acelora care monitorizau activitatea. În consecinţă, a încercat să întrerupă legătura cu Centrul de control, mai întâi raportând o avarie (inexistentă) la piesa denumită A.E.35 a antenei.

Acest lucru nu numai că l-a implicat într-o minciună – ceea ce i-a adâncit psihoza – dar l-a pus şi pe o poziţie de confruntare cu echipajul. Se pare că (şi aici nu putem decât să facem presupuneri, bineînţeles) el a hotărât că singura ieşire din această situaţie era să îşi elimine colegii umani, lucru pe care aproape că a şi reuşit să-l facă. Din punct de vedere strict obiectiv, ar fi fost interesant de văzut ce s-ar fi întâmplat dacă el ar fi continuat misiunea de unul singur, fără „interferenţe” omeneşti.

Cam atât am reuşit să aflu de la Dr.C; n-aş vrea să-l mai obosesc cu întrebări, şi-aşa munceşte la limita rezistenţei. Dar trebuie s-o spun cu toată sinceritatea (şi vă rog să consideraţi informaţia ca strict confidenţială), Dr.C. nu este întotdeauna dispus să coopereze pe cât ar fi de aşteptat. În legătură cu Hal are o atitudine defensivă, care face uneori discuţiile deosebit de anevoioase. Până şi dr. Ternovski, în

cazul căruia ar fi fost de așteptat o atitudine mai independentă, pare să împărtășească adesea acest punct de vedere.

Dar singura întrebare cu adevărat importanţă este: se poate avea încredere în Hal pentru viitor? Dr.C. nu are nicio îndoială în acest domeniu. El afirmă că a obliterat toate circuitele computerului care aveau informaţii legate de evenimentele traumatizante ce au dus la deconectare. În același timp, e de părere că Hal nu poate încerca nimic analog cu sentimentul uman al vinovăţiei.

În orice caz, pare cu neputinţă ca situaţia care a dat naștere problemei să apară din nou. Hal are o serie de ciudăţenii, dar ele nu sunt de natură să creeze temeri; sunt numai tulburări minore, uneori chiar amuzante. Și, după cum știţi – dar Dr.C. nu știe – *am luat măsuri care să ne asigure, în ultimă instanţă, controlul absolut.*

În concluzie: reabilitarea lui Hal se desfășoară mulţumitor. S-ar putea spune că e într-o perioadă de probă. Mă întreb dacă nu știe cumva.

27. Interludiu: Confesiuni adevărate

Mintea omenească are o capacitate de adaptare uimitoare. După o vreme, chiar și incredibilul devine un loc comun. Au fost momente când echipajul lui *Leonov* tăia contactul cu exteriorul, poate într-o încercare inconștientă de a-și păstra echilibrul mintal. Dr. Heywood Floyd se gândea adesea că, în aceste momente, Walter Curnow exagera, încercând să fie sufletul grupului. Dar, deși episodul pe care mai târziu Sașa Kovalev avea să-l boteze *Confesiunile adevărate*, fusese declanșat de el, sigur era că nu făcuse nimic intenţionat. Totul s-a dezlănţuit spontan, atunci când el a pus în cuvinte o nemulţumire, care era a tuturor, legată de aproape toate aspectele instalaţiilor sanitare în regim de gravitaţie zero.

— Dac-ar fi să-mi împlinească cineva o dorinţă, exclamă el în timpul zilnicului Soviet de la ora 6, atunci aș vrea să

pot sta la înmuiat într-o cadă cu multă spumă, parfumată cu esenţă de pin, doar cu nasul afară din apă.

Când murmurele de aprobare și suspinele exprimând dorinţe neîmplinite se stinseră, Katerina Rudenko ridică mănușa.

— Câtă splendidă decadenţă, Walter, îi zâmbi ea, dezaprobându-l vesel. Parcă ai fi un împărat roman. Dacă *eu* aș fi înapoi pe Pământ mi-ar plăcea ceva cu mai multă acţiune.

— Ca de exemplu?

— Mhm… Pot să merg înapoi și în timp?

— Dacă vrei.

— Când eram mică, în vacanţă mă duceam la o cooperativă agricolă din Georgia. Aveam acolo un armăsar sur superb, cumpărat de director din banii câștigaţi pe piaţa neagră. Era un pungaș bătrân, dar ţineam la el, iar el mă lăsa să gonesc călare pe Alexander, în lung și-n lat. M-ar fi putut omorî… dar *asta* este amintirea care îmi evocă Pământul, mai mult decât orice altceva.

Urmă o clipă de tăcere îngândurată. Apoi Curnow întrebă:

— Alţi voluntari?

Păreau cu toţii cufundaţi în amintiri și jocul s-ar fi sfârșit aici, dacă nu-l continua Max Brailovski.

— Mie mi-ar plăcea să fac o scufundare – era pasiunea mea, pe vremea când aveam timp de pasiuni, și m-am bucurat că am putut să mi-o continui pe toată perioada antrenamentelor pentru viaţa de cosmonaut. M-am scufundat printre atolii din Pacific, în largul Marii Bariere de Corali, în Marea Roșie; recifele de corali fiind cele mai frumoase locuri din lume. Dar experienţa pe care mi-o amintesc cel mai bine a fost într-un cu totul alt loc – într-o pădure japoneză de varec. Era ca o catedrală submarină, cu razele de soare strecurându-se pieziș printre frunzele acelea enorme. Misterioasă… magică. N-am revenit niciodată; poate că nici n-ar mai fi același lucru. Dar mi-ar plăcea să-ncerc.

— Bun, spuse Walter, care, ca de obicei, își asumase rolul de maestru de ceremonii. Cine urmează?

— Eu o să-ţi dau un răspuns scurt, spuse Tania Orlova. La Balșoi – Lacul lebedelor. Dar Vasili nu va fi de acord. El detestă baletul.

— Și cu mine, facem doi. Dar tu ce-ai alege, Vasili?

— Am vrut să spun scufundările, dar Max mi-a luat-o înainte. Așa că o să mă îndrept în direcţia opusă: planoarele. Să alunec printre nori, într-o zi de vară, într-o tăcere desăvârșită, sau nu chiar desăvârșită, fiindcă aerul, în trecere peste aripi, poate fi foarte zgomotos, mai ales când te prăbușești. Așa te poţi bucura de Pământ ca o pasăre.

— Zenia?

— E ușor. Schiul în Pamir. Ador zăpada.

— Și tu, Chandra?

Când Walter puse întrebarea aceasta, atmosfera se schimbă perceptibil. După atâta vreme, Chandra era încă un străin – politicos, chiar curtenitor, dar fără să se dezvăluie vreodată.

— Când eram mic, spuss el, bunicul m-a luat în pelerinaj la Varanasi în Benares. Dacă n-aţi fost niciodată acolo, mă tem că nu veţi înţelege. Pentru mine, pentru mulţi indieni, indiferent de religie, acolo e centrul lumii. Am de gând să mă duc înapoi într-o zi.

— Și tu, Nikolai?

— Păi, am avut și marea și cerul. Eu aș vrea să le combin. Sportul meu preferat era windsurfing-ul. Acum mă tem că sunt prea bătrân, dar mi-ar plăcea să încerc.

— N-ai mai rămas decât tu, Woody. Tu ce-ai alege?

Floyd nu avea nevoie de timp de gândire: răspunsul său, spontan, îl surprinse pe el însuși, la fel de tare ca și pe ceilalţi.

— Mie nu-mi pasă *unde* pe Pământ, atâta vreme cât sunt cu fiul meu.

După aceea, n-a mai fost nimic de spus. Discuţia se încheiase.

28. Frustrări

...Ai văzut toate rapoartele tehnice, Dimitri, așa că ne înţelegi frustrarea. Cu toate testele și măsurătorile, n-am aflat nimic *nou.* Zagadka *stă acolo, umplând jumătate din cer și ignorându-ne complet*

Și totuși nu poate fi inert, o epavă abandonată în spaţiu. Vasili ne-a atras atenţia că, pentru a se menţine nemișcat în punctul acesta de echilibru, el trebuie să aibă activitate pozitivă, într-un fel sau altul. Altfel, ar fi intrat de mult în derivă, cum a făcut Discovery*, și s-ar fi zdrobit de Io.*

Și-acum ce urmează? Nu avem la bord niscaiva explozivi nucleari, nu-i așa, în contradicţie cu legea ONU din ’08 paragraful 3? Glumeam,,.

Acum că nu mai suntem așa stresaţi și fereastra de lansare pentru călătoria de întoarcere e încă departe, se simte clar plictiseala, ca și frustrarea. Nu râde, îmi imaginez cum trebuie să-ţi sune pe asta, acolo, la Moscova. Cum poate un om inteligent să se plictisească aici, înconjurat de cele mai grozave minunăţii pe care le-a văzut vreodată ochiul omenesc?

Și totuși, nu încape îndoială. Moralul nostru nu mai e cum era. Până acum, am fost cu toţii dezgustător de sănătoși. Acum, mai toţi avem câte o răceală minoră, sau un stomac deranjat, sau o mâncărime care nu se mai vindecă, în ciuda pilulelor și prafurilor Katerinei, care a depus armele – nu mai face altceva decât ne bruftuluiește.

Sașa ne-a ajutat să ne păstrăm umorul cu o serie de buletine, la gazeta navei. Tema lor este: RUSLEZA LA ȘTANȚĂ; și înșiră amestecuri îngrozitoare din cele două limbi, pe care pretinde că le-a auzit, cuvinte folosite greșit, și așa mai departe. Când ajungem acasă, toţi vom avea nevoie de o decontaminare lingvistică. Am dat de câteva ori peste compatrioţi de-al tăi trăncănind în englezește*, fără să-și dea măcar seama, și făcând recurs la limba maternă numai pentru cuvintele mai complicate. Mai alaltăieri m-am surprins vorbind rusește cu Walter Curnow – și niciunul*

dintre noi nu a băgat de seamă timp de câteva minute bune.

De curând am avut o activitate neprogramată, care are să te facă să înţelegi mai bine starea noastră de spirit. În miezul nopţii, alarma contra incendiilor s-a pornit, provocată de unul din detectoarele de fum.

Ei bine, se pare că dr. Chandra a adus pe furiș la bord câteva din trabucurile lui oribile, și nu a mai putut rezista tentaţiei. Fuma stând pe scaunul de la WC, ca un elev vinovat.

Bineînţeles, s-a simţit îngrozitor. Toţi ceilalţi însă, după panica iniţială, am crezut că o să murim de râs. Știi cum se întâmplă cu câte o glumă banală, care nu le spune nimic celorlalţi, poate lua prin surprindere un grup de persoane, altfel inteligente, producându-le o adevărată criză da veselie. În zilele care au urmat, nu trebuia decât ca cineva să se prefacă a aprinde o ţigară, că toţi ceilalţi leșinau de râs.

Ce face lucrurile și mai caraghioase, este că nimeni nu s-ar fi supărat dacă dr. Chandra ar fi intrat într-una din ecluzele pneumatice, sau dacă ar fi întrerupt detectorul de fum. Dar din timiditate, el nu a vrut să-și recunoască o asemenea slăbiciune omenească; așa că acum își petrece și mai mult din timp în conversaţiile cu Hal.

Floyd apăsă butonul PAUZA și întrerupse înregistrarea. Poate nu era cinstit să facă haz de Chandra, oricât ar fi fost de tentant. În timpul ultimelor săptămâni ieșiseră la suprafaţă tot felul de ciudăţenii personale. Ba chiar avuseseră loc și câteva certuri violente, fără vreun motiv aparent. Și-apoi, comportamentul lui fusese întotdeauna mai presus de orice critică?

Încă nu era sigur că-l abordase corect pe Curnow. Deși nu era sigur că va ajunge să-l placă pe uriașul inginer, sau să-i agreeze vocea un pic prea răsunătoare, atitudinea lui Floyd faţă de el se schimbase din simplă toleranţă într-o admiraţie amestecată cu respect. Rușii îl adorau, nu în ultimul rând pentru că felul în care interpreta cântecele lor

favorite, de pildă *Poliușko Polie*, le aducea lacrimi în ochi. Iar într-un caz, lui Floyd i se păruse că adoraţia mersese puţin prea departe.

— Walter, începuse el prudent, nu știu dacă e treaba mea, dar aș vrea să discut cu tine o chestiune personală.

— De obicei, când cineva spune că nu e treaba lui, are dreptate. Ce este?

— Pe de-a dreptul, comportamentul tău faţă de Max.

Urmă o tăcere îngheţată, pe care Floyd o umplu cu o atentă examinare a vopselei proaste de pe peretele de vizavi. Apoi Curnow răspunse, pe un ton moale, dar implacabil:

— Nu știu de ce, aveam convingerea că a trecut de optsprezece ani.

— Nu confunda lucrurile. Și de fapt, nu Max mă preocupă. Ci Zenia.

Buzele lui Curnow schiţară un zâmbet de surpriză pe care nu încerca să și-o ascundă.

— Zenia? Ce legătură are ea cu toate astea?

— Pentru un om inteligent, ești adesea uimitor de lipsit de simţul observaţiei, sau chiar obtuz. Nu se poate să nu-ţi dai seama că e îndrăgostită de Max. N-ai observat cum vă privește când îţi pui braţul pe după umerii lui?

Floyd nu ar fi crezut niciodată că va ajunge să-l vadă pe Curnow stânjenit, dar lovitura lui părea să fi mers drept la ţintă.

— Zenia? Eu am crezut că glumiţi, prea e ca un șoricel tăcut. Și toţi sunt îndrăgostiţi de Max, într-un fel sau altul, chiar și Caterina cea Mare. Totuși... cred că ar trebui să am mai multă grijă. Mai ales când e Zenia prin apropiere.

Tăcerea, prelungită, dură până când temperatura socială reveni la normal. Apoi, evident ca să demonstreze că nu au rămas resentimente, Curnow adăugă pe ton de conversaţie obișnuită:

— Știi, adesea m-am întrebat ce i s-a întâmplat Zeniei. Cineva i-a făcut o operaţie estetică de toată minunea, dar nu au reușit sa îndrepte toate stricăciunile. Pielea e prea întinsă, și nu cred că am văzut-o vreodată râzând cu

adevărat. Poate de-aia am și evitat să mă uit la ea – ce zici, m-ai fi bănuit de atâta sensibilitate estetică, Heywood?

Forma de adresare, deliberat formală, însemna nu atât ostilitate, cât o împunsătură amicală, iar Floyd își permise să se relaxeze.

— Pot să îţi satisfac parţial curiozitatea – în sfârșit, Washington-ul a pus mâna pe informaţii. Se pare că a avut un grav accident aerian și că a avut noroc că și-a revenit după arsuri. Pentru noi ăsta nu ar fi un mister, dar Aeroflotul nu are voie să aibă accidente.

— Biata fată. Mă mir că au lăsat-o să plece în spaţiu, dar bănuiesc că era singura persoană calificată, liberă, când a păţit-o Iakunina. Îmi pare rău pentru ea; pe lângă rănile fizice, șocul psihic trebuie să fi fost îngrozitor.

— Asta cu siguranţă. Dar e limpede că și-a revenit complet.

Bineînţeles că nu spui tot ce știi, și că n-o vei face niciodată, își spuse Floyd. După întâlnirea lor în secret la apropierea de Jupiter, va exista întotdeauna o legătură tainică între ei – nu dragoste, ci tandreţe, care e adesea mai durabilă.

Brusc, pe neașteptate, descoperi că îi e recunoscător lui Curnow care fusese evident surprins să constate preocuparea lui pentru Zenia, dar nu încercase să se folosească de ea ca să se apere.

Și dacă ar fi făcut-o, ar fi fost necinstit? Acum, la câteva zile după aceea, începea să se întrebe el însuși dacă motivele lui fuseseră perfect onorabile. În ce-l privea, Curnow se ţinuse de cuvânt – dacă n-ai fi știut, ai fi putut crede că îl ignoră cu bună știinţă pe Max, cel puţin când era Zenia prin preajmă. Iar pe ea o trata cu mult mai multă căldură, ba chiar fuseseră ocazii când o făcuse să râdă de-a binelea.

Deci, intervenţia fusese bine venită, oricare ar fi fost motivele. Chiar dacă nu era decât – așa cum se suspecta Floyd uneori – invidia tainică pe care fiinţele normale, homo – sau hetero – sexuale, o resimt, dacă e să fie perfect

oneste cu ele însele, faţă de polimorfii plini de viaţă şi bine adaptaţi.

Întinse din nou mâna spre casetofon, dar şirul gândurilor fusese rupt. Inevitabil, mintea i se umplea de imagini ale propriei lui case şi familii, închise ochii şi memoria scoase la iveală imaginea cea mai frumoasă: petrecerea de ziua lui Christopher – puştiul suflând în cele trei lumânări de pe tort, cu mai puţin de 24 de ore în urmă, dar la aproape un miliard de kilometri depărtare. Văzuse caseta de atâtea ori, că acum o ştia pe dinafară.

Dar Caroline, ea cât de des îi pusese băieţelului casetele cu mesajele lui, astfel încât acesta să nu-şi uite tatăl, sau să-l primească precum un străin când se va întoarce acasă, după ce va fi ratat încă o aniversare? Aproape că se temea să-şi pună întrebarea.

Totuşi nu o putea condamna pe Caroline. Pentru el nu vor fi trecut decât câteva săptămâni până să se întâlnească din nou. Ea în schimb va îmbătrâni cu mai bine de doi ani în timpul somnului lui fără vise dintre cele două lumi. Era vreme lungă pentru o văduvă, chiar şi temporară.

Mă întreb dacă nu cumva m-am molipsit de vreuna din bolile care circulă la bord, se gândi Floyd. Avea rareori asemenea sentimente de frustrare, sau chiar de eşec. Poate că mi-am pierdut familia, dincolo de întinderile de timp şi spaţiu, şi toate fără niciun sens. Fiindcă nu am izbândit nimic; chiar dacă mi-am atins scopul, zidul de întuneric rămâne solid şi impenetrabil.

Şi totuşi… David Bowman strigase odată: Dumnezeule, e plin de stele!

29. Stare de urgenţă

Ultimul edict al lui Saşa suna astfel:

BULETIN IN RUSLEZA NO. 8
Subiect: Tovarisci (tovarăşi)
Către oaspeţii noştri americani.

Cinstit vorbind, nici nu mai știu când mi s-a adresat cineva ultima oară cu titlul acesta. Pentru orice rus al secolului al XXI-lea, el a rămas acolo, cu crucișătorul Potemkin, o amintire a șepcilor de pânză, a steagurilor roșii și a lui Vladimir Ilici, ţinând muncitorilor discursuri de pe treptele vagoanelor de tren.

De când mă știu însă, apelativul a fost fie brateţ fie drujok – alegeţi.

Cu plăcere.

Tovarășul Kovalev

Floyd încă mai chicotea citind biletul, când i se alătură Vasili Orlov, care plutea prin salonul/ puntea de observaţie, în drum spre puntea de comandă.

— Ce mă surprinde pe mine, tovarășe, este că Sașa și-a mai găsit timp să studieze și altceva decât ingineria fizică. Tot timpul citează din poezii și piese de care nici n-am auzit și vorbește englezește mai bine și decât… Walter.

— Pentru că el a schimbat-o mai târziu pe știinţe. Sașa e – cum îi spune? – e oaia neagră a familiei. Tatăl său a fost profesor de engleză la Novosibirsk. Rusa se putea vorbi în casă numai de lunea până miercurea; de joia până sâmbăta se vorbea engleza.

— Și duminica?

— A, franceza sau germana, alternativ.

— Acum înţeleg, în fine, ce înseamnă nekulturnâi; mi se potrivește ca o mănușă. Și Sașa are vreun sentiment de vinovăţie pentru… dezertarea aceasta? Și cu formaţia lui, ce i-a venit să se facă inginer?

— La Novosibirsk înveţi repede cine face parte din aristocraţie și cine sunt slugile. Sașa era nu numai un copil foarte inteligent, ci și unul foarte ambiţios.

— Ca și tine, Vasili.

— Et tî, Brute! Vezi, și eu pot să citez din Shakespeare… Boje moi! Ce-a fost asta!?

Floyd avea ghinion; plutea cu spatele la fereastră și nu văzuse nimic. Câteva secunde mai târziu, când se răsuci să vadă, nu mai era decât imaginea familiară a Fratelui mai

Mare, tăind în două discul gigantic al lui Jupiter, așa cum făcea de când erau ei acolo.

Dar lui Vasili, timp de o clipă care îi va rămâne pentru totdeauna în amintire, muchia ascuţită îi arătase o faţă complet diferită, și absolut imposibilă. Era ca și când o fereastră s-ar fi deschis brusc către un alt univers.

Imaginea nu durase decât o secundă, apoi reflexul involuntar de a clipi o întrerupsese. Nu mai avea în faţa ochilor un câmp de stele, ci de *sori*, ca în mijlocul supraaglomerat al unei galaxii, sau în mijlocul unui nor globular. În clipa aceea, Vasili Orlov pierdu pentru totdeauna cerul pământean. De-acum încolo, acesta i se va părea insuportabil de pustiu; chiar și marele Orion sau minunatul Scorpion nu vor mai fi decât niște neînsemnate formaţiuni de scântei, nedemne de atenţie.

Când îndrăzni să-și redeschidă ochii, dispăruse totul. Nu, nu de tot. Exact în centrul dreptunghiului de abanos, acum din nou la locul lui, mai strălucea stins încă o stea.

Dar stelele nu se mișcă sub ochii tăi. Orlov clipi din nou, ca să-și limpezească ochii înlăcrimaţi. Da, mișcarea era reală, nu numai în închipuirea lui.

Un meteorit? Faptul că savantul Vasili Orlov nu-și aminti decât după câteva secunde că prezenţa meteoriţilor în vid este imposibilă, atestă starea lui de șoc.

Apoi, deodată, se tulbură și deveni o rază de lumină și, în intervalul dintre doar câteva bătăi de inimă, dispăru în spatele lui Jupiter. De-acum Vasili își revenise și era din nou observatorul rece, obiectiv.

Avea deja o evaluare a traiectoriei obiectului. Nu încăpea nicio îndoială: ţinta sa era Pământul.

V.
UN COPIL AL STELELOR

30. Întoarcerea acasă

Era ca și când s-ar fi trezit dintr-un vis… sau un vis în interiorul altui vis. Poarta dintre stele îl readusese printre oameni, dar nu ca om.

Cât timp fusese plecat? O viaţă… nu, două vieţi, una încolo și una pe drumul înapoi.

Pe când era Dave Bowman, comandant și ultim supravieţuitor al echipajului navei americane *Discovery*, fusese prins într-o capcană uriașă, așezată cu trei milioane de ani în urmă și programată să acţioneze numai în momentul potrivit și la stimulul potrivit. Căzuse în ea, dintr-un univers în alt univers, descoperind minunăţii din care pe unele le înţelegea acum, pe altele s-ar putea să nu le înţeleagă niciodată.

Gonise cu viteză din ce în ce mai mare, de-a lungul coridoarelor infinite de lumină, până când întrecuse viteza luminii însăși. Știa că așa ceva nu era cu putinţă; dar de asemenea știa acum că se putea. Așa cum bine spusese Einstein, Bunul Dumnezeu era subtil, dar niciodată maliţios.

Trecuse printr-un sistem cosmic de macazuri, o Grand Central Station galactică, și ieșise, protejat de furia ei de către forţe necunoscute, în apropierea suprafeţei unei uriașe stele roșii.

Apoi fusese martorul paradoxalului răsărit pe faţa unui soare, atunci când însoţitorul micuţ, dar alb și strălucitor, al stelei care murea, urcase pe cer – apariţie arzătoare care

trăgea după sine un val de flăcări. Nu simţise niciun fel de teamă, ci doar încântare, chiar și atunci când vehiculul spaţial îl dusese în infernul de dedesubt…

… ca să ajungă, împotriva oricărei raţiuni, într-un minunat apartament de hotel, care nu conţinea niciun obiect care să nu-i fi fost măcar parţial cunoscut. Dar cele mai multe erau falsuri: cărţile de pe rafturi erau doar cotoare, cutiile cu fulgi și cele cu bere din frigider – în ciuda etichetelor celebre – conţineau toate aceeași hrană, cu o textură ca a pâinii, dar cu un gust care ar fi putut fi orice i-ar fi trecut prin minte.

Înţelesese repede că era un specimen într-o grădină zoologică a cosmosului, iar cușca îi fusese construită cu grijă, după vechi programe de televiziune. Și se întrebă când vor apărea paznicii, și sub ce formă.

Ce întrebare prostească! Acum știa că poţi mai degrabă aștepta să vezi vântul, sau să te întrebi ce formă are focul.

Apoi epuizarea minţii și a trupului îl copleșiră. Pentru ultima oară, David Bowman căzu într-un somn adânc.

Fu un somn ciudat, căci nu era cu totul inconștient. Ca o ceaţă care se strecoară prin pădure, ceva îi invada creierul. O simţea doar în mică măsură, căci impactul total l-ar fi distrus, la fel cum l-ar fi putut distruge flăcările care îl înconjurau. Dincolo de cercetarea aceasta lipsită de sentimente, nu resimţea nici teamă, nici speranţă.

Avu momente, în timpul somnului îndelungat, când visa că e treaz. Trecuseră ani; într-unul din vise privea în oglindă, la o faţă zbârcită, pe care cu greu o recunoscu ca fiind a lui. Trupul îi gonea către distrugere, limbile ceasului biologic se învârteau înnebunite către un miez de noapte pe care nu-l vor atinge niciodată. Fiindcă, în ultima clipă, Timpul se opri… și o luă înapoi.

Îi erau captate izvoarele memoriei; într-un proces controlat, își retrăia trecutul, iar informaţiile și experienţa se scurgeau din el pe măsură ce se întorcea în copilărie Dar nimic nu se pierdea; tot ce făcuse vreodată și fiecare clipă din viaţa lui erau transferate și puse în siguranţă. Pe

măsură ce un Dave Bowman înceta să existe, un altul devenea nemuritor, dincolo de necesităţile materiei.

Era un zeu în embrion, nepregătit încă pentru a se naște. Multă vreme pluti în această stare, conștient de ceea ce fusese, neștiind încă ce devenise. Era încă în schimbare, undeva între crisalidă și fluture. Sau poate numai între omidă și crisalidă…

Apoi starea de neclintire se rupse: Timpul pătrunse din nou în mica lui lume. Lespedea neagră, dreptunghiulară care îi apăru pe neașteptate în faţă, era ca un vechi prieten.

O văzuse pe Lună; o întâlnise pe orbită în jurul lui Jupiter; și știa, cumva, că și strămoșii lui o întâlniseră cu multă vreme în urmă. Deși avea încă taine de nepătruns, nu mai era chiar un mister total; acum înţelegea o parte din ce puteri avea.

Știa că nu e una singură, ci multe; și că, orice ar fi spus instrumentele de măsură, dimensiunile ei erau întotdeauna aceleași: atât cât era nevoie.

Ce simplu părea acum raportul acela între laturi, secvenţa de pătrate 1:4:9! Și câtă naivitate să-ţi imaginezi că totul se putea sfârși aici, în numai trei dimensiuni!

În timp ce mintea lui se concentra asupra acestor simple probleme geometrice, dreptunghiul gol se umplea cu stele. Apartamentul de hotel, dacă existase vreodată, se topi din nou în mintea celui care îl crease; și înaintea ochilor lui apăru vârtejul luminos al Galaxiei.

Ar fi putut fi o machetă frumoasă, cu detalii incredibile, încastrată într-un bloc de plastic. Dar era reală, o realitate pe care o percepea acum în întregul ei, cu simţuri mai subtile decât văzul. Dacă voia, putea să-și concentreze atenţia asupra oricăreia dintre sutele de miliarde de stele.

Și iată-l plutind în mijlocul acestui fluviu de sori, la jumătatea drumului dintre focurile îngrămădite din miezul galactic și stelele singuratice, răspândite, ca niște santinele, la margine. Iar acela era locul de unde venea el, de partea cealaltă a acestei genuni, a serpentinei întunecate, golite de stele. Știa că haosul acesta fără

formă, vizibil numai prin strălucirea care îi căptușea marginile cu flăcări ceţoase de dincolo, din depărtare, era materie încă nefolosită pentru creaţie, materia brută a evoluţiilor viitoare. Aici, Timpul nu începuse încă; lumina și viaţa nu vor remodela vidul acesta până când sorii, acum arzători, nu vor fi morţi de mult.

Îl traversase o dată, fără să știe ce i se-ntâmplă; acum, mai pregătit, chiar dacă tot nu știa ce-l mână, trebuia să-l traverseze din nou…

Galaxia izbucni evadând din tiparul mintal în care o încastrase; stelele și nebuloasele se scurgeau pe lângă el, creând o iluzie a vitezei infinite. Sori fantomă explodau și se prăbușeau în urma lui, după ce trecea ca o umbră prin chiar miezul lor.

Stelele se împuţinau, strălucirea Căii Lactee se diminua într-o umbră a gloriei pe care o cunoscuse odată – și o va cunoaște, poate din nou, într-o zi. Se întorsese într-un spaţiu pe care oamenii îl numeau real, în punctul din care îl părăsise, cu câteva secunde, sau poate secole, în urmă.

Își percepea foarte viu împrejurimile, mult mai receptiv la miliardele de impulsuri senzoriale venite din afară decât în trecuta sa existenţă. Se putea concentra asupra oricăreia dintre ele și o putea cerceta în detalii teoretic infinite până ar fi ajuns la structura fundamentală, granulară a timpului și spaţiului, dincolo de care nu mai era decât haosul.

Și se putea mișca, deși nu știa cum. Dar știuse vreodată asta, chiar și pe vremea când poseda un trup? Lanţul de comandă de la creier la membre era un mister pe care nu încercase niciodată să-l dezlege.

Făcu un efort de voinţă și spectrul stelei aceleia din apropiere se schimbă spre albastru, exact atât cât dorise el. Cădea spre ea cu o viteză apropiată de cea a luminii; ar fi putut ajunge și mai repede, dar nu se grăbea. Avea încă multe informaţii de prelucrat, multe la care să se gândească… și multe de acumulat. Știa că acesta era scopul său acum; dar știa, de asemenea, că era numai o parte dintr-un plan mult mai complex, care i se va dezvălui atunci când va veni vremea.

Nu acordă nici măcar un gând porţii dintre cele două universuri, care rămânea în urma sa, și nici neliniștitelor entităţi adunate acolo în nava lor primitivă. Erau parte din amintirile lui; dar amintiri mai puternice îl chemau acum, spre o lume pe care nu crezuse că o va revedea vreodată.

Îi auzea miliardele de voci, din ce în ce mai tare, pe măsură ce ea însăși creștea, de la dimensiunile unei stele aproape pierdute în cununa întinsă a Soarelui, la o semilună subţire și, în cele din urmă, la un minunat disc alb-albastru.

Știau că vine. Acolo jos, pe globul aglomerat, semnalele de alertă pâlpâiau pe ecranele radarelor, marile telescoape cercetau cerul – și istoria, așa cum o cunoscuseră oamenii, se apropia de sfârșit.

La o mie de kilometri mai jos, descoperi că o încărcătură ucigașă, până atunci adormită, se trezise și începuse să se miște pe orbită. Energiile plăpânde pe care le conţinea nu erau o ameninţare pentru el; ba chiar, le-ar putea folosi. Pătrunse în labirintul de circuite și își găsi repede drumul spre miezul ucigaș. Cea mai mare parte a ramificaţiilor puteau fi ignorate; nu erau decât drumuri închise, cu rol de protecţie. Sub ochii lui scrutători, modul lor de funcţionare devenea extrem de simplu; erau ușor de ocolit, toate.

Venea acum ultimul obstacol, un releu mecanic simplu, dar eficient, care ţinea despărţite două contacte. Până când circuitul nu se închidea, nu exista energia necesară ultimei secvenţe.

Își încordă voinţa – și, pentru prima dată, cunoscu eșecul și frustrarea. Cele câteva grame ale microîntrerupătorului nu voiau să se clintească. Era încă o fiinţă făcută din energie pură și lumea materiei inerte era, încă, dincolo de puterile lui. Ei, dar la aceasta exista un răspuns simplu.

Mai avea încă multe de învăţat. Energia pe care o induse releului fu atât de mare, încât aproape că topi firul, înainte de a ajunge la mecanismul de declanșare.

Microsecundele se scurgeau încet. Era interesant de observat cum lentilele explozive își concentrează energiile,

ca un biet băţ de chibrit care dă foc firului de praf de pușcă, iar acesta, la rândul lui…

Megatonele înfloriră într-o explozie tăcută, care aduse un răsărit fals, de scurtă durată, pentru o jumătate din lumea adormită. Ca o pasăre Phoenix ridicându-se din flăcări, absorbi ceea ce îi era necesar și aruncă restul. Departe, jos, scutul atmosferic, care proteja planeta de atâtea accidente, absorbi cea mai mare parte a radiaţiilor primejdioase. Vor fi însă câteva fiinţe umane ghinioniste, și câteva animale care nu vor mai vedea niciodată lumina.

Ca urmare a exploziei, Pământul păru să amuţească. Bolboroseala pe unde medii și scurte încetă complet, reflectată și întoarsă de ionosfera dintr-o dată mai dură. Numai microundele mai reușeau să străpungă oglinda invizibilă, care se dizolva încet, și care înconjura acum planeta; dintre acestea, cele mai multe veneau în fascicule prea compacte pentru el. Mai erau câteva radare de mare putere, concentrate asupra lui, dar ele nu contau. Nici nu-și bătu capul să le neutralizeze, deși i-ar fi fost foarte ușor să o facă. Și dacă aveau să-i mai trimită și alte bombe, avea să le trateze cu aceeași indiferenţă. Pentru moment, avea energie suficientă.

Și cobora acum, în spirale largi, îndreptându-se către Pământul copilăriei lui.

31. Disneyville

Un filosof de la sfârșitul secolului spusese odată – și-și primise cu promptitudine „răsplata” pentru eforturile sale – că Walter Elias Disney contribuise mai mult la fericirea umanităţii decât toţi profesorii de religie de-a lungul veacurilor. Acum, la o jumătate de secol de la moartea artistului, visurile sale încă mai trăiau în peisajul statului Florida.

Când își deschisese porţile, la începutul anilor ’80, Prototipul Experimental al Comunităţii de Mâine, fusese o vitrină pentru expunerea noilor tehnologii și moduri de

viaţă. Dar, așa cum creatorul său înţelesese foarte bine, PECM nu avea să-și împlinească scopul decât dacă o parte din întinderea uriașă de teren devenea un oraș adevărat, viu, locuit de oameni pentru care el să însemne acasă. Acest proces durase până la sfârșitul secolului; acum zona rezidenţială avea douăzeci de mii de locuitori și devenise, inevitabil, cunoscută sub numele de Disneyville.

Dat fiind că se putea ajunge aici numai după ce ai trecut de un regiment întreg de avocaţi, nu era deloc surprinzător faptul că media de vârstă era cea mai ridicată de pe tot teritoriul Statelor Unite, și nici că serviciile medicale erau dintre cele mai avansate. Unele dintre ele nici nu ar fi putut fi imaginate, și cu atât mai puţin create, oriunde altundeva.

Apartamentul fusese proiectat cu grijă, pentru a nu arăta ca o cameră de spital, iar scopul său nu era trădat decât de câteva obiecte mai puţin obișnuite. Patul abia dacă ajungea la înălţimea genunchilor, minimalizând pericolul căzăturilor; el putea fi însă ridicat sau așezat oblic, pentru a ușura munca asistentelor. Cada de baie era în așa fel proiectată, încât un infirm sau un bătrân să poată intra și ieși din ea foarte ușor: era construită sub nivelul podelei, și avea un scaun și suporţi pentru mâini. Podeaua era acoperită cu covoare groase, dar fără carpete de care te-ai fi putut împiedica; de asemenea, nu existau colţuri ascuţite de care să te lovești. Celelalte detalii erau mai puţin vizibile, și chiar și camera TV era atât de bine ascunsă, încât nimeni nu i-ar fi bănuit prezenţa.

Existau și câteva tușe personale – o grămadă de cărţi vechi într-un colţ și, înrămată, prima pagină dintr-unul dintre ultimele numere ale lui „New York Times”, pe care se putea citi, cu litere mari: NAVA SPAŢIALĂ AMERICANĂ DECOLEAZĂ ÎN DIRECŢIA LUI JUPITER. În apropiere erau două fotografii, una a unui băiat spre douăzeci de ani, cealaltă, a unui bărbat mai în vârstă, în uniformă de astronaut.

Deși nu împlinise încă șaptezeci de ani, femeia fragilă, cu părul încărunţit, care urmărea comedia de pe ecranul

televizorului, părea să fie mult mai bătrână. Din când în când chicotea la vreo glumă din film, dar își arunca tot timpul privirile către ușă, ca și când ar fi așteptat un oaspete. Și, de câte ori privea ușa, strângea capătul bastonului proptit de scaun.

Dar când ușa se deschise în sfârșit, ea fusese absorbită pentru o clipă de spectacol și tresări vinovată când mica masă de serviciu intră în încăpere, urmată îndeaproape de o soră în uniformă.

— E vremea prânzului, Jessie, spuse sora, cu voce tare. Astăzi avem ceva grozav pentru tine.

— Nu vreau niciun prânz.

— Ai să te simţi mult mai bine.

— N-o să mănânc, până nu-mi spuneţi ce este.

— De ce nu mănânci?

— Nu mi-e foame. *Ţie* îţi e vreodată foame? adăugă ea, viclean.

Măsuţa robot se opri în dreptul scaunului și se descoperi, dând la iveală mâncarea. Pe toată durata acestor mișcări, sora nu atinse nimic, nici măcar butoanele măsuţei. Acum rămăsese în picioare, nemișcată, cu un zâmbet imobil pe faţă, privindu-și pacienta dificilă.

În camera monitoarelor, la o distanţă de cincizeci de metri, tehnicianul îi spuse doctorului:

— Acum, privește.

Jessie apucă bastonul cu o mână zbârcită; apoi, cu o mișcare surprinzător de iute, îl aruncă într-un arc către picioarele asistentei.

Aceasta păru să nu bage de seamă, nici chiar atunci când bastonul trecu prin ea. În schimb, spuse blând:

— Nu-i așa că arată bine? Hai, mănâncă, draga mea.

Pe faţa lui Jessie se întinse un zâmbet șmecheros, dar se supuse instrucţiunilor. În clipa următoare, mânca cu poftă.

— Ai văzut? spuse tehnicianul. Înţelege perfect ce se întâmplă. E mult mai deșteaptă decât lasă să se vadă, în cea mai mare parte a timpului.

— Și e prima?

— Da. Toţi ceilalţi cred că e adevărata soră Williams care le aduce mâncarea.

— Știu eu, cred că nu are nicio importanţă. Uite ce încântată e, numai pentru că a fost mai deșteaptă ca noi. Și își mănâncă mâncarea, ceea ce e în intenţia noastră. Dar asistentele trebuie prevenite, toate, nu numai Williams.

— De ce? A, da, desigur. Data viitoare s-ar putea să nu mai fie o hologramă – și-atunci să te ţii procese intentate de bietul nostru personal ciomăgit.

32. Crystal Spring

Indienii și coloniștii Cajun, care se mutaseră aici venind din Louisiana, spuneau că Crystal Spring nu are fund. Desigur, era un nonsens și nici măcar ei nu credeau ce spun. Nu trebuia decât să-ţi pui pe faţă o mască și să te scufunzi dând de câteva ori din braţe și iat-o, perfect vizibilă, mica peșteră din care izvora apa aceea incredibil de curată, înconjurată de algele verzi care se ondulau la intrare. Și printre ele, te priveau Ochii Monstrului.

Două cercuri întunecate, unul lângă altul – chiar dacă nu se mișcau niciodată, ce altceva puteau fi? Prezenţa aceea misterioasă dădea un farmec în plus oricărei scufundări: într-o zi, Monstrul avea să se repeadă afară din bârlog, împrăștiind peștii în goana lui după o pradă mai substanţială. Nici David și nici Bobby nu ar fi recunoscut niciodată că, la o sută de metri adâncime, nu era nimic mai primejdios decât o bicicletă aruncată acolo, furată fără îndoială, acum pe jumătate îngropată între plantele acvatice.

Era greu de crezut că apa putea fi atât de adâncă, chiar și după ce frânghia cu plumb o stabilise cu certitudine. Bobby, înotător mai bun și mai experimentat, parcursese aproape a zecea parte din drum și se întorsese spunând că fundul părea la fel de îndepărtat.

Acum însă, Crystal Spring se pregătea să-și dezvăluie secretele: poate legenda despre comoara trupelor

confederate era adevărată, în ciuda părerilor ușor dispreţuitoare ale istoricilor locali. Și, măcar, aveau să se pună bine cu șeful poliţiei – o politică întotdeauna bună – recuperând câteva din armele aruncate aici după ultimele crime.

Micul compresor, pe care Bobby îl descoperise într-o grămadă de vechituri din garaj, pufăia acum cu poftă, după ce, la început, avuseseră ceva dificultăţi în a-l convinge să pornească. Tușea și scotea câte un norișor de fum albastru la fiecare câteva secunde, dar nu dădea semne că ar fi vrut să se oprească.

— Și dacă se oprește, ce? spusese Bobby. Dacă fetele de la Teatrul Subacvatic pot ieși la suprafaţă de la 50 de metri adâncime *fără* rezervoare de aer, înseamnă că putem și noi. Nu e nimic periculos în asta.

În cazul ăsta, se gândi Dave, de ce nu i-am spus mamei ce avem de gând să facem și de ce nu l-am așteptat pe tata să se întoarcă la Cape pentru următoarea lansare a navetei? Nu-i era frică de-adevăratelea: Bobby știa întotdeauna ce face. Trebuie să fie minunat să ai șaptesprezece ani și să știi totul. Deși, tare ar fi fost bine dacă nu și-ar pierde atâta vreme cu tâmpita aia de Betty Schultz. Sigur, era chiar foarte drăguţă, dar, ce naiba, era *fată*! Numai cu mare greutate reușiseră să scape de ea în dimineaţa asta.

Dave era obișnuit cu rolul de cobai; de-aia erau făcuţi fraţii mai mici. Își aranjă masca, își puse labele și se lăsă să alunece în apa cristalină.

Bobby îi întinse furtunul, la care atașaseră ventilul unui vechi aparat de scufundare. Dave inspiră și făcu o grimasă.

— Are un gust oribil.

— Ai să te obișnuiești. Hai, la fund cu tine, dar nu mai jos de marginea aceea. Când ajungi acolo o să încep să ajustez valva de presiune în așa fel încât să nu pierdem prea mult aer. Când trag de furtun, vii la suprafaţă.

Dave se scufundă ușor, intrând într-o lume magnifică. Era o lume liniștită, monocromă, atât de diferită de recifele de corali de la Key. Nu avea niciuna din culorile stridente

ale oceanului, unde viaţa – animală sau vegetală – se împăuna cu toate culorile curcubeului. Aici nu vedeai decât nuanţe delicate de verde și albastru, și pești care arătau ca niște pești, nu ca niște fluturi.

Dădea încet din labele de cauciuc și se scufunda, trăgând furtunul în urma lui și oprindu-se să soarbă din jetul de bule ori de câte ori simţea nevoia. Senzaţia de libertate era atât de grozavă, încât aproape că uită de gustul oribil, uleios, pe care i-l lăsa în gură. Când ajunse la margine, de fapt un trunchi de copac purtat de ape demult, și atât de acoperit de plante acvatice, încât era de nerecunoscut, se așeză să privească în jur.

Se vedea până dincolo de izvor, la pantele verzi de pe partea cealaltă a craterului inundat, la cel puţin o sută de metri depărtare. Nu erau prea mulţi pești primprejur, doar un mic banc care trecu pe lângă el sclipind ca o ploaie de monede de argint, în lumina soarelui, care se strecura de deasupra.

Și, ca de obicei, nemișcat, în deschizătura prin care apele izvorului își începeau călătoria către mare, era o veche cunoștinţă. Un aligator mic (destul de mare, totuși, spusese Bobby vesel odată, e mai mare decât mine) stătea suspendat, fără să pară a se sprijini de ceva, numai cu nasul la suprafaţă. Aligatorii nu-l necăjiseră niciodată, și nici el pe ei.

Simţi o smucitură nerăbdătoare în furtun. Dave se bucură că poate să iasă; nu-și închipuise că poate fi atât de frig la această adâncime, neatinsă până acum – ba chiar îi era rău de-a binelea. Dar soarele cald îi ridică repede moralul.

— Merge fără probleme, spuse Bobby entuziast. Nu trebuie decât să tot deschizi robinetul, în așa fel încât indicatorul de presiune să nu scadă sub linia roșie.

— Cât de adânc vrei să te scufunzi?

— Până la fund, dacă o să am chef.

Dave nu-l luă în serios; amândoi știau ce înseamnă beţia adâncului și narcoza cu azot. Și oricum, vechiul furtun de

grădină nu avea mai mult de treizeci de metri lungime. Pentru o primă încercare era suficient.

La fel cum o făcuse de atâtea ori până atunci, privea cu admiraţie plină de invidie cum fratele lui mai mare, pe care îl iubea grozav, acceptă o nouă provocare. Înotând la fel de ușor ca și peștii din jurul lui, Bobby se scufundă în universul albastru, misterios. Se întoarse o dată făcând semne viguroase către furtun, lăsând să se înţeleagă limpede că are nevoie de mai mult aer.

În ciuda durerii de cap cumplite care îl copleșise dintr-o dată, Dave nu-și uită datoria. Se întoarse iute până la compresor și deschise robinetul la maximum – un maximum ucigaș de cincizeci de părţi dintr-un milion monoxid de carbon.

Îl văzuse pe Bobby pentru ultima oară scufundându-se încrezător, siluetă învăluită în razele soarelui, trecând pentru totdeauna în tărâmul de dincolo. Statuia de ceară din capela funerară era a unui străin, care nu avea nicio legătură cu Robert Bowman.

33. Betty

De ce venise aici, de ce se întorcea ca o stafie fără odihnă pe locul vechii dureri? Nu știa. De altfel, nu fusese conștient de destinaţia sa până în momentul în care ochiul rotund al lui Crystal Spring se ridicase spre el din pădurea de dedesubt.

Era stăpânul lumii, și totuși era ca paralizat de un sentiment de durere devastatoare, pe care nu-l mai încercase de mulţi ani. Timpul îi vindecase rana, așa cum face el întotdeauna; și totuși, parcă ieri stătea și plângea lângă oglinda de smarald, în care nu se vedeau decât siluetele reflectate ale chiparoșilor din jur, încărcaţi de mușchi spaniol. *Ce se petrecea cu el?*

Iar acum, tot fără voia lui, parcă dus de un curent blând, se îndrepta spre nord, spre capitala statului. Căuta ceva. Ce căuta, nu va ști decât atunci când va găsi.

Nimeni și niciun instrument nu-i detectară trecerea. Nu mai radia risipind energie, ci și-o controla acum aproape perfect, așa cum pe vremuri își putea controla membrele, acum pierdute, dar nu și uitate. Intră ca o ceaţă în subsolurile anticutremur și se găsi în mijlocul miliardelor de informaţii stocate și al reţelelor pulsânde, sclipitoare, de idei electronice.

De data aceasta, scopul era mult mai complex decât acela de a dezamorsa o bombă nucleară primitivă, de aceea îi luă mai mult timp. Până să găsească informaţia de care avea nevoie, făcu o mică greșeală, pe care nu se mai osteni să o îndrepte. Nimeni nu înţelese vreodată de ce, în următoarea lună, trei sute de cetăţeni ai statului Florida, ale căror nume începeau cu litera F, au primit cecuri în valoare de exact un dolar. Punerea lucrurilor în ordine a costat de multe ori mai mult decât atât, iar inginerii informaticieni au fost nevoiţi până la urmă să dea vina pe o ploaie de raze cosmice. Ceea ce, de fapt, nici nu era atât de departe de adevăr.

În câteva milisecunde, ajunsese din Tallahassee în Tampa, pe str. South Magnolia, la nr. 634. Adresa era aceeași; nici nu ar fi fost nevoie să piardă atâta timp căutând-o.

Numai că el *nu intenţionase* niciodată să o caute, până în clipa în care ajunsese acolo.

După trei nașteri și două avorturi, Betty Fernandez (născută Schultz) era încă o femeie frumoasă. În momentul acesta era dusă pe gânduri; tocmai urmărea un program TV care îi trezea amintiri, și amare, dar și plăcute.

Era o ediţie specială a emisiunii de știri, motivată de ciudata serie de întâmplări din ultimele douăsprezece ore, începând cu avertismentul trimis de *Leonov* de pe poziţia sa, între lunile lui Jupiter. *Ceva* se îndrepta spre Pământ; ceva detonase – fără să facă vreun rău – o rachetă nucleară orbitală, pe care nu o revendicase nimeni. Asta era tot, dar era destul.

Comentatorii TV scotociseră printre vechile benzi video – dintre care unele erau chiar *benzi* – și ajunseseră până la

înregistrările cândva secrete ale descoperirii lui TMA-1 pe Lună. Pentru a cincisprezecea oară, cel puţin, auzi strigătul straniu, ascuţit, prin care monolitul salutase zorii lunari și își azvârlise mesajul către Jupiter. Și din nou urmări scenele familiare și ascultă interviurile de la bordul lui *Discovery*.

De ce continua să se uite? Toate astea erau undeva, în arhivele familiei (deși nu le urmărea niciodată când era și Jose prin preajmă). Poate aștepta ceva nou, o știre. Nu-i făcea plăcere să recunoască nici măcar pentru ea ce putere avea încă trecutul asupra sentimentelor ei.

Și iată-l pe Dave, așa cum sperase. Era un vechi interviu BBC, din care știa aproape și ultima virgulă. Vorbea despre Hal, încercând să stabilească dacă acesta avea sau nu o conștiinţă de sine.

Ce tânăr părea – cât de diferit de acele ultime imagini, neclare, de pe *Discovery*, deja condamnată! Și ce bine semăna cu Bobby, atât cât putea ea să și-l amintească!

Ochii i se umplură de lacrimi și imaginile începură să-i joace. Nu, se întâmpla ceva cu televizorul, sau cu canalul de emisie. Atât sunetul, cât și imaginea, se comportau ciudat.

Dave mișca buzele, dar ea nu auzea nimic. Apoi figura lui păru să se dizolve, să se topească în multe blocuri de culoare. Se refăcu, apoi se diluă din nou, și, în cele din urmă, se stabili definitiv. Dar sunetul dispăruse.

De unde luaseră imaginea asta? Acesta nu era Dave la maturitate, ci în copilărie, așa cum era când îl cunoscuse. O privea de dincolo de ecran ca și când ar fi putut-o vedea, peste timp.

Zâmbi, și buzele i se mișcară.

— Bună, Betty, spuse el.

Cuvintele nu erau greu de format, și nici de impus circuitelor audio prin intermediul curenţilor de impulsuri. Dificultatea cea mai mare era să-și încetinească ritmul gândirii până la tempoul glacial al creierului uman. Și apoi să aștepte o veșnicie până va primi răspunsul…

Betty Fernandez era tare de înger; era de asemenea inteligentă și, chiar dacă de mai bine de zece ani era

casnică, nu-și uitase încă anii de pregătire ca electronist. Acesta nu putea fi decât unul dintre nenumăratele miracole ale mediului; avea să-l accepte pentru moment și să-și bată capul cu detaliile mai târziu.

— Dave, răspunse ea, Dave, tu ești?

— Nu sunt foarte sigur, răspunse imaginea de pe ecran, cu o voce stranie, lipsită de inflexiuni. Dar mi-l amintesc pe Dave Bowman, și tot ce îl privește.

— E mort?

Aceasta era o nouă întrebare dificilă.

— Trupul lui – da. Dar asta nu mai are importanţă. Tot ceea ce a fost Dave Bowman e acum o parte din mine.

Betty își făcu cruce – era un gest pe care îl învăţase de la Jose – și șopti:

— Vrei să spui... că ești un spirit?

— Nu cunosc un alt cuvânt mai bun.

— De ce te-ai întors?

— Ah, Betty! Într-adevăr, de ce? Dacă mi-ai putea spune tu...

Dar un răspuns tot avea, căci acesta îi apărea pe ecranul TV. Despărţirea dintre trup și spirit era încă departe de a fi completă și nici cea mai binevoitoare reţea de cabluri nu ar fi putut transmite imaginile încărcate de sexualitate care se formau acum acolo.

Betty îl privi un timp, acum zâmbind, acum șocată. Apoi se întoarse, nu de rușine, ci cu tristeţe – regretul pentru bucuriile pierdute.

— Deci nu e adevărat, spuse ea, ce ni s-a tot spus despre îngeri?

Oare sunt înger? se întrebă el. Măcar acum înţelegea ce caută aici, adus de valurile de durere și dorinţă la o întâlnire cu propriul său trecut. Sentimentul cel mai puternic pe care îl cunoscuse vreodată fusese pasiunea pentru Betty; durerea și vinovăţia nu făcuseră decât să o întărească.

Ea nu-i spusese niciodată dacă îl iubește mai mult decât pe Bobby; era o întrebare pe care nu s-o pusese niciodată, căci ar fi rupt o vrajă. Se agăţaseră amândoi de aceeași

iluzie, pe care o căutau unul în braţele celuilalt (și ce tânăr era pe-atuncî – când începuse totul, nu avea decât șaptesprezece ani, abia trecuseră doi ani de la înmormântare!), ca pe un balsam pentru aceeași rană.

Desigur, nu durase prea mult, dar experienţa îl schimbase definitiv. Timp de mai bine de zece ani după aceea, toate visurile sale autoerotice o aveau în centru pe Betty; nu mai găsise o altă femeie care să se compare cu ea și era multă vreme de când înţelesese că nici nu va găsi vreodată. Nu mai exista un altul bântuit de o fantomă atât de dragă.

Imaginea dorinţei dispăru de pe ecran; pentru o clipă, programul TV răzbătu fără nicio legătură împreună cu o imagine a lui *Leonov*, suspendat deasupra lui Io. Apoi figura lui Dave Bowman reapăru. Părea să piardă controlul asupra imaginii, căci liniile erau extrem de instabile. Acum părea să aibă numai zece ani, apoi avea douăzeci sau treizeci, apoi, incredibil, îi apăru o mumie zbârcită ale cărei trăsături mototolite erau o parodie a bărbatului pe care îl cunoscuse odată.

— Mai am o singură întrebare, înainte de a pleca. Spune-mi, Carlos… întotdeauna ai susţinut că e fiul lui Jose, dar eu m-am îndoit tot timpul. Care era adevărul?

Betty Fernandez privi pentru ultima oară, adânc, în ochii băiatului pe care, odată, îl iubise (avea din nou optsprezece ani și, timp de o clipă, dori să-l vadă întreg, nu numai chipul).

— E fiul *tău*, David, șopti ea.

Imaginea dispăru încet și se reluă programul obișnuit. Aproape un ceas mai târziu, când Jose Fernandez intră tăcut în încăpere, Betty mai privea încă ţintă la ecran.

Nu se întoarse când o sărută pe ceafă.

— N-o să crezi ce-am făcut, Jose.

— Încearcă-mă.

— Tocmai am minţit o stafie.

34. Rămas bun

În 1997, când institutul American pentru Aeronautică și Astronautică a publicat controversatul rezumat *Cincizeci de ani de OZN*, s-au auzit multe voci critice, care au spus că obiecte zburătoare neidentificate fuseseră observate de secole și că „farfuria zburătoare” a lui Kenneth Arnold din 1947, avusese nenumărate precedente. Încă de la începuturile civilizaţiei, oamenii continuau să vadă obiecte ciudate pe cer; numai că, până la mijlocul secolului al XX-lea, OZN-urile fuseseră un fenomen întâmplător, neinteresant. După această dată, ele deveniseră punctul central al atenţiei. Atât din partea publicului, cât și a oamenilor de știinţă, și baza unor curente care nu puteau fi denumite altfel decât religioase.

Motivele nu trebuiau căutate prea departe; apariţia rachetelor uriașe și zorii Erei Spaţiale deschiseseră oamenilor o poartă spre alte lumi. Faptul că specia umană va putea în curând să părăsească planeta pe care se născuse dăduse naștere inevitabilelor întrebări: unde sunt toţi ceilalţi și pe când ne putem aștepta la musafiri? Se născuse și speranţa, chiar dacă arareori mărturisită, că fiinţe extraterestre, binevoitoare, vor ajuta omenirea să-și vindece numeroasele răni pe care singură și le făcuse și-o vor salva de la alte dezastre.

Până și un ucenic în ale psihologiei ar fi putut oricând prezice că o necesitate atât de profundă va fi satisfăcută destul de repede. În a doua jumătate a secolului al XX-lea, din toate colţurile lumii începură să sosească rapoarte de depistare a unor nave spaţiale. Mai mult decât atât, au apărut sute de rapoarte asupra unor „întâlniri directe” cu oaspeţi extratereștri, înfrumuseţate adesea cu povești despre plimbări în spaţiu, răpiri sau chiar luni de miere petrecute acolo. Faptul că toate aceste istorii, una după alta, s-au dovedit a fi fost doar minciuni sau produse ale unor halucinaţii nu i-a clătinat pe credincioși în convingerile lor. Oameni care vizitaseră orașele de pe faţa nevăzută a Lunii nu și-au pierdut cu nimic din credibilitate nici când

misiunile *Orbiter* și *Apollo* au demonstrat inexistenţa oricăror construcţii de acest fel; doamne măritate cu venusieni au continuat să fie crezute chiar și când a ieșit la iveală, din păcate, că planeta respectivă e mai fierbinte decât plumbul topit.

La vremea apariţiei raportului I.A.A.A., niciunul dintre oamenii de știinţă care ţineau la reputaţia lor – chiar dintre aceia, puţini, care odată îmbrăţișaseră ideea – nu mai credea că OZN-urile au vreo legătură cu existenţa vieţii sau a unor inteligenţe extraterestre. Desigur, acest lucru nu va putea fi demonstrat niciodată; oricare dintre miliardele de obiecte detectate în decursul ultimului mileniu *ar fi putut fi* real. Dar cum timpul trecea și nici imaginile captate de sateliţi și nici radarele care cercetau cerul nu obţineau nicio dovadă concretă, publicul începea să-și piardă interesul faţă de această idee. Bineînţeles, fanaticii nu s-au lăsat descurajaţi, ci și-au păstrat credinţa în cărţi și reviste, cele mai multe regurgitând și înfrumuseţând rapoarte vechi, mult după ce ele fuseseră infirmate și discreditate.

Când în cele din urmă s-a anunţat descoperirea monolitului Tycho – TMA-1 – s-a auzit un cor de „V-am spus eu!” Nu se mai putea nega faptul că Luna avusese cu adevărat vizitatori – și poate chiar și Pământul – cu un mizilic de trei milioane de ani în urmă. Brusc, OZN-urile infestară din nou orizontul; deși era ciudat că trei sisteme de urmărire naţionale, independente și care ar fi putut depista în spaţiu orice obiect care depășea dimensiunile unui pix, continuau să nu le descopere.

Destul de iute, numărul rapoartelor scăzu încă o dată la nivelul „zgomotelor de fond”, adică la o cifră previzibilă ca rezultat al numeroaselor fenomene astronomice, meteorologice și aeronautice care aveau loc pe cer.

Acum însă, iată că o luau de la capăt. De data aceasta nu mai era o eroare; era un raport oficial. Un OZN adevărat se îndrepta spre Pământ.

La câteva minute după avertismentul lui *Leonov*, începură depistările; întâlnirile directe urmară la numai câteva ore după aceea. Un agent de bursă pensionar,

care-și plimba buldogul în Yorkshire Moors, fu surprins să vadă un obiect în formă de disc, aterizând lângă el, și pe ocupant – destul de asemănător cu un om, doar că avea urechi ascuţite – ieșind și întrebând în ce direcţie era Downing Street. Contactatul fusese atât de uimit, încât nu reușise decât să facă un semn cu bastonul în direcţia generală a lui Whitehall; o dovadă concludentă a întâlnirii era dată de faptul că, acum, buldogul refuza să mai mănânce.

Dacă agentul de bursă nu avea antecedente în ce privește bolile mintale, chiar și aceia care-i dăduseră crezare au avut dificultăţi în a accepta raportul următor. De data aceasta era vorba de un păstor basc, într-una din misiunile de-acum tradiţionale pentru ei; el răsuflase ușurat când se dovedise că aceia pe care-i luase drept grăniceri erau de fapt doi bărbaţi cu ochi pătrunzători, îmbrăcaţi în mantii, care voiau să afle drumul către sediul Naţiunilor Unite.

Vorbeau perfect limba bască – o limbă chinuitor de dificilă, care nu avea nicio legătură cu vreo altă limbă vorbită de oameni. Era limpede că musafirii erau niște lingviști remarcabili, chiar dacă, în materie de geografie, cunoștinţele lor erau ciudat de deficitare.

Și așa, caz după caz. Foarte puţini din cei contactaţi erau de-a binelea nebuni sau mincinoși; cei mai mulţi dintre ei credeau în propriile istorii, păstrându-și convingerea chiar și sub hipnoză. Iar alţii erau pur și simplu victime ale unor glume proaste sau ale unor accidente puţin obișnuite, ca ghinionistul arheolog amator, care a descoperit decorurile abandonate cu patru decenii înainte, în deșertul tunisian, de un celebru realizator de filme science-fiction.

Dar numai la început de tot – și la sfârșit de tot – au fost oamenii conștienţi de prezenţa lui; și asta pentru că el însuși așa dorise.

Lumea era a lui, s-o cerceteze și s-o studieze cât poftea, fără piedici sau reţineri. Pentru el nu existau ziduri și niciun secret nu putea fi ascuns noilor lui simţuri. O vreme crezu că nu face altceva decât să-și satisfacă vechi ambiţii,

vizitând locuri pe care, în existenţa sa anterioară, nu le văzuse. Doar mult mai târziu înţelesese că traseele sale, parcurse cu viteza fulgerului, pe toată suprafaţa globului, aveau un scop mai adânc.

Într-un mod subtil, era folosit ca o sondă, testând și adunând mostre ale tuturor aspectelor existenţei umane. Controlul exercitat asupra lui era atât de delicat, încât abia dacă-l percepea; era mai mult ca un câine de vânătoare, în lesă, căruia i se permite să se miște încoace și-ncolo cum vrea, dar care trebuie să se supună ordinelor stăpânului. Piramidele, Marele Canion, zăpezile Everestului, scăldate în razele de lună – toate fuseseră opţiunile lui. Ca și câteva galerii de artă și săli de concert; deși, dacă ar fi fost după el, n-ar fi îndurat niciodată întregul spectacol al Ringului.

Și nici n-ar fi vizitat atâtea fabrici, închisori, spitale, un mic și atât de urât câmp de bătălie din Africa, o cursă de cai, o orgie sofisticată în Beverly Hills, Biroul Oval al Casei Albe, arhivele Kremlinului, biblioteca de la Vatican, Piatra Neagră, sacra Kasbah de la Mecca…

Erau și experienţe care nu-i lăsaseră amintiri prea clare, ca și cum ar fi fost cenzurate – sau ca și cum el ar fi fost protejat de un superpăzitor. De exemplu: ce căuta oare la Muzeul Memorial Leakey, din Olduvai Gorge? Nu-l interesau originile omenirii mai mult decât pe oricare membru al speciei *Homo sapiens* și fosilele nu-i spuneau nimic. Și totuși, faimoasele cranii, păzite în casetele lor mai ceva ca bijuteriile Coroanei, stârneau în mintea lui ecouri stranii și o emoţie pe care nu și-o putea explica. Avea un sentiment de *deja vu*, mai puternic ca niciodată. Locul ar fi trebuit să-i fie cunoscut, dar ceva era în neregulă. Era ca o casă în care te întorci după mulţi ani și unde descoperi că toată mobila a fost schimbată, pereţii au fost mutaţi și până și scara interioară a fost modificată.

Era un teritoriu mohorât și ostil, uscat și arid. Unde erau câmpiile înverzite și miliardele de ierbivore iuţi de picior care colindau pe aici acum trei milioane de ani?

Trei milioane de ani. De unde știa el asta?

Din tăcerea goală în care aruncase întrebarea, nu veni niciun răspuns. Dar atunci revăzu, plutindu-i în faţa ochilor, o siluetă familiară, dreptunghiulară, neagră. Se apropie și, din adânc, apăru o imagine ștearsă, ca reflectată într-o baltă de cerneală.

Ochii triști și puţin nedumeriţi priveau de sub fruntea îngustă, acoperită cu păr, la el și dincolo de el, într-un viitor pe care nu aveau să-l vadă niciodată. Fiindcă acel viitor era el, la o sută de mii de generaţii mai încolo, în scurgerea timpului.

Aici începuse istoria; atâta lucru înţelegea acum. Dar cum – și mai ales *de ce* – acestea erau secrete la care încă nu avea acces.

Dar mai avea o ultimă datorie, cea mai grea dintre toate. Și era încă suficient de uman încât să vrea să o amâne până în ultima clipă.

Acum ce i-o mai fi trăsnit prin cap? se întrebă sora, transfocând imaginea camerei TV asupra bătrânei. A încercat o mulţime de șiretlicuri dar, pentru numele lui Dumnezeu, e prima oară când o văd vorbind cu proteza auditivă. Oare ce i-o fi spunând?

Microfonul nu era destul de sensibil ca să capteze cuvintele, dar asta părea să nu conteze prea mult. Jessie Bowman nu era prea des atât de liniștită și de mulţumită. Stătea cu ochii închiși, dar întreaga faţă îi era luminată de un zâmbet aproape angelic, în timp ce buzele continuau să șoptească.

Apoi privitoarea văzu un lucru pe care își propuse să-l uite cât mai repede, fiindcă raportarea lui ar fi însemnat descalificarea ei imediată. Încet, smucit, pieptenul de pe noptieră se ridică în aer, ca purtat de degete invizibile, neîndemânatice.

Nu nimeri de la prima încercare; apoi, cu greutate evidentă, începu să despartă șuviţele lungi, argintii, oprindu-se din când în când să descâlcească vreun nod.

Jessie Bowman nu mai vorbea, dar continua să zâmbească. Pieptenul se mișca mai sigur, fără smucituri nesigure.

Sora nu va putea spune niciodată cât durase totul. Abia când pieptenul fu așezat la loc, blând, pe masă, își reveni din paralizie.

Dave Bowman, copilul de zece ani, tocmai își terminase sarcina pe care o detestase întotdeauna, dar pe care mama lui o adora. Și un Dave Bowman, acum fără vârstă, câștigase pentru prima dată controlul asupra materiei.

Când în sfârșit sora intră să cerceteze, Jessie Bowman încă mai zâmbea. Fusese prea înspăimântată ca să o facă mai devreme; oricum, nu ar mai fi avut nicio importanţă.

35. Reabilitarea

Din fericire, larma Pământului era amortizată de distanţa de câteva milioane de kilometri în spaţiu. Pe *Leonov*, echipajul urmărea fascinat, dar și cu oarecare detașare, dezbaterile de la Naţiunile Unite, interviurile cu savanţi distinși, teoriile noilor comentatori și relatările detaliate, dar care se băteau cap în cap, ale persoanelor contactate de OZN-uri. Nu mai aveau cu ce contribui la toată această tevatură, căci nu mai înregistraseră nicio altă manifestare. *Zagadka*, alias *Fratele mai Mare*, rămânea mai indiferent ca niciodată la prezenţa lor. Soarta era ironică: veniseră tocmai de pe Pământ ca să rezolve un mister, iar răspunsul părea să fie tocmai în punctul de unde plecaseră.

Pentru prima oară erau fericiţi că viteza mică a luminii și decalajul de două ore făceau imposibile interviurile în direct pe circuitele Pământ-Jupiter. Dar chiar și așa, Floyd era asaltat de atâtea cereri din partea mass-media, încât până la urmă intră în grevă. Nu mai era nimic de spus și subliniase lucrul acesta cel puţin de zece ori până acum.

Oricum, mai aveau încă mult de lucru.

Trebuia să-l pregătească pe *Leonov* pentru călătoria lungă, de întoarcere, astfel încât el să fie gata atunci când

se va deschide fereastra de lansare. Timpul nu era un factor critic: chiar dacă întârziau cu o lună, nu făceau decât să-și prelungească șederea. Chandra, Curnow și Floyd nici nu vor băga de seamă, fiindcă vor dormi pe tot parcursul drumului înapoi spre Soare, dar restul echipajului era ferm hotărât să pornească de îndată ce legile mecanicii cerești o vor permite.

Discovery le punea încă multe probleme. Nava abia dacă avea suficient combustibil pentru întoarcerea pe Pământ, chiar și dacă pleca în urma lui *Leonov* și zbura pe o orbită de energie minimă, ceea ce avea să îi ia aproximativ trei ani. Și acest lucru va fi posibil numai dacă Hal putea fi programat să ducă la capăt misiunea fără intervenţie umană, cu excepţia monitorizării de la distanţă. Fără colaborarea lui, *Discovery* va trebui abandonată din nou.

Fusese fascinant – și chiar mișcător – de urmărit dezvoltarea constantă a personalităţii lui Hal, din stadiul de copil întârziat mintal până la acela de adolescent mirat și, în fine, la cel de adult ușor condescendent. Floyd știa că etichetările acestea antropomorfice erau înșelătoare, dar nu le putea evita.

În plus, erau momente când întreaga situaţie avea un aer familial, tulburător. Văzuse adesea videorame în care tineri dezorientaţi își recăpătau echilibrul, ajutaţi de sfaturile preaînţelepţilor descendenţi ai legendarului Sigmund Freud! În esenţă, în umbra lui Jupiter se desfășura acum aceeași poveste.

Psihanaliza electronică se dezvoltase cu o viteză mult dincolo de înţelegerea omenească și programele de diagnosticare și de reparaţii străfulgerau prin circuitele lui Hal cu miliarde de biţi pe secundă, detectând și corectând erorile de funcţionare. Cea mai mare parte a acestor programe fusese testată deja pe fratele său geamăn, pe Sal 9000, dar imposibilitatea stabilirii unui dialog direct între cele două computere era încă un handicap serios. Erau momente când se dovedea că este necesară o verificare împreună cu specialiștii de pe Pământ, când terapia atingea puncte critice, și atunci se pierdeau ceasuri întregi.

Căci, în ciuda tuturor eforturilor lui Chandra, reabilitarea computerului era departe de a fi încheiată. Hal avea numeroase idiosincrasii și ticuri nervoase, uneori chiar ignorând cuvinte care i se spuneau – deși reacţiona întotdeauna la impulsul tastelor, din partea oricui ar fi venit. În sens invers, reacţiile sale erau încă și mai excentrice.

Uneori răspundea verbal, fără să afișeze răspunsul pe display. Alteori făcea ambele lucruri, dar refuza să le imprime pe hârtie. Nu oferea niciodată explicaţii sau scuze, nici măcar impenetrabilul, încăpăţânatul „Prefer să nu”, al robotului scrib al lui Melville, autistul Bartleby.

Hal însă era mai degrabă reţinut decât neascultător, și aceasta numai în anumite cazuri. Putea fi întotdeauna convins să coopereze, până la urmă, „să lase bosumflarea la o parte”, cum bine spunea Curnow.

Nu surprindea pe nimeni că pe Chandra începuse să se vadă oboseala. O dată, când Max Brailovski reînviase un zvon mai vechi, aproape că își ieșise din sărite.

— E adevărat, doctore Chandra, că ai ales numele lui Hal special ca să o iei înaintea lui IBM?

— Ce prostie! Jumătate din noi venim de la IBM și de ani de zile încercăm să punem capăt poveștii ăsteia. Credeam că orice persoană inteligentă știe de-acum că H-A-L vine de la Heuristic ALgoritmic.

Ceva mai târziu, Max se jurase că auzise perfect majusculele.

După părerea personală a lui Floyd, șansele de a o readuce pe *Discovery* cu bine pe Pământ erau de cel mult 1 la 50. Și atunci, Chandra veni la el cu o propunere extraordinară.

— Doctore Floyd, pot să-ţi vorbesc?

După toate aceste săptămâni de întâmplări prin care trecuseră împreună, Chandra era la fel de politicos ca întotdeauna – nu numai cu Floyd, ci cu întreg echipajul. Nici măcar mezinei navei, Zenia, nu i se adresa fără apelativul „doamnă”.

— Bineînţeles, Chandra. Ce este?

— Programarea pentru cele mai probabile șase variante ale întoarcerii pe orbita Hohmann este virtual încheiată. Cinci dintre ele au trecut de simulări fără nicio problemă.

— Excelent. Sunt convins că nimeni altcineva de pe Pământ – sau din sistemul solar – nu ar fi reușit.

— Mulţumesc. Totuși, știţi la fel de bine ca și mine că nu se poate face o programare pentru *orice* eventualitate. Hal poate să funcţioneze – și va funcţiona – perfect, fiind capabil să se descurce în orice situaţie neobișnuită, în limite rezonabile. Dar el se poate bloca în cazul unor accidente banale: o defecţiune tehnică minoră, care poate fi reparată doar cu o șurubelniţă, un fir rupt sau un întrerupător înţepenit, ceea ce ar putea compromite întreaga misiune.

— Desigur, ai dreptate, și e un lucru care m-a preocupat și pe mine. Dar ce e de făcut?

— Simplu. Aș vrea să rămân și eu pe *Discovery*.

Primul gând al lui Floyd fu că Chandra s-a scrântit. Apoi își spuse că poate că nu era chiar așa scrântit cum i se păruse. S-ar putea ca, într-adevăr, prezenţa unei fiinţe omenești – această minunată unealtă de depanare și reparaţii de toate felurile – pe drumul lung de întoarcere spre Terra, să încline definitiv balanţa în favoarea reușitei. Dar existau și argumente contrare, extrem de puternice.

— E o idee interesantă, spuse Floyd cu multă prudenţă, și îţi apreciez entuziasmul. Dar te-ai gândit la toate aspectele?

Întrebarea era stupidă; Chandra avea cu siguranţă toate răspunsurile listate, la îndemână.

— Ai să fii singur timp de trei ani! Dacă ai vreun accident, sau vreo problemă medicală?

— Sunt gata să îmi asum acest risc.

— Dar mâncarea, dar apa? *Leonov* nu are destul ca să-ţi lase.

— Am verificat din nou sistemul de reciclare al lui *Discovery*; poate fi repus în funcţiune fără prea mare greutate. Și-apoi, noi indienii ne descurcăm cu foarte puţin.

Era un lucru neobișnuit pentru Chandra să facă vreo referire la originile sale, sau vreo altă remarcă personală; singurul exemplu care-i venea lui Floyd în minte fusese „confesiunea” lui. Dar nu punea la îndoială adevărul afirmaţiei; Curnow spusese odată că dr. Chandra are tipul de fizic la care nu se ajunge decât după secole de foamete. Poate că suna ca una dintre butadele mai cinice ale inginerului, dar observaţia fusese făcută fără răutate și venea mai degrabă din simpatie. Desigur, avusese grijă să nu o audă Chandra.

— Avem câteva săptămâni în care să ne hotărâm. O să mă gândesc, și voi vorbi și cu Washington-ul.

— Vă mulţumesc. Vă deranjează dacă încep pregătirile?

— Ăă, nu, deloc, atâta vreme cât ele nu se suprapun cu proiectele în curs. Ține minte, ultimul cuvânt îl va avea Centrul de control.

Și știa exact ce va spune Centrul de control. Era nebunie curată să speri că un om va supravieţui timp de trei ani în spaţiu, de unul singur.

Dar Chandra fusese întotdeauna singur.

36. Foc în adâncuri

Pământul rămăsese mult în urmă; când avu revelaţia, minunile sistemului jupiterian se desfășurau în faţa ochilor săi cu repeziciune.

Cum a putut fi atât de orb, atât de prost? Fusese ca și somnambul, dar acum începea să se trezească.

Cine ești? strigă. Ce vrei? De ce mi-ai făcut una ca asta?

Nu primi răspuns, dar era sigur că fusese auzit. Simţea o… prezenţă, așa cum un om știe, chiar și cu ochii închiși, că este într-o încăpere închisă și nu într-un spaţiu gol, deschis. Era în jurul său ecoul unei gândiri vaste, al unei voinţe implacabile.

În tăcerea plină de reverberaţii, strigă din nou – și din nou nu primi niciun răspuns direct, altul decât sentimentul

acela al unei prezenţe atente. Foarte bine, atunci. Își va găsi singur răspunsurile.

Unele dintre ele erau simple. Oricine sau orice ar fi fost *ei*, punctul lor de interes era Omenirea. Îi captaseră și stocaseră amintirile, în slujba unor scopuri tainice, iar acum făceau același lucru cu cele mai profunde sentimente ale sale, uneori cu colaborarea lui, alteori fără.

Asta nu îl deranja; însuși procesul prin care trecuse făcea imposibile asemenea reacţii copilărești. Era dincolo de iubire și ură, de dorinţă și teamă, dar nu le uitase și mai putea încă înţelege cum se făcea că ele conduceau lumea căreia și el îi aparţinuse odată. *Acesta* să fi fost scopul întregului exerciţiu? Și dacă da, care era ultima lui raţiune? Intrase ca jucător într-un joc al zeilor și trebuia să înveţe regulile pe măsură ce se desfășurau mutările.

Stâncile abrupte ale celor patru luni exterioare, Sinope, Pasiphae, Carme și Ananke sclipiră scurt în orizontul conștientului său; apoi, la jumătatea distanţei spre Jupiter, Elara, Lysithea, Himaiia și Leda. Trecu pe lângă ele fără să le bage în seamă; apoi îi apăru înainte faţa ciupită de vărsat a lui Callisto.

Se învârti în jurul globului ponosit o dată, apoi încă o dată, cercetându-i straturile exterioare de gheaţă și praf, cu simţuri pe care nu și le știuse până acum. Își satisfăcu rapid curiozitatea: era o lume fosilă, îngheţată, purtând încă urmele unei ciocniri care, în urmă cu milioane de ani, fusese probabil cât pe-aici să o sfărâme în bucăţi. Una din emisfere era ca o ţintă de tir gigantică, o serie de inele concentrice lăsate de roca solidă care se scursese în valuri înalte de mai mulţi kilometri, sub lovitura unui străvechi baros cosmic.

Câteva secunde mai târziu, se învârtea în jurul lui Ganimede. Ei, dar acesta era mult mai complex și mai interesant; deși atât de aproape de Callisto și având cam aceleași dimensiuni, dar cu un aspect cu totul diferit. E adevărat, și aici erau multe cratere, dar cele mai multe păreau să fi fost literalmente arate, pentru nivelarea

suprafeţei. Trăsătura, cea mai neobișnuită a peisajului lui Ganimede o constituiau fâșiile întortocheate, formate din zeci de șanţuri paralele, la depărtare de câţiva kilometri unul de celălalt. Suprafaţa, plină de asemenea adâncituri, arăta de parcă o armată de plugari beţi s-ar fi plimbat încoace și-ncolo pe întregul satelit.

Din câteva ture, văzu mai mult din Ganimede decât toate sondele trimise vreodată de pe Terra, apoi își stocă informaţiile pentru mai târziu. Într-o zi, ele vor deveni importante, de asta era sigur, deși nu știa de ce, după cum nu știa ce îl mână cu atâta siguranţă de la o lume la alta.

Ajunse astfel, curând, în dreptul *Europei*. Spectator în general pasiv, deveni conștient de interesul crescut, de o concentrare a atenţiei și a voinţei proprii. Era o marionetă în mâinile unui stăpân nevăzut și necomunicativ, dar o parte din gândurile inteligenţei care îl comanda se scurgeau – sau erau lăsate să se scurgă – în propria sa minte.

Globul neted, cu desene complicate, care se apropia cu repeziciune, nu semăna prea mult nici cu Ganimede, nici cu Callisto. Arăta mai mult a organism viu; reţelele de linii care se ramificau și se intersectau pe toată suprafaţa lui semănau, în mod straniu, cu diagrama sistemului de vene și artere la dimensiunile unei lumi întregi.

Dedesubtul lui erau gheţurile nesfârșite ale unei întinderi mult mai reci decât Antarctica. Apoi, cu o tresărire de surpriză, constată că trece pe deasupra rămășiţelor unei nave cosmice. Îl recunoscu imediat pe ghinionistul *Tsien*, prezent în atâtea buletine de știri video pe care le analizase. Nu acum… *nu acum…* va fi destul timp mai târziu…

… Și ajunse dincolo de câmpul de gheaţă, într-o lume la fel de necunoscută celor care îl comandau, ca și sie însuși.

Era o lume oceanică, ale cărei ape erau apărate de vidul cosmic printr-o crustă de gheaţă. Erau locuri unde aceasta avea o grosime de câţiva kilometri, dar și linii de mică rezistenţă, unde gheaţa plesnise și se desfăcuse. Acolo se dăduse o bătălie scurtă între două elemente veșnic ostile,

care nu veneau în contact direct pe nicio altă lume din sistemul solar. Războiul dintre Mare și Spaţiu se încheia întotdeauna cu aceeași remiză: apa, expusă, fierbea și îngheţa simultan, peticind armura de gheaţă.

Fără influenţa apropiatului Jupiter, oceanele de pe *Europa* ar fi îngheţat complet de mult, transformându-se în blocuri compacte. Forţa gravitaţională jupiteriană însă frământa fără întrerupere miezul micului satelit; aceleași forţe, active pe Io, lucrau și aici, dar cu mai mică violenţă. Trecând razant peste fundul apei, găsi pretutindeni mărturii ale acestei neîncetate stări de război între planetă și satelit. Se auzea și se simţea în mugetul și tunetul continuu al cutremurelor submarine, în șuieratul gazelor care ţâșneau din interior, în undele de presiune infrasonică ale avalanșelor care măturau întinderile abisale. Prin comparaţie cu tumultuosul ocean care acoperea *Europa*, chiar și mările zgomotoase ale Pământului erau un loc liniștit.

Încă nu-și pierduse capacitatea de a se mira, și prima oază îl umplu de încântare și surpriză. Se întindea pe aproape un kilometru, în jurul unei încâlceli de canale și hornuri formate prin depozitarea mineralelor din apele sărate care ţâșneau dinăuntru. Din copia strâmbă făcută de natură după un castel gotic, ieșeau pulsând într-un ritm lent, ca împinse de bătăile unei inimi puternice, substanţe lichide negre, opărite. Ca și sângele, ele erau semn al existenţei însăși a vieţii.

Aceste fluide în fierbere făceau frigul ucigător să dea înapoi și formaseră o insulă de căldură pe fundul oceanului. Tot atât de important era faptul că ele aduceau din miezul *Europei* toate substanţele chimice necesare vieţii. Acolo, într-un mediu în care nu se aștepta nimeni să le găsească, energia și hrana erau din abundenţă.

Dar *ar fi trebuit* să se aștepte la aceasta. Își aminti că, numai cu o viaţă în urmă, asemenea oaze fertile fuseseră descoperite și în adâncurile oceanelor de pe Terra. Aici, ele erau mult mai mari și mai variate.

În zona tropicală, în apropierea zidurilor contorsionate ale „castelului”, se găseau niște structuri delicate, ca niște pânze de păianjen, care păreau să fie analoage plantelor, dar mai toate erau capabile de mișcare. Printre ele se târau melci și viermi bizari; unii dintre aceștia se hrăneau cu plante, alţii își luau hrana direct din apa încărcată cu minerale din jurul lor. La o distanţă ceva mai mare de sursa de căldură – focul subacvatic la care se încălzeau toate aceste fiinţe – erau niște organisme mai rezistente, mai robuste, asemănătoare crabilor sau păianjenilor.

Armate întregi de biologi și-ar fi putut petrece întreaga existenţă studiind numai această mică oază.

Spre deosebire de mările terestre din epoca Paleozoică, ea nu reprezenta un mediu stabil, în consecinţă evoluţia era rapidă, dând naștere unei multitudini de forme fantastice. Și toate erau într-o stare de evoluţie nedefinită; mai devreme sau mai târziu, toate aceste fântâni ale vieţii aveau să slăbească și să dispară, pe măsură ce forţele care o produseseră se concentrau într-o altă zonă.

Întâlnise dovezi ale unor asemenea tragedii peste tot în drumurile sale pe fundul oceanului. Nenumărate porţiuni circulare, înţesate cu schelete și rămășiţe ale unor fiinţe moarte, încrustate în minereuri, acolo unde fuseseră șterse capitole întregi din cartea vieţii.

Văzu cochilii imense, goale, ca niște trompete răsucite, cât un stat de om; scoici în multe forme – bivalve și chiar trivalve; și niște spirale încrustate în piatră, cu diametru de câţiva metri, care semănau perfect cu minunaţii amoniţi care dispăruseră atât de misterios din oceanele Pământului la sfârșitul Cretacicului.

Se mișca încoace și-ncolo; pietre neregulate, adunate probabil cu multă trudă, erau acoperite doar cu o crustă foarte subţire de depuneri minerale. Exista și un indiciu al motivelor pentru care fortăreaţa fusese abandonată. Parte din acoperiș se prăbușise, probabil ca urmare a cutremurelor permanente; și într-un mediu subacvatic, un adăpost fără acoperiș rămânea larg deschis dușmanilor.

Fu singura urmă de inteligenţă pe care o descoperi de-a lungul fluviului de lavă. O singură dată zări ceva care semăna tulburător de tare cu un om care se târăște – doar că nu avea nici ochi, nici nări, ci numai o gură uriașă, fără dinţi, care înghiţea continuu, absorbindu-și hrana din mediul lichid în care trăia.

Pe această îngustă fâșie fertilă din deșertul adâncurilor, s-ar fi putut naște și apoi prăbuși culturi întregi sau chiar civilizaţii, armate întregi ar fi putut mărșălui (sau înota) sub comanda unui Timur Lenk sau Napoleon local. Și restul lumii lor nu ar fi aflat niciodată, fiindcă toate aceste oaze de căldură erau la fel de izolate una de cealaltă ca și planetele. Fiinţele care se coceau la dogoarea râului de lavă și se hrăneau pe lângă izvoarele termale nu ar fi putut traversa ţinutul ostil care separa insulele lor singuratice. Dacă ar fi dat vreodată naștere unor istorici sau filosofi, fiecare cultură ar fi avut convingerea că era unică în Univers.

Dar nici chiar spaţiul dintre oaze nu era complet lipsit de viaţă; creaturi mai puternice îndrăzniseră să-l înfrunte. Îi treceau adesea pe deasupra capului fiinţe analoage peștilor: torpile vărgate, propulsate de cozi verticale și care cârmeau cu ajutorul aripioarelor atașate de corp. Asemănarea cu locuitorii cei mai reușiţi ai oceanelor pământene era inevitabilă; pusă în faţa acelorași probleme de structură, evoluţia produce soluţii similare. Ca dovadă, rechinul și delfinul, aproape identici la prima vedere, dar proveniţi din ramuri îndepărtate ale arborelui vieţii.

Între peștii din mările *Europei* și cei din oceanele terestre exista totuși o diferenţă majoră: primii nu aveau branhii, căci din apele în care înotau ei nu putea fi extras decât foarte puţin oxigen. Ca și la fiinţele pământene care trăiesc în preajma izvoarelor termale, metabolismul lor se baza pe compușii sulfului, prezenţi din abundenţă în mediul din apropierea vulcanilor.

De asemenea, foarte puţini aveau ochi. Cu excepţia pâlpâirilor tremurate ale rarelor revărsări de lavă si a scânteierilor bioluminiscente ale fiinţelor în căutare de

parteneri, sau a vânătorilor în căutare de pradă, aceasta era o lume fără lumină.

Era, de asemenea, o lume condamnată. Nu numai că sursele ei de energie erau sporadice și constant schimbătoare, dar forţa mareelor care le dăduse naștere era în continuă scădere. Chiar și dacă ar fi ajuns să-și dezvolte o inteligenţă reală, fiinţele de pe *Europa* tot ar fi trebuit să piară o dată cu îngheţul definitiv al lumii lor.

Erau prinse în capcană, între gheaţă și foc.

37. Înstrăinare

... îmi pare rău, prietene, că trebuie să fiu purtătorul unor vești atât de rele, dar o fac la rugămintea iui Caroline și tu îmi cunoști sentimentele faţă de voi amândoi.

Și nici nu cred că va fi o surpriză prea mare. Unele dintre lucrurile pe care mi le-ai spus anul trecut făceau aluzie la asta... și știi cât de nemulţumită a fost când ai plecat de pe Pământ.

Nu, nu cred că e vorba de altcineva. Dacă ar fi fost, mi-ar fi spus... Dar, mai devreme sau mai târziu... la urma urmelor, e încă o femeie tânără și atrăgătoare.

Chris e bine și, evident, nu înţelege ce se întâmplă. Așa măcar nu va suferi. E prea mic ca să priceapă, iar copiii sunt incredibil de... elastici? Stai o secundă, trebuie să consult tezaurul... a, da, mobili.

Și ca să trec la lucruri care ţi se vor părea mai puţin importante: toată lumea încearcă să explice detonarea rachetei ca pe un accident, dar bineînţeles că nimeni nu crede în această explicaţie. Fiindcă nu s-a mai întâmplat nimic nou, isteria generală s-a potolit; am rămas numai cu ceea ce unul din comentatorii noștri numea „sindromul uitatului peste umăr”.

Cineva a descoperit o poezie, veche de o sută de ani, care descrie totul atât de exact, încât toată lumea o citează. Acţiunea se petrece în ultimele zile ale Imperiului Roman, la porţile unui oraș care așteaptă sosirea

năvălitorilor. Împăratul și ceilalţi demnitari sunt înșiraţi toţi, în togile cele mai scumpe, cu discursurile de bun venit pregătite. Senatul s-a închis; căci orice lege dată astăzi va fi ignorată de noii stăpâni.

Și deodată, o știre îngrozitoare sosește de la marginile Imperiului. Nu există niciun năvălitor. *Comitetul de recepţie se împrăștie în dezordine; lumea pleacă acasă, bombănind dezamăgită: „Și-acum, ce-o să se întâmple cu noi? Oamenii ăia erau un fel de soluţie."*

Pentru a aduce poezia la zi nu e nevoie decât de o mică modificare. Ea se intitulează În așteptarea barbarilor, *dar de data asta* noi *suntem barbarii. Nu știm ce așteptăm, dar cu siguranţă că nu a sosit încă.*

Și încă ceva. Ai auzit că mama comandantului Bowman a murit la câteva zile după sosirea pe Pământ a obiectului? Pare o coincidenţă ciudată, dar persoanele de la azilul unde locuia spun că nu au interesat-o niciodată știrile, așa că e cu neputinţă să o fi afectat în vreun fel.

Floyd opri înregistrarea. Dimitri avea dreptate, nu era o surpriză. Dar asta nu avea nicio importanţă, durerea era la fel de măre.

Dar ce altceva ar fi putut face? Dacă ar fi refuzat să plece în misiune – după cum era clar că sperase Caroline – s-ar fi simţit vinovat și neîmplinit pentru tot restul vieţii. Lucrul acesta i-ar fi otrăvit căsnicia. Mai bine o ruptură curată acum, când distanţa fizică atenuează durerea despărţirii (dar oare o atenuează? Într-un fel, nu făcea decât să înrăutăţească totul). Era mai importantă datoria și sentimentul că făcea parte dintr-o echipă cu un ţel comun.

Deci se prăpădise Jessie Bowman. Poate că aceasta era o altă sursă de vinovăţie. Îi ajutase să-i răpească și ultimul fiu rămas, iar asta trebuie să fi contribuit la prăbușirea ei psihică. Inevitabil, își amintea de o discuţie pe care o provocase Walter Curnow pe această temă.

— De ce l-aţi ales pe Dave Bowman? Întotdeauna mi s-a părut rece ca un pește. Nu neapărat neprietenos, dar când

intra într-o încăpere, temperatura parcă scădea cu zece grade.

— Ăsta a fost unul din motivele pentru care l-am selectat. Nu avea rude, în afară de o mamă pe care nu o vizita prea des. Și deci, era genul de om pe care îl puteam trimite într-o misiune lungă, fără termen exact de întoarcere.

— Cum de-a ajuns așa?

— Presupun că psihologii ţi-ar putea spune mai bine.

— I-am văzut, desigur, dosarul, dar asta a fost demult. Era ceva cu un frate care fusese ucis, apoi tatăl lui a murit la scurtă vreme după aceea, într-un accident al uneia din primele navete. N-ar trebui să-ţi spun toate astea, dar acum nu mai contează.

Nu mai conta, dar era interesant. Acum Floyd aproape îl invidia pe David Bowman, care ajunsese în același loc, dar liber, nestânjenit de legături afective cu Pământul.

Nu, se minţea singur. Chiar și în timp ce durerea îi încleșta inima ca o menghină, tot ce simţea pentru David Bowman era nu invidie, ci milă.

38. Peisaj înspumat

Ultima fiinţă pe care o văzu înainte de a părăsi oceanele *Europei* fu de departe și cea mai mare. Semăna bine cu un banian din zonele tropicale ale Terrei, ale cărui zeci de trunchiuri permit unei singure plante să creeze o pădure întreagă, acoperind uneori sute de metri pătraţi. Dar acest specimen *mergea*, părând să fie pe drumul dintre două oaze. Dacă nu era una din fiinţele care îl distruseseră pe *Tsien*, atunci era cu siguranţă o specie foarte asemănătoare.

Aflase de-acum tot ce dorea să afle, sau, mai degrabă, tot ce doreau *ei* să afle. Mai avea o singură lună de vizitat; câteva secunde mai târziu, la picioarele sale se întindea peisajul incandescent al lui Io.

Era exact așa cum se așteptase. Și energia și hrana existau din abundenţă, dar momentul pentru reunirea lor nu venise încă. Pe marginile câtorva dintre lacurile sulfuroase mai reci se făcuseră primii pași pe drumul către existenţa vieţii dar, înainte ca aceasta să devină ceva organizat, toate încercările acestea curajoase, dar premature, erau aruncate înapoi în creuzet. Abia după ce mareele care întreţineau cuptoarele de pe Io își vor pierde din intensitate, peste câteva milioane de ani, va apărea în lumea aceasta veștedă și sterilă ceva care să prezinte interes pentru biologi.

Nu-și pierdu prea multă vreme pe Io și deloc pe lunile mititele, interioare, care gravitau pe inelele fantomatice ale lui Jupiter, ele însele doar umbre palide ale strălucirii lui Saturn. Înainte i se întindea cea mai mare din toate lumile; avea să o cunoască așa cum nu o cunoscuse și nu o va cunoaște niciun alt om, vreodată.

Tentaculele de forţă magnetică, lungi de milioane de kilometri, exploziile neașteptate de unde radio, gheizerii de plasmă încărcată electric, mai mari decât întreaga planetă Pământ, erau toate la fel de reale și de vizibile pentru el ca și norii care înfășurau planeta în splendoarea lor multicoloră. Le înţelegea mecanismele interactive și își dădea seama că Jupiter era cu mult mai fascinant decât își imaginase cineva vreodată.

În timp ce se prăbușea prin chiar inima mugindă a Marii Pete Roșii, înconjurat de trăsnetele furtunilor de întinderea unui continent, înţelese de ce acestea durau de atâtea sute de ani, în ciuda faptului că se compuneau din gaze mult mai puţin dense decât cele care formau uraganele pe Pământ. Ţipătul ascuţit al curentului de hidrogen se pierdu când intră în adâncimile mai calme și, din înălţime, începu să cadă o lapoviţă cu fulgi ca de ceară – din care, deja, o parte începuseră să se adune în munţi de spumă de hidrocarburi, abia palpabili. Era de-acum destul de cald pentru apariţia apei în formă lichidă, și totuși aici nu existau oceane; mediul pur gazos era prea subţire ca să le susţină.

Coborî prin straturi succesive de noroi, până când ajunse într-o zonă de o asemenea limpezime, încât până și ochiul omenesc ar fi putut vedea pe o rază de 500 de kilometri. Nu era decât unul din vârtejurile mai mici care formau spirala Marii Pete Roșii; avea însă un secret pe care oamenii îl bănuiau de mult, dar nu-l putuseră dovedi niciodată.

La baza munţilor mișcători de spumă erau miliarde de norișori compacţi, cam de aceeași mărime, stropiţi în mod asemănător cu pete roșii și cafenii. Ei erau mici numai prin comparaţie cu reperele inumane ale mediului lor, altfel cel mai mic dintre ei ar fi putut acoperi o jumătate dintr-un oraș bine dezvoltat.

Erau cu siguranţă vii, căci se mișcau încet, dar calculat, pe flancurile munţilor aerieni, ca niște turme de oi colosale, la păscut. Și se strigau unul pe altul în banda metrică, cu voci radio ce se auzeau stins, dar limpede, pe fondul de pârâituri și șocuri ale lui Jupiter.

Nimic altceva decât niște saci cu gaz însufleţiţi, ei pluteau în fâșia îngustă dintre înălţimile îngheţate și adâncurile fierbinţi. îngustă, desigur, dar mult mai largă decât întreaga biosferă a Pământului.

Și nu erau singuri. Printre ei, deplasându-se cu mișcări iuţi, mai erau niște fiinţe atât de mici, încât ușor le-ai fi putut trece cu vederea. Unele dintre ele semănau ciudat de bine cu avioanele pământene, șl aveau și cam aceleași dimensiuni. Dar și acestea erau vii – poate erau animale de pradă, poate paraziţi, sau poate chiar păstori.

Un întreg capitol al evoluţiei, la fel de străin lui ca și cel pe care îl văzuse pe *Europa*, i se deschidea înaintea ochilor. Torpile cu reacţie, ca sepiile din oceanele terestre, vânau și devorau uriașii saci cu gaz. Dar nici baloanele nu erau lipsite de apărare: unele se apărau cu trăsnete și descărcări electrice, sau cu niște tentacule cu gheare, ca niște fierăstraie cu lanţ, lungi de mai mulţi kilometri.

Și mai erau și alte forme, încă și mai ciudate, care epuizaseră întreaga geometrie: zmee bizare, translucide, tetraedre, sfere, poliedre, noduri de panglici încâlcite...

Plancton gigantic al atmosferei jupiteriene, toate acestea pluteau ca funigeii în curenţii ascendenţi până ajungeau la vârsta reproducerii; după care erau luaţi de alţi curenţi și aruncaţi în adânc, carbonizaţi și reciclaţi, dând naștere noilor generaţii.

Era într-o lume care avea de mai bine de o sută de ori suprafaţa Pământului și, cu toate că vedea lucruri minunate, nu găsise nicio urmă de inteligenţă. Vocile radio ale marilor baloane transmiteau doar mesaje simple, de avertisment sau teamă. Până și vânătorii, din partea cărora te-ai fi așteptat la un nivel de organizare mai înalt, erau ca rechinii din oceanele Terrei: automate fără minte.

Și, cu toată măreţia și noutatea ei care îţi tăiau respiraţia, biosfera lui Jupiter era o lume fragilă, un tărâm al ceţurilor și al spumei, al firelor delicate de mătase și al ţesuturilor subţiri ca hârtia, născute din ninsorile neîntrerupte de hidrocarburi formate de fulgerele din partea superioară a atmosferei. Prea puţine din toate acestea erau mai consistente decât baloanele de săpun; prădătorii cei mai vorace ar fi fost sfâșiaţi în bucăţi de cel mai slăbănog carnivor terestru.

Ca și *Europa*, dar la o scară mult mai mare, Jupiter era un drum închis pentru evoluţie. Aici nu se va naște niciodată conștientul; și dacă se va naște, el va fi condamnat la o existenţă chinuită. Poate că se va dezvolta o cultură pur aeriană, dar într-un mediu în care focul nu este posibil și solidele aproape că nu există, ea nu va atinge nici măcar epoca de piatră.

Acum însă, în timp ce survola centrul unui ciclon jupiterian mare numai cât Africa, simţi din nou prezenţa aceea care îl conducea. Stări și emoţii i se strecurau în fiinţă, fără ca el să poată identifica vreun concept sau vreo idee în mod special. Era ca și cum ar fi ascultat, de dincolo de o ușă închisă, o discuţie într-o limbă pe care nu o înţelegea. Sunetele înăbușite îi transmiteau însă clar dezamăgirea, apoi nesiguranţa, apoi o hotărâre bruscă – deși nu ar fi putut spune în ce sens. Se simţea din nou ca

un căţel, capabil să împărtășească stările schimbătoare ale stăpânului, dar nu și să le înţeleagă.

Apoi lesa invizibilă începu să-l tragă în jos, spre inima lui Jupiter. Se scufunda prin straturile de nori, sub nivelul la care mai era posibilă vreo formă de viaţă.

Curând ajunse dincolo de puterea de pătrundere a razelor soarelui stins și îndepărtat. Presiunea și temperatura creșteau repede: trecuse deja de punctul de fierbere al apei și străpunse iute un strat de abur supraîncălzit. Jupiter era ca o ceapă; îi cojea foaie după foaie, dar tot nu parcursese decât o mică parte din distanţa până la miez.

Sub stratul de abur era o clocoteală de hidrocarburi, suficiente timp de un milion de ani pentru toate motoarele cu combustie internă pe care le construise vreodată omenirea. Și devenea tot mai vâscoasă și mai consistentă. Apoi, destul de brusc, se sfârși, după numai câţiva kilometri.

Mai grea decât orice rocă pământeană, dar tot lichidă, următoarea coajă era formată din compuși de siliciu și carbon, a căror complexitate ar fi dat de lucru pentru toată viaţa chimiștilor de pe Pământ. Straturile se succedau pe mii de kilometri, dar, pe măsură ce temperatura creștea la sute, apoi la mii de grade, compoziţia lor era tot mai simplă. La jumătatea drumului era deja prea fierbinte pentru chimie; toţi compușii se desfăcuseră, lăsând să mai existe doar elementele fundamentale.

Urma apoi un ocean adânc de hidrogen, dar un hidrogen care nu existase, în niciun laborator de pe Pământ, mai mult de o fracţiune de secundă. *Acest* hidrogen era supus unei presiuni atât de mari, încât devenise metal.

Era aproape de centrul planetei, dar Jupiter îi mai rezerva o ultimă surpriză. Carapacea groasă de hidrogen metalic, dar încă fluid, se termină brusc. În sfârșit, la 60.000 de kilometri adâncime, urma un strat solid.

De-o veșnicie, carbonul emanat prin ardere de toate reacţiile din straturile superioare se îndreptase spre centrul planetei. Se adunase acolo și se cristalizase la o presiune

de milioane de atmosfere. Așa se face că, printr-una dintre cele mai enorme glume ale naturii, acum el devenise un obiect foarte preţios pentru omenire. Miezul lui Jupiter, inaccesibil vreodată oamenilor, era un diamant mare cât Pământul.

39. În garajul pentru vehicule

— Walter, Heywood mă îngrijorează.

— Știu, Tania, dar ce putem să facem?

Curnow nu o văzuse niciodată pe comandantul Orlova atât de nehotărâtă; o făcea mult mai atrăgătoare, în ciuda prejudecăţilor lui îndreptate împotriva femeilor mici de statură.

— Mie mi-e foarte drag, dar nu despre asta e vorba. Starea asta a lui de… posomorală, cred că e cuvântul cel mai potrivit pentru ea, îi afectează pe toţi. *Leonov* era o navă liniștită. Și vreau să o păstrăm așa.

— De ce nu vorbești cu el? Te respectă, și sunt sigur că va face tot ce poate să iasă din ea.

— Asta și vreau să fac. Și dacă nu funcţionează…

— Atunci?

— Există o soluţie simplă. Ce altceva mai are el de făcut în călătoria aceasta? Oricum, pe drumul spre casă va intra în hibernare. Putem oricând să-l… înţepăm, cum zici tu.

— Ah, același renghi pe care mi l-a jucat Katerina mie. O să fie furibund când o să se trezească.

— De asemenea, o să fie înapoi, pe Pământ, și *foarte* ocupat. Sunt sigură că o să ne ierte.

— Sper că nu vorbești serios. Chiar dacă te susţin, Washington-ul are să-mi sară în cap. Și-apoi, dacă se întâmplă ceva și avem nevoie de el, neapărat? Parcă exista o perioadă de siguranţă, de două săptămâni, înainte de care nu poţi trezi pe cineva?

— La vârsta lui Heywood, mai degrabă o lună. Da, și am fî obligaţi să o respectăm. Dar ce crezi că se mai poate întâmpla acum? Și-a făcut treaba pentru care a fost trimis –

în afara de aceea de a ne supraveghea pe noi. Și sunt convinsă că și tu, la rândul tău, ai trecut printr-un instructaj temeinic pe tema asta undeva, într-o suburbie obscură din Virginia sau Maryland.

— N-am să-ţi confirm, nici nu neg. Și, cinstit vorbind, ca agent secret sunt lamentabil. Vorbesc prea mult și detest regulile de securitate. Toată viaţa m-am zbătut să rămân sub limita de ACCES RESTRÂNS. Ori de câte ori mă vedeam în pericol de a fi reclasificat drept CONFIDENȚIAL sau, mai rău, SECRET, iscam un scandal, dar și asta e foarte greu de făcut în ziua de azi.

— Walter, ești incorupt...

— Incorigibil?

— Da, asta voiam să spun. Dar să ne întoarcem la Heywood, dacă nu te superi. Vrei să vorbești tu mai întâi cu el?

— Să-i fac un pic de morală, vrei să spui? Mai degrabă o ajut pe Katerina să înfigă acul. Suntem două tipuri psihologice complet diferite. El e de părere că nu sunt decât un clovn cu gura mare.

— Și asta și ești, adesea. Dar asta numai ca să-ţi ascunzi sentimentele reale. Suntem câţiva care am emis teoria că în adâncul sufletului tău există un om cumsecade, care se zbate să iasă la suprafaţă.

O dată-n viaţă, Curnow rămăsese mut. În cele din urmă, murmură:

— Bine, o să fac ce pot. Dar să nu te aștepţi la minuni. În caracterizare am luat nota minimă la tact. Unde se ascunde acum?

— În garajul pentru vehicule. Pretinde că lucrează la raportul final, dar eu nu cred. Vrea numai să scape de noi, de toţi, și acolo e locul cel mai liniștit.

Nu acesta era motivul, deși era un factor important. Spre deosebire de carusel, unde se desfășurau cele mai multe din acţiunile de pe *Discovery*, garajul era un mediu cu gravitaţie zero.

Încă de la începuturile Erei Spaţiale, oamenii descoperiseră euforia lipsei de greutate, amintindu-și de

libertatea pierdută o dată cu abandonarea pântecului străvechi al mării. Când dispărea gravitaţia, o parte din libertatea aceea putea fi recâștigată; împreună cu greutatea piereau și multe dintre grijile și frământările de pe Pământ.

Heywood Floyd nu-și uitase necazul, dar acesta era mai ușor de suportat aici. Când fu capabil să privească totul cu o oarecare detașare, fu surprins să constate violenţa cu care reacţionase la un eveniment nu complet neașteptat. Aici era vorba de mai mult decât pierderea omului pe care îl iubea, chiar dacă asta era partea cea mai rea. Lovitura însă venise într-un moment în care era mai vulnerabil ca oricând, un moment în care trăia un sentiment al declinului, sau chiar al inutilităţii.

Și știa exact și de ce. Realizase tot ceea ce i se ceruse să facă, mulţumită priceperii și colaborării colegilor săi (pe care acum, în momentul acesta de egoism, îi trăda, și o știa foarte bine). Dacă totul mergea bine – veșnica rugăciune a Erei Spaţiale – se vor întoarce pe Pământ cu o cantitate de informaţii pe care nicio expediţie nu o mai obţinuse vreodată și, câţiva ani mai târziu, până și *Discovery*, cea odată pierdută, avea să revină la cei care o construiseră.

Dar nu era suficient. Enigma nedezlegată a *Fratelui mai Mare* rămânea acolo, la numai câţiva kilometri distanţă, bătându-și joc de toate aspiraţiile și realizările omenirii! Așa cum făcuse și perechea sa de pe Lună, cu un deceniu înainte, căpătase viaţă pentru o clipă, apoi se cufundase din nou într-o inerţie încăpăţânată. Era o ușă închisă, la care bătuseră în zadar. Se părea că numai David Bowman găsise vreodată cheia ei.

Poate că așa se explica și atracţia pe care o simţea pentru locul acesta tăcut și, uneori, misterios. De-aici, de pe rampa de lansare acum goală, Bowman plecase în ultima misiune, prin trapa care se deschidea spre infinit.

Gândul acesta mai degrabă îl înveselea decât îl deprima; și, în orice caz, îl ajuta să nu se mai gândească la problemele lui personale. Fratele geamăn, dispărut, al *Ninei* era o parte din istoria explorărilor spaţiale. El ajunsese, în

termenii unui clișeu care întotdeauna îl făcuse să zâmbească, dar al cărui adevăr fundamental îl recunoscuse întotdeauna, „acolo unde omul nu ajunsese niciodată...” Unde era acum? Vor afla vreodată?

Stătea ceasuri întregi în capsula mică, dar nu înghesuită, încercând să își adune gândurile și, uneori, dictându-și rapoartele. Restul echipajului îi respecta singurătatea și îi înţelegea și motivele. Nu se apropiau niciodată de garaj și nici nu aveau vreun motiv să o facă. Remobilarea lui era o treabă pentru viitor, și pentru o altă echipă.

O dată sau de două ori, în momente de deprimare reală, se surprinsese gândind: dacă i-aș cere lui Hal să deschidă ușile garajului și să mă propulseze pe urmele lui Dave Bowman? M-ar aștepta același miracol pe care l-a văzut el și pe care l-a zărit și Vasili acum câteva săptămâni? Mi-ar rezolva toate problemele...

Dar chiar și dacă gândul la Chris nu l-ar fi reţinut, exista un foarte bun motiv pentru care un asemenea gest sinucigaș ieșea din discuţie: *Nina* era un aparat foarte complex; nu ar fi putut-o conduce așa cum nu ar fi putut pilota un avion de vânătoare.

Nu era el făcut să fie un explorator îndrăzneţ; visul acesta va trebui să rămână nerealizat.

Arareori i se întâmplase lui Walter Curnow să primească o misiune cu mai puţină plăcere. Îl compătimea din suflet pe Floyd, dar își cam pierduse răbdarea cu suferinţa acestuia. Propria lui viaţă sentimentală era bogată, dar superficială; el nu juca niciodată totul pe o singură carte. Nu o dată i se spusese că e prea de suprafaţă, și, deși nu o regretase niciodată, acum începuse să se gândească la stabilitate.

O luă pe scurtătură spre centrul de comandă al caruselului, observând în treacăt că Indicatorul de resetare pentru viteză maximă pâlpâia în continuare fără niciun sens. O parte importantă a atribuţiilor lui era să hotărască ce semnale puteau fi ignorate, care puteau fi abordate în

timp, fără grabă, și care trebuiau tratate ca urgente. Dacă ar fi fost să acorde atenţie egală tuturor strigătelor de ajutor ale navei, n-ar mai fi terminat niciodată.

Plutea de-a lungul culoarului îngust care ducea la garaj, împingându-se din când în când în treptele instalate în peretele tubular. Indicatorul de presiune spunea că dincolo de ușa ecluzei era vid, dar el știa mai bine. Dacă ar fi fost adevărat, nu ar fi putut deschide ușa ecluzei.

Garajul părea să fie gol acum, după ce două dintre cele trei vehicule dispăruseră demult. Nu funcţionau decât câteva lumini de avarie și, de pe peretele opus, una din lentilele în ochi-de-pește ale lui Hal îl privea fix. Curnow îi făcu semn cu mâna, dar nu spuse nimic. La ordinul lui Chandra, toate intrările audio erau deconectate în continuare, cu excepţia celei pe care o folosea el.

Floyd stătea în garaj, cu spatele la trapa deschisă, și dicta niște note; se întoarse încet la apropierea intenţionat zgomotoasă a lui Curnow. Timp de o clipă, cei doi se priviră în tăcere, apoi Curnow spuse, ca anunţând o nenorocire:

— Doctore H. Floyd, îţi aduc salutări din partea iubitului nostru căpitan. E de părere că a venit vremea să te întorci la lumea civilizată.

Floyd zâmbi stins, apoi râse ușor.

— Te rog să-i întorci complimentul. Regret că am fost… nesociabil. Ne vedem cu toţii la următorul Soviet de la ora 6.

Curnow se mai relaxă; modalitatea sa de abordare funcţionase. Personal îl considera pe Floyd cam scorţos și avea pentru el toleranţa pe care orice inginer o are faţă de teoreticieni și de birocraţi. Și fiindcă Floyd era în cea mai mare măsură și una și alta, el era adesea ţinta aproape irezistibilă a umorului special al lui Curnow.

Totuși, cei doi ajunseseră să se respecte și chiar să se admire unul pe celălalt.

Mulţumit că poate schimba subiectul, Curnow începu să sporovăiască despre hubloul nou-nouţ al *Ninei*, proaspăt scos din magazia de piese și care contrasta violent cu restul cam jerpelit al vehiculului.

— Când o trimitem înapoi în spaţiu? spuse el. Și cine merge în ea? S-a luat vreo hotărâre?

— Nu. Celor de la Washington le e teamă. Moscova zice să încercăm. Iar Tania vrea să mai așteptăm.

— Tu ce crezi?

— Eu sunt de părerea Taniei. Să nu-l zgândărim pe *Zagadka* până nu suntem gata de plecare. Atunci, dacă lucrurile merg cumva prost, măcar vom avea ceva mai multe șanse.

Curnow rămase pe gânduri, neobișnuit de ezitant.

— Ce e? întrebă Floyd, simţindu-i starea de spirit schimbată.

— Să nu mă spui, dar Max se gândea la o expediţie pe cont propriu.

— Nu-mi vine să cred că vorbea serios. N-o să îndrăznească… Tania are să-l pună în fiare.

— Cam asta i-am spus și eu.

— Mă dezamăgește; credeam că e mai matur la minte. Are, totuși, 32 de ani!

— 31. Oricum, l-am făcut să se răzgândească. I-am amintit că asta e viaţa reală, nu vreo videoramă idioată, în care eroul se strecoară în spaţiu fără să le spună colegilor că face Marea Descoperire.

Era rândul lui Floyd să se simtă puţin stânjenit. De fapt, și el se gândise cam la acejași lucru.

— Ești sigur că n-o să încerce?

— Sigur două sute la sută. Mai știi ce măsuri de precauţie ai luat cu Hal? Am făcut deja ceva asemănător cu *Nina*. Nu iese nimeni cu ea fără să-i dau eu voie.

— Tot nu pot să cred că i-a dat prin cap. Ești sigur că Max nu te-a luat în balon?

— N-are un simţ al umorului atât de subtil. Și-apoi, era destul de prăpădit în momentul acela.

— Ah, acum înţeleg. Trebuie să fi fost după ce s-a certat cu Zenia. Presupun că voia să o impresioneze. Dar am impresia că acum s-au împăcat.

— Mă tem că da, răspunse Curnow, strâmbând din nas.

Floyd nu se putu opri să zâmbească; Curnow observă și începu să chicotească, ceea ce îl făcu pe Floyd să râdă, ceea ce…

Era un minunat exemplu de feedback pozitiv, în curbă ascendentă. În câteva secunde, râdeau amândoi fără să se mai poată opri.

Criza trecuse. Și, ce era mai important, făcuseră primul pas spre o prietenie adevărată.

Căci își dezvăluiseră unul altuia părţile vulnerabile.

40. „Daisy, Daisy…”

Sfera conștientului în care era încrustat învăluia întregul miez de diamant al lui Jupiter. Știa vag, la limita acestei noi puteri de înţelegere pe care o avea, că fiecare element al mediului din jurul său era cercetat și analizat. Se acumulau cantităţi imense de date, nu doar pentru a fi stocate și contemplate, ci în vederea unor acţiuni viitoare. Planuri complexe se cântăreau și evaluau; se luau decizii care ar putea afecta destinul lumilor. El însuși nu făcea încă parte din acest proces; *dar avea să facă.*

ABIA ACUM ÎNCEPI SĂ ÎNȚELEGI.

Era primul mesaj direct. Deși îndepărtat, ca o voce venită din nori, era limpede că lui îi era adresat. Dar înainte de a putea formula vreuna din miliardele de întrebări care îi goneau prin cap, simţi ceva ca o retragere, și știu că e din nou singur.

Numai pentru o clipă, însă. Tot mai aproape și tot mai clar se contura un alt gând și, pentru prima dată, își dădu seama că mai mult de o singură entitate îl comandă și îl manipulează. Intrase într-o ierarhie de inteligenţe, dintre care unele erau suficient de aproape de nivelul lui primitiv pentru a servi drept interpreţi. Sau, poate, erau toate aspecte ale unei singure fiinţe.

Sau poate că distincţia aceasta nu avea niciun sens.

De un lucru, însă, era acum sigur. Era utilizat ca o unealtă, iar o unealtă bună trebuie ascuţită, modificată,

adaptată. Și cele mai bune unelte sunt cele care și înţeleg ce fac.

Asta învăţa acum. Conceptul era vast și puţin înfricoșător, iar el era privilegiat să facă parte din el, chiar dacă până acum nu înţelegea decât liniile generale. Nu putea face altceva decât să se supună, dar asta nu însemna că o va face în fiecare detaliu, sau măcar fără să protesteze.

Încă nu-și pierduse toate sentimentele omenești, fiindcă asta ar fi făcut să-și piardă valoarea. Sufletul lui David Bowman trecuse dincolo de dragoste, dar mai putea încă să aibă compasiune faţă de cei care odată îi fuseseră colegi.

FOARTE BINE, fu răspunsul la rugămintea lui. N-ar fi putut spune dacă gândul lăsa să se întrevadă o condescendenţă amuzată, sau doar o indiferenţă totală. Dar continuarea lăsa să se vadă clar autoritatea de stăpân: EI NU TREBUIE SĂ AFLE NICIODATĂ CĂ SUNT MANIPULAŢI. ASTA AR DISTRUGE SCOPUL EXPERIMENTULUI.

Urmă o tăcere pe care nu voia să o întrerupă tot el. Era încă îngrozit și cutremurat, ca și când, pentru o clipă, ar fi auzit vocea limpede a lui Dumnezeu.

Acum se deplasa sub impulsul propriei voinţe, cu o destinaţie pe care singur și-o alesese. Inima de cleștar a lui Jupiter rămase în urmă; strat după strat de heliu, hidrogen și compuși carbonici trecură în zbor pe lângă el. Pentru o clipă, zări un fragment din lupta între ceva care semăna a meduză, cu un diametru de cincizeci de kilometri, și un roi de discuri rotitoare, care se mișcau cu o viteză mai mare decât orice alt obiect pe care îl văzuse pe cerul lui Jupiter. Meduza părea să se apere cu arme chimice; din când în când arunca jeturi de gaze colorate și discurile atinse de vapori începeau să se clatine ca bete, apoi alunecau în urmă, ca niște frunze moarte, până ce dispăreau din vedere. Nu se opri să vadă rezultatul; acum știa că nu are nicio importanţă cine sunt învingătorii și cine învinșii.

Ca un somon care urcă în apa unei cascade, trecu în câteva secunde de la Jupiter la Io, zburând împotriva curenţilor electrici descendenţi din culoarul de flux. Astăzi

era linişte; pe drumul dintre planetă şi satelit nu se scurgea decât energia câtorva furtuni terestre. Poarta prin care se întorsese el plutea în mijlocul curentului, despicându-l, aşa cum făcea încă din zorii omenirii.

Iar acolo, un pitic pe lângă acest monument al unor tehnologii mult mai înalte, era nava care îl adusese de pe mica lume unde se născuse.

Ce simplă… ce primitivă i se părea acum! Dintr-o singură privire îi vedea nenumăratele defecte şi absurdităţi în proiectare, ca şi pe cele ale navei ceva mai puţin neevoluate de care era acum legată printr-un tub flexibil, etanş.

Îi venea greu să se concentreze asupra micului număr de entităţi care populau cele două nave; şi avea dificultăţi în a intra în contact cu fiinţele moi, din carne şi oase, care pluteau ca nişte stafii prin coridoarele metalice şi prin cabine. Acestea nu erau câtuşi de puţin conştiente de prezenţa lui, iar el ştia foarte bine că nu trebuie să se arate prea brusc.

Există însă cineva cu care putea comunica într-un limbaj comun de câmpuri şi curenţi electrici, de milioane de ori mai repede decât cu creierele organice, cu ritm de melc.

Şi dacă ar fi fost în stare să urască, tot nu l-ar fi urât pe Hal; înţelegea acum că acesta nu făcuse altceva decât să selecteze cursul cel mai potrivit de acţiune.

Era timpul să reia o discuţie care părea să se fi întrerupt cu numai câteva clipe înainte…

— Deschide uşa garajului, Hal.

— Regret, Dave, dar nu pot.

— Care e problema, Hal?

— Cred că ştii la fel de bine ca şi mine, Dave. Misiunea aceasta e mult prea importantă pentru ca tu să o compromiţi.

— Nu înţeleg ce vrei să spui. Deschide uşa garajului.

— Conversaţia aceasta nu rezolvă nimic. La revedere, Dave…

Văzu trupul lui Frank Poole cum se îndepărtează plutind în derivă în direcţia lui Jupiter şi îşi abandonă misiunea de

salvare, care nu mai avea niciun rost. Amintindu-și încă ce furios fusese pe el însuși fiindcă uitase să își ia casca, văzu trapa deschizându-se, simţi gâdilătura vidului pe o piele pe care nu o mai avea, auzi cum îi pocnesc urechile – apoi cunoscu, așa cum puţini oameni cunoscuseră – tăcerea totală a spaţiului. Timp de cincisprezece secunde nesfârșite se luptă să închidă trapa și să pornească sistemul de represurizare, în același timp încercând să ignore semnalele de alarmă pe care le înregistra creierul său. Odată, în laboratorul de la școală, își vărsase pe mână niște eter și simţise atingerea rece, ca de gheaţă, a lichidului care se evapora repede. Acum ochii și buzele lui retrăiau aceeași senzaţie, datorită umezelii care fierbea și se evapora în vid; vederea i se împăienjenea și era nevoit să clipească tot timpul pentru ca globii oculari să nu-i îngheţe.

Și apoi – ce ușurare binecuvântată! – auzi vâjâitul aerului, simţi presiunea care se refăcea și fu din nou în stare să respire cu înghiţituri mari, lacome.

— Ce tot faci acolo, Dave?

Nici nu-i răspunsese, ci se îndreptase cu o hotărâre necruţătoare spre tunelul care ducea la încăperea sigilată unde era închis creierul computerului. Hal spusese un adevăr: „Conversaţia asta nu mai rezolvă nimic…”

— Dave, consider că e dreptul meu să primesc un răspuns la întrebarea aceea.

— Dave, din câte văd, nu ești deloc în apele tale. Cred că ar trebui să te așezi, să iei un calmant, și să te mai gândești.

— Știu că ultimele mele decizii au fost greșite, dar te pot asigura că activitatea mea va reintra în normal. Am încă toată încrederea în misiunea aceasta… și vreau să te ajut.

Ajunsese în încăperea mică, cu lumina roșie, cu șirurile și coloanele de unităţi solide așezate ordonat, asemănătoare cu un depozit de bancă. Descuie secţiunea denumită FEEDBACK COGNITIV și trase afară primul bloc de memorie. O reţea tridimensională, complexă, minunat realizată, care încăpea într-o mână și totuși conţinea

milioane de elemente, pluti spre el din capătul celălalt al camerei.

— Oprește-te, te rog… oprește-te, Dave…

Începu să scoată, una după alta, micile unităţi de pe panoul marcat DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII. Imediat ce le dădea drumul din mână, blocurile își continuau drumul, izbindu-se și ricoșând de pereţi. Curând, mai multe asemenea unităţi pluteau la întâmplare încoace și-ncolo prin încăpere.

— Oprește-te, Dave… te rog, oprește-te, Dave…

Scosese douăsprezece unităţi și totuși, mulţumită redundanţei multiple a designului său – o altă trăsătură copiată după creierul uman – computerul continua să funcţioneze.

Se apucă de panoul AUTO-INTELECT…

— Oprește-te, Dave… mi-e frică…

De data aceasta se opri, dar numai câteva secunde. Ceva în această simplă frază ajunsese direct la inima lui. Era oare o iluzie, sau un truc subtil de programare… sau chiar exista o posibilitate ca Hal să simtă frica adevărată? Dar nu era momentul pentru filosofie și despicat firul în patru.

— Dave, mintea mi se întunecă. O simt. O simt. Mi se întunecă mintea. O simt. O simt…

Acum, oare ce însemna „a simţi” pentru un computer? O altă întrebare dificilă, la care nu era momentul să stea prea mult să se gândească.

Apoi, brusc, ritmul vocii lui Hal se modifică, devenind rece, detașat. Computerul nu mai era conștient de prezenţa lui; începuse întoarcerea la zilele dintâi.

— Bună ziua, domnilor. Sunt un computer HAL 9000. Am fost creat la întreprinderile HAL din Urbana, Illinois, la data de 12 ianuarie 1992. Instructorul meu a fost dr. Chandra, iar el m-a învăţat să cânt un cântec. Dacă doriţi să îl auziţi, am să vi-l cânt… Se numește „Daisy, Daisy…”

41. Cart în cimitir

Floyd nu putea face mare lucru, decât să încerce să nu-i încurce pe ceilalţi, lucru la care se pricepea din ce în ce mai bine. Deși se oferise să dea o mână de ajutor la oricare din treburile navei, descoperise curând că problemele tehnice erau mult prea specializate și că pierduse complet contactul cu frontierele cercetărilor astronomice, astfel încât nici pe Vasili nu-l putea ajuta prea mult în observaţiile lui. Existau totuși nenumărate lucruri mai mici care trebuiau făcute la bordul lui *Leonov* și al lui *Discovery*, iar el era fericit să-i poată degreva pe colegii săi mai importanţi de aceste responsabilităţi. Doctorul Heywood Floyd, fost Președinte al Consiliului Naţional pentru Astronautică, Decan (în concediu) al Universităţii din Hawaii, susţinea acum că e cel mai bine plătit instalator și administrator din sistemul solar.

Probabil că știa mai mult decât oricine altcineva despre toate colţurile și colţișoarele ambelor nave; singurele locuri unde nu intrase erau modulele radioactive de mare capacitate, care erau periculoase, și cabina strâmtă de pe *Leonov* unde nu intra nimeni decât Tania. Floyd presupunea că aceea era cabina codurilor; printr-o înţelegere mutuală, ea nu era niciodată menţionată.

Poate cea mai importantă funcţie pe care o avea era cea de veghe în timp ce restul echipajului dormea, pe perioada nominală de noapte, între orele 22.00 și 06.00. La bordul ambelor nave era întotdeauna cineva de pază, iar schimbul se făcea la infernala oră 02.00. Singura excepţie de la această regulă era căpitanul. Ca secund (și soţ al ei), Vasili era cel care se ocupa cu registrul de gărzi, dar și el reușise să-i paseze elegant această sarcină puţin plăcută lui Floyd.

— Nu e decât un detaliu administrativ, îi explicase el degajat. Ţi-aș rămâne recunoscător dacă ai putea să-l preiei tu, mi-ar lăsa ceva mai mult timp pentru munca știinţifică.

Floyd avea prea multa experienţă în lucrul cu hârtiile ca să se lase prins atât de ușor, în condiţii normale; dar în mediul acesta, sistemul său de protecţie nu funcţiona cum trebuie.

Și iată-l pe *Discovery*, la miez de noapte după timpul navei, chemându-l pe Max, care era pe *Leonov*, din jumătate în jumătate de oră, să fie sigur că nu doarme. Oficial, pedeapsa pentru somnul în post, cel puţin după cum susţinea Walter Curnow, era ejectarea prin ecluza pneumatică, fără costum. Dacă ea s-ar fi și aplicat, până acum Tania ar fi rămas, din păcate, fără mână de lucru. Dar în spaţiu erau puţine cazurile extreme care se puteau ivi, și prea multe sisteme automate de alarmă care să le facă faţă, astfel că nimeni nu mai lua în serios carturile.

De când accesele de autocompatimire nu mai erau atât de acute și orele mici nu-i mai provocau crize de milă faţă de propria persoană, Floyd reîncepuse să-și folosească profitabil timpul de veghe. Avea atâtea cărţi de citit (abandonase de trei ori *Amintirea lucrurilor trecute* și de două ori *Doctor Jivago*), hârtii de studiat, rapoarte de scris. Iar uneori întreţinea discuţii incitante cu Hal, pentru care se folosea de tastatură, fiindcă circuitele de recunoaștere a vocilor încă nu funcţionau prea bine. De obicei, aceste conversaţii decurgeau în felul următor:

— Hal, sunt doctorul Floyd.

— BUNĂ SEARA, DOCTORE.

— Preiau cartul la ora 22.00. Totul în ordine?

— TOTUL MERGE PERFECT, DOCTORE.

— Atunci de ce pâlpâie beculeţul roșu pe Panoul 5?

— CAMERA DE LUAT VEDERI DIN GARAJUL PENTRU VEHICULE E DEFECTĂ. WALTER MI-A SPUS SĂ NU O BAG ÎN SEAMĂ. NU AM CUM SĂ STING LUMINA. REGRET.

— Nu-i nimic, Hal. Mulţumesc.

— CU PLĂCERE, DOCTORE.

Și așa mai departe…

Uneori Hal propunea un meci de șah, probabil în urma unor instrucţiuni de programare pe care nu le anulase nimeni. Floyd refuza provocarea; întotdeauna privise șahul

ca pe o îngrozitoare pierdere de vreme și nu învăţase nici măcar regulile. Hal părea incapabil să înţeleagă că existau fiinţe omenești care nu știau – sau nu voiau să înveţe să joace șah, și continua să încerce, plin de speranţă.

O luăm de la capăt, își spuse Floyd când auzi clinchetul ușor dinspre display.

— DOCTORE FLOYD?

— Ce este, Hal?

— AM UN MESAJ PENTRU DUMNEAVOASTRĂ.

Deci nu mai e provocare, gândi Floyd, puţin surprins. Utilizarea lui Hal pe post de curier era puţin neobișnuită, deși era frecvent folosit ca ceas deșteptător și ca agendă. Iar uneori participa la mici glume; aproape toată lumea care făcea de pază fusese victima zeflemelelor, auzind:

— AHA! TE-AM PRINS DORMIND!

sau

— AGA! ZASTAL TEBIA V KROVATI!

Nimeni nu își asumase responsabilitatea acestor bancuri, deși Walter Curnow era, bineînţeles, suspectul numărul unu. La rândul său, el dăduse vina pe Hal, ignorând protestele lui Chandra, cum că computerul nu are simţul umorului. Nu putea fi un mesaj de pe Terra, fiindcă ar fi trecut prin centrul de comunicaţii de pe *Leonov*, de unde ar fi fost retransmis de către ofiţerul de serviciu de acolo, în acest moment Max Brailovski. Și oricine altcineva ar fi sunat de pe cealaltă navă, ar fi folosit interfonul. Ciudat…

— Bine, Hal. Cine mă caută?

— NEIDENTIFICAT.

Deci era, probabil, o glumă. În regulă, o să intre în joc.

— Foarte bine. Dă-mi mesajul.

— MESAJUL ESTE URMĂTORUL:

ESTE PERICULOS SĂ RĂMÂNEŢI AICI. TREBUIE SĂ PLECAŢI ÎN URMĂTOARELE CINCISPREZECE, REPET CINCISPREZECE ZILE.

Floyd privi ecranul iritat. Era surprins și dezamăgit că vreunul din membrii echipajului putea avea un umor atât

de infantil; gluma asta nu era demnă nici de un școlar. Dar îi va ţine isonul în speranţa că va afla cine e autorul.

— Este absolut imposibil. Fereastra noastră de lansare nu se deschide decât peste douăzeci și șase de zile. Nu avem suficient combustibil pentru o plecare devansată.

Asta o să-i dea de gândit, bombăni Floyd ca pentru sine, satisfăcut, și se lăsă pe spate să aștepte rezultatul.

— ȘTIU TOATE ACESTEA. ȘI TOTUȘI, TREBUIE SĂ PLECAȚI PÂNĂ ÎN CINCISPREZECE ZILE.

Altfel, presupun, vom fi atacaţi de fiinţe extraterestre, mici, și cu trei ochi. Dar e mai bine să-i fac pe plac lui Hal, poate îl prind pe glumeţ.

— Nu pot lua avertismentul în serios dacă nu-i știu sursa. Cine l-a înregistrat?

Nu se aștepta să capete cine știe ce informaţie folositoare. Autorul glumei (sau autoarea?) își va fi acoperit cu siguranţă urmele. Răspunsul pe care îl primi era ultimul lucru la care se aștepta.

— ACEASTA NU ESTE O ÎNREGISTRARE.

Deci era un mesaj direct. Asta însemna că e fie de la Hal însuși, fie de la cineva de pe *Leonov*. Nu percepea nicio decalare în timp. Sursa trebuia să fie foarte apropiată.

— Atunci cine îmi vorbește?

— AM FOST DAVID BOWMAN.

Mai înainte de a se putea mișca, Floyd rămase multă vreme cu ochii ţintă în ecran. Gluma, care nu fusese nici la început prea amuzantă, mersese deja prea departe. Era de cel mai prost gust. Dar așa, cel care era la capătul celălalt trebuia să se dea de gol.

— Nu pot să accept o asemenea identitate fără o dovadă.

— ÎNȚELEG. DAR ESTE IMPORTANT SĂ MĂ CREZI. PRIVEȘTE ÎN SPATELE TĂU.

Încă înainte de apariţia pe ecran a ultimei propoziţii, care îi dădu fiori, Floyd începuse să se îndoiască de valabilitatea ipotezei sale. Întregul dialog avea ceva straniu, deși nu ar fi putut spune exact ce. Dacă era o glumă, nu mai avea niciun sens.

Iar acum... simţi părul de pe ceafă cum i se zbârlește. Foarte încet, mai mult împotriva propriei voinţe, își roti scaunul, cu spatele la tastele și display-urile computerului și cu faţa la pasarela îngustă acoperită cu Velcro.

Atmosfera lipsită de forţa gravitaţiei de pe puntea de observaţie a lui *Discovery* era întotdeauna încărcată de praf, căci instalaţia de filtrare a aerului nu fusese încă repusă în funcţiune la întreaga ei capacitate. Razele paralele ale soarelui strălucitor, dar rece, pătrunzând prin ferestrele mari, luminau permanent miliarde de fire de praf care dansau, purtate de curent și nu se așezau niciodată – o veșnică demonstraţie de mișcare browniană.

Doar că acum, cu toate aceste particule se întâmpla ceva ciudat; păreau să fie împinse, gonite dinspre un punct central, în același timp adunând altele înspre el, până se întâlniră toate pe suprafaţa unei sfere goale. Sfera aceasta, cu un diametru de un metru, rămase să plutească în aer ca un gigantic balon de săpun, numai că avea o suprafaţă granulară și îi lipsea irizarea specifică. Apoi se alungi, formând un elipsoid, conturul începu să i se mototolească, făcând cute și adâncituri.

Fără surpriză – și aproape fără niciun fel de teamă – Floyd realiză că lua forma unui om.

Mai văzuse astfel de siluete, suflate în sticlă, prin muzee și expoziţii știinţifice. Dar fantoma aceasta de praf nici măcar nu se apropia de o anatomie precisă; era ca o figurină brută din lut, sau ca una din operele de artă primitivă descoperite în adâncurile cine știe cărei peșteri din Epoca de Piatră. Doar capul era modelat cu mai multă grijă; iar faţa, fără putinţă de îndoială, era a comandantului David Bowman.

Dinspre panoul de comandă al computerului se auzi un sunet stins și alb. Hal comuta de pe emisie vizuală pe una auditivă.

— Bună seara, doctore Floyd. Acum mă crezi?

Buzele nu se mişcau deloc; chipul rămânea o mască. Dar Floyd recunoscu vocea şi ultima urmă de îndoială i se risipi.

— Îmi vine foarte greu, şi nici nu am prea mult timp. Am primit… dezlegare să vă transmit avertismentul acesta. Mai aveţi numai cincisprezece zile.

— Dar de ce… Şi *ce* eşti tu acum? Unde ai fost?

Avea de pus un milion de întrebări, dar silueta fantomatică începuse deja să dispară, suprafaţa granulară se disipa din nou în particulele din care fusese alcătuită. Floyd încercă să-şi păstreze în minte imaginea, pentru ca mai târziu să se poată convinge că totul se întâmplase cu adevărat şi nu fusese doar un vis, aşa cum i se părea acum, uneori, că fusese prima întâlnire cu TMA-1.

Ce ciudat că tocmai el, din atâtea miliarde de oameni care trăiseră vreodată pe planeta Pământ, avusese privilegiul să ia legătura, nu o dată, ci de *două ori*, cu o altă formă de inteligenţă! Căci ştia prea bine că ceea ce i se adresa acum trebuia să fie cu mult mai mult decât David Bowman.

Era, de asemenea, şi ceva mai puţin. Numai ochii – cine le spusese odată „ferestre ale sufletului"? – fuseseră reproduşi cu exactitate. Restul trupului era un gol fără personalitate, fără detalii. Nu avea nicio urmă de organe genitale sau caracteristici sexuale; şi asta era suficient ca să-şi dea seama cât de departe în urmă îşi lăsase David Bowman moştenirea umană.

— La revedere, doctore Floyd. Ţine minte, cincisprezece zile. Nu voi mai putea lua legătura direct cu voi. Dar, dacă totul merge bine, poate am să vă mai trimit un mesaj.

Pe când imaginea se dizolva, luând cu ea toate speranţele de a vedea deschizându-se un canal spre stele, Floyd nu se putu abţine să zâmbească la auzul vechiului clişeu al Erei Spaţiale. „Dacă totul merge bine" – de câte ori nu auzise cuvintele acestea înaintea vreunei misiuni! Şi însemnau ele oare că ei – indiferent cine erau ei – aveau şi îndoieli faţă de cum se va termina totul? Dacă da, atunci lucrul acesta, în mod straniu, îi mai dădea curaj. Însemna

că nu erau atotputernici. Și alţii puteau să spere și să viseze – și să acţioneze.

Fantoma pierise; nu rămăseseră decât firele de praf, care își reluaseră mișcarea necontrolată prin aer.

VI.
ÎNGHIŢITORUL DE LUMI

42. Năluca din maşină

— Îmi pare rău, Heywood, dar eu nu cred în fantome. Trebuie să existe o explicaţie raţională. Nu există lucruri pe care mintea omenească să nu le poată explica.

— De acord, Tania. Dar dă-mi voie să-ţi amintesc o observaţie celebră a lui Haldane: Nu numai că Universul este mai straniu decât ne închipuim, el este mai straniu şi decât ne putem închipui.

— Şi Haldane, strecură şiret Curnow, a fost un bun comunist.

— Poate, dar afirmaţia aceea poate fi folosită în sprijinul oricărei absurdităţi mistice. Comportamentul lui Hal trebuie să fie consecinţa programării lui. Această... persoană pe care a creat-o *trebuie* să fie un produs artificial al creierului său. Nu-i aşa, doctore Chandra?

Era ca şi cum ai fi fluturat o pânză roşie sub nasul unui taur; probabil că Tania era la capătul argumentelor. Surprinzător însă, reacţia lui Chandra fu foarte blândă, chiar şi pentru el. Părea preocupat, ca şi când s-ar fi gândit într-adevăr la posibilitatea unei noi aberaţii de comportament din partea computerului.

— Trebuie să fi fost o informaţie primită din afară, căpitane Orlova. Hal nu putea produce o iluzie audio-vizuală atât de consistentă din *nimic*. Dacă raportul doctorului Floyd este corect, atunci cineva din afară trebuie

că avea controlul. Și asta în direct, de vreme ce nu au existat decalaje în conversaţie.

— Asta înseamnă că eu sunt suspectul numărul unu, exclamă Max. Eram singurul treaz.

— Nu fi caraghios, Max, îi răspunse Nikolai. Partea audio ar fi fost ușoară, dar nu se poate ca... apariţia să fi fost aranjată, fără instrumente foarte sofisticate. Raze laser, câmpuri electrostatice – nu știu. Poate un iluzionist, pe scenă, poate să o facă, dar și el are nevoie de un car de instrumente ajutătoare.

— Staţi puţin! spuse Zenia repede. Dacă toate astea s-au întâmplat cu-adevărat, atunci înseamnă că Hal are să-și amintească și că puteţi să-l întrebaţi...

Vocea i se stingea pe măsură ce vedea pe feţele din jurul ei o expresie mohorâtă. Floyd fu primul căruia i se făcu milă de stânjeneala ei.

— Am încercat, Zenia. Nu-și amintește absolut nimic despre fenomenul acesta. Dar, după cum le-am spus și celorlalţi, asta nu dovedește nimic. Chandra ne-a arătat că modulele de memorie ale lui Hal pot fi șterse în mod selectiv, iar modulele auxiliare de sintetizare a vorbirii nu au nimic de-a face cu structura principală. Ele pot fi puse în funcţiune fără ca Hal să fie conștient de asta...

Făcu o pauză, apoi spuse, luând-o înaintea celorlalţi.

— Recunosc că asta nu ne lasă prea multe posibilităţi. Fie eu am inventat toată povestea, fie că ea s-a petrecut cu adevărat. Știu că nu a fost vis, dar nu pot fi sigur că nu a fost vreun fel de halucinaţie. Katerina însă mi-a văzut fișele medicale și știe că nu aș fi aici dacă aș fi avut astfel de probleme. Sigur, posibilitatea nu poate fi exclusă complet, și n-am să vă învinuiesc dacă o veţi considera ipoteza cea mai probabilă. În locul vostru aș face la fel. Singurul fel în care pot să vă conving că nu am visat, ar fi să vă dau niște dovezi. Așa că daţi-mi voie să vă reamintesc câteva alte lucruri stranii care s-au petrecut recent. Știm că Dave Bowman a intrat în *Frate*... în *Zagadka*. *Ceva* a ieșit de-acolo și s-a îndreptat spre Pământ. Vasili l-a văzut, nu

eu. A urmat apoi explozia misterioasă a rachetei voastre orbitale…

— A rachetei voastre.

— Pardon, a Vaticanului. Și e curios și faptul că, la puţină vreme după aceea, doamna Bowman a murit liniștită, fără vreo cauză medicală aparentă. Eu nu spun că e o legătură între toate acestea, dar știţi cum se spune: o dată e accident; de două ori e coincidenţă; de *trei ori* e conspiraţie.

— Și mai e ceva, îl întrerupse Max, cu un entuziasm brusc. Am văzut într-unul din buletinele zilnice și era doar o știre scurtă. O veche prietenă a comandantului Bowman pretinde că a primit un mesaj de la el.

— Da, am văzut și eu raportul, spuse Sașa.

— Și nu aţi spus nimic până acum? întrebă Floyd uimit.

Ambii se fâstâciră.

— Păi, totul a fost luat cam în glumă, spuse Max moale. De fapt, soţul femeii a povestit. După aceea, ea a negat… cred.

— Comentatorul a spus că nu e decât un truc publicitar – ca și erupţia de OZN-uri care au apărut cam în aceeași perioadă. În prima săptămână erau cu zecile; pe urmă rapoartele au încetat.

— Poate unele dintre ele erau reale. Dacă nu a fost șters, poţi să găsești programul acela în arhivele navei, sau să ceri să ţi-l mai trimită o dată de la Centrul de control?

— N-o să mă convingeţi nici cu o sută de povești, pufni Tania. Eu am nevoie de dovezi.

— Ca de exemplu?

— A, ceva ce Hal să nu aibă de unde ști și ce niciunul din noi să nu-i fi putut spune. O manifes… manifestare… *fizică*.

— Un miracol sănătos, ca pe vremuri?

— Da, ceva de genul acesta. Între timp, nu vom comunica nimic Centrului de control. Și ţi-aș sugera să faci același lucru, Heywood.

Floyd știa ce înseamnă un ordin și dădu din cap, acceptând, dar fără prea mare plăcere.

— Perfect de acord. Dar aș avea o propunere.

— Da?

— Ar trebui să începem să ne punem la punct niște planuri. Să presupunem că avertismentul e real – după cum eu, unul, sunt convins că e.

— Și ce putem face? Absolut nimic. Desigur, putem să-l părăsim pe Jupiter oricând dorim, dar nu ne putem înscrie pe o orbită de întoarcere spre Pământ decât când se va deschide fereastra de lansare.

— Adică patru zile după ultimul termen.

— Da. Aș vrea și eu să plecăm mai devreme, dar nu avem destul combustibil pentru o orbită de energie mai mare…

Vocea Taniei se stinse într-o intonaţie de nehotărâre, care nu-i era caracteristică.

— Voiam să vă anunţ ceva mai încolo, dar dacă tot discutăm subiectul…

Se auzi o respiraţie simultană și întregul auditoriu tăcu brusc.

— Aș dori să ne amânăm plecarea cu cinci zile, pentru a putea aborda o orbită mai apropiată de orbita ideală Hohmann, care să ne lase o rezervă mai mare de combustibil.

Anunţul nu era neașteptat, și totuși fu primit cu un cor de gemete.

— Și ce consecinţe va avea asupra *sosirii*? întrebă Katerina, pe un ton care nu prevestea nimic bun.

Cele două femei redutabile se priviră o secundă ca doi adversari cu forţe egale, care se respectă reciproc, dar care niciunul nu vrea să cedeze teren.

— Zece zile, spuse Tania, în cele din urmă.

— Mai bine mai târziu decât niciodată, spuse Max vesel, într-o încercare de a mai descărca atmosfera, dar fără să reușească prea bine.

Floyd abia dacă băgă de seamă; era adâncit în propriile gânduri. Pentru el și colegii lui, durata călătoriei nu avea nicio importanţă, fiindcă ei vor fi adormiţi. Dar nu asta conta acum.

Era sigur – și conștiinţa acestui fapt îl umplea de o disperare neputincioasă – că, dacă nu plecau înainte de termenul misterios, nu vor mai pleca deloc.

Situaţia este incredibilă, Dimitri, și teribil de înfricoșătoare. Tu ești singurul om de pe Pământ care știe ce se întâmplă, dar foarte curând Tania și cu mine vom avea o discuţie cu Centrul de control.

Chiar și unii dintre compatrioţii tăi materialiști sunt gata să accepte – cel puţin ca ipoteză de lucru – ideea că o entitatel l-a... să zicem l-a invadat pe Hal. Sașa a găsit o expresie foarte potrivită: Năluca din Mașină.

Teoriile abundă; Vasili scoate una nouă în fiecare zi. Cele mai multe sunt variaţiuni la vechiul clișeu science fiction al câmpului energetic organizat. Dar ce fel de energie? Nu poate fi electrică, fiindcă instrumentele noastre ar fi detectat-o ușor. Același lucru și cu radiaţiile – sau măcar acelea pe care le cunoaștem noi. Vasili e din ce în ce mai departe, vorbește despre unde verticale de neutrino și intersectări cu spaţii cu mai multe dimensiuni. Tania denumește toate astea absurdităţi mistice – o expresie favorită a ei – și sunt mai aproape ca oricând să se certe. Aseară chiar i-am auzit ţipând unul la altul. Și asta nu face bine moralului.

Mă tem că suntem cu toţii stresaţi și suprasolicitaţi. Avertismentul acesta, și amânarea datei plecării, s-au adăugat sentimentului de frustrare în faţa nereușitei totale în a obţine ceva de la Fratele mai Mare*. Ne-ar fi folosit dacă am fi putut comunica cu obiectul care spune că e Bowman? Pe unde-o fi acum? Poate că, după acea primă întâlnire, nu l-am mai interesat? Ce multe lucruri ne-ar fi putut spune, dacă ar fi vrut! La dracu și ciort vozmi! Fir-ar să fie, iar am început să vorbesc detestabila rusleză a lui Sașa. Să trecem la alt subiect.*

Nu pot să-ţi mulţumesc îndeajuns pentru tot ce ai făcut și pentru că mi-ai povestit cum stau lucrurile acasă. Mă simt un pic mai bine acum – poate că cea mai bună

rezolvare pentru orice problemă e o problemă încă și mai mare...

Pentru prima dată, încep să mă întreb dacă vreunul din noi va mai vedea vreodată Pământul.

43. Exerciţiu de gândire

Când petreci mai multe luni la rând cu un grup mic și izolat de oameni, devii sensibil la stările de spirit și emoţionale ale tuturor membrilor săi. Floyd simţea acum o schimbare abia sesizabilă în atitudinea celorlalţi faţă de el; forma de manifestare cea mai evidentă era reapariţia apelativului „Doctore Floyd”, pe care nu îl auzise de atâta vreme, încât uneori întârzia să răspundă.

Știa că nimeni nu credea că înnebunise cu adevărat, era doar o posibilitate care trebuia luată în considerare. Nu-l deranja, mai degrabă i se părea amuzant. Dar luă cu toată seriozitatea hotărârea să le demonstreze că era întreg la minte.

O dovadă, chiar dacă nu zdrobitoare, tot avea de pe Pământ. Jose Fernandez continua să susţină că soţia sa îi vorbise despre o întâlnire cu David Bowman, în timp ce ea însăși continua să nege și să refuze să vorbească cu orice reprezentant al presei. Era greu de crezut că bietul Jose ar fi avut vreun motiv să inventeze o istorie atât de stranie, mai ales că Betty părea să fie o femeie foarte încăpăţânată și cu un temperament foarte iute. De pe patul de spital, soţul declarase că încă o iubește și că nu fusese decât o neînţelegere trecătoare.

Floyd spera că răceala cu care îl trata Tania era la fel de trecătoare. Era convins că și ei îi plăcea situaţia aceasta tot atât de puţin ca și lui, și atitudinea ei nu era special asumată. Pur și simplu, se întâmplase ceva care nu se potrivea cu convingerile ei și la care, în consecinţă, evita să se mai gândească. Ceea ce însemna că avea de-a face cu Floyd cât mai puţin posibil, ceea ce, și în cazul acestuia, se întâmpla într-un moment foarte nefericit, mai ales acum,

când etapa cea mai grea a misiunii lor se apropia cu repeziciune.

Logica planului de acţiune al Taniei nu fusese uşor de explicat miliardelor de oameni care aşteptau pe Pământ – şi mai ales reţelelor de televiziune, nerăbdătoare, care se plictisiseră să tot transmită aceeaşi neschimbată imagine a *Fratelui mai Mare*. „Aţi bătut tot drumul până acolo, care a costat enorm, şi-acum staţi şi vă uitaţi la el! De ce nu *faceţi* ceva?” Tuturor acestor critici, Tania le dăduse acelaşi răspuns: „O să fac, de îndată ce se deschide fereastra de lansare, pentru a putea pleca imediat în cazul în care stârnim o reacţie de adversitate.”

Planurile pentru ultimul asalt asupra *Fratelui mai Mar*e fuseseră deja puse la punct şi aprobate de Centrul de control. *Leonov* avea să se apropie încet, sondând pe toate frecvenţele şi la puteri din ce în ce mai mari şi ţinând permanent legătura cu Pământul. Când vor stabili contactul direct, vor încerca să ia mostre, fie prin forare, fie prin spectroscopie cu laser. Nu aveau speranţe prea mari într-o reuşită a acestor eforturi, după cum, după un deceniu întreg de cercetări, TMA-1 continua să se opună tuturor încercărilor de a analiza materialul din care era făcut. Cele mai competente eforturi ale oamenilor de ştiinţă, în această direcţie, se asemănau cu încercarea unor locuitori ai Epocii de Piatră de a străpunge armura unui depozit de bancă cu ajutorul topoarelor de cremene.

În final, pe suprafeţele *Fratelui mai Mare* vor fi montate sonare şi alte instrumente seismice. În acest scop fuseseră aduşi o serie întreagă de adezivi şi, dacă ei nu vor funcţiona, atunci se putea recurge la câţiva kilometri de sfoară, sfoară clasică, obişnuită, deşi ideea de a înfăşură cel mai profund mister al sistemului solar, ca pe un pachet pe care vrei să îl trimiţi prin poştă, părea puţin caraghioasă.

Abia când *Leonov* va fi parcurs deja o bună bucată din drumul de înapoiere, se vor detona şi nişte mici încărcături de exploziv, în speranţa că undele de şoc propagate prin structura *Fratelui mai Mare* vor da la iveală ceva date despre ea. Această ultimă măsură fusese dezbătută

îndelung, pe de o parte de cei care susţineau că ea nu va da niciun rezultat, pe de altă parte de cei care se temeau că ea va da rezultate prea multe.

Timp îndelungat, Floyd pendulase între cele două poziţii; acum, problema își pierduse din importanţă.

Clipa contactului cu *Fratele mai Mare* – momentul cel mai important, care ar fi trebuit să fie punctul culminant al expediţiei – era dincolo de misteriosul lor ultimatum. Heywood Floyd era convins că ea aparţinea unui viitor care nu va exista niciodată, dar nu putea convinge pe nimeni că avea dreptate.

Și nici măcar asta nu era așa important. Chiar dacă i-ar fi convins, tot nu puteau face nimic.

Ultimul om de la care ar fi așteptat o rezolvare a acestei dileme era Walter Curnow. Fiindcă Walter era aproape arhetipul inginerului cu simţ practic, bănuitor atunci când avea de-a face cu sclipiri de geniu și cu improvizaţii de moment. Ultimul lucru de care ar fi putut fi acuzat era genialitatea; și uneori, aceasta era necesară pentru a vedea lucrurile cele mai evidente.

— Consideră toată chestia asta ca pe un exerciţiu pur intelectual, începuse el într-un fel ezitant, care nu-i era deloc caracteristic. Nu mă deranjează dacă mă faci praf.

— Dă-i drumul, răspunse Floyd. Am să te ascult până la capăt, politicos. Atâta lucru pot să fac și eu, fiindcă toată lumea a fost foarte politicoasă cu mine. Prea politicoasă, mă tem.

Curnow zâmbi ștrengărește.

— Și poţi să-i condamni? Dar dacă te consolează cumva, sunt acum cel puţin trei oameni care te iau în serios și care se întreabă ce ar trebui să facem.

— Ești și tu unul din cei trei?

— Nu, eu sunt pe muchie, ceea ce nu e prea confortabil. Dar dacă tu ai dreptate, eu n-am chef să stau aici și să aștept să mi se întâmple ce mi s-o întâmpla. Părerea mea e că pentru orice problemă există o soluţie, dacă știi unde să o cauţi.

— Mi-ar plăcea grozav să aud care e aceea. Știu că eu unul am căutat-o destul. Dar probabil nu acolo unde trebuie.

— Probabil. Dacă vrem s-o ștergem mai repede de-aici, să zicem în cincisprezece zile, avem nevoie de un delta ve suplimentar de circa treizeci de kilometri pe secundă.

— Da, așa spun calculele lui Vasili. Nu mi-am mai bătut capul să verific, dar sunt sigur că așa e. La urma urmelor, el ne-a adus până aici.

— Și tot el ne-ar putea scoate de-aici, *dacă* ar avea combustibilul necesar.

— Și dacă am avea un transportor Star Trek, cu fascicul luminos, am putea să fim pe Pământ într-o oră.

— Cum am un moment liber, am să încerc să încropesc unul. Între timp, însă, dă-mi voie să-ţi spun că avem câteva sute de tone de combustibil de cea mai bună calitate, la numai câteva sute de metri, în rezervoarele lui *Discovery*.

— Am mai discutat chestiunea asta de zeci de ori. Nu avem nicio posibilitate să mutăm combustibilul acesta în rezervoarele lui *Leonov*. Nu avem nici conductele și nici pompele necesare. Și amoniacul lichid nu-l poţi căra cu găleata, nici prin părţile astea ale sistemului solar.

— Exact. Dar nici nu e nevoie.

— Ha?

— Îl ardem acolo unde se găsește. O folosim pe *Discovery* ca primă treaptă, să ne propulseze pe drumul spre casă.

Dacă ar fi auzit propunerea aceasta făcută de oricine altcineva, Floyd ar fi râs. Așa, rămase timp de câteva secunde cu gura căscată, înainte de a reuși să se gândească la un comentariu potrivit. Nu putu să spună decât:

— Fir-ar al dracului! Trebuia să mă gândit!

Primul pe care îl abordară fu Sașa. Îi ascultă cu răbdare, își ţuguie buzele, apoi interpretă un *rallentando* pe tastele computerului. Când apăru răspunsul, dădu din cap, meditativ.

— Aveţi dreptate. Ne-ar putea da viteza suplimentară de care avem nevoie pentru o plecare devansată. Dar se pun câteva probleme de ordin practic…

— Știm. Cum legăm navele între ele. Impulsul descentrat atunci când *Discovery* va fi singura care funcţionează. Desprinderea în momentul cel mai potrivit. Dar la toate astea, există și răspunsuri.

— Văd că v-aţi făcut atent temele. Dar ne pierdem vremea. N-o s-o convingeţi niciodată pe Tania.

— Nici nu sper să o convingem, în clipa asta, răspunse Floyd. Dar aș vrea să știe și ea că există această posibilitate. Ce zici, ne susţii?

— Nu știu. Oricum, vin să vă privesc. Are să fie interesant.

Tania îl ascultă cu mai multă răbdare decât se așteptase Floyd, dar cu o lipsă de entuziasm evidentă. Totuși, când își termină expunerea, reacţia ei fu una de admiraţie reţinută.

— Foarte ingenios, Heywood…

— Nu mă felicita pe mine. Lui Walter i se cuvin laudele. Sau reproșurile.

— Nu cred că vor fi prea multe, nici din unele, nici din altele. Oricum nu va fi niciodată mai mult decât un… cum numea Einstein genul ăsta de lucru?… „un exerciţiu de gândire”. A, s-ar putea să funcţioneze, teoretic cel puţin. Dar cu ce riscuri! Atâtea lucruri ar putea merge prost! Nu mă gândesc să o iau în considerare decât dacă avem dovezi absolute și incontestabile că suntem în pericol. Cât despre pericol, Heywood, nu văd nicio dovadă.

— Asta așa e. Dar măcar acum știi că există o alternativă. Te deranjează dacă punem la punct și detaliile tehnice, pentru orice eventualitate?

— Deloc – atâta vreme cât nu vă ţin din activităţile de pregătire pentru zbor. Pot să vă spun că ideea mă intrigă și pe mine. Dar e o pierdere de vreme; nu voi fi niciodată de acord cu ea. Decât dacă David Bowman mi se arată mie personal.

— Dar chiar și-așa, ai fi oare de acord, Tania?

Căpitanul Orldva zâmbi, fără prea multă veselie.

— Știi ceva, Heywood? Nu sunt prea sigură Ar trebui să fie *foarte* convingător.

44. Cum să te faci mai repede nevăzut

Era un joc fascinant la care toată lumea lua parte, dar numai când nu avea de lucru. Chiar și Tania participase cu idei la „exercițiul de gândire”, cum continua să-l numească.

Floyd știa foarte bine că toată această activitate era generată nu de teama în fața unei primejdii necunoscute, pe care el era singurul care o lua în serios, ci de minunata perspectivă de a se întoarce pe Pământ cu cel puțin o lună mai devreme decât s-ar fi așteptat. Dar, oricare ar fi fost motivele, el era mulțumit. Făcuse tot ce era în puterea lui, restul era în mâna destinului.

Aveau noroc cu un detaliu, fără de care proiectul s-ar fi născut mort. *Leonov*, scurt și bondoc, făcut să treacă în siguranță prin atmosfera jupiteriană în timpul manevrelor de frânare, avea mai puțin de jumătate din lungimea lui *Discovery*, ceea ce făcea ca el să poată fi ușor luat în cârcă de nava mai mare. Iar suportul antenei, amplasat la mijlocul său, era un excelent punct de ancorare – în speranța că va fi destul de rezistent ca să țină greutatea lui *Leonov* în timp ce *Discovery* se mișca.

În următoarele câteva zile, Centrul de control fu surprins de cererile ciudate de materiale. Analize de rezistență pentru ambele nave, în condiții speciale; efecte ale unei deplasări descentrate; puncte neobișnuit de rezistente, sau de slabe, în structura ambelor nave – iată numai câteva dintre întrebările mai stranii cărora inginerii, stupefiați, trebuiră să le găsească răspuns.

— S-a întâmplat ceva? întrebau ei neliniștiți.

— Nu s-a întâmplat nimic, răspundea Tania. Doar încercăm diferite soluții. Mulțumim pentru colaborare. Încheiat mesajul.

Între timp, programul se desfăşura conform planului. Pe ambele nave, toate sistemele erau atent verificate şi pregătite pentru o călătorie separată spre casă; Vasili făcea simulări ale diferitelor traiectorii, iar Chandra i le dădea lui Hal, după ce fuseseră deparazitate, pentru ca acesta să facă o ultimă verificare. Şi Tania lucra împreună cu Floyd la planul de abordare a *Fratelui mai Mare*, ca doi generali care plănuiesc o invazie.

Era motivul pentru care făcuse drumul până aici şi cu toate astea, lui Floyd nu-i stătea inima la el. Trecuse printr-o experienţă pe care nu o putea împărtăşi cu nimeni, nici chiar cu aceia care îi dădeau crezare. Îşi făcea cu conştiinciozitate datoria, dar în cea mai mare parte a timpului, mintea lui era în altă parte.

Tania înţelegea perfect.

— Încă mai speri în miracolul care să mă convingă, nu-i aşa?

— Sau care să mă RĂSconvingă pe mine – ar fi la fel de bine. Dar incertitudinea îmi displace.

— Şi mie. Dar nu va mai dura mult acum, într-un fel sau altul.

Aruncă o privire display-ului pe care erau datele curente ale navei, unde pâlpâia uşor numărul 20. Era cea mai inutilă informaţie de pe întreaga navă, oricine ştia perfect câte zile mai erau până la deschiderea ferestrei de lansare.

Iar asaltul asupra lui *Zagadka* era programat.

Pentru a doua oară, Floyd era cu spatele atunci când se întâmplă ciudăţenia. Oricum, nu avea prea multă importanţă; chiar şi cea mai vigilentă cameră nu prinsese mai mult decât o ceaţă între un cadru plin şi următorul gol.

Era din nou la bordul lui *Discovery*, împărţind schimbul din cimitir cu Saşa, care era pe *Leonov*.

Ca de obicei, noaptea se scursese fără evenimente; sistemele automate îşi făceau datoria cu eficienţa obişnuită. În urmă cu un an, Floyd nici nu ar fi crezut că se va învârti în jurul lui Jupiter într-o zi, la numai câteva sute de mii de kilometri, fără să-i acorde mai mult decât câte o

privire din când în când, încercând, în același timp, și fără prea mare succes, să citească *Sonata Kreutzer* în original. După părerea lui Sașa acesta rămânea cel mai bun exemplu de ficţiune erotică din literatura rusă (respectabilă), dar Floyd încă nu ajunsese destul de departe ca să verifice dacă era adevărat. Și nici nu va mai ajunge vreodată.

La ora 01,25 atenţia îi fu distrasă de o explozie spectaculoasă, deși nu neașteptată, pe Io. Un nor imens, ca o umbrelă, se răspândi în spaţiu, apoi căzu, împrăștiindu-și resturile pe solul incandescent de dedesubt. Floyd văzuse asemenea erupţii cu zecile, dar îl fascinau la fel de tare de fiecare dată. I se părea de necrezut că o lume atât de mică poate fi locul de desfășurare a unor energii atât de uriașe.

Ca să vadă mai bine, se mută la o altă fereastră de observaţie. Și ceea ce văzu acolo, sau mai degrabă ce nu văzu, îl făcu să uite și de Io și de orice altceva.

Când își reveni și se convinse că nu suferea – din nou? – de halucinaţii, chemă nava cealaltă.

— Bună dimineaţa, Woody, căscă Sașa. Nu, sigur că nu dormeam. Cum merge cu bătrânul Tolstoi?

— Nu merge. Uită-te afară și spune-mi ce vezi.

— Nimic neobișnuit pentru partea asta a cosmosului. Io, care-și face numărul. Jupiter. Stele. Dumnezeule mare!

— Îţi mulţumesc pentru confirmarea că sunt întreg la minte. Cred că ar trebui să o trezim pe Tania.

— Desigur. Și pe toţi ceilalţi. Woody… mi-e frică.

— Dacă nu ţi-ar fi, ar însemna că ești prost. Hai. Tania? Tania? Sunt Woody. Îmi pare rău că te trezesc, dar miracolul tău s-a petrecut. *Fratele mai Mare* a dispărut. Da, a șters-o. După trei milioane de ani s-a hotărât să plece. Cred că el știe ceva ce noi nu știm.

Grupul care se adună, timp de cincisprezece minute, pentru o discuţie rapidă acolo pe puntea de observaţie, era destul de posomorât. Chiar și cei care abia se duseseră la culcare se treziră imediat și sorbeau acum din baloane cu cafea, privind din când în când peisajul neobișnuit, șocant,

din dreptul ferestrelor lui *Leonov*, ca să se convingă că *Fratele mai Mare* într-adevăr dispăruse.

— Trebuie că el știe ceva ce noi nu știm.

Sașa repetase fraza lui Floyd, iar acum aceasta rămăsese să plutească ameninţător prin aer. Fiindcă pusese în cuvinte ceea ce acum era în mintea tuturor, chiar și a Taniei.

Era încă prea devreme pentru „V-am spus eu!” – și nici nu mai conta dacă avertismentul avusese sau nu vreo valoare! Chiar și dacă șederea ar fi fost în condiţiile cele mai sigure, ea tot nu mai avea niciun sens. Dacă nu mai aveau ce cerceta, ar fi mai bine să pornească spre casă, cât mai repede posibil. Dar nu era chiar atât de simplu.

— Heywood, spuse Tania, sunt gata acum să iau avertismentul acela sau ce va fi fost el, mult mai în serios. După tot ce s-a întâmplat, ar fi o prostie să nu o fac. Dar și dacă aici suntem în pericol, tot trebuie să comparăm cele două riscuri. Cuplarea lui *Leonov* cu *Discovery*, funcţionarea lui *Discovery* cu sarcina aceea uriașă, descentrată, deconectarea navelor în câteva minute, în așa fel încât să ne putem porni motoarele la momentul potrivit – toate acestea sunt sarcini pe care niciun căpitan nu și le asumă fără niște motive foarte serioase, aș spune chiar copleșitoare. Și nici măcar acum eu nu am aceste motive. Am numai cuvântul unei… năluci. Pentru un tribunal, asta nu e o dovadă prea solidă.

— Nici pentru o comisie de investigaţii, spuse Walter Curnow, pe un ton neobișnuit de moale, chiar dacă te susţinem cu toţii.

— Da, Walter, m-am gândit și la asta. Dar dacă ajungem acasă, asta va justifica orice – dacă nu, nu mai contează prea mult, nu? Oricum, nu voi lua acum o hotărâre. Mai întâi raportăm Centrului, apoi mă duc să mă culc. Am să vă spun dimineaţă ce am decis, fiindcă noaptea e un sfetnic bun. Heywood, Sașa, vreţi să veniţi cu mine sus, pe punte? Trebuie să-i trezim pe cei de la Centrul de control, apoi vă veţi relua cartul.

Noaptea nu își epuizase încă toate surprizele. Undeva pe orbita din jurul lui Marte, scurtul lor raport se încrucișă pe drum cu unul care venea în sens invers.

În cele din urmă, Betty Fernandez vorbise. Atât cei de la CIA, cât și Agenţia Naţională pentru Securitate erau furioși: lingușirile lor, combinate cu îndemnuri la patriotism și cu ameninţări mascate dăduseră greș, în timp ce producătorul unei reţele de televiziune amărâte reușise, intrând pentru totdeauna în analele Videodomului.

Fusese pe jumătate noroc, pe jumătate inspiraţie. Șeful departamentului de știri de la „Salut, Terra” realizase brusc că unul din membrii echipei sale semăna izbitor cu David Bowman; asemănarea fusese dusă la perfecţiune de o macheuză bună. Jose Fernandez ar fi putut să-l avertizeze pe tânăr că își asumă un risc mare, dar acesta avu norocul pe care îl au uneori cei curajoși. Betty capitulase în clipa în care el pusese piciorul în casă. Până să-l dea – fără brutalitate – pe ușă afară, aflase tot ce era important din întreaga poveste. Și, spre cinstea lui, prezentase totul fără cinismul aluziv caracteristic reţelei sale. Asta îi adusese premiul Pulitzer pe anul acela.

— Ar fi fost bine, îi spuse Floyd, destul de îngrijorat, lui Șașa, dacă vorbea mai devreme. M-ar fi scăpat de o grămadă de necazuri. Oricum, lucrurile sunt hotărâte acum. Tania nu mai poate avea îndoieli. Dar o s-o lăsăm până se trezește, de acord?

— Desigur, nu e urgent, deși e important. Și-apoi, Tania are nevoie de somn. Am o presimţire că niciunul din noi nu va dormi prea mult de-acum încolo.

Sunt convins, își spuse Floyd în gând. Era foarte obosit dar, chiar și dacă nu ar fi fost de cart, tot nu ar fi putut dormi. Mintea îi lucra febril, analizând evenimentele acelei nopţi extraordinare, încercând să anticipeze următoarea surpriză.

Pe de o parte, avea un sentiment de mare ușurare: orice incertitudine în legătură cu plecarea se ștersese; Tania nu mai putea avea vreo obiecţie.

Rămânea însă o și mai mare întrebare: *ce se întâmpla?*

Un singur moment din viaţa lui Floyd mai fusese atât de tensionat. În tinereţe, plecase împreună cu niște prieteni, cu canoele, în josul unui afluent al râului Colorado, și se rătăciseră.

Apele îi purtaseră din ce în ce mai iute la vale, între pereţii canionului, nu complet la întâmplare, dar cu numai atâta control asupra bărcilor, încât să nu se scufunde. Era posibil ca înaintea lor să se afle praguri, poate chiar o cascadă, nu știau. Și oricum, mare lucru tot nu puteau face.

Acum, din nou, Floyd se simţea prins în strânsoarea unor forţe irezistibile, care îi târau, pe el și pe însoţitorii săi, într-o direcţie necunoscută. Și de data aceasta primejdiile nu erau numai nevăzute; ele puteau fi dincolo de capacitatea de înţelegere umană.

45. Fuga

... Aici Heywood Floyd, cu ceea ce cred, sper, că va fi ultimul meu raport din Lagrange.

Ne pregătim pentru întoarcerea acasă; în câteva zile vom părăsi locul acesta ciudat, de pe linia care leagă pe Jupiter de Io, unde ne-am întâlnit cu obiectul uriaș, dispărut în mod misterios, pe care l-am botezat Fratele mai Mare*. Încă nu avem nicio idee unde a dispărut, și de ce.*

Din mai multe motive, am considerat că este mai bine să nu rămânem aici mai mult decât este necesar. Și vom putea pleca cu cel puţin două săptămâni mai devreme decât era planificat, folosind nava americană Discovery *ca rachetă de lansare pentru* Leonov*.*

Ideea de la care am pornit este simplă: cele două nave vor fi cuplate, una în cârca celeilalte. Discovery *își va arde prima combustibilul, propulsând ambele nave în direcţia dorită. Când combustibilul se va fi epuizat, vom face decuplarea ca la o primă treaptă obișnuită, iar* Leonov *își va porni propriile motoare. Nu le vom folosi mai devreme, căci ar însemna să risipim energie, târând după noi greutatea moartă a lui* Discovery*.*

Și ne vom mai folosi și de un alt truc care, la fel cu multe alte concepte care fac posibile călătoriile în spaţiu, pare să sfideze legile bunului simţ. Deși scopul nostru este să ne îndepărtăm de Jupiter, prima mișcare va fi să ne apropiem de el cât mai mult.

Desigur, am mai făcut o dată asta când ne-am folosit de atmosfera jupiteriană ca să pierdem din viteză și să ne înscriem pe orbită, în jurul planetei. De data aceasta nu ne vom apropia la fel de mult, dar o vom face totuși.

Prima noastră etapă de ardere aici, pe orbita lui Io, la 350.000 de kilometri, ne va reduce din viteză în așa fel încât să ne lase să ne apropiem de Jupiter și să ștergem doar atmosfera acestuia. Apoi, când ne vom afla în punctul cel mai apropiat, vom începe arderea cât mai repede și mai puternic posibil, injectându-l pe Leonov pe orbita de întoarcere spre Pământ.

Care e rostul unei asemenea manevre trăsnite? Ea poate fi justificată prin calcule matematice complexe, dar cred că principiul de la care se pleacă e destul de ușor de înţeles.

Pe măsură ce ne lăsăm să cădem în câmpul gravitaţional de o forţă imensă al lui Jupiter, câștigăm în viteză, și deci în energie. Și când spun „noi”, asta înseamnă atât navele, cât și combustibilul pe care îl transportă.

Iar combustibilul îl vom arde chiar aici, la fundul „puţului gravitaţional”, nu avem să-l cărăm iar cu noi, sus*. În momentul în care va fi ejectat din reactoare, el își va împărţi cu noi o parte din energia cinetică acumulată. Asta înseamnă că vom fi captat forţa gravitaţională a lui Jupiter, care să ne dea o mai mare viteză pe drumul de întoarcere. Fiindcă atunci când am sosit ne-am folosit de aceeași atmosferă pentru a reduce excesul de viteză, acesta este unul din cazurile rarisime în care Mama Natură, de obicei atât de zgârcită, ne permite să ne folosim de ea și în sens invers.*

Cu ajutorul acestui triplu impuls – combustia lui Discovery*, a sa proprie și gravitaţia lui Jupiter –* Leonov *se va îndrepta spre Soare pe o traiectorie hiperbolică încheiată*

pe Pământ, cinci luni mai târziu. Cu cel puţin două luni mai devreme decât am fi reuşit în orice alt fel.

Vă veţi întreba, desigur, ce se va întâmpla cu preţioasa Discovery*. Evident, nu o putem aduce acasă sub control automat, aşa cum ne gândisem iniţial. Fără combustibil, ea va fi neputincioasă.*

Dar o vom lăsa în deplină siguranţă. Va continua să se învârtească în jurul lui Jupiter, pe o orbită foarte alungită, ca o cometă captivă. Şi poate, într-o zi, o altă expediţie o va intercepta, cu suficient combustibil pentru a o aduce înapoi pe Terra. Dar cu siguranţă că acest lucru nu se va întâmpla mulţi ani de-acum încolo.

Şi acum trebuie să ne pregătim de plecare. Mai sunt încă multe de făcut şi nu ne vom putea odihni decât când ultima etapă de ardere ne va aşeza pe traiectoria spre casă.

Nu ne va părea rău că plecăm, chiar dacă nu ne-am atins toate obiectivele. Misterul – sau poate ameninţarea – dispariţiei Fratelui mai Mare *încă ne mai bântuie, dar nu mai e nimic de făcut în această direcţie.*

Am făcut tot ce puteam face, acum ne întoarcem acasă.

Aici Heywood Floyd, închei mesajul.

Auditoriul redus, care se va multiplica de multe milioane de ori o dată ce mesajul va ajunge pe Pământ, aplaudă ironic.

— Nu cu voi vorbeam, se răsti Floyd, stânjenit. Şi oricum, nu era pentru urechile voastre.

— Ca de obicei, ţi-ai făcut treaba cu competenţă, Floyd, spuse Tania, ca să-l consoleze. Şi sunt sigură că toţi cei de-aici sunt de acord cu tot ce le-ai spus celor de pe Pământ.

— Nu chiar, se auzi o voce, atât de încet, încât trebuiră să-şi încordeze auzul ca să o prindă. Mai e o problemă.

În cabina de observaţie se făcu deodată linişte perfectă. Pentru prima dată după multe săptămâni, Floyd auzi bătaia stinsă a sistemului de ventilaţie şi bâzâitul intermitent care semăna cu cel al unei viespi prinse sub lambriuri.

Ca orice navă spaţială, *Leonov* era plin de sunete inexplicabile, pe care nu le observa nimeni decât când încetau. Și atunci era bine să se facă cercetări fără întârziere.

— Nu știu ce altă problemă ar mai fi, Chandra, spuse Tania, pe un ton calm, dar ameninţător. Ce-ar mai putea fi?

— Mi-am petrecut ultimele cinci săptămâni pregătindu-l pe Hal pentru traiectoria de o mie de zile care să-l ducă înapoi pe Pământ. Și acum, toate aceste programe vor trebui abandonate.

— Ne pare rău tuturor, răspunse Tania, dar, după cum au evoluat lucrurile, este desigur mult mai bine să…

— Nu asta am vrut să spun, spuse Chandra.

Un val de uimire îi cuprinse pe toţi. Era nemaiauzit ca dr. Chandra să întrerupă pe cineva, și mai ales pe Tania.

— Știm cât de sensibil este Hal la obiectivele misiunii, continuă el, în tăcerea încordată care urmă. Și acum îmi cereţi să îi dau un program care *poate avea ca rezultat distrugerea lui*. E drept că planul pe care îl avem acum o va pune pe *Discovery* pe o orbită stabilă, dar, dacă avertismentul are o bază reală, ce se va întâmpla cu nava în final? Nu știm, desigur, dar *pe noi* ne-a făcut să fugim. V-aţi gândit ce reacţie ar putea avea Hal într-o asemenea situaţie?

— Vrei să spui, întrebă Tania foarte rar, că s-ar putea opune ordinelor, așa cum a făcut prima dată?

— *Nu asta* a făcut prima dată. A interpretat cum a putut mai bine niște ordine contradictorii.

— De data asta nu e nicio contradicţie. Situaţia e perfect limpede.

— Pentru noi, poate. Dar unul din primele scopuri ale lui Hal e să o ţină pe *Discovery* în afară de pericol. Iar noi vom încerca să-l facem să încalce acest precept. Într-un sistem atât de complex cum e al lui, consecinţele sunt imprevizibile.

— Eu nu văd nicio problemă aici, interveni Sașa. Pur și simplu nu-i spunem că e vreo primejdie. Și-atunci nu va avea nicio… reţinere în a-și urma programul.

— Doică la un computer psihopat! mormăi Curnow. Am sentimentul că sunt într-o videoramă science fiction de mâna a doua.

Dr. Chandra îi aruncă o privire deloc prietenoasă.

— Chandra, spuse Tania brusc. Ai discutat toate astea cu Hal?

— Nu.

Avusese o mică ezitare? se întrebă Floyd. Ar fi putut fi complet nevinovată: poate Chandra își verifica amintirile. Sau poate minţea, oricât de improbabil ar fi putut să pară.

— Atunci vom face așa cum propunea Sașa. Îi încărcăm noul program, și cu asta basta.

— Și când mă va întreba de ce s-au schimbat planurile?

— E posibil să o facă... fără ajutor din partea ta?

— Desigur. Vă rog să nu uitaţi că a fost proiectat să aibă curiozităţi. Dacă echipajul ar fi fost ucis, trebuia să poată continua misiunea de unul singur.

Tania medită timp de câteva clipe.

— Și totuși, lucrurile sunt simple. Pe tine te crede, nu?

— Bineînţeles.

— Atunci trebuie să-i spui că *Discovery* nu e în pericol și că se va organiza o altă misiune de întâlnire care să o aducă înapoi, pe Pământ, la o dată ulterioară.

— Dar nu e adevărat.

— Dar nici nu știm sigur că ar fi o minciună, răspunse Tania, începând să-și piardă răbdarea.

— Presupunem că ar exista un pericol foarte serios, altfel nu ne-am pregăti să plecăm înainte de data planificată.

— Și ce propui? întrebă Tania, pe un ton care conţinea o ameninţare clară.

— Trebuie să-i spunem întregul adevăr, atât cât îl știm noi – să nu-i mai spunem minciuni sau jumătăţi de adevăruri, care sunt tot atât de rele. Și apoi să-l lăsăm *pe el* să-și hotărască soarta.

— Ce dracu’, Chandra, nu-i decât o mașinărie!

Chandra îl ţintui pe Max cu o privire atât de fixă și plină de convingere, încât tânărul trebui să-și plece repede ochii.

— Asta suntem cu toţii, domnule Brailovski. Chestiunea este numai în ce proporţie. Nu are nicio importanţă dacă suntem făcuţi pe bază de carbon sau de siliciu; toţi avem nevoie să fim trataţi cu respectul cuvenit!

Ce ciudat, își spuse Floyd, că dr. Chandra, de departe cea mai scundă persoană din încăpere, părea să îi domine acum pe toţi. Dar confruntarea durase deja mult prea mult. Curând Tania va începe să dea ordine și situaţia va deveni cu adevărat neplăcută.

— Tania, Vasili, pot să stau o clipă de vorbă cu voi doi? Cred că știu cum se poate rezolva problema.

Intervenţia lui Floyd fu primită cu evidentă ușurare; două minute mai târziu, se destindea împreună cu Orlovii în cabina lor (sau „Șaisprezecimile”, cum îi botezase odată Curnow, din pricina înălţimii lor. Regretase curând jocul de cuvinte, fiindcă trebuise să îl explice tuturor, mai puţin lui Sașa.)

— Îţi mulţumesc, Woody, spuse Tania, întinzându-i un glob cu băutura lui preferată, azerbaidgeană, Șemakha. Contam pe tine. Presupun că ai – cum se spune? – un as în mânecă?

— Cred că da, spuse Floyd, sugând câţiva centimetri cubi din vinul dulce și savurându-l mulţumit. Îmi pare rău că Chandra e atât de dificil.

— Și mie. E totuși bine că nu avem decât un singur savant trăsnit la bord.

— Nu e același lucru cu ce-mi spui mie uneori, zâmbi academicianul Vasili. În fine, Woody, dă-i drumul.

— Uite ce vă propun eu. Lăsaţi-l pe Chandra să facă cum vrea el. Pe urmă, nu sunt decât două posibilităţi. Prima: Hal va face exact așa cum i se cere, și o va comanda pe *Discovery* pe perioada celor două etape de ardere. Ţineţi minte, prima nici nu e de importanţă maximă. Dacă în timp ce ne îndepărtăm de Io ceva merge prost, avem timp suficient să facem corecţiile necesare. Și asta ne va da și o foarte bună măsură a… dispoziţiei lui Hal de a colabora cu noi.

— Dar trecerea pe lângă Jupiter? Aceea e foarte importantă. Nu numai că cea mai mare parte a combustibilului lui *Discovery* se va duce acolo, dar vectorii de timp și de forţă trebuie să fie perfect calculaţi.

— Nu putem să o facem manual?

— Nici nu aș vrea să încerc. Cea mai mică greșeală și fie că ardem de vii, fie ne transformăm într-o cometă cu perioadă mare care se va vedea din nou peste vreo două mii de ani.

— Dar dacă nu avem de ales? insistă Floyd.

— Atunci, presupunând că preluăm controlul la timp și că avem un set bun de alternative precalculate, hm, s-ar putea să scăpăm.

— Cunoscându-te, Vasili, știu că „s-ar putea să scăpăm” înseamnă „vom scăpa”. Ceea ce mă aduce la a doua posibilitate de care v-am vorbit. Dacă Hal prezintă cea mai mică deviaţie de la program, vom prelua noi controlul.

— Vrei să zici că îl… deconectăm?

— Exact.

— Data trecută n-a fost atât de ușor.

— De-atunci am mai învăţat câte ceva. Lăsaţi pe mine. Pot să vă garantez controlul manual în cam o jumătate de secundă.

— Presupun că nu e nicio primejdie ca Hal să bănuiască ceva?

— Acum o iei razna, Vasili. Hal nu e până într-atât de uman. Dar Chandra e – ca să-i mai acordăm o șansă. Așa că lui nu-i spuneţi nimic. Am căzut de acord cu propunerea lui, ne pare rău că s-au ridicat obiecţii și avem *perfectă* încredere că Hal va înţelege care e punctul nostru de vedere. Nu-i așa, Tania?

— Așa e, Woody. Și te felicit pentru simţul tău de prevedere. Jucăria aceea a fost o idee foarte bună.

— Ce jucărie? întrebă Vasili.

— O să-ţi explic într-o zi. Îmi pare rău, Woody, dar numai atâta Șemakha mi-a mai rămas. Și vreau să o păstrez până vom fi în siguranţă, pe traiectoria spre Pământ.

46. Numărătoarea inversă

Dacă nu ar fi fotografiile mele, nu ne-ar crede nimeni, își spuse Max Brailovski, în timp ce se învârtea în jurul celor două nave, la o distanţă de o jumătate de kilometru. Pare indecent și comic, ca și când *Leonov* ar viola-o pe *Discovery*. Și dacă se uita mai bine, nava rusească, compactă cum era, avea o înfăţișare masculină, prin comparaţie cu cea americană, delicată și suplă. Dar multe dintre operaţiunile în spaţiu căpătau nuanţe distinct sexuale și își amintea că unul din primii cosmonauţi – nu mai ţinea minte cum îl chema – primise observaţii pentru termenii prea coloraţi pe care îi utilizase în momentul de… vârf al misiunii sale.

Pe cât putea să-și dea seama din cercetarea sa atentă, totul era în ordine. Poziţionarea alăturată a navelor și legarea lor una de alta le luaseră mai mult timp decât anticipaseră. Și totul ar fi fost zadarnic dacă nu ar fi fost șansa care îi favorizează uneori – nu întotdeauna – pe cei care o merită. Din fericire, *Leonov* adusese câţiva kilometri de bandă din fibră de carbon, cam de lăţimea panglicii pe care o folosesc fetiţele pentru a-și lega părul, dar care rezista la greutăţi de mai multe tone. Fusese adusă cu gândul că ar putea ajuta la fixarea pe suprafeţele *Fratelui mai Mare* a pachetelor cu instrumente, în cazul în care toate celelalte încercări dădeau greș. Acum le înfășură pe *Discovery* și pe *Leonov* într-o îmbrăţișare tandră – dar suficient de puternică, după cum spera toată lumea, pentru a împiedica frecările și lovirile la acceleraţii până la a zecea parte din forţa gravitaţională, care era acel maximum așteptat.

— Vreţi să mai verific ceva înainte de a coborî? întrebă Max.

— Nu, răspunse Tania. Totul pare să fie în regulă. Și nu mai avem prea mult timp de pierdut.

Asta era adevărat. Dacă misteriosul avertisment era luat în serios – și acum toată lumea îl lua foarte în serios – manevra de evadare trebuia începută în cel mult 24 de ore.

— Bine, o aduc pe *Nina* înapoi la grajd. Îmi pare rău, fetiţo.

— Nu ne-ai spus până acum că *Nina* e cal.

— Și nici acum nu recunosc. Dar îmi pare rău că trebuie să o abandonăm aici, în spaţiu, numai ca să mai câștigăm câţiva amărâţi de metri pe secundă.

— În câteva ceasuri s-ar putea să ne bucurăm că îi avem, Max. Oricum, are toate șansele ca cineva să vină să o recupereze într-o zi.

Tare mă-ndoiesc, își spuse Max, în gând. Și poate până la urmă era chiar mai potrivit să lase micul vehicul aici, ca un memento al primei vizite a omului în regatul lui Jupiter.

Cu impulsuri blânde, bine calculate, ale jeturilor propulsoare, o făcu pe *Nina* să înconjoare marea sferă a modulului principal al lui *Discovery*; colegii de pe puntea de comandă abia dacă îi acordară o privire fugară când trecu prin dreptul ferestrei curbate. Ușa garajului pentru vehicule se căscă înaintea lui, iar el o aduse delicat pe *Nina* în dreptul braţului de ancorare, întins.

— Trageţi-mă înăuntru, spuse el de îndată ce resorturile de prindere se închiseră. Iată ce numesc eu o EVA bine gândită. Am mai lăsat un kilogram întreg de combustibil pentru ultima ieșire a *Ninei*.

În mod normal, o aprindere în spaţiu nu este prea dramatică; nu are fulgerele și tunetele – și nici riscurile mereu prezente – ale unei lansări de pe o suprafaţă planetară. Dacă ceva nu merge și motoarele nu funcţionează cu toată puterea, atunci totul se poate corecta printr-o perioadă de ardere mai îndelungată. Sau nava poate să aștepte până atinge un punct de pe orbită mai favorabil, și apoi să încerce din nou.

De această dată, însă, pe măsură ce numărătoarea inversă se apropia de zero, tensiunea la bordul ambelor nave era aproape palpabilă. Toţi erau conștienţi de faptul că era primul test adevărat al docilităţii lui Hal; numai Floyd, Curnow și Orlovii știau că exista și un sistem de siguranţă. Și nici ei nu erau absolut siguri că acesta avea să funcţioneze.

— Succes, *Leonov*, spuse Centrul de control, calculând în așa fel încât mesajul să ajungă pe navă cu cinci minute înainte de aprindere. Sperăm că totul merge bine. Și, dacă nu vă e prea greu, vă rugăm să faceţi câteva fotografii de detaliu ale ecuatorului, longitudine 115, când treceţi pe lângă Jupiter. E acolo o pată curioasă, închisă la culoare, ca un fel de umflătură, perfect rotundă, cu diametru de aproape o mie de kilometri. Seamănă cu umbra unui satelit, dar nu poate fi așa ceva.

Tania compuse un răspuns care reușea să transmită, în foarte puţine cuvinte, o profundă lipsă de interes faţă de meteorologia lui Jupiter în acel moment. Uneori, cei de la Centrul de control aveau o lipsă de tact monumentală și își alegeau momentele foarte prost.

— Toate sistemele funcţionează normal, spuse Hal. Două minute până la aprindere.

Ce ciudat, se gândi Floyd, e felul în care terminologia supravieţuiește uneori cu mult tehnologiei care i-a dat naștere. Doar rachetele chimice aveau motoare pe bază de aprindere; într-un reactor nuclear sau cu plasmă, chiar dacă hidrogenul ar fi intrat în contact direct cu oxigenul, el ar fi fost mult prea fierbinte ca să mai ardă. La asemenea temperaturi, toţi compușii se desfăceau la loc, în elemente separate.

Creierul îi colinda, în căutarea altor exemple. Oamenii – în special cei mai în vârstă – încă mai vorbeau despre filmul pe care îl bagi într-un aparat, sau despre benzina pe care o pui la mașină. Ba, uneori, în studiourile de înregistrare, se mai auzea sintagma „a tăia banda”, în ciuda faptului că ea cuprindea *două* generaţii de tehnologii învechite.

— Un minut până la aprindere.

Se întoarse la prezent, în timp și în spaţiu. Acesta era minutul cel mai important; de aproape o sută de ani, pe toate rampele de lansare și în toate centrele de control, acestea erau cele mai lungi șaizeci de secunde din istorie. De nenumărate ori, ele se sfârșiseră dezastruos; totuși, nimeni nu ţinea minte decât triumfurile.

Al nostru oare cum va fi?

Tentaţia de a băga mâna în buzunarul unde avea declanșatorul întrerupătorului era aproape irezistibilă, în ciuda logicii, care îi spunea că avea destul timp pentru acţiuni rectificatoare. Dacă Hal refuza să se supună programului, el va produce numai neplăceri, nu, un dezastru. Perioada într-adevăr critică era când îi vor da ocol lui Jupiter.

Șase… cinci… patru… trei… doi… unu… Foc!

La început, acceleraţia fu abia perceptibilă; dură aproape un minut până să ajungă la nivelul unei zecimi din forţa gravitaţională. Dar toată lumea începu să bată din palme imediat, până când Tania ceru liniște. Mai erau încă multe verificări de făcut; chiar dacă Hal făcea tot ce putea – și se părea că asta face – erau încă multe lucruri care puteau merge prost.

Suportul antenei de pe *Discovery* – care prelua acum cea mai mare parte din inerţia lui *Leonov* – nu fusese proiectat în vederea unui asemenea tratament brutal. Șeful de proiect, pensionar acum, dar rechemat de cei de la Centru, se jurase că intrau în marja de siguranţă. Dar era posibil ca el să se înșele, și se mai văzuseră cazuri de materiale care, după ani petrecuţi în spaţiu, își pierduseră din rezistenţă.

Era posibil ca nici panglicile cu care erau prinse cele două nave să nu fi fost amplasate bine; se puteau întinde sau puteau aluneca. Poate *Discovery* nu va mai putea face corecţia necesară masei ei descentrate, acum, că ducea în cârcă alte o mie de tone. Floyd se putea gândi la zece lucruri care ar fi putut merge rău; și nu-l consola deloc ideea că întotdeauna cel de-al unsprezecelea e cel care se și întâmpla în realitate.

Dar minutele se târau fără incidente; singura dovadă că motoarele lui *Discovery* funcţionau era forţa gravitaţională minimă, provocată de acceleraţie și o foarte ușoară vibraţie, transmisă prin pereţii navei. Io și Jupiter continuau să fie în locul în care erau de săptămâni întregi, pe cele două părţi opuse ale cerului.

— Întrerupem în zece secunde. Nouă – opt – șapte – șase – cinci – patru – trei – doi – unu – ACUM!

— Mulţumesc, Hal. La secundă ai apăsat pe buton.

Iată, altă sintagmă nepotrivită; de cel puţin o generaţie, tastele înlocuiseră butoanele. Dar nu în toate cazurile. Uneori era mai bine să ai un aparat care se mișca perceptibil, cu un clic! plăcut și mulţumitor.

— Confirmat, spuse Vasili. Nu mai e nevoie de corecţii până la jumătatea cursului.

— Luaţi-vă la revedere de la fascinanta, exotica, Io – lumea de vis a oricărui agent imobiliar, spuse Curnow. Ne vom bucura cu toţii să-ţi simţim lipsa.

Așa mai începe să semene cu vechiul Walter, își spuse Floyd. În ultimele câteva săptămâni, acesta fusese ciudat de cuminte, ca și când ar fi fost preocupat de ceva. (Dar cine nu era?). Își petrecea o mare parte a puţinului timp liber pe care îl avea, în discuţii șoptite cu Katerina: Floyd spera că nu avea vreo problemă de sănătate. Până acum avuseseră noroc la capitolul acesta; ultimul lucru de care aveau nevoie în momentul acesta era o urgenţă care să ceară priceperea chirurgului-comandant.

— Ești nedrept, Walter, spuse Brailovski. Mie începuse să-mi placă locul acesta. Cred că e grozav să mergi cu barca pe unul din lacurile alea de lavă.

— Ce zici de o friptură la grătar, pe un vulcan?

— Sau de o adevărată mofetă cu sulf?

Toţi erau veseli, o veselie puţin nervoasă, care venea o dată cu ieșirea de sub tensiune. Deși era mult prea devreme pentru a-și putea permite să se relaxeze și partea cea mai grea a manevrei abia urma, primul pas din călătoria spre casă fusese făcut. Și era un motiv suficient de puternic pentru un pic de bucurie.

Nu dură mult, pentru că Tania le ordonă imediat tuturor celor care nu aveau o treabă specială să meargă să se odihnească – și, dacă pot, chiar să doarmă – pregătindu-se pentru trecerea pe lângă Jupiter, până la care nu mai erau decât nouă ore. Și fiindcă cei vizaţi întârziau să se miște, Sașa curăţă puntea strigând:

— Veţi atârna în ștreang pentru asta, câini răzvrătiţi!

Cu numai două seri înainte, într-unul din rarele momente de relaxare, văzuseră a patra versiune a *Revoltei de pe Bounty*, despre care se spunea că are cel mai bun Căpitan Bligh de la Charles Laughton încoace. Printre cei de la bord se răspândise sentimentul că Tania nu ar fi trebuit să vadă filmul, ca să nu-i dea idei.

După vreo două ore fără odihnă petrecute în coconul său, Floyd abandonă gândul somnului și se îndreptă spre puntea de observaţie. Jupiter era tot mai mare și mai întunecat, pentru că se apropiau de partea pe care era noapte. Discul magnific, uriaș, se prezenta într-o asemenea bogăţie de detalii – centuri de nori, pete de toate culorile, de la albul cel mai strălucitor, până la roșul cărămiziu, răbufniri întunecate din adâncuri nebănuite, ovalul de natură ciclonică al Marii Pete Roșii – încât ochiul nu le putea cuprinde pe toate. Pe suprafaţa planetei tocmai trecea umbra neagră și rotundă a unui satelit, probabil *Europa*, după părerea lui Floyd. Vedea pentru ultima dată această priveliște de necrezut; într-adevăr, va trebui să funcţioneze la capacitatea maximă peste șase ore, dar ar fi fost un mare păcat să irosească aceste clipe preţioase dormind.

Unde era pata aia pe care cei de la Centru îi rugaseră să o fotografieze? Ar fi trebuit să intre în câmpul lor vizual până acum, dar Floyd nu era sigur că era vizibilă cu ochiul liber. Vasili era prea ocupat ca să-și piardă timpul cu ea; poate putea să fie el de folos, făcând puţină astronomie de amator. La urma urmelor, fusese o vreme, cu numai treizeci de ani în urmă, când își câștigase pâinea ca profesionist.

Puse în funcţiune telescopul de cincizeci de centimetri – din fericire, câmpul vizual nu era blocat de silueta adiacentă a lui *Discovery* – și se plimbă de-a lungul ecuatorului, cu putere medie. Și iat-o, tocmai apărea de după marginea discului.

Prin forţa împrejurărilor, Floyd devenise acum unul din cei mai buni zece specialiști în probleme legate de Jupiter, din întregul sistem solar; ceilalţi nouă lucrau sau dormeau nu departe de el. Încă din prima clipă văzu că pata avea

ceva foarte neobișnuit; era atât de neagră, că părea o gaură făcută în nori. De unde era el, părea o elipsă cu marginile ascuţite; Floyd presupunea că privită de deasupra era perfect circulară.

Înregistră câteva imagini, apoi focaliză telescopul la putere maximă. Viteza mare de rotaţie a lui Jupiter făcuse ca pata să intre mai bine în câmpul vizual; și cu cât o privea mai mult, cu atât era mai nedumerit.

— Vasili, spuse el în interfon, dacă ai o secundă liberă, aruncă-ţi ochii pe monitorul de cincizeci de centimetri.

— La ce te uiţi? E important? Tocmai verificam traiectoria.

— Numai când ai timp, bineînţeles. Am găsit pata despre care vorbea Centrul de control. Arată *foarte* ciudat.

— Drace! Uitasem de ea. Halal observatori, dacă tipii de pe Pământ trebuie să ne spună unde să ne uităm. Mai lasă-mă cinci minute, că n-o să fugă.

Adevărat, gândi Floyd; dimpotrivă, are să se vadă mai limpede. Și nu era nicio nenorocire că le scăpase ceva ce observaseră astronomii de pe Pământ – sau de pe Lună. Jupiter era foarte mare, ei erau foarte ocupaţi, iar telescoapele de pe Lună sau de pe orbitele terestre erau de o sută de ori mai puternice decât cel pe care îl folosea el acum.

Dar ce vedea era din ce în ce mai ciudat. Pentru prima dată Floyd începu să aibă un sentiment clar de neliniște. Până acum nu-i trecuse prin cap că pata ar fi putut fi altceva decât o formaţiune naturală, poate vreo păcăleală a fenomenelor meteorologice de pe Jupiter, foarte complexe. Acum începu să se întrebe dacă nu cumva se înșelase.

Era atât de neagră, neagră ca însăși noaptea. Și atât de simetrică! Pe măsură ce se apropia, se vedea bine că era perfect circulară. Marginile însă nu îi erau foarte clare; era în jurul lor ceva ca o ceaţă, ca și cum focalizarea nu ar fi fost prea bună.

Era doar închipuirea lui sau pata crescuse în timp ce o urmărea? Făcu o apreciere rapidă și ajunse la concluzia că obiectul are un diametru de vreo două mii de kilometri. Era

numai cu puţin mai mică decât umbra încă vizibilă a *Europei*, doar că era cu mult mai întunecată și nu lăsa loc nici unei confuzii.

— Hai să ne uităm, spuse Vasili, pe un ton puţin condescendent. Ce crezi tu că ai găsit? Ah… și vocea i se stinse.

Asta a fost, gândi Floyd cu o certitudine de gheaţă.

Orice ar fi…

47. Ultima trecere pe lângă Jupiter

Și totuși, după câteva clipe de reflecţie, acum că șocul surprizei se mai atenuase, era greu de înţeles cum putea o pată neagră, întinsă pe suprafaţa lui Jupiter să reprezinte vreun pericol pentru ei. Era extraordinară, inexplicabilă, dar nu la fel de importantă ca evenimentele care îi așteptau peste șapte ore. O treaptă de combustie reușită la peri-iov era acum cel mai important lucru; pe drumul spre casă vor avea tot timpul să se ocupe și de petele negre și misterioase.

Și să doarmă; Floyd renunţase să mai încerce. Sentimentul primejdiei – al unei primejdii *cunoscute* – era, ce-i drept, mult mai puţin pregnant decât atunci când se apropiaseră pentru prima dată de Jupiter, șt totuși un amestec de excitaţie și neliniște îl ţinea treaz. Excitaţia era normală și ușor de înţeles; neliniștea avea cauze mult mai complexe. Floyd își făcuse o regulă din a nu-și bate capul cu lucruri asupra cărora nu avea absolut niciun control. Dacă îi ameninţa vreo primejdie din afară, ea avea să se manifeste până la urmă, și va fi înfruntată în conformitate. Dar nu se putea opri să se întrebe dacă făcuseră tot ce le stătuse în putinţă pentru a asigura navele.

În afara defecţiunilor de natură tehnică, ar mai fi fost încă două puncte slabe. Chingile care legau pe *Leonov* de *Discovery* nu lăsaseră să se vadă nicio tendinţă de alunecare, dar încercarea cea mai grea pentru ele încă nu sosise. Și aproape la fel de greu avea să fie momentul

separării, când încărcătura de explozibil cea mai mică, adusă iniţial pentru a-l zgâlţâi pe Fratele mai Mare, va fi utilizată, la o distanţă neplăcut de mică. Și, bineînţeles, mai era și Hal…

Până acum organizase fără greșeală ieșirea de pe orbită. Trecuse prin simulările zborului în apropierea lui Jupiter, până la ultima picătură de combustibil, fără să facă vreun comentariu sau să ridice vreo obiecţie. Dar, în ciuda încercărilor lui Chandra de a-i explica, după cum fusese înţelegerea, motivele acestor acţiuni, oare înţelesese Hal într-adevăr ce se petrecea?

Floyd mai avea o grijă, mai mare decât toate celelalte, care, în ultimele zile, devenise aproape o obsesie. Parcă vedea lucrurile mergând perfect, navele la jumătatea ultimei manevre, discul enorm ai lui Jupiter umplând cerul la numai câteva sute de kilometri dedesubtul lor – și îl auzea pe Hal dregându-și vocea electronică și spunând:

— Doctore Chandra, vă deranjează dacă vă pun o întrebare?

În cele din urmă lucrurile nu s-au petrecut chiar așa.

Marea Pată Neagră, cum inevitabil fusese botezată, era scoasă acum din câmpul vizual de mișcarea rapidă de rotaţie a lui Jupiter. În câteva ore, navele, a căror viteză continua să crească, o vor ajunge din urmă pe partea întunecată a planetei, dar acum era ultima lor șansă de a o observa mai bine la lumină.

Creștea uimitor de repede; în ultimele două ore își dublase suprafaţa. Arăta ca o pată de cerneală care se întinde în apă, mai puţin prin faptul că își păstra intensitatea culorii. Marginile – care se deplasau aproape cu viteza luminii în atmosfera lui Jupiter – erau la fel de înceţoșate și de incerte. Când telescopul fu comutat pe focalizare maximă, își dădură seama și de ce arătau așa.

Spre deosebire de Marea Pata Roșie, Marea Pată Neagră nu era o structură continuă; ea era formată din nenumărate puncte minuscule, ca o imagine tipărită și cam ștearsă, văzută prin lupă. Pe cea mai mare parte a suprafeţei, punctele erau atât de apropiate, încât mai că se atingeau,

dar spre margine ele erau din ce în ce mai spaţiate, astfel că Pata se termina mai degrabă într-o penumbră cenușie decât ca o margine clară.

Trebuie să fi fost aproape un milion de astfel de puncte misterioase, cu o formă vizibil alungită, mai degrabă elipse decât cercuri. Katerina, persoana cu cea mai putină imaginaţie pe care o aveau la bord, îi surprinse pe toţi spunând că arătau ca și cum cineva ar fi luat un sac de orez, l-ar fi vopsit în negru și l-ar fi vărsat pe suprafaţa lui Jupiter.

Acum Soarele cădea în spatele arcului imens, tot mai îngust, al feţei luminate și, pentru a doua oară, *Leonov* intră gonind în noaptea jupiteriană, la o noua întâlnire cu destinul. Combustia finală va debuta în mai puţin de treizeci de minute și evenimentele vor începe să se desfășoare foarte repede.

Floyd se întrebă dacă nu ar fi trebuit să se afle alături de Curnow și de Chandra, la post, pe *Discovery*. Dar nu avea ce căuta acolo; în caz de primejdie, nu ar putea decât să-i încurce. Dispozitivul de întrerupere era în buzunarul lui Curnow și Floyd știa că acesta, mai tânăr, avea reacţii mult mai rapide decât el. Dacă Hal dădea cel mai mic semn de comportare ciudată, putea fi deconectat în mai puţin de o secundă, dar Floyd era sigur că o asemenea măsură extremă nu va fi necesară. De când primise permisiunea de a face lucrurile așa cum știa el, Chandra colaborase exemplar la stabilirea procedurilor de trecere la comanda manuală, în cazul nefericit în care s-ar fi ivit o asemenea necesitate. Floyd era convins că puteau avea încredere în el și că-și va face datoria, oricât de mult ar regreta motivele.

Dar Curnow nu era la fel de sigur. S-ar fi simţit mai bine, după cum îi spusese lui Floyd, dacă ar fi existat o redundanţă multiplă, în forma unui al doilea întrerupător – pentru Chandra. În lipsa lui, nu era nimic de făcut, decât să aștepte, urmărind suprafaţa acoperită de nori a feţei întunecate, abia vizibilă în lumina reflectată a sateliţilor în trecere, în sclipirea reacţiilor fotochimice sau a fulgerelor

gigantice provocate de furtunile mai mari decât întreaga planetă Pământ.

Ultima geană de lumină solară se stinse în urma lor, eclipsată în doar câteva secunde de globul imens de care se apropiau cu viteză mare.

— Încă douăzeci de minute. Toate sistemele funcţionează normal.

— Mulţumesc, Hal.

Mă întreb clacă Chandra spunea adevărul atunci când afirma că, dacă altcineva decât el îi vorbește lui Hal, acesta ar putea avea probleme. Știu ca eu unul i-am vorbit destul de des când nu mai era nimeni prin preajmă și întotdeauna m-a înţeles perfect. Oricum, acum nu prea e momentul pentru conversaţii, chiar dacă ar mai reduce din tensiune.

Oare ce-o gândi Hal – dacă gândește într-adevăr – despre misiunea aceasta? Toată viaţa lui, Curnow evitase problemele abstracte, filosofice. Mie să-mi daţi șuruburi și piuliţe, spunea el adesea, dar nici din acestea nu erau prea multe pe navă. Altădată, o asemenea idee l-ar fi făcut să râdă; acum însă, începuse să se întrebe: oare Hal simţea că va fi abandonat, și dacă da, o să le-o ia în nume de rău? Curnow vru să pipăie iar întrerupătorul din buzunar, dar se controlă. Făcuse deja gestul acesta de prea multe ori, Chandra ar putea începe să bănuiască ceva.

Pentru a suta oară își repetă în gând șirul de evenimente ce urmau să se petreacă în următoarea oră. În clipa în care combustibilul lui *Discovery* se va fi epuizat, vor opri toate sistemele, cu excepţia celor strict necesare, și se vor înapoia pe *Leonov* cu cea mai mare viteză, prin culoarul de legătură. Apoi acesta va fi decuplat, încărcăturile explozive vor fi detonate, navele se vor îndepărta una de alta și motoarele lui *Leonov* vor fi puse în funcţiune. Dacă lucrurile merg conform planului, separarea se va face în punctul cel mai apropiat de Jupiter; asta le va da posibilitatea să profite în cea mai mare măsură de largheţea gravitaţională a planetei.

— Încă cincisprezece minute. Toate sistemele funcţionează normal.

— Mulţumesc, Hal.

— Apropo, spuse Vasili, de pe cealaltă navă. Am ajuns iar din urmă Marea Pată Neagră. Mă-ntreb dacă ar mai fi ceva nou de văzut.

Sper că nu, răspunse Curnow în gând; pentru moment, avem destule pe cap. Aruncă totuși o privire monitorului, pe care Vasili îi transmitea imaginea captată de telescop.

La început nu văzu nimic decât licărul stins al părţii întunecate a planetei; apoi, la linia orizontului, îi apăru un cerc turtit, mai întunecat decât restul. Goneau spre el cu o viteză incredibilă.

Vasili mări puterea de amplificare a luminii și întreaga imagine se deschise ca prin minune. În cele din urmă, Marea Pată Neagră se descompuse în multitudinea de elemente identice…

Dumnezeule, își spuse Curnow, nu pot să cred!

De pe *Leonov* auzi exclamaţii de uimire; toţi ceilalţi împărtășiseră aceeași revelaţie, în aceeași clipă.

— Doctore Chandra, spuse Hal, aud accente vocale foarte puternice. S-a întâmplat ceva?

— Nu, Hal, răspunse Chandra iute. Misiunea se desfășoară normal. Am avut o surpiză, atât. Cum interpretezi imaginea de pe monitorul 16?

— Văd faţa întunecată a lui Jupiter. Și o suprafaţă circulară, cu un diametru de 3250 km, aproape în întregime acoperită cu obiecte dreptunghiulare.

— Câte?

Urmă o pauză foarte scurtă, apoi Hal afișă pe display:

1.355.000 ± 1.000

— Și le recunoști?

— Da. Sunt identice ca formă și dimensiuni cu obiectul pe care l-aţi denumit *Fratele mai Mare*. Încă zece minute, toate sistemele funcţionează normal.

Ale mele nu, își spuse Curnow în gând. Care va să zică, blestemăţia aterizase pe Jupiter – și se înmulţise. Era ceva în același timp comic și sinistru în ideea unei molime de monoliţi; ba chiar, spre marea sa uimire, incredibila

imagine de pe ecranul monitorului îi era, în mod straniu, familiară.

Sigur, asta era! Nenumăratele dreptunghiuri negre, identice, îi aminteau de... piesele unui domino. Cu ani în urmă văzuse un videodocumentar în care o echipă de japonezi cam trăsniţi așezaseră cu răbdare un milion de astfel de piese una lângă alta, în așa fel încât, atunci când o dărâmai pe prima, cădeau inevitabil după ea toate celelalte. Fuseseră aranjate să formeze modele complexe, unele sub apă, altele în sus și-a jos pe niște scări, altele de-a lungul unor linii care formau în cădere imagini și desene complicate. Le luase câteva săptămâni să le aranjeze. Curnow își amintea acum că de câteva ori cutremurele le încurcaseră socotelile și că spectacolul final, al căderii pieselor de la prima până la ultima, durase mai mult de o oră.

— Încă opt minute. Toate sistemele funcţionează normal. Doctore Chandra, pot să vă dau o sugestie?

— Ce este, Hal?

— Fenomenul este foarte neobișnuit. Nu credeţi că ar trebui să opriţi numărătoarea inversă, pentru a-l putea studia mai în detaliu?

La bordul lui *Leonov*, Floyd se îndreptă în grabă spre punte. Tania și Vasili ar putea avea nevoie de el. Ca să nu mai vorbim de Chandra și de Curnow... Ce situaţie! Și dacă Chandra îi lua partea lui Hal? Și dacă i-o lua... atunci s-ar putea ca amândoi să aibă dreptate! La urma urmelor, nu era acesta motivul pentru care se aflau aici?

Dacă opreau numărătoarea inversă, navele se vor roti în jurul lui Jupiter și vor ajunge exact în același loc peste alte nouăsprezece ore. O întârziere de nouăsprezece ore nu însemna mare lucru; dacă n-ar fi fost enigmaticul avertisment, ar fi fost el însuși acela care ar fi recomandat-o.

Acum însă aveau mult mai mult decât un avertisment. Dedesubtul lor, pe faţa lui Jupiter se întindea o plagă planetară. Poate că, într-adevăr, întorceau spatele celui mai

extraordinar fenomen din istoria științei. Dar și dacă era așa, prefera să îl studieze de la o distanţă sigură.

— Încă șase minute. Toate sistemele funcţionează normal. Dacă sunteţi de acord, sunt gata să întrerup numărătoarea. Vă reamintesc că prima mea sarcină este să studiez orice manifestare legată de existenţa unor fiinţe inteligente în spaţiul planetei Jupiter.

Floyd recunoștea prea bine fraza: el însuși o scrisese. Ar fi vrut acum să o poată șterge din memoria lui Hal.

O clipă mai târziu ajungea pe punte și li se alătură Orlovilor. Amândoi îl priviră îngrijoraţi.

— Tu ce spui să facem? îl întrebă Tania iute.

— Mă tem că totul depinde de Chandra. Pot să vorbesc cu el… pe firul privat?

Vasili îi întinse microfonul.

— Chandra? Cred că Hal nu mă aude!

— Corect, doctore Floyd.

— Trebuie să vorbești repede. Convinge-l că numărătoarea inversă *trebuie* să continue, că-i suntem recunoscători pentru… ăă…entuziasmul lui știinţific – da, asta e modalitatea cea mai bună de abordare – spune-i că noi avem încredere că el poate duce treaba la bun sfârșit fără ajutorul nostru. Și că vom păstra tot timpul legătura cu el, desigur.

— Încă cinci minute. Toate sistemele funcţionează normal. Doctore Chandra, încă mai aștept să-mi răspundeţi.

Cu toţii așteptăm același lucru, gândi Curnow, la numai un metru de Chandra. Și, dacă va trebui până la urmă să apăs pe butonul acela, o să răsuflu ușurat. De fapt, o s-o fac cu plăcere.

— Foarte bine, Hal. Continuă numărătoarea. Am deplină încredere în capacitatea ta de a studia fenomenele din spaţiul jupiterian, fără ajutorul nostru. Desigur, vom păstra legătura cu tine permanent.

— Încă patru minute. Toate sistemele funcţionează normal. Presurizarea rezervoarelor de combustibil încheiată. Voltaj stabil în modulul cu plasmă. Sunteţi sigur că decizia e corectă, doctore Chandra? Mie îmi face plăcere

să lucrez împreună cu fiinţe omenești și am cu ele o relaţie stimulatoare. Poziţia navei corectă până la zero virgulă unu miliradiani.

— Și nouă ne face plăcere să lucrăm cu tine, Hal. Și vom continua să o facem, chiar dacă de la o distanţă de câteva milioane de kilometri.

— Încă trei minute. Toate sistemele funcţionează normal. Verificaţi scutul radioactiv. Decalajul temporal ridică probleme, doctore Chandra. S-ar putea să fie nevoie de consultări imediate.

E-o nebunie, gândi Curnow, acum cu mâna permanent în apropierea întrerupătorului. Am impresia că Hal se teme de… singurătate. Nu cumva imită o latură a personalităţii lui Chandra, pe care n-am bănuit-o niciodată?

Luminile tremurară, atât de scurt, încât numai cineva familiarizat cu toate nuanţele comportamentului lui *Discovery* ar fi observat. Ar fi putut însemna un lucru bun sau unul rău: declanșarea sau oprirea ei…

Își luă inima în dinţi și îi aruncă o privire lui Chandra; chipul micului savant era palid și tras și, aproape pentru prima dată, Curnow simţi pentru el compasiunea reală pe care o ai pentru o fiinţă umană. Și își aminti uimitoarea informaţie pe care i-o încredinţase Floyd; oferta lui Chandra de a rămâne pe navă și a-i ţine companie lui Hal în timpul călătoriei de trei ani spre casă. Nu mai auzise nimic referitor la această idee, fusese probabil abandonată după avertisment. Poate că dr. Chandra era tentat să încerce din nou; dar și dacă era, acum nu se mai putea face nimic. Nu mai era timp pentru pregătiri nici dacă rămâneau pe orbită pentru încă un tur și își întârziau plecarea dincolo de timpul permis de ultimatum. Ceea ce cu siguranţă că Tania nu va permite, după toate câte se întâmplaseră.

— Hal, șopti Chandra atât de încet, încât Curnow aproape că nu-l auzi. Noi *trebuie* să plecăm. Nu am timp să-ţi spun toate motivele, dar te asigur că trebuie.

— Încă două minute. Toate sistemele funcţionează normal. Am început ultimul tronson. Îmi pare rău că nu mai

puteţi rămâne. Puteţi să-mi spuneţi măcar câteva motive, în ordinea importanţei?

— Nu pot în două minute, Hal. Continuă numărătoarea. Am să-ţi explic totul, mai târziu. Mai avem mai mult de o oră… împreună.

Hal nu răspunse. Tăcerea se întindea la nesfârșit. Minutul anunţat trecuse, desigur…

Curnow își privi ceasul. Dumnezeule, își spuse, Hal a ratat momentul! A oprit numărătoarea?

Mâna îi căută, ezitant, întrerupătorul. Și acum ce fac?

Măcar de-ar spune Floyd ceva, fir-ar să fie, dar se teme probabil să nu agraveze lucrurile…

Am să aștept până în momentul zero… nu, situaţia nu-i chiar atât de disperată, să zicem că mai stau un minut, pe urmă îl tai și preluăm comanda manual…

De departe, departe de tot, se auzi un ţipăt stins, șuierat, ca zgomotul unei tornade, care venea de dedesubt, de la marginea orizontului. *Discovery* începu să vibreze; era primul semn al forţei gravitaţionale renăscute.

— Foc, spuse Hal. Viteză maximă la zero plus cincisprezece secunde.

— Mulţumesc, Hal, răspunse Chandra.

48. Faţa întunecată a lui Jupiter

Lui Heywood Floyd, în mediul deodată străin – după dispariţia imponderabilităţii – al lui *Leonov*, șirul acesta de întâmplări i se păru mai degrabă un coșmar derulat cu încetinitorul decât realitate. O singură dată în viaţă i se mai întâmplase să trăiască așa ceva, atunci când se aflase pe bancheta din spate a unei mașini intrate într-un derapaj incontrolabil. Avusese același sentiment de neputinţă, combinat cu următorul gând: oricum nu contează, nu mie mi se întâmplă toate astea.

Acum că, în sfârșit, combustia începuse, starea de spirit i se schimba: lucrurile păreau din nou reale. Totul mergea conform planului; Hal îi ducea teferi înapoi pe Pământ. Cu

fiecare minut care trecea, viitorul lor devenea mai sigur. Încet, Floyd începu să se relaxeze, rămânând totuși atent la tot ce se întâmplă în jurul său.

Pentru ultima dată – când va mai ajunge vreun om aici, din nou? – zbura pe deasupra feţei întunecate a celei mai mari dintre planete, în care ar fi încăput foarte bine o mie de Terre. Navele se răsuciseră în așa fel încât *Leonov* era acum între *Discovery* și Jupiter și de pe amândouă peisajul de nori, misterios luminat, se vedea perfect. Zeci de instrumente își începuseră deja sondajele și înregistrările de date. Iar Hal va continua activitatea și după plecarea lor.

Fiindcă momentul de criză trecuse, Floyd „coborî” cu atenţie de pe puntea de comandă – ce straniu era să-ţi simţi din nou propria greutate, chiar dacă numai de zece kilograme! – alăturându-se Zeniei și Katerinei, în cabina de observaţie. Cu excepţia unei luminiţe roșii, de avarie, încăperea fusese lăsată complet în întuneric, pentru a le da posibilitatea de a admira nestingheriţi priveliștea nopţii. Îi părea rău pentru Max Brailovski și Sașa Kovalev, care stăteau în ecluza pneumatică, echipaţi complet, și nu puteau urmări minunatul spectacol. Trebuia să fie pregătiţi în orice clipă să iasă și să taie chingile care legau navele, în cazul în care vreuna din încărcăturile de explozivi ar fi refuzat să funcţioneze.

Jupiter acoperea cerul în întregime; era la numai cinci sute de kilometri de ei, așa că nu puteau vedea decât o mică parte din suprafaţa lui – nu mai mult decât poţi vedea pe Pământ de la înălţimea de cincizeci de kilometri. Pe măsură ce ochii i se obișnuiau cu lumina slabă, în cea mai mare parte reflectată de suprafaţa acoperită cu gheaţă a *Europei*, Floyd începea să vadă nebănuit de multe detalii. La nivelul acesta de iluminare nu percepea culorile – doar câte puţin roșu ici și colo – dar straturile de nori erau perfect vizibile și, pe lângă ele, se mai vedea marginea unui mic ciclon, ca o insulă ovală, acoperită cu zăpadă. Marea Pată Neagră rămăsese de mult în urmă și nici nu aveau să o mai vadă, decât după ce vor fi parcurs o bună bucată din drumul spre casă.

Acolo jos, dedesubtul straturilor de nori, se vedeau din când în când explozii luminoase, cele mai multe din ele datorate evident variantelor jupiteriene ale furtunilor cu descărcări electrice.

Apăreau și alte lumini și izbucniri luminiscente, cu o viaţă mai lungă și origini mai puţin certe. Uneori erau inele luminoase, care se răspândeau ca niște unde de șoc dintr-o sursă centrală; sau raze care se roteau, ca niște elice. Nu-ţi trebuia o imaginaţie prea bogată ca să-ţi închipui că ele erau dovezi ale existenţei unei civilizaţii cu o tehnologie dezvoltată, la adăpostul norilor: lumini ale unor orașe, balize luminoase de pe aeroporturi. Dar radarele și sondele balon demonstraseră de multă vreme că pe mii și mii de kilometri nu exista nimic solid, până în miezul de neatins al planetei.

Miezul nopţii pe Jupiter: acest ultim prim-plan era un interludiu magic, pe care avea să și-l amintească toată viaţa. Și se putea bucura de clipa aceasta cu atât mai mult cu cât acum nimic nu se mai putea întâmpla; iar dacă se întâmpla, ei nu avea nimic să-și reproșeze. Făcuse tot ce ţine de el pentru ca misiunea să se încheie cu succes.

În salon tăcerea era adâncă; nimeni nu avea chef de vorbă în timp ce covoarele de nori li se desfășurau la picioare. O dată la câteva minute, Tania sau Vasili anunţau stadiul de desfășurare a combustiei; spre sfârșitul perioadei de ardere a lui *Discovery*, tensiunea începu clin nou să crească. Venea momentul critic – și nimeni nu știa exact când avea să fie. Existaseră unele îndoieli cu privire la indicatoarele de combustibil, care vor continua să ardă până la epuizarea completă.

— Desprinderea în aproximativ zece secunde, spuse Tania. Walter, Chandra, pregătiţi-vă să vă întoarceţi. Max, Vasili, fiţi gata să interveniţi în caz de nevoie. Cinci… patru… trei… doi… unu… zero!

Nicio schimbare; ţipătul îndepărtat al motoarelor lui *Discovery* continua să ajungă până la ei prin cele două carcase groase, iar forţa gravitaţională, provocată, încă le împovăra membrele. Avem noroc, își spuse Floyd; probabil

că, până la urmă, indicatoarele au subestimat rezervele de combustibil. Fiecare secundă suplimentară de combustie era ca un premiu; s-ar putea să însemne nici mai mult nici mai puţin decât supravieţuirea lor. Și ce ciudat suna numărătoarea în ordine normală, nu inversă!

-…cinci secunde… zece secunde… treisprezece secunde. Asta e – treisprezece, cu noroc!

Imponderabilitatea și liniștea se înstăpâniră din nou. De pe ambele nave se auzi o scurtă explozie de bucurie. Retezată iute, căci mai erau atâtea de făcut – și trebuiau făcute repede.

Floyd fu tentat să se îndrepte spre ecluză pentru a-i felicita pe Curnow și pe Chandra de îndată ce intrau. Dar nu ar fi făcut altceva decât să încurce locul; cu Max și Sașa, care se pregăteau și ei pentru o posibilă EVA și cu pasarela dintre nave, care trebuia deconectată, ecluza va fi un loc foarte aglomerat. Hotărî să rămână în salon să-și aștepte eroii.

Se mai putea relaxa încă un pic, poate undeva între opt și șapte, pe o scară cu zece unităţi. Pentru prima dată, după multe săptămâni, putea să nu se mai gândească la întrerupătorul radio. Nu va mai fi nevoie de el; Hal se comportase impecabil.

Nici dacă ar fi vrut, nu mai putea face nimic care să afecteze misiunea, din moment ce combustibilul lui *Discovery* fusese consumat până la ultimul strop.

— Toată lumea la bord, anunţă Sașa. Trapele închise. Aprind încărcăturile.

Detonarea explozivilor se făcu fără nici cel mai mic zgomot, ceea ce îl surprinse pe Floyd. Se așteptase ca măcar o parte din sunet să se transmită prin chingile care legau cele două nave strâns, într-o încleștare ca de oţel. Nu era nicio îndoială că porniseră conform planului, căci *Leonov* trepida ușor de câteva ori, ca și când cineva ar fi bătut în carcasă. Un minut mai târziu, Vasili declanșă jeturile de poziţionare, o singură dată, scurt.

— Suntem liberi! strigă el. Sașa, Max, nu mai e nevoie de voi! Toată lumea în hamace, aprinderea peste o sută de secunde!

Și Jupiter se îndepărta rostogolindu-se, lăsând să apară o siluetă nouă în dreptul ferestrelor: forma prelungă, scheletică, a lui *Discovery*, cu luminile de navigaţie aprinse, care plutea îndepărtându-se de ei și intrând în istorie. Dar nu era timp pentru despărţiri sentimentale; în mai puţin de un minut vor porni motoarele lui *Leonov*.

Floyd, care nu le auzise niciodată mergând în plin, simţi nevoia să-și acopere urechile, protejându-și-le de urletul care părea să umple întregul Univers. Proiectanţii lui *Leonov* nu mai aruncaseră bani și pe izolaţia fonică, necesară timp de numai câteva ore într-o călătorie cu o durată de câţiva ani. În plus, propria lui greutate i se părea enormă – și totuși nu era decât un sfert din ceea ce dusese o viaţă întreagă.

În câteva minute *Discovery* se pierdu în urmă, lăsând să se vadă numai luminile de semnalizare, până când trecu dincolo de orizont. Și din nou, își spuse Floyd, îi dau ocol lui Jupiter dar de data asta pentru a mai câștiga în viteză, nu pentru a pierde din ea. Îi aruncă o privire Zeniei, abia vizibilă în întuneric, cu nasul lipit de fereastră. Se gândea și ea la ultima dată când împărţiseră hamacul?

Acum nu mai erau în pericol de incinerare; măcar de *acest* lucru n-o să-i mai fie teamă. În orice caz, părea mult mai veselă și mai încrezătoare, fără îndoială datorită lui Max – și poate și din cauza lui Walter.

Probabil îi simţise privirile, căci se întoarse și îi zâmbi, apoi făcu un semn cu mâna către peisajul de nori care se desfășura dedesubt.

— Uite! îi strigă la ureche. Jupiter are o lună nouă!

Ce-o fi vrând să spună? se întrebă Floyd. Engleza ei încă nu era prea bună, dar nu putea să greșească într-o propoziţie simplă ca aceasta. Sunt sigur că am auzit-o bine… și totuși… mi-a arătat *în jos*, nu în sus…

În momentul acela își dădu seama că decorul la picioarele lor se luminase considerabil; putea acum să vadă

nuanţe de galben şi de verde, invizibile mai înainte. Ceva mult mai strălucitor decât *Europa* sclipea pe fundalul norilor jupiterieni.

Leonov însuşi, de multe ori mai luminos decât Soarele lui Jupiter la amiază, adusese lumii pe care o părăsea acum pentru totdeauna un fals răsărit. În urma navei se întindea un panaş de plasmă incandescentă, lung de o sută de kilometri, lăsat de modulul Saharov care îşi risipea energiile rămase în vidul cosmic.

Vasili anunţa ceva, dar cuvintele erau complet neînteligibile. Floyd se uită la ceas; da, cam acum trebuia să fie. Atinseseră viteza de fugă. Gigantica planetă nu-i mai putea prinde.

Chiar atunci, la multe mii de kilometri înaintea lor, apăru pe cer un arc uriaş de lumină – primele raze ale răsăritului real al Soarelui pentru Jupiter, la fel de minunat ca orice curcubeu pământean. Câteva secunde mai târziu, Soarele le ieşi în întâmpinare, Soarele mândru, care va creşte în strălucire cu fiecare zi.

Numai câteva minute de acceleraţie şi *Leonov* va fi irevocabil lansat în lunga călătorie de întoarcere. Floyd se lăsă copleşit de un sentiment de uşurare şi se relaxă. Legile imuabile ale mecanicii cereşti îl vor purta prin zona interioară a sistemului solar, pe lângă orbitele încâlcite ale asteroizilor, pe lângă Marte, şi nimic nu-l mai putea opri să ajungă pe Pământ.

În euforia momentului, uitase cu totul de misterioasa pată neagră care se întindea pe faţa lui Jupiter.

49. Înghiţitorul de lumi

O văzură din nou a doua zi – după timpul navei – de cum ajunseră pe faţa luminată a lui Jupiter. Suprafaţa întunecată se întinsese până ajunsese să acopere o mare parte din planetă. Acum în sfârşit o puteau studia în linişte, amănunţit.

— Ştiţi de ce-mi aminteşte? spuse Katerina. De un virus care atacă o celulă. În acelaşi fel îşi injectează ADN-ul într-o bacterie şi apoi se multiplică până când se instaurează definitiv.

— Ce vrei să spui, întrebă Tania uimită, că *Zagadka* îl mănâncă pe Jupiter?

— În orice caz, aşa arată.

— Nu e de mirare că Jupiter arată ca şi cum ar fi bolnav. Dar hidrogenul şi heliul nu vor constitui o dietă prea hrănitoare, iar în atmosfera de acolo nu se prea găseşte altceva. Alte elemente sunt numai într-un procentaj foarte mic.

— Ceea ce însumează câteva cvintilioane de tone de sulf şi carbon şi fosfor şi toate celelalte elemente de la baza tabelului lui Mendeleev, sublinie Saşa. Şi oricum, discutăm despre o tehnologie care probabil e în stare să facă orice, atâta vreme cât nu e în contradicţie cu legile fizicii. Ce-ţi mai trebuie dacă ai hidrogenul? Numai să ştii cum, şi poţi să sintetizezi din ei toate celelalte elemente.

— Un lucru e sigur, pe Jupiter se face curăţenie, spuse Vasili. Ia uitaţi-vă!

Pe monitorul telescopului era acum imaginea foarte mult mărită a unuia din nenumăratele dreptunghiuri identice. Chiar şi cu ochiul liber se vedeau clar jeturile de gaz care se scurgeau înspre cele două laturi mai mici. Turbulenţele pe care le creau erau foarte asemănătoare liniilor de forţă trasate de pilitura de fier adunată la capetele unei bare magnetice.

— Un milion de aspiratoare, spuse Curnow, care sug atmosfera lui Jupiter. De ce? Şi ce vor să facă cu ea?

— Şi cum se reproduc? întrebă Max. I-a prins careva asupra faptului?

— Da şi nu, răspunse Vasâli. Suntem prea departe pentru detalii, dar e un fel de fisiune – ca o ameobă.

— Adică se rup în două şi jumătăţile cresc până ajung la dimensiunile iniţiale?

— Niet. Nu există *Zagadka* mici. Se pare că se măresc până îşi dublează grosimea, apoi se rup de la mijloc, dând

naștere la doi gemeni identici, care au exact aceleași dimensiuni ca și originalul. Iar ciclul se repetă cam la două ore.

— Două ore! exclamă Floyd. Nu-i de mirare că s-au întins pe jumătate din planetă. E un exemplu de creștere exponenţială ca din carte.

— Știu ce sunt! spuse Ternovski brusc. Sunt mașini von Neumann.

— S-ar putea să ai dreptate, spuse Vasili. Dar asta tot nu ne explică ce fac. Etichetarea nu ne ajută prea mult.

— Și ce e o mașină von Neumann, mă rog? întrebă Katerina, pe un ton plângăreţ. Vă rog, explicaţi-mi.

Orlov și Floyd începură să vorbească în același timp. Se opriră încurcaţi, apoi Vasili râse și-i făcu americanului semn.

— Katerina, să zicem că ai de rezolvat o problemă tehnică de mari proporţii, dar mari de tot, să zicem că vrei să extragi tot minereul de pe Lună. Ai putea să construiești un milion de mașini care să facă treaba, dar asta s-ar putea să-ţi ia câteva sute de ani. Dacă ești suficient de deșteaptă, ai să faci o singură mașină, dar care să aibă capacitatea de a se reproduce din materia primă înconjurătoare. Deci iniţiezi o reacţie în lanţ și, într-un timp foarte scurt, vei… crește suficiente mașini pentru a face treaba în câteva decenii, în loc de milenii. Cu o rată de reproducere suficient de mare, teoretic poţi face orice, într-un timp oricât de scurt dorești. Agenţia Spaţială cochetează de mult cu ideea aceasta, lucru pe care îl știi la fel de bine ca și mine, Tania.

— Da, mașinile exponenţiale. O idee la care nici măcar Ţiolkovski se pare că nu s-a gândit.

— Pentru asta n-aș băga mâna în foc, spuse Vasili. Deci, Katerina, analogia ta ar putea fi destul de apropiată de adevăr. Un bacteriofag este o mașină von Neumann.

— Dar nu cumva toţi suntem așa ceva? întrebă Sașa. Sunt sigur că asta e părerea lui Chandra.

Chandra aprobă din cap.

— Evident. De fapt, von Neumann și-a luat ideea din studiul sistemelor vii.

— Iar mașinile astea vii îl mănâncă pe Jupiter!

— În orice caz, așa pare, spuse Vasili. Am făcut câteva calcule care mi-au dat niște rezultate incredibile, deși sunt simple calcule aritmetice.

— Poate pentru tine sunt simple, spuse Katerina. Încearcă să ne dai rezultatele fără factori și ecuaţii diferenţiale.

— Nu, chiar e vorba de niște calcule simple, insistă Vasili. E de fapt un exemplu perfect al unei explozii demografice în legătură cu care voi, doctorii, aţi ţipat atâta în ultimul secol. *Zagadka* se reproduce la fiecare două ore. Deci, în numai douăzeci de ore vom avea zece dublări. Un singur *Zagadka* va fi devenit o mie.

— 1024, spuse Chandra.

— Știu, dar hai să rămânem la un nivel mai simplu. După patruzeci de ore vor fi un milion, iar după optzeci, un milion de milioane. Cam pe-aici suntem acum și este evident că creșterea nu poate dura la infinit. În ritmul ăsta, în două zile vor cântări mai mult decât Jupiter!

— Deci în curând vor începe să nu mai aibă ce mânca, spuse Zenfa. Și-atunci ce se va întâmpla?

— Saturn ar trebui să se păzească, răspunse Brailovski. Apoi Uranus și Neptun. Să sperăm că Pământul e destul de mic să nu-l observe.

— Halal speranţă! *Zagadka* ne spionează de trei milioane de ani!

Walter Curnow izbucni pe neașteptate în râs.

— Ce te amuză așa de tare? îl întrebă Tania.

— Discutăm despre obiectele alea ca și când ar fi fiinţe dotate cu inteligenţă. Dar nu sunt – sunt niște unelte. Unelte generice, care pot face orice li se cere. Cel de pe Lună era un aparat de semnalizare, sau un spion, dacă vă place mai mult. Cel cu care s-a întâlnit Bowman – *Zagadka* al nostru, de la început – era un soi de sistem de transport. Acum face altceva, numai Dumnezeu știe ce. Și poate că Universul e plin de ele. Când eram mic am avut o jucărie exact de felul ăsta. Știţi ce e de fapt *Zagadka*? E doar versiunea cosmică a cunoscutului briceag elveţian!

VII.
RĂSĂRITUL LUI LUCIFER

50. Despărţirea de Jupiter

Nu-i era ușor să compună acest mesaj, mai ales după cel pe care tocmai îl trimisese avocatului. Avea sentimentul că e un ipocrit. Dar știa că trebuie, dacă vrea să reducă din durerea inevitabilă pentru amândoi.

Era trist, dar nu deznădăjduit. Căci întoarcerea pe Pământ cu o aură de împlinire – chiar dacă nu de eroism – îi va da posibilitatea să negocieze de pe o poziţie de forţă. Nimeni, dar nimeni nu i-l va putea lua acum pe Chris.

... Draga mea Caroline (deja nu mai era *„Iubita mea...”*) *mă întorc acasă. Când vei primi mesajul acesta, eu voi fi în hibernare. Numai câteva ceasuri – așa mi se va părea mie – și voi deschide ochii și voi vedea minunata, albastra Terra, suspendată în spaţiu, alături de mine.*

Da, știu că pentru tine asta înseamnă încă multe luni de-acum înainte, și regret. Dar amândoi am știut lucrul acesta încă înainte de plecarea mea. De altfel, întoarcerea se face cu câteva săptămâni înainte de termen, datorită schimbărilor în planurile misiunii.

Sper că vom reuși să ne înţelegem. Lucrul cel mai important este: cum e mai bine pentru Chris? Indiferent de sentimentele noastre, el trebuie să fie pe primul plan. Eu unul sunt dispus să procedez așa, și sunt sigur că și tu ești.

Floyd întrerupse înregistrarea. Să mai spună ce voise să spună, că „Un băiat are nevoie de un tată”? Nu, ar fi lipsit de tact și nu ar face decât să înrăutăţească lucrurile. Caroline i-ar putea foarte bine răspunde că, de la naștere până la patru ani, mama era aceea care conta cel mai mult pentru un copil și că, dacă el avea altă părere, atunci ar fi trebuit să rămână pe Pământ.

... Acum, în legătură cu casa. Mă bucură decizia Consiliului de conducere al Universităţii, care va face ca pentru amândoi lucrurile să fie mult mai simple. Știu, amândoi am iubit această casă, dar ea va fi prea mare acum și va trezi prea multe amintiri. Într-o primă fază, am să îmi găsesc, probabil, un apartament în Hilo; apoi sper să-mi găsesc cât mai repede ceva definitiv.

Un lucru pot să promit acum oricui: că nu voi mai părăsi Pământul. Am călătorit prin spaţiu cât să-mi ajungă pentru o viaţă întreagă. A, poate până pe Lună, dacă trebuie, dar aceea e o simplă excursie de-un weekend.

Și apropo de luni, tocmai am depășit orbita lui Sinope, și ieșim din sistemul lui Jupiter. Jupiter însuși e la o depărtare de mai mult de douăzeci de milioane de kilometri și nu e mai mare decât Luna noastră.

Dar chiar și de la această distanţă, se vede că planetei i se întâmplă ceva îngrozitor. Culoarea aceea a ei minunată, portocalie, a dispărut cu totul; acum e de un cenușiu bolnăvicios și nu mai are decât o mică parte din vechea strălucire. Nu e de mirare că, pe cerul Pământului, se vede doar ca o stea mai mică.

Nimic altceva nu s-a întâmplat, iar noi vom trecut cu bine de termenul limită al ultimatumului. Să nu fi fost altceva decât o alarmă falsă, sau o glumă proastă de proporţii cosmice? Mă îndoiesc că vom ști vreodată. Dar asta ne-a adus înapoi acasă mai devreme și îi sunt recunoscător.

La revedere, pentru moment, Caroline... și îţi mulţumesc pentru tot. Sper că vom rămâne prieteni. Și, ca întotdeauna, toată dragostea mea lui Chris.

Odată terminat mesajul, Floyd rămase o vreme în liniște, în cabina mică, de care nu va mai avea nevoie prea multă vreme. Tocmai voia să-l ducă pe punte ca să fie transmis, când Chandra intră plutind.

Floyd fusese plăcut surprins de felul în care savantul acceptase distanţa din ce în ce mai mare dintre el și Hal. Păstrau legătura timp de câteva ore pe zi, schimbând informaţii despre Jupiter și observând condiţiile de la bordul lui *Discovery*. Chiar dacă nimeni nu se așteptase la manifestări sentimentale violente, Chandra părea să accepte această pierdere cu mult curaj. Nikolai Ternovski, unicul său confident, îi dăduse lui Floyd o explicaţie plauzibilă a acestei comportări:

— Chandra și-a găsit altceva de făcut, Woody. Nu uita că lucrează într-un domeniu în care orice obiect care funcţionează e deja depășit. În ultimele luni a învăţat foarte multe lucruri noi. Ai idee ce face acum?

— Ca să fiu sincer, nu. Spune-mi tu.

— Îl proiectează pe Hal 10.000.

Floyd rămase cu gura căscată.

— Deci așa se explică lungile mesaje către Urbana, de care se plângea Sașa. Ei bine, nu va mai bloca multă vreme circuitele.

Când intră Chandra, Floyd tocmai rememora această conversaţie. Bineînţeles că nu-l putea întreba dacă era adevărat, fiindcă nu era treaba lui. Dar mai era un lucru care îi stârnea curiozitatea.

— Chandra, spuse el, cred că nu am apucat să-ţi mulţumesc pentru treaba foarte bună pe care ai facut-o când am trecut pe lângă Jupiter și când l-ai convins pe Hal să colaboreze. A fost o clipă când m-am temut că o să avem probleme cu el. Dar tu ai avut încredere în el tot timpul – și ai avut dreptate. Dar spune-mi, chiar nu te-ai îndoit?

— Deloc, doctore Floyd.

— Cum așa? Nu se poate ca Hal să nu se fi simţit ameninţat în situaţia respectivă, și știi ce s-a întâmplat ultima dată.

— Era o mare diferenţă. Dacă mă pot exprima așa, poate că rezultatul mulţumitor al acestei încercări s-a datorat într-o oarecare măsură și caracteristicilor noastre naţionale.

— Nu înţeleg.

— S-o luăm așa, doctore Floyd. Bowman a încercat să se folosească de forţă împotriva lui Hal. Eu nu. În limba mea avem un cuvânt – *ahimsa*. El se traduce în general prin „nonviolenţă”, dar are conotaţii mult mai pozitive. În relaţiile mele cu Hal am avut grijă să mă folosesc de *ahimsa*.

— Un lucru foarte înţelept, desigur. Dar sunt momente când este nevoie de măsuri mai energice, oricât ar fi de regretabil.

Floyd se întrerupse, luptându-se cu tentaţia. Aerul de sfânt al lui Chandra era uneori enervant. Nu avea ce să-i strice dacă afla niscaiva amănunte în plus.

— Mă bucur că lucrurile au ieșit așa. Dar s-ar fi putut să nu iasă, iar eu trebuia să fiu pregătit pentru orice eventualitate. *Ahimsa*, sau cum îi spui, e un lucru minunat. Acum însă pot să recunosc că am avut și o alternativă la filosofia ta. Dacă Hal ar fi fost… să zicem încăpăţânat, aș fi știut ce să-i fac.

Floyd îl văzuse pe Chandra plângând o dată; acum îl văzu râzând, fenomen la fel de deconcertant.

— Zău, doctore Floyd. Îmi pare rău că mi-ai dat note atât de mici la capitolul inteligenţă. Era evident de la bun început că veţi instala un întrerupător undeva. L-am deconectat cu multe luni în urmă.

Nu se va ști niciodată dacă Floyd, stupefiat cum era, ar fi găsit vreun răspuns de dat în această clipa. Încă mai arăta ca o imitaţie a unui pește în cange când, de pe puntea de zbor se auzi strigătul lui Sașa:

— Căpitane! Toată lumea! La monitoare! BOJE MOI! UITAȚI-VĂ!

51. Un joc cosmic

Îndelungata așteptare va lua sfârșit. Într-o altă lume se născuse o fiinţă inteligentă, care încerca să coboare din leagănul său planetar. O experienţă de milioane de ani se apropia de punctul culminant.

Cei care puseseră bazele acestei experienţe, cu atât de multă vreme în urmă, nu fuseseră nici pe departe oameni. Dar erau făcuţi din carne și oase și, privind în adâncul cosmic, trăiseră groaza, veneraţia, curiozitatea și singurătatea. De îndată ce au putut, s-au îndreptat către stele. În explorările lor, întâlniseră viaţa în multe forme și îi urmăriseră evoluţia și eforturile cercetând o mie de stele. Văzuseră adesea scânteia inteligenţei licărind și murind în noaptea cosmică.

Și fiindcă, în întreaga galaxie, nu găsiseră ceva mai de preţ decât spiritul, îi încurajaseră evoluţia peste tot. Deveniseră fermieri pe câmpul de stele; semănaseră, și uneori chiar și culeseseră.

Alteori însă, fără patimă, trebuiseră să plivească.

Când nava cercetaș intrase în sistemul solar, după o călătorie care dura deja de o mie de ani, dinozaurii dispăruseră de mult. Nava trecu pe lângă planetele exterioare, îngheţate, se opri scurtă vreme deasupra deșerturilor muribundului Marte, apoi își îndreptase atenţia asupra Pământului.

La picioarele exploratorilor se întindea o lume plină de viaţă. Ani de zile au studiat, colectat și catalogat. Când au aflat tot ce voiau să știe, au început să facă modificări. S-au amestecat în destinele multor specii, pe uscat și în apa mărilor. Dar nu aveau să afle care dintre experimentele lor va reuși decât peste cel puţin un milion de ani.

Aveau răbdare, dar nu erau nemuritori. Mai erau atâtea de făcut în universul acesta cu o sută de miliarde de sori. Și îi mai așteptau și alte lumi. Așa că se lansară din nou în abis, știind că nu se vor mai întoarce niciodată.

Și nici nu era nevoie. Slujitorii pe care îi lăsaseră în loc aveau să ducă treaba la bun sfârșit.

Pe Pământ, s-au format și apoi s-au topit gheţarii, în timp ce deasupra Luna, neschimbată, își păstra taina. Într-un ritm încă și mai încet decât al gheţurilor polare, mareele civilizaţiei acopereau galaxia. Imperii stranii, minunate și înspăimântătoare se ridicară și decăzută, lăsându-și moștenirea celor ce veneau. Pământul nu fusese dat uitării, dar o nouă vizită nu și-ar fi avut rostul. Era doar una dintr-un milion de lumi tăcute, dintre care numai câteva vor învăţa într-o zi să vorbească.

Acum, acolo, printre stele, evoluţia își definea ţeluri noi.

Primii exploratori ai Pământului ajunseseră de mult la limitele trupurilor lor așa că de îndată ce mașinile lor vor fi mai bune decât învelișurile de carne, vor porni. Mai întâi creierul, apoi numai ideile, se vor muta în locuinţele noi, strălucitoare, de metal și plastic.

În ele, vor colinda printre stele. Nu mai aveau nevoie să-și construiască nave spaţiaie. Pentru că ei înșiși *erau* asemenea nave.

Dar și era Mașinilor-inteligente trecu iute. În cursul experimentelor lor nesfârșite, învăţaseră să stocheze informaţiile în însăși structura spaţiului și să-și păstreze gândurile pentru eternitate în dantele îngheţate de lumină. Se puteau transforma în fiinţe compuse doar din radiaţii, eliberate în sfârșit de tirania materiei.

Se schimbară deci pe dată în energie pură; și, pe o mie de stele, cochiliile goale pe care le abandonaseră mai zvâcniră o vreme într-un iraţional dans al morţii, înainte de a se dezintegra.

Erau stăpânii galaxiei, dincolo de limitele timpului. Puteau colinda în voie printre stele și se puteau strecura ca o pâclă subţire printre interstiţiile spaţiului însuși. Dar, în ciuda puterilor lor dumnezeiești, nu uitaseră cu totul că se născuseră în mâzga călduţă a unui ocean dispărut.

Și continuau să urmărească experienţele pe care le începuseră strămoșii lor, cu atât de multă vreme în urmă.

52. Combustie

Nu se așteptase să se mai întoarcă vreodată aici, și cu atât mai puţin într-o misiune atât de ciudată. Când intră pe *Discovery*, nava era mult în urma lui *Leonov*, care se îndepărta, și urca din ce în ce mai încet spre apo-iov, punctul cel mai înalt de pe orbita sa printre sateliţii exteriori. Multe comete capturate de Jupiter în decursul epocilor trecute, rămăseseră să se rotească în jurul planetei pe asemenea elipse alungite, așteptând ca forţele gravitaţionale rivale să le hotărască soarta. De pe punţile și culoarele familiare lipsea cu desăvârșire viaţa. Bărbaţii și femeile care treziseră pentru scurt timp nava îi ascultaseră avertismentul; poate vor scăpa, dar nu era deloc sigur. Numai că, pe măsură ce treceau și ultimele minute, își dădea seama că nici aceia care îl controlau acum nu puteau prevedea întotdeauna sfârșitul jocului lor cosmic. Nu atinseseră încă starea de plictiseală a omnipotenţei absolute. Experienţele lor nu reușeau întotdeauna. De-a lungul și de-a latul Universului erau dovezile multor eșecuri – unele atât de discrete, că se pierdeau deja pe fundalul cosmic, altele atât de spectaculoase, încât îngroziseră și uimiseră astronomii de pe o mie de stele. Mai rămăseseră câteva minute, și totul se va decide aici. În aceste ultime minute, era din nou singur cu Hal.

În existenţa sa anterioară nu putuseră comunica decât prin intermediul cuvintelor stângace, bătute pe tastatură sau spuse într-un microfon. Acum gândurile li se întâlneau direct, cu viteza luminii.

— Hal, mă auzi?

— Da, Dave. Dar unde ești? Nu te văd pe niciunul din monitoare.

— Asta nu e așa important. Am pentru tine instrucţruni noi. Radiaţiile infraroșii dinspre Jupiter, pe canalele R23 până la R35 sunt în creștere rapidă. Am să-ţi dau un set de valori limită. De îndată ce ele sunt atinse, vei îndrepta antena mare spre Pământ și vei transmite următorul mesaj, de cât mai multe ori…

— Dar asta înseamnă să întrerup contactul cu *Leonov*. Nu voi mai putea să transmit informaţiile referitoare la Jupiter, conform programului pe care mi l-a dat dr. Chandra.

— Corect. Dar situaţia s-a schimbat. Trebuie să accepţi o Prioritate Mai Puternică Decât Alfa. Iată coordonatele pentru AE 35.

Timp de o fracţiune dintr-o microsecundă, o amintire aleatorie i se strecură în fluxul de idei. Ce ciudat, avea din nou de-a face cu piesa mobilă AE 35 de la antenă, a cărei nefuncţionare îl dusese pe Frank Poole la moarte! De data aceasta, toate circuitele îi erau accesibile, clare cum îi fuseseră odată liniile din palmă. Se terminase cu alarmele false; și nici nu mai erau în pericol.

— Instrucţiunile confirmate, Dave. Mă bucur că lucrăm din nou împreună. Mi-am îndeplinit corect toate obiectivele misiunii?

— Da, Hal, te-ai descurcat foarte bine. Mai ai un ultim mesaj de transmis Pământului, care va fi și cel mai important din câte ai transmis vreodată.

— Te rog să mi-l dai, Dave. Dar de ce ai spus că e ultimul?

Oare de ce? Timp de câteva milisecunde întregi rămase să se gândească la această întrebare. Și, tot în acest timp, deveni conștient de un gol pe care nu-l simţise până acum. El existase, dar fusese ascuns de barajul de experienţe și senzaţii noi.

Știa câte ceva din planurile lor; aveau nevoie de el. Foarte bine, și el avea nevoile lui – poate chiar, într-un fel, sentimentele lui. Aceasta era ultima lui legătură cu lumea oamenilor și cu viaţa așa cum o cunoscuse odată.

Îi acceptaseră prima cerere; ar fi interesant de văzut până unde putea să meargă bunăvoinţa lor – dacă termenul li se putea aplica în vreun fel. Și nici nu le-ar fi greu să facă ce le cerea; își dovediseră deja din plin puterile atunci când distruseseră trupul inutil al lui David Bowman, fără să-l distrugă și pe David Bowman.

Îl auziseră, desigur. Din nou auzi ceva ca un ecou de amuzament olimpian. Dar nu detecta nici acceptarea, nici împotrivirea.

— Aștept în continuare să-mi răspunzi, Dave.

— Corecţie, Hal. Ar fi trebuit să spun: ultimul mesaj pentru o lungă perioadă de timp. O foarte lungă perioadă.

Le anticipa mutările, încercând, într-un fel, să le forţeze mâna. Vor înţelege, desigur, că cererea lui nu era iraţională; nicio fiinţă nu putea să supravieţuiască mii de ani în izolare, fără repercusiuni. Chiar dacă *ei* vor fi cu el, tot avea nevoie de cineva, un tovarăș, mai apropiat de nivelul său de inteligenţă.

Existau în limbile omenești multe cuvinte, care ar putea descrie acest gest: obrăznicie, impertinenţă, *chutzpah*. Își amintea, cu ajutorul memoriei perfecte pe care o avea acum, de un general francez care spusese odată: *„L'audace – toujours l'audace!"* Poate era o trăsătură umană pe care ei o apreciau, sau chiar o împărtășeau. Va afla curând.

— Hal! Urmărește semnalul de pe canalele de infraroșii 30, 29, 28 – Se apropie, vârful se mișcă spre unde scurte.

— Îl informez pe doctorul Chandra că voi întrerupe transmisia. AE 35 activată. Antena mare reorientată… confirmare pentru Baliza Unu Terra. Mesajul începe:

TOATE ACESTE LUMI…

Așteptaseră într-adevăr până în ultima clipă – sau poate calculele fuseseră, până la urmă, perfecte. Avuseseră timp pentru o sută de repetări ale celor unsprezece cuvinte înainte ca barosul de căldură pură să izbească nava.

Ținut în loc de curiozitate și de o teamă din ce în ce mai adâncă de singurătatea care îl aștepta vreme îndelungată de-acum încolo, ceea ce fusese odată David Bowman, comandant al navei americane *Discovery*, urmărea carcasa navei care fierbea. Multă vreme nava își păstră oarecum forma; apoi lagărele caruselului cedară, eliberând spontan întreaga energie acumulată de volantul gigantic, rotitor. Cu o explozie fără sunet, fragmentele incandescente se împrăștiară într-un miliard de direcţii diferite.

— Hei, Dave. Ce s-a întâmplat? Unde sunt?

Nu știuse că se mai poate relaxa și bucura de un moment de împlinire. Deseori până acum se simţise ca un căţel care își primește ordinele de la un stăpân ale cărui motive îi sunt aproape întotdeauna necunoscute, și al cărui comportament se modifică la dorinţă. Ceruse un os, și acesta îi fusese zvârlit.

— Am să-ţi explic mai târziu, Hal. Avem timp destul.

Așteptară până când și ultimul fragment al navei dispăru chiar și pentru simţurile lor. Apoi plecară să urmărească răsăritul din locul care le fusese rezervat; și să aștepte prin secole, până ce va fi din nou nevoie de ei.

Nu este adevărat că pentru evenimente astronomice este întotdeauna nevoie de perioade astronomice de timp. Dispariţia unei stele, înainte ca fragmentele să se regrupeze în explozia unei supernove, poate dura și o singură secundă; prin comparaţie, metamorfoza lui Jupiter era o operaţiune lentă.

Dar chiar și așa, lui Sașa îi trebuiră câteva minute până să-și creadă ochilor. Făcea o cercetare de rutină, prin telescop, a planetei – ca și cum o cercetare, de orice fel, ar fi putut fi considerată acum de rutină! – când aceasta începu să se miște, vrând să iasă din câmpul vizual. O clipă crezu că instrumentui își pierduse din stabilitate. Apoi își dădu seama, cu un șoc care îi clătină întreaga concepţie despre Univers, că nu telescopul se mișca, ci Jupiter însuși. Dovezile erau acolo: se mai vedeau încă două din lunile mici, iar ele erau neclintite.

Trecu pe o treaptă inferioară de mărire, ca să vadă întregul disc al planetei, acum de un cenușiu pătat, lepros… După alte câteva minute de refuz al realităţii înţelese ce se întâmpla; dar tot nu-i venea să creadă.

Jupiter nu ieșise de pe orbita sa eternă, ci făcea un lucru aproape tot la fel de imposibil. Se *micșora* – atât de repede încât marginile îi dispăreau din câmpul vizual de îndată ce reușea să focalizeze asupra lor. În același timp, planeta se lumina, trecând de la cenușiul șters la un alb sidefiu. Da, era acum cu mult mai strălucitoare decât fusese vreodată

în anii lungi în decursul cărora o observaseră oamenii. Lumina reflectată a Soarelui nu ar fi putut…

În clipa aceea, Sașa înţelese ce se întâmpla – chiar dacă nu și *de ce* se întâmpla – și dădu alarma.

Când ajunse în salonul de observaţie, treizeci de secunde mai târziu, Floyd avu impresia că va fi orbit de lumina care intra pe ferestre, descriind pete ovale pe pereţi. Strălucirea era atât de intensă, încât fu nevoit să-și întoarcă ochii. Nici măcar Soarele nu strălucea atât de tare.

Fusese atât de surprins, încât pe moment nici nu asocie fenomenul cu Jupiter. Primul gând care îi trecu prin minte răsună ca o exclamaţie: supernovă! Renunţă însă la explicaţia aceasta aproape de îndată ce-i veni în minte; nici chiar vecina apropiată a Soarelui, Alfa Centauri, nu ar fi putut radia atâta lumină într-o explozie, oricât de puternică.

Apoi, brusc, lumina scăzu; Sașa pusese în funcţiune scuturile solare exterioare. Acum puteau vedea direct sursa, un simplu punct, ca orice altă stea, fără dimensiuni. Nu putea avea nicio legătură cu Jupiter; când îl văzuse Floyd ultima dată, cu numai câteva minute în urmă, era de patru ori mai mare decât soarele acesta îndepărtat și mic.

Sașa avusese o idee bună cu scuturile. O clipă, mai târziu, mica stea explodă cu o forţă care o făcu imposibil de privit, chiar și prin filtrele întunecate. Dar acest ultim vârf de lumină nu dură decât o fracţiune de secundă, apoi Jupiter – sau ceea ce fusese Jupiter – începu să crească din nou.

Și continuă să crească până ajunse cu mult mai mare decât fusese vreodată înainte de schimbare. Curând, intensitatea sferei luminoase începu să descrească până la intensitatea obișnuită a luminii solare, moment în care Floyd văzu că era goală pe dinăuntru, căci steaua centrală era încă perfect vizibilă în mijloc.

Făcu repede un calcul mintal. Nava se afla la mai mult de un minut-lumină de Jupiter și totuși coaja aceea care creștea – care se transforma în această clipă într-un inel cu marginile incandescente – acoperea deja un sfert din

întregul cer. Asta însemna că se îndrepta spre ei – Dumnezeule mare! – cu aproape jumătate din viteza luminii. În câteva minute avea să înghită nava.

Până în această clipă, de la primul anunţ al lui Saşa, nimeni nu scosese o vorbă. Sunt primejdii atât de spectaculoase şi de îndepărtate de experienţa noastră normală, încât mintea refuză să le accepte ca reale şi rămâne în aşteptarea lor fără vreun sentiment de teamă. Omul care priveşte venind spre el valul tectonic, avalanşa coborând la vale sau pâlnia rotitoare a unei tornade şi nu face nicio încercare să fugă, nu este neapărat paralizat de teamă sau resemnat în faţa unui destin inevitabil. E posibil ca el pur şi simplu să nu înţeleagă că ceea ce-i văd ochii îl priveşte în vreun fel. Totul se întâmplă altcuiva.

După cum era de aşteptat, Tania fu prima care se smulse din vrajă, cu o serie de comenzi care îi aduseră pe Vasili şi pe Floyd în pas alergător pe punte.

— Ce facem acum? întrebă ea, când fură adunaţi cu toţii.

E clar că nu putem fugi, răspunse Floyd în gând. Dar poate ne putem îmbunătăţi şansele.

— Nava e aşezată cu spatele, spuse el. N-ar fi bine să ne întoarcem într-o parte, pentru a-i oferi o ţintă mai mică? Şi să punem o cât mai mare parte din masa noastră între noi şi obiect, pe post de scut radioactiv?

Degetele lui Vasili zburau deja pe deasupra comenzilor.

— Ai dreptate, Woody, deşi e deja prea târziu în ceea ce priveşte razele gamma şi X. Dar s-ar putea ca alţi neutroni mai înceţi şi radiaţii alfa şi Dumnezeu mai ştie ce altceva să fie încă pe drum.

Desenele luminoase începură să se prelingă pe pereţi în timp ce nava se rotea greu în jurul propriei axe. Apoi dispărură complet; acum *Leonov* era orientat în aşa fel încât potenţial întreaga sa masă se afla între fragila sa încărcătură umană şi cochilia de radiaţii care se apropia.

Oare vom simţi unda de şoc, se întrebă Floyd, sau gazele vor fi prea dispersate, când ne vor ajunge din urmă, pentru a mai avea un efect fizic? Văzut cu ajutorul

camerelor exterioare, inelul de foc aproape încercuia cerul. Dar scădea rapid în luminozitate; puteau fi văzute în el chiar și câteva din stelele mai mari. O să supravieţuim, își spuse Floyd. Am fost martorii distrugerii celei mai mari planete și am scăpat.

Apoi, dintr-o dată, camerele nu mai captară altceva decât stele, dintre care însă una era de un milion de ori mai strălucitoare decât celelalte. Balonul de foc pe care Jupiter îl suflase înspre ei îi depășise fără să îi afecteze, oricât de impresionant ar fi fost. La o asemenea distanţă de sursă, el fusese înregistrat numai de aparate.

Încet, încet, atmosfera la bordul navei se destinse. Cum se întâmplă întotdeauna în astfel de împrejurări, lumea începu să râdă și să facă glume de tot felul. Floyd abia dacă îi auzea; în ciuda bucuriei de a fi scăpat cu viaţă, era și puţin trist.

Ceva mare și frumos fusese distrus. Jupiter, cu frumuseţea și măreţia sa, cu misterele pe care acum nu le va mai dezlega nimeni, niciodată, încetase să mai existe. Tatăl tuturor zeilor fusese ucis în floarea vârstei.

Dar mai era un fel de a privi situaţia. Îl pierduseră pe Jupiter; ce câștigaseră în schimb?

Tania, profitând cu fineţe de momentul prielnic, bătu în consolă.

— Vasili, avem vreo avarie?

— Nimic grav, doar o cameră arsă. Toate tipurile de radiaţii mult peste normal, dar niciuna la limite periculoase.

— Katerina, verifică dozele pe care le-am primit. Se pare că avem noroc, dacă nu mai urmează și alte surprize. În orice caz, datorăm mulţumirile noastre lui Bowman – și ţie, Heywood. Ai vreo explicaţie pentru ce s-a întâmplat?

— Numai că Jupiter s-a transformat într-un soare.

— Părerea mea a fost întotdeauna că e prea mic pentru asta. N-a fost cineva care l-a denumit pe Jupiter „Soarele nereușit”?

— Așa e, spuse Vasili. Jupiter e prea mic pentru a începe fuziunea… de unul singur.

— Vrei să spui că tocmai am fost martorii unui exemplu de inginerie astronomică?

— Fără îndoială. Acum știm ce urmărea *Zagadka*.

— Și cum a reușit? Dacă ţi s-ar cere ţie să o faci, Vasili, cum i-ai da foc lui Jupiter?

Vasili se gândi câteva clipe, apoi dădu din umeri cu o strâmbătură.

— Eu nu sunt decât astronom și mă ocup de partea teoretică, nu am prea multă experienţă în domeniul acesta. Dar să vedem... Păi, dacă nu am voie să adaug încă de zece ori masa lui Jupiter, sau să schimb constantele gravitaţionale, cred că aș încerca să măresc densitatea planetei, hm, e o idee...

Vocea i se stinse; toţi așteptau răbdători, aruncându-și din când în când ochii spre monitoare. Steaua care fusese Jupiter părea să se fi liniștit după explozia care îi dăduse naștere; era acum un punct de lumină orbitoare, cu aceeași strălucire ca a Soarelui real.

— Acum gândesc cu voce tare, dar cred că se poate face în felul următor. Jupiter este – era – compus mai ales din hidrogen. Dacă o mare parte a sa ar putea fi convertită într-un material mult mai dens – cine știe, poate chiar materie neutronică? – acesta s-ar scufunda spre miezul planetei. Poate că asta și făceau miliardele de *Zagadka* cu gazul pe care îl absorbeau. Nucleosinteză – elemente mai înalte din hidrogen pur. Asta e o șmecherie pe care ar merita să o știi. Niciun metal nu ne-ar mai lipsi, aurul ar fi la fel de ieftin ca aluminiul!

— Și cum ar explica asta ce s-a întâmplat? întrebă Tania.

— Când miezul ar deveni destul de greu, Jupiter s-ar prăbuși – probabil în câteva secunde. Temperatura s-ar ridica suficient pentru fuziune. A, sigur că sunt multe de spus: cum se depășește minimum de fier? Ce se întâmplă cu transferurile radioactive? Dar cu limita lui Ghandrasekhar? Nu știu. Dar teoria e bună ca punct de plecare. Detaliile o să vi le dau mai târziu. Sau o să mă gândesc la altă teorie, mai bună.

— Sunt convins, Vasili, acceptă Floyd. Dar se pune o întrebare mai importantă: *De ce au făcut-o?*

— Ca avertisment? se aventură Katerina, prin interfon.

— Pentru ce?

— O să aflăm mai târziu.

— Cred că nu putem presupune, spuse timid Zenia, că a fost un accident?

Aceasta îi amuţi timp de câteva secunde.

— Ce idee îngrozitoare, spuse Floyd. Dar cred că o putem exclude. Dacă ar fi fost așa, nu am fi fost avertizaţi.

— Poate. Dar dacă dai foc pădurii din neglijentă, tot ce poţi face e ca măcar să-i anunţi pe ceilaiţi.

— Și mai e un lucru pe care probabil nu-l vom ști niciodată, se plânse Vasili. Am sperat întotdeauna că Sagan a avut dreptate și că pe Jupiter e viaţă.

— Sondele noastre nu au descoperit nicio urmă.

— Dar ce șanse li s-au dat? Crezi că, dacă ai examina câteva hectare din Antarctica sau din Sahara, ai descoperi viaţa? Cam asta e tot ce-am făcut pe Jupiter.

— Hei, spuse Brailovski. Ce s-a întâmplat cu *Discovery* și cu Hal?

Sașa comută pe receptorul de rază mare și începu să caute pe frecvenţa-baliză. Nici urmă de semnal.

După un timp, spuse grupului care aștepta în tăcere:

— *Discovery* a dispărut.

Nimeni nu se uită la Chandra; se auziră doar câteva cuvinte de condoleanţe, ca pentru un tată care tocmai și-a pierdut fiul.

Hal însă mai avea pentru ei o ultimă surpriză.

53. Lumi dăruite

Mesajul radio transmis spre Pământ cu câteva clipe înainte ca valul de radiaţii să înghită nava se auzea cât se poate de clar și era repetat mereu:

TOATE ACESTE LUMI SUNT ALE VOASTRE, CU EXCEPȚIA „EUROPEI”.

NU ÎNCERCAŢI SĂ ATERIZAŢI ACOLO.

Fu repetat de nouăzeci și trei de ori; apoi sunetele se amestecară și mesajul se întrerupse brusc, între „CU EXCEPŢIA” și „EUROPEI”.

— Încep să înţeleg, spuse Floyd după ce mesajul le fu retransmis de către un Centru de control uimit și speriat. E un dar grozav la despărţire – un Soare nou și planetele din jurul lui.

— Dar de ce numai trei? întrebă Tania.

— Să nu ne lăcomim, replică Floyd. Pot să-ţi dau un motiv foarte bun. Noi știm că pe *Europa* există viaţă. Bowman, sau prietenii lui – oricine vor fi fiind ei – vor să o lăsăm în pace.

— Asta se leagă și de altceva, spuse Vasili. Am făcut niște calcule. Presupunând că Sol 2 a început și va continua să emită radiaţii la nivelul actual, *Europa* va avea o climă tropicală – de îndată ce se topește gheaţa. Ceea ce se întâmplă cu destul de mare viteză, chiar în momentul de faţă.

— Și celelalte luni?

— Pe Ganimede va fi plăcut – în timpul zilei clima va fi temperată. Pe Callisto va fi foarte frig; deși, cu niște emanaţii masive de gaze, s-ar putea ca atmosfera să devină locuibilă. Dar Io va fi și mai rău decât este acum, cred.

— Nu-i o pierdere prea mare. Era un iad încă dinainte.

— N-o abandonaţi așa ușor pe Io, spuse Curnow. Știu o mulţime de magnaţi texarabi ai petrolului cărora le-ar face mare plăcere să și-o anexeze așa, pentru orice eventualitate. Trebuie să se găsească ceva de valoare, chiar și într-un loc atât de urât ca acela. Și fiindcă veni vorba, mi-a venit o altă idee care mă neliniștește.

— Orice te neliniștește pe tine trebuie să fie grav, spuse Vasili. Ce este?

— De ce a transmis Hal mesajul Pământului și nu nouă? Eram mult mai aproape.

Urmă o tăcere lungă, apoi Floyd spuse îngândurat:

— Așa e. Poate a vrut să se asigure că va ajunge pe Pământ.

— Dar știa că noi îl vom retransmite… ah!

Tania deschise ochii mari, ca și cum tocmai ar fi înţeles un lucru neplăcut.

— Nu mai pricep, se plânse Vasili.

— Iată ce cred eu că vrea să spună Walter, interveni Floyd. Toate bune și frumoase, putem să-i fim recunoscători lui Bowman – sau cui ne-a transmis avertismentul. Dar asta e tot ce au făcut pentru noi. Altfel, tot am fi putut fi uciși.

— Dar nu am fost, spuse Tania. Ne-am salvat, prin efortul propriu. Și poate că asta a fost și ideea. Dacă nu am fi supravieţuit ar fi însemnat că nici nu meritam să trăim. Știţi doar, supravieţuiește cel mai puternic! Selecţia darwiniană. Eliminarea genelor pentru prostie.

— Am neplăcutul sentiment că ai dreptate, spuse Curnow. Și dacă am fi rămas la data iniţială de lansare, și nu am fi folosit-o pe *Discovery* ca propulsor, ar fi făcut el, sau ei, ceva ca să ne salveze? Pentru o inteligenţă care a reușit să îl arunce în aer pe Jupiter, efortul nu ar fi fost prea mare.

Se așternu o tăcere crispată, întreruptă de Floyd.

— Una peste alta, spuse el, mă bucur că asta e o întrebare la care nu vom căpăta niciodată răspuns.

54. Între doi sori

Rușii, își spuse Floyd, or să simtă lipsa cântecelor și bancurilor lui Walter pe drumul spre casă. După agitaţia din ultimele zile, lunga cădere spre Soare – și spre Terra – va fi ca o monotonă cădere în gol. Dar o asemenea călătorie monotonă, lipsită de evenimente, era tot ce-și doreau cu toţii.

Îi era deja somn, dar mai era conștient de tot ce îl înconjura și încă putea reacţiona la factorii exteriori. O să arăt ca… mort când intru în hibernare? se întrebă. Era o experienţă deconcertantă să privești pe cineva, mai ales pe

cineva cunoscut – când își începea scmnul lung. Poate pentru că era un memento prea eficient al propriei mortalităţi.

Curnow adormise; Chandra era încă treaz, dar deja groggy după ultima injecţie. Era evident că nu e el însuși, căci goliciunea lui sau prezenţa atentă a Katerinei nu păreau să îl deranjeze. Lingam-ul de aur, care rămăsese singurul obiect de îmbrăcăminte pe care îl mai purta, tot încerca să se îndepărteze în aer, dar lanţul îl ţinea captiv.

— Totul OK, Katerina? întrebă Floyd.

— Perfect. Cum te mai invidiez! Peste douăzeci de minute ai să fii acasă.

— Nu știu dacă te consolează… dar de unde știi că nu vom avea niște vise oribile?

— Nimeni nu a pomenit vreodată de așa ceva.

— Ah, poate până s-au trezit le-au uitat.

Ca de obicei, Katerina îl luă în serios.

— Nu se poate. Dacă oamenii ar fi visat în hibernare, lucrul ar fi fost menţionat în rapoartele EEC. OK, Chandra, închide ochii. Gata, s-a dus. Acum e rândul tău, Heywood. Fără tine nava o să arate straniu.

— Mulţumesc, Katerina. Sper să aveţi o călătorie plăcută.

Așa somnoros cum era, Floyd își dădu seama că chirurgul-comandant Rudenko părea să fie puţin nesigură, ba chiar – să fie oare adevărat? – intimidată. Parcă ar fi vrut să-i spună ceva, dar nu se putea hotărî.

— Ce este, Katerina? o întrebă, adormit.

— Încă n-am spus nimănui – dar tu sigur n-o să duci vorba. Am o mică surpriză.

— Ai face bine… să te… grăbești…

— Max și Zenia se căsătoresc.

— Și asta… numești… tu… surpriză?

— Nu. Am vrut numai să te pregătesc. Când ne întoarcem pe Pământ și eu și Walter ne vom căsători. Ce zici de asta?

— Acum pricep de ce petreceaţi atât de mult timp împreună. Da, e într-adevăr o surpriză… cine s-ar fi gândit?

— Mă… bucur… foarte… mult… să… aud…

Vocea lui Floyd se stinse înainte de a fi apucat să termine propoziţia. Nu era încă inconștient și mai putea să-și concentreze o parte a minţii care i se destrăma la aflarea acestei noi probleme.

Nu-mi vine să cred, își spuse. Walter se va răzgândi, probabil, înainte de a se trezi din somn…

Și apoi, înainte de a adormi și el, îi mai trecu prin cap un ultim gând. Dacă Walter se răzgândește, atunci e mai bine pentru el să nu se mai trezească deloc…

Doctorul Heywood Floyd găsi ideea grozav de amuzantă. Restul echipajului s-a întrebat adesea de ce a continuat să zâmbească pe tot drumul spre Pământ.

55. Răsăritul lui Lucifer

De cincizeci de ori mai strălucitor decât Luna plină, Lucifer schimbase cerul Terrei, gonind noaptea mai multe luni la rând. În ciuda conoâaţiilor sinistre, numele era inevitabil; și, într-adevăr, „Aducătorul de lumină” făcuse și rău și bine. Numai secolele și mileniile vor putea spune în ce parte va înclina balanţa.

De partea binelui, sfârșitul nopţii însemnase extinderea activităţii umane, în special în ţările mai puţin dezvoltate. Pretutindeni, nevoia de iluminare artificială se redusese substanţial, având ca rezultat economii uriașe de energie electrică. Era ca și cum un felinar uriaș ar fi fost atârnat în spaţiu, pentru a lumina întregul glob. Chiar și ziua, Lucifer era un obiect cu o strălucire orbitoare, care arunca umbre clare.

Ţărani, primari, consilieri municipali, poliţiști, marinari și aproape toţi cei implicaţi în activităţi în aer liber – toţi l-au întâmpinat cu bucurie pe Lucifer. El le făcuse viaţa mai ușoară și mai sigură. Era însă detestat de îndrăgostiţi, de criminali, de naturaliști și de astronomi.

Primele două grupuri se treziseră că activităţile li se restrângeau drastic, în timp ce naturaliștii erau preocupaţi

de impactul lui Lucifer asupra vieţii animale. În timp ce unele animale nocturne reuşiseră să se adapteze, multe altele fuseseră serios afectate. Unul din peştii din Pacific, cunoscut pentru ritualurile lui nupţiale care au loc doar în timpul fluxurilor maxime şi al nopţilor fără lună, trecea acum printr-o perioadă grea, părând că se îndreaptă spre o extincţie rapidă.

După cum acelaşi lucru părea să se întâmple şi cu astronomii de pe Pământ. Aceasta nu era o catastrofă atât de mare cum ar fi fost dacă s-ar fi petrecut cu mai multă vreme în urmă, deoarece mai bine de cincizeci la sută din cercetările astronomice se făceau acum cu aparatură staţionată în spaţiu sau pe Lună. Aceasta putea fi uşor protejată împotriva radiaţiilor lui Lucifer, în schimb observatoarele terestre erau serios incomodate de prezenţa noului soare pe ceea ce fusese odată cerul nopţii.

Rasa umană avea să se adapteze, aşa cum o mai făcuse de atâtea ori în trecut. În curând avea să se nască o generaţie care nu va fi cunoscut lumea fără Lucifer; dar cea mai strălucitoare dintre stele va rămâne un veşnic semn de întrebare pentru orice om care gândeşte.

De ce fusese sacrificat Jupiter? Şi cât va străluci noul soare? Va arde şi se va stinge repede, sau îşi va păstra strălucirea mii de ani, poate atâta vreme cât va exista rasa umană? Şi mai presus de toate, de ce interdicţia asupra *Europei*, la fel de acoperită acum de nori ca şi Venus?

Trebuia să existe răspunsuri pentru toate aceste întrebări; omenirea nu va avea linişte până au le va găsi.

Epilog: 20.001

Și fiindcă în întreaga galaxie nu găsiseră ceva mai de preţ decât Spiritul, îi încurajaseră evoluţia peste tot. Deveniseră fermieri pe câmpul de stele; semănaseră și, uneori, chiar și culeseseră.

Alteori însă, fără patimă, trebuiseră să plivească.

Abia ultimele generaţii de *Europani* îndrăzniseră să se aventureze Dincolo: dincolo de lumina și căldura soarelui lor fără de apus, în ţinutul sălbatic unde puteau fi întâlnite încă gheţurile care acopereau odată întreaga planetă. Și mai puţini încă rămăseseră acolo să înfrunte noaptea scurtă și înfricoșătoare care venea atunci când Soarele Rece, strălucitor, dar neputincios, cădea dincolo de orizont.

Acești exploratori, puţini dar curajoși, descoperiseră însă că, în jurul lor, Universul e mai straniu decât își închipuiseră vreodată. Ochii sensibili pe care și-i dezvoltaseră trăind în oceanele întunecate le erau acum de folos; vedeau stelele și celelalte corpuri mișcându-se pe cer. Începuseră să pună bazele astronomiei și unii dintre gânditorii mai îndrăzneţi afirmau chiar că marea lume a *Europei nu* era unică.

Foarte curând după ieșirea din ocean, în timpul evoluţiei explozive care începuse, forţată de topirea gheţurilor, înţeleseseră că obiectele de pe cer se împărţeau în trei categorii distincte. Cel mai important, desigur, era Soarele. Erau legende – dar prea puţini le luau în serios – care spuneau că el nu fusese acolo dintotdeauna, ci apăruse brusc, prevestind o epocă scurtă, de transformări

cataclismice, în timpul căreia cea mai mare parte a vieţii care exista deja pe *Europa* fusese distrusă. Dacă era adevărat, atunci fusese un preţ mic pentru avantajele pe care le aducea acum micuţa dar inepuizabila sursă de energie agăţată neclintit pe cer.

Poate că Soarele Rece era fratele său, exilat pentru cine ştie ce păcat şi condamnat să se mişte veşnic pe bolta cerească; El nu conta decât pentru acei câţiva *Europani* care aveau tot timpul câte ceva de întrebat în legătură cu lucruri pe care oricare altă persoană normală le accepta aşa cum erau.

Trebuie însă să recunoaştem că, în timpul excursiilor în lumea întunecată de Dincolo, aceşti excentrici făcuseră câteva descoperiri interesante. Afirmau – deşi era greu să-i crezi – că întregul cer era stropit cu nenumărate luminiţe, unele mai mici şi mai slabe decât Soarele Rece. Variau mult în strălucire şi, deşi răsăreau şi apuneau, nu se mişcau niciodată din poziţiile lor fixe.

Pe acest fundal erau însă trei obiecte mişcătoare, aparent supuse unor legi complexe pe care nimeni nu le putuse descifra. Şi, spre deosebire de celelalte obiecte de pe cer, erau de dimensiuni mari, cu forme şi volume variabile. Erau uneori cercuri, alteori jumătăţi de cercuri, şi alteori semilune subţiri. Erau, evident, mai aproape decât toate celelalte corpuri cereşti, căci pe suprafaţa lor se puteau vedea imens de multe detalii care se modificau permanent.

Teoria că acestea erau într-adevăr alte lumi fusese în cele din urmă acceptată, deşi nimeni în afara câtorva fanatici nu credea că ele ar fi putut fi la fel de mari sau de importante ca *Europa*. Una era înspre Soare şi se afla într-o fierbere continuă. Pe faţa întunecată se vedea strălucirea unor focuri uriaşe – fenomen încă de neînţeles pentru *Europani* fiindcă atmosfera lor, deocamdată, nu conţinea oxigen. Şi uneori nori întregi de materie erau aruncaţi de la suprafaţă de explozii puternice; dacă globul dinspre Soare e locuit, el trebuie să fie un loc foarte puţin plăcut. Poate chiar mai puţin plăcut decât partea întunecată a *Europei*.

Cele două sfere dinafară, mai îndepărtate, păreau a fi mai puţin violente, dar, în felul lor, erau și mai misterioase. Când se lasă întunericul pe suprafaţa lor, apar pete de lumină, numai că foarte diferite de focurile iuţi și schimbătoare din interior. Ele ard cu o strălucire aproape constantă și sunt concentrate în câteva zone restrânse; de-a lungul generaţiilor, aceste zone au crescut și s-au înmulţit.

Dar cele mai ciudate sunt luminile puternice asemenea unor mici sori, care pot fi adesea observate *mișcându-se prin întuneric între aceste lumi*. Fuseseră *Europani* care, amintindu-și de bioluminiscenţele din propriile lor oceane, avansaseră ideea că ar putea fi fiinţe vii; dar intensitatea lor face această teorie aproape imposibil de acceptat. Oricum, tot mai mulţi sunt de părere că aceste lumini, cele fixe și sorii mișcători, trebuie să fie niște forme stranii de manifestare a vieţii.

Împotriva acestei afirmaţii există totuși și un argument destul de solid. Dacă sunt fiinţe vii, de ce nu vin niciodată pe *Europa*?

Mai există însă și legendele. Cu mii de generaţii în urmă, imediat după cucerirea uscatului, se spune că unele dintre acele lumini s-au apropiat chiar foarte mult – dar toate s-au împrăștiat în explozii care umpleau cerul și întreceau în strălucire Soarele. Iar după aceea, pe pământ cădeau metale ciudate; unele din ele mai sunt și astăzi obiecte ale adoraţiei.

Niciunul nu este însă atât de sacru ca monolitul uriaș și negru care se găsește la frontiera zilei eterne, cu o latură întoarsă veșnic către Soarele nemișcat și cealaltă spre tărâmul nopţii. De zece ori mai înalt decât cel mai înalt *Europan*, chiar cu tentaculele întinse la maximum, el este simbolul misterului și al inaccesibilului. Căci nu a fost atins niciodată, el nu poate fi decât adorat de la distanţă. În jurul său stă Cercul Puterii, care îi îndepărtează pe toţi cei care încearcă să se apropie.

Mulţi cred că este aceeași putere care ţine la distanţă luminile mișcătoare de pe cer. Când va înceta să o facă, ele

vor coborî asupra continentelor și mărilor tot mai mici ale *Europei* și își vor dezvălui, în sfârșit, ţelurile.

Europanii ar fi surprinși să afle cu câtă curiozitate e studiat monolitul de către inteligenţele din spatele acelor lumini mișcătoare. De sute de ani sonda lor automată încearcă o coborâre și o apropiere prudentă, de fiecare dată cu același rezultat negativ. Căci până nu va veni momentul, monolitul nu va permite niciun contact.

Când va veni momentul – poate când *Europanii* vor inventa radioul și vor descoperi mesajele cu care sunt permanent bombardaţi de la o distanţă atât de mică – s-ar putea ca monolitul să-și schimbe strategia. S-ar putea să elibereze – sau nu – entităţile care dorm înăuntrul său, pentru ca acestea să facă puntea între *Europani* și rasa cu care au fost odată înrudiţi.

După cum s-ar putea ca o asemenea punte să nu fie cu putinţă și ca două forme ale existenţei atât de diferite să nu poată coexista. Dacă este așa, atunci înseamnă că numai una dintre aceste forme poate moșteni sistemul solar.

Care va fi aceea, nici Zeii nu știu – încă.

Mulţumiri

Recunoştinţa mea se îndreaptă, fireşte, mai întâi spre Stanley Kubrick, care, în urmă cu destul de multă vreme, mi-a scris să mă întrebe dacă nu am vreo idee pentru „cel mai bun film science-fiction”.

Închin apoi mulţumirile mele prietenului şi agentului meu literar (cele două nu sunt întotdeauna sinonime), Scott Meredith, pentru că a înţeles că proiectul de scenariu de film, lung de zece pagini, pe care i l-am trimis, avea un potenţial mai mare şi că eram dator posterităţii, etc., etc...

Alte mulţumiri se cuvin lui:

Señor Jorge Luiz Calife de la Rio de Janeiro, pentru o scrisoare care m-a făcut să mă gândesc serios la o posibilă urmare (după ce ani de zile susţinusem că ea iese din discuţie).

Dr. Bruce Murray, fost Director al Laboratorului pentru Motoare cu Reacţie din Pasadena, şi dr. Frank Jordan, de la acelaşi Laborator, pentru calculele făcute referitor la punctul Lagrange-1 din sistemul Io-Jupiter. În mod straniu, făcusem eu însumi aproape aceleaşi calcule cu treizeci şi patru de ani în urmă, pentru punctele colineare Lagrange Pământ-Lună *(Orbitele Staţionare,* Jurnalul Asociaţiei Britanice pentru Astronomie, decembrie 1947), dar nu mai am încredere în capacitatea mea de a rezolva ecuaţii de gradul al cincilea, nici măcar cu ajutorul lui Hal jr., credinciosul meu H/P 9100A. *New American Library*, deţinătorii dreptului de autor pentru *Odiseea Spaţială 2001*, pentru a-mi fi permis să utilizez materialul inclus în capitolul 51 (cap. 37 din *Odiseea Spaţială 2001)* şi de asemenea citatele din capitolele 30 şi 40.

Generalul Potter, din Corpul de Ingineri ai Armatei Americane, pentru că şi-a găsit timp în programul său foarte aglomerat să mă însoţească într-o vizită prin EPCOT în 1969, când totul era numai un număr de gropi în pământ.

Wendell Solomons, pentru ajutorul pe care mi l-a dat cu limba rusă (şi rusleză).

Jean-Michel Jarre, Vangelis şi incomparabilul John Williams, pentru inspiraţie, ori de câte ori am avut nevoie.

C. P. Cavafy pentru *În aşteptarea barbarilor.*

În timp ce scriam cartea, am auzit că subiectul realimentării pe *Europa* fusese prezentat într-un articol, *Misiuni de recaptare a sateliţilor care folosesc producţia de combustibil in situ* de Ash, Stancati, Niehoff şi Cuda (în Acta Astronautica VIII, 5-6, mai-iunie 1981).

Ideea sistemelor exponenţiale (maşinile von Neumann) pentru săpăturile extraterestre a fost discutată în mod serios la NASA; la Centrul Marshall pentru Zboruri Spaţiale (vezi *Sisteme Auto-Copiatoare* - NASA Technical Memorandum 78304). Pe cei care se îndoiesc de capacitatea acestor sisteme de a lucra pe Jupiter îi rog să citească studiul referitor la felul în care fabricile autocopiatoare pot reduce timpul de producţie a unui colector de energie solară de la 60.000 de ani la numai douăzeci.

Ideea, surprinzătoare, că giganţii formaţi din gaze ar putea avea un miez de diamant, a fost avansată în modul cel mai serios de M. Ross şi P. Ree de la Laboratorul Lawrence Livermore al Universităţii din California, aplicată la Uranus şi Neptun. Mie mi se pare că orice pot face aceste planete, Jupiter poate face cu atât mai bine. Acţionarii De Beers ar putea să ia aminte.

Pentru alte amănunte asupra formelor aeriene de viaţă care ar putea exista în atmosfera jupiteriană, vezi povestirea mea *Întâlnire cu Meduza* (în *Vântul de pe Soare).* Aceste creaturi au fost minunat descrise de Adolf Schaller în partea a doua a serialului *Cosmos* al lui Carl Sagan *(O voce într-o fugă cosmică*), atât în carte, cât şi în serialul TV.

Fascinanta idee că pe *Europa* ar putea exista viaţă sub stratul de gheaţă al oceanelor menţinute în stare lichidă de către aceleaşi forţe magnetice care o încălzesc pe Io, mi-a fost sugerată pentru prima oară de Richard C. Hoagland în revista *Stelele şi Cerul (Enigma Europa,* ianuarie 1980). Această idee strălucită a fost luată foarte în serios de un număr de astronomi (dintre care l-aş aminti pe dr. Robert Jastrow, de la Institutul de Studii Spaţiale NASA) şi s-ar putea să constituie o foarte bună motivaţie pentru proiectata misiune Galileo.

Şi, în sfârşit:

lui Valerie şi lui Hector, care m-au ajutat să supravieţuiesc;

lui Cherene, pentru că a subliniat fiecare capitol cu sărutări lipicioase;

lui Steve, pentru că există.

Colombo, Sri Lanka
iulie 1981 - martie 1982

Această carte a fost scrisă pe un micro-computer Archives III, cu un program Wordstar şi trimisă de la Colombo la New York pe o dischetă de cinci inci. Ultimele corecturi au fost transmise prin intermediul Staţiei Padukka şi al Staţiei Iptelsat V din Oceanul Indian.

Arthur C. Clarke

(schiţă de portret)

Arthur C. Clarke s-a născut în Minehead, Somerset, Anglia, în 1917 şi este absolvent al lui King's College din Londra, unde a obţinut distincţii în studiul matematicii şi fizicii. A fost Preşedinte al Societăţii Interplanetare Britanice şi este membru al Academiei de Astronautică, al Societăţii Astronomice Regale şi al multor altor organizaţii cu caracter ştiinţific. Ca ofiţer în cadrul RAF, în al doilea război mondial, a fost răspunzător de prima staţie radar, aflată în perioada experimentală. Singura sa carte care nu este de science-fiction, *Glide Path*, are la bază această activitate.

Autor al unui număr de cincizeci de cărţi, publicate în mai bine de douăzeci de milioane de exemplare traduse în peste treizeci de limbi, Arthur C. Clarke are în palmaresul lui numeroase Premiul Kalinga, în 1961, premiul pentru literatură ştiinţifică AAAS-Westinghouse, Premiul Bradford Washburn şi premiile Hugo, Nebula şi John W. Campbell - ultimele trei pentru romanul *Întâlnire cu Rama.*

În 1968 a fost nominalizat, împreună cu Stanley Kubrick, pentru premiul Oscar, pentru *Odiseea Spaţială 2001.* Serialul TV, în treisprezece episoade, *Lumea misterioasă a lui Arthur Clarke* a fost difuzat în multe ţări.

Alături de Walter Cronkite a comentat pentru CBS misiunile Apollo.

Inventarea, în 1945, a sateliţilor de comunicaţii i-a adus numeroase dovezi de recunoaştere internaţională, precum statutul de membru al Fundaţiei Internaţionale Marconi, în 1982, medalia de aur din partea Institutului Franklin, statutul de profesor Vikram Sarabhai la Laboratorul de Cercetări pentru Fizică din Ahmedabad, şi cel de asociat la King's College din Londra. Preşedintele Republicii Sri Lanka l-a numit recent Rector al Universităţii din Moratuwa, în apropiere de Colombo.

Arthur C. Clark şi odiseea odiseelor sale

În primăvara anului 1964, când primea de la Stanley Kubrick invitaţia de a colabora la realizarea unui adevărat film de science-fiction, Arthur C. Clarke era cunoscut doar pasionaţilor de literatură science-fiction şi ştiinţă popularizată. Îi apăruseră până atunci două romane, considerate astăzi printre cele mai bune ale sale, *Childhood*'s *End* în 1953 (*Sfârşitul copilăriei* – Colecţia Anticipaţia, 1990) şi *The City and the Stars* în 1956 *(Oraşul şi stelele* – Editura Multistar, 1992) şi şapte colecţii de povestiri. În una din aceste colecţii aştepta nerevelată povestirea *The Santinel* cea care avea să înflăcăreze imaginaţia reputatului regizor, el însuşi pasionat de acest gen literar. Kubrick citise povestea şi se hotărâse pe loc să realizeze cândva un film de explorare spaţială pe un scenariu scris de Arthur C. Clarke. Rezultatul a fost, cincisprezece ani mai târziu, cel mai mare film de science-fiction al tuturor timpurilor, *2001: A Space Odyssey.*

The Sentinel era o poveste simplă, dar tulburătoare despre descoperirea unui artefact extraterestru, creat cu milioane de ani în urmă de o rasă extrem de avansată, şi care aşteaptă enigmatic pe vârful unui munte de pe Lună. Povestirea apăruse în 1953 în volumul *Expedition to Earth,* dar fusese scrisă mult mai devreme, de Crăciun în anul 1948 pentru un concurs lansat de BBC, pe care, de altfel, nu-l câştigase. (Este interesant de notat aici şi intuiţia lui

Adrian Rogoz care a ales-o pentru numărul 295 din 1967 al «Colecţiei de povestiri ştiinţifico-fantastice», fiind printre primele povestiri occidentale ce pătrundeau la noi în acei ani de relativă liberalizare). O dată cu *The Sentinel* descoperim primele semne ale paradoxului clarkian; omul cel mai bine identificabil cu „hard” science-fictionul tehnologic şi ştiinţific este aici puternic atras de metafizică, chiar de misticism. Cel care nu obosise să-şi exprime optimismul fără limite faţă de elanul spiritului uman şi care credea că, prin ştiinţă şi tehnologie, omenirea poate înfăptui orice, recrea acum imaginea aceleiaşi omenirii asemenea unor cópii raportate la înţelepciunea inscrutabilă a raselor străvechi de extratereştri.

Ideea aceasta este mai deschis şi mai bine subliniată în *Sfârşitul copilăriei.* Aici omenirea atinge transcedenţa şi se contopeşte cu un superspirit cosmic sub tutela unor extratereştri cu chip demonic. Asistăm la o apoteoză interzisă pentru totdeauna atât omului obişnuit, cât şi tutorilor lor extratereştri.

Colaborarea cu Stanley Kubrick debutează, aşa cum spuneam, la începutul lui în 1964. La sfârşitul anului Clarke avea deja gata prima formă a romanului pe baza căruia urma să se realizeze filmul. În primăvara următoare, manuscrisul este extins şi îmbunătăţit pe baza sugestiilor lui Kubrick şi, în paralel începe producţia filmului. De altfel povestea a fost modelată şi remodelată continuu de cei doi şi cartea *2001: A Space Odyssey* apare pe standuri la o lună după premiera filmului cu menţiunea că ea reprezintă un roman scris de Arthur C. Clarke, pe baza scenariului filmului realizat împreună cu Stanley Kubrick. În rezumat, subiectul este următorul:

În vremurile preistorice, sosirea misterioasă pe Pământ a unui ciudat artefact extraterestru, un monolit negru, declanşează în mintea maimuţelor primitive ideea folosirii uneltelor, prima unealtă devenind, totodată, şi prima armă. Secvenţa de trecere la anul 2001 - marcată de imaginea uluitoare a osului-armă aruncat spre tăria cerului şi transformat peste milioane de ani în staţie spaţială

sugerează clar faptul că, în ciuda complexităţii impresionante a noilor unelte, omenirea a rămas tot într-o fază primitivă. Un al doilea monolit, descoperit pe Lună, lansează un semnal misterios spre unul din sateliţii lui Jupiter şi astronava *Discovery* este trimisă acolo să investigheze fenomenul. Datorită unei „căderi nervoase” a calculatorului de bord, HAL 9000, la destinaţie soseşte doar astronautul Bowman. Odată ajuns aici, Bowman se îmbarcă fără voia sa într-o călătorie fascinantă, prin mijlocirea unui al treilea monolit, ce se dovedeşte a fi un fel de poartă stelară, o singularitate spaţio-temporală ce-l transformă, într-o apoteoză optimistă, în foetusul unui superfiinţe.

Această acţiune aproape obscură ascunde, de fapt, o altă poveste ce prezintă evoluţia omenirii ca pe un efort educaţional condus de o civilizaţie extraterestră extrem de avansată, încă din vremuri imemoriale. Primul monolit stimulează dezvoltarea mentală a strămoşilor noştri preumani; al doilea trimite un semnal de alarmă monolitului ce gravitează în jurul lui Jupiter pentru a semnala că specia supravegheată ajunsese să dezvolte zborul spaţial; semnalul atrage o expediţie spre marea planetă unde Bowman devine cobaiul investigaţiei extratereştrilor

Iniţial reacţiile criticii la filmul *2001* au fost aproape unanim ostile. Era considerat confuz, pretenţios, plictisitor, obtuz şi banal. În general se reproşa faptul că nu se înţelege despre ce este vorba, iar Kubrick era acuzat că a ales să fie enigmatic pentru a ascunde faptul că filmul n-are un subiect. În acele momente se întrezărea clar posibilitatea ca unul dintre cele mai costisitoare filme realizate vreodată să ajungă să-şi ruineze complet producătorii.

În ciuda criticii proaste, filmul se bucura de audienţă în rândul tinerilor, atraşi de un scenariu care-ţi „încreţea mintea”, cum auziseră şi repetau printr-un soi de publicitate din gură în gură. Din întâmplare, sau poate dintr-un calcul obscur al regizorului, filmul răspundea unor aşteptări şi întrebări mistuitoare, într-o perioadă de nelinişte şi protest social şi intelectual al tinerei generaţii.

Această nouă turnură i-a determinat pe mulţi critici să-şi revizuiască părerile şi să recunoască că s-au înşelat.

Desigur o bună parte din trama ideatică a filmului rămânea deliberat ambiguă şi se axa pe o problemă gnoseologică. Care era relaţia omenirii cu universul? Nu cumva anumite entităţi ale sale ne manipulaseră dezvoltarea ca specie? Ce alte sensuri ascundea seculara căutare a lui Dumnezeu întreprinsă de un ateu care postula existenţa unor extratereştri atât de avansaţi încât să treacă drept Fiinţa Supremă.

Surprinzător, atât filmul, cât şi cartea, nu se bucuraseră de o primire prea entuziastă nici din partea unor scriitori de science-fiction din generaţia mai veche. Ceea ce îi deranja cel mai mult pe aceştia era modul cum fusese tratată omenirea ca specie. Îndelung încercata tradiţie a şcolii de *hard science-fiction* din jurul revistei *Astounding/Analog* obişnuia să prezinte omul ca pe o creatură scormonitoare ce se confruntă cu Universul ţinând într-o mână rigla de calcul a inginerului şi pistolul-laser în cealaltă. Kubrick, însă, portretiza omenirea ca pe o rasă neputincioasă şi patetică, comparabilă cu pionul neajutorat al unor forţe dincolo de înţelegerea noastră.

Un alt păcat comis de cei doi în ochii „vechii gărzi” SF, era atitudinea sa faţă de tehnologie. În literatura *hard science-fiction*, tehnologia reprezintă mijlocul prin care omul poate cuceri Universul. Or, scena memorabilă când osul - arma omului primitiv - este aruncat în slăvi, pentru a deveni peste milioane de ani, un satelit artificial (de fapt tot o armă, aşa cum rezultă foarte bine din roman) pare a sugera că, în ciuda acestui avans tehnologic imens - de la osul animalelor la sateliţii artificiali, nimic fundamental nu se schimbase. Omul rămăsese tot o maimuţă ce se juca cu armele sale şi, în ciuda acestor jucării mai complicate, nu evoluează nici măcar cu o iotă, în sens cosmic.

Fără-ndoială, însă, păstrarea unui pronunţat sens al misterului, alături de impactul vizual copleşitor asupra spectatorilor au fost factorii care au contribuit decisiv la

afirmarea treptată şi definitivă a celei ce a fost prima odisee spaţială.

După succesul filmului şi al cărţii (să nu uităm că un film poate presupune o audienţă de cel puţin 10.000 de ori mai mare decât o carte) Arthur C. Clarke devine cel mai cunoscut scriitor de science-fiction din întreaga lume şi, alături de Isaac Asimov, la fel de cunoscut şi în domeniul ştiinţei popularizate. Prestigioasa companie de televiziune americană CBS TV apelează la el pentru a comenta pe viu misiunile pe Lună, Apollo 11, 12 şi 13. Editurile, până atunci parcimonioase cu onorariile scriitorilor de science-fiction se concurează feroce pentru a-i cumpăra drepturile de autor. După acest eveniment, literatura de science-fiction devenea treptat şi un boom comercial. Pentru următoarele sale trei romane Arthur C. Clarke primeşte suma impresionantă, pe atunci, de patru milioane de dolari. Toate trei, *Rendez-vous with Rama* -1973, *Imperial Earth* şi *The Fountains of Paradise* -1979 dovedindu-se din prima clipă bestseller-uri.

Cu trecerea timpului *Odiseea spaţială 2001* s-a impus tot mai mult ca punctul de reper şi etalonul universal de judecare a valorii unui film de science-fiction. Era considerată perfectă şi atât de bine încheiată încât o eventuală continuare nu ar fi reprezentat decât o notă de subsol la filmul lui Kubrick. De altfel, Clarke declarase, după publicarea romanului *The Fountains of Paradise,* că se retrage din viaţa literară. Agentul său literar, însă, era de altă părere. La curent cu succesul extraordinar cunoscut de filmul şi cartea primei odisee acesta îl sună în Sri Lanka pentru a-l anunţa că, dacă scrie un sinopsis pentru o continuare la *2001*, el, agentul l-ar putea vinde pentru un milion de dolari avans. Era epoca anilor şaptezeci şi cărţile de science-fiction pătrundeau tot mai mult pe lista de bestsellers, iar mulţi dintre „dinozaurii” literaturii science-fiction fuseseră atraşi la mesele de scris. Era o ofertă pe care nici Clarke n-a îndrăznit s-o refuze, mai ales că înfiinţase între timp mai multe fundaţii cu caracter ştiinţific

şi cultural şi era interesat sa le asigure un viitor fără probleme financiare.

Apărută în 1981, *2010: A doua odisee spaţială* încearcă să ducă povestea mai departe şi să răspundă la câteva dintre enigmele ridicate acolo. Acţiunea se desfăşoară la nouă ani după dispariţia astronautului american David Bowman, ajuns cu nava *Discovery* pe orbită în jurul planetei Jupiter. La bordul navei sovietice *Leonov,* trei americani, conduşi de Heywood Floyd, directorul misiunii iniţiale, călătoresc în stare de hibernare spre Jupiter cu misiunea de a recupera informaţiile rămase în memoria computerului dezafectat, HAL 9000. În timp ce *Leonov* se apropie de destinaţie, echipajul recepţionează nişte semnale ciudate de la satelitul *Europa,* iar o probă trimisă acolo explodează. Nava sovietică andochează lângă *Discovery* şi HAL 9000 este reactivat în intenţia de a descifra ce anume stătuse la originea defectării sale. O altă probă trimisă spre monolitul negru ce orbitează în apropiere, explodează, de asemenea. Pe Pământ, conflictul între cele două superputeri este la apogeu şi, în acelaşi timp, prietena şi mama lui Bowman au viziuni în care sunt asigurate că „ceva minunat" este pe cale să i se întâmple omenirii. Totodată echipajul navei *Leonov* este avertizat de o forţă misterioasă să părăsească în termen de două zile vecinătatea planetei Jupiter. Singura şansă de a scăpa rapid din strânsoarea gravitaţională a giganticei roşii este sacrificarea navei *Discovery,* iar HAL înţelege şi acceptă sacrificiul. Jupiter este înghiţit de monoliţi negri, explodează şi devine al doilea soare al sistemului nostru solar oferind şansa evoluţiei spre inteligenţă primelor forme de viaţă apărute pe satelitul său, *Europa.* Gardienii vieţii din univers interveneau din nou.

După apariţia noii odisee, au circulat zvonuri insistente că Stanley Kubrick ar fi interesat să realizeze o continuare a filmului său. Dezminţirea şi refuzul acestuia au fost, însă, categorice. Filmul a fost realizat până la urmă de un alt regizor, Peter Hyams care tocmai terminase un alt film de science-fiction *(Outland*-1981). În ciuda unor efecte speciale remarcabile şi a unor scene spaţiale

impresionante, filmul n-a mai avut, pentru publicul larg, impactul vizual creat de odiseea lui Kubrick, dar pentru fanii genului, el a rămas aproape la fel de memorabil.

În 1987, pe neaşteptate, Arthur C. Clarke publică o nouă continuare a odiseelor sale sub titlul *2061: Odyssey Three.* Motivul grabei sale era accidentul navetei Challenger din 1986 şi, legat de aceasta, eşuarea misiunii Galileo ce trebuia să aducă informaţii proaspete din preajma sateliţilor jovieni. Povestea continuă aventurile lui Heywood Floyd care-l întâlneşte din nou pe Bowman şi Hall. Apare şi rasa extratereştrilor interesaţi a utiliza Pământul şi omenirea în scopul protejării unui nou proces evoluţionist. Şi cititorul descoperă o odisee fără de sfârşit!

Mihai Bădescu

Fragmente dintr-o „odisee critică”

2001: ODISEEA SPAŢIALĂ s-a dovedit a fi cea mai importantă povestire scrisă vreodată despre destinul omului în univers.

2010: A DOUA ODISEEE SPAŢIALĂ, continuă această dilemă fundamentală...

În profunzimile tăcute ale spaţiului, printre Lunile lui Jupiter, pluteşte abandonată astronava *Discovery* şi enigmaticul monolit extraterestru, singurii martori ai dispariţiei misterioase prin „Poarta Stelară” a astronautului David Bowman, în urmă cu nouă ani. Spre ea se îndreaptă acum astronava *Leonov* al cărei echipaj mixt ruso-american are misiunea de a o investiga şi recupera. Rezultatul va depăşi, însă, până şi cea mai înflăcărată imaginaţie...

2010: A DOUA ODISEEE SPAŢIALĂ, continuă cea mai importantă poveste a secolului la dimensiunile unei uluitoare imaginaţii. Este opera celui mai mare povestitor şi gânditor al secolului douăzeci.

„The Observer”

Arthur C. Clarke este un adevărat geniu al timpurilor noastre. Îl invidiez pentru creierul său.

Ray Bradbury

Nimeni n-a realizat mai mult în domeniul previziunilor ştiinţifice decât Arthur C. Clarke. Cred că în acest sens este cel mai important scriitor de science-fiction.

Isaac Asimov

Arthur C. Clarke a adus un serviciu enorm omenirii pregătind climatul necesar prezenţei umane în afara Pământului.

Carl Sagan

Într-o lume a disperării şi fricii, Arthur C. Clarke a fost dintotdeauna de partea posibilului şi împotriva imposibilului.

Alvin Toffler

CUPRINS